

LETNO POROČILO 2022

DARS

Ljubljana, april 2023

- I Poslovno poročilo
- II Računovodsko poročilo

Vsebina

I	Poslovno poročilo	6
	Izjava o odgovornosti uprave	7
I.1	Podatki o družbi in ključni poslovni podatki	8
I.2	Pismo predsednika uprave	14
I.3	Poslanstvo, vizija, vrednote in strateške usmeritve, politika integriranega sistema vodenja	16
I.4	Izjava o upravljanju družbe DARS	19
I.5	Nefinančno poročanje v družbi DARS	33
I.6	Analiza poslovanja	34
I.7	Pomembni poslovni dogodki v poslovnem letu 2022	36
I.8	Pomembni poslovni dogodki v poslovnem letu 2023	40
I.9	Upravljanje tveganj	41
I.9.1	Poslovna tveganja	42
I.9.2	Integriteta in skladnost poslovanja	47
I.9.3	Varstvo pri delu	47
I.9.4	Varovanje informacij in neprekinjeno poslovanje	48
I.9.5	Finančno poslovanje in upravljanje s finančnimi tveganji	48
I.10	Predstavitev poslovnih aktivnosti družbe	53
I.10.1	Uspešnost poslovanja in doseganja načrtov	53
I.10.2	Cestninjenje	54
I.10.3	Vzdrževanje avtocest in hitrih cest	55
I.10.4	Upravljanje in zagotavljanje prometne varnosti	57
I.10.5	Investicije	60
I.10.6	Odplačilo dolga	70
I.11	Avtoceste in hitre ceste v RS ter prometne obremenitve	71
I.12	Vlaganja v razvoj in obnavljanje avtocest	77
I.12.1	Investicije v imenu RS in za njen račun	77
I.12.2	Investicije v imenu družbe DARS in za njen račun	77
I.13	Mednarodno sodelovanje in pridobivanje evropskih nepovratnih sredstev	78
I.14	Samoocena po modelu odličnosti EFQM	79
I.15	Integrirani sistem vodenja	80
I.16	Notranja revizija	81
I.17	Trajnostni razvoj	82
I.17.1	Strateško upravljanje trajnostnega razvoja v družbi DARS	82
I.17.2	Aktivnosti družbe na področju raziskav in razvoja	84
I.17.3	Korporativna integriteta	84
I.17.4	Odgovoren odnos do kupcev in zadovoljstvo uporabnikov	86
I.17.5	Promet in skrb za varnost	88
I.17.6	Varnost v predorih	90
I.17.7	Projekti na področju vodenja prometa in skrb za varnost uporabnikov	91
I.17.8	Upravljanje človeških virov	96
I.17.9	Odgovornost do naravnega okolja	102
I.17.10	Vključenost v širšo družbo	103
I.17.11	Odgovornost do dobaviteljev/izvajalcev	104
I.17.12	Komuniciranje	106
I.18	Poročilo nadzornega sveta za leto 2022	108
II	Računovodsko poročilo	112

Kratice in okrajšave

AC	Avtocesta
ACB	Avtocestna baza
ARSO	Agencija RS za okolje
ASECAP	L'Association Européenne des Concessionnaires d'Autoroutes et d'Ouvrages à Péage (Evropsko združenje avtocestnih koncesionarjev in upravljavcev cestninskih cest)
C-ITS	Cooperative Intelligent Transport Systems (kooperativni inteligentni transportni sistemi)
CP	Cestninska postaja
DARS	Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji, d. d.
DDV	Davek na dodano vrednost
DGD	Projektna dokumentacija za pridobitev mnenj in gradbenega dovoljenja
DIIP	Dokument identifikacije investicijskega projekta
DPN	Državni prostorski načrt
DRSI	Direkcija RS za infrastrukturo
DRSV	Direkcija RS za vode
EBITDA	Poslovni izid pred obrestmi, davki in amortizacijo (Earnings before interest, taxes, depreciation and amortization)
EETS	European Electronic Toll Service (Evropsko elektronsko cestninjenje)
EFSI	European Fund for Strategic Investments (Evropski sklada za strateške naložbe)
ESO	Elektro strojna oprema
GD	Gradbeno dovoljenje
GNC	Glavni nadzorni center
HC	Hitra cesta
IBTTA	International Bridge, Tunnel and Turnpike Association (Globalno združenje lastnikov, koncesionarjev, upravljavcev in povezanih poslovnih partnerjev vseh cestninskih objektov)
ITS	Inteligentni transportni sistemi
JN	Javno naročilo
MK	Ministrstvo za kulturo
MMP	Mednarodni mejni prehod
MO	Mestna občina
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
MORS	Ministrstvo za obrambo RS
MZI	Ministrstvo za infrastrukturo
NDM	Največja dovoljena masa
NPIA	Nacionalni program izgradnje avtocest v Republiki Sloveniji
NUP	Nosilci urejanja prostora
OP	Okoljsko poročilo
OPN	Občinski prostorski načrt
OPPN	Občinski podrobni prostorski načrt
OVS	Okoljevarstveno soglasje
PGD	Projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja
PHO	Protihrupna ograja
PIARC	World Road Association (Svetovno cestno združenje)
PIC	Prometnoinformacijski center za državne ceste
PIKA	Piran, Izola, Koper, Ankaran
PIZ	Predinvesticijska zasnova
PLDP	Povprečni letni dnevni promet
PVO	Poročilo o vplivih na okolje
PZI	Projekt za izvedbo
R2	Motorna vozila z dvema osema, katerih največja dovoljena masa presega 3500 kg
R3	Motorna vozila z dvema ali tremi osmi, katerih največja dovoljena masa presega 3500 kilogramov, in skupine vozil z dvema ali tremi osmi, pri katerih največja dovoljena masa vlečnega vozila presega 3500 kilogramov

R4	Motorna vozila z več kot tremi osmi, katerih največja dovoljena masa presega 3500 kilogramov, in skupine vozil z več kot tremi osmi, pri katerih največja dovoljena masa vlečnega vozila presega 3500 kilogramov
ReNPRP30	Resolucija o nacionalnem programu razvoja prometa v Republiki Sloveniji za obdobje do leta 2030
RNC	Regionalni nadzorni center
RS	Republika Slovenija
SDH	Slovenski državni holding, d. d.
SNVP	Sistem za nadzor in vodenje prometa
SRS	Slovenski računovodski standardi
ŠV	Študija variant
ZDARS	Zakon o Družbi za avtoceste v Republiki Sloveniji (ZDARS-UPB1) (Uradni list RS, št. 20/2004)
ZDARS-1	Zakon o Družbi za avtoceste v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 97/2010 – ZDARS-1)
ZGD-1	Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19 – ZPosS, 158/20 – ZIntPK-C, 18/21)
ZRSVN	Zavod RS za varstvo narave
ZUJF	Zakon o uravnoteženju javnih financ (Uradni list RS, št. 40/2012)

I Poslovno poročilo

Izjava o odgovornosti uprave

Člani Uprave DARS, odgovorni za sestavo Letnega poročila družbe DARS za leto 2022, zagotavljamo, da je pričujoče letno poročilo z vsemi sestavnimi deli, vključno z izjavo o upravljanju družbe, po našem najboljšem vedenju sestavljeno in objavljeno skladno z Zakonom o gospodarskih družbah, Zakonom o trgu finančnih instrumentov in Slovenskimi računovodskimi standardi.

Letno poročilo družbe DARS za leto 2022 z računovodskimi izkazi in pojasnili daje resnično in pošteno sliko sredstev in obveznosti, finančnega položaja ter poslovnega izida družbe DARS.

Uprava prav tako izjavlja, da so računovodski izkazi družbe pripravljeni ob predpostavki nadaljevanja poslovanja družbe v prihodnosti, da se izbrane računovodske usmeritve dosledno uporabljajo in da so razkrite njihove morebitne spremembe.

Uprava je odgovorna za ustrezno vodenje računovodstva, za sprejetje ustreznih ukrepov za zavarovanje in ohranjanje vrednosti premoženja družbe DARS in za preprečevanje in odkrivanje prevar ter drugih nepravilnosti oziroma nezakonitosti.

Mag. Valentin Hajdinjak

predsednik uprave

Dr. Lidija Kegljevič Zagorc

članica uprave

Mag. Andrej Ribič

član uprave

Mag. David Skornšek

član uprave

Rožle Podboršek

član uprave / delavski direktor

Celje, 25. april 2023

I.1 Podatki o družbi in ključni poslovni podatki

NAZIV	Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji d.d. DARS d.d.
SEDEŽ	Ulica XIV. divizije 4, 3000 Celje Telefon: (03) 426 40 71 Telefaks: (03) 544 20 01
IZPOSTAVA	Dunajska 7, 1000 Ljubljana Telefon: (01) 300 99 02 Telefaks: (01) 300 99 01
SPLETNI STRANI	www.dars.si www.promet.si www.darsgo.si evinjeta.dars.si
LETO USTANOVITVE	1993
REGISTRSKI VLOŽEK	1/06158/00, Okrožno sodišče v Celju
ORGANIZIRANOST DRUŽBE	Delniška družba
USTANOVITELJ IN DELNIČAR	Republika Slovenija
MATIČNA ŠTEVILKA	5814251000
IDENTIFIKACIJSKA ŠTEVILKA ZA DDV	SI92473717
OSNOVNI KAPITAL	2.086.559.144,07 EUR
ŠTEVILO IZDANIH DELNIC	55.650.231 EUR

Družba DARS je bila ustanovljena na podlagi ZDARS leta 1993, poslovati pa je začela 1. 1. 1994. Do 31. 12. 2003 je imela status javnega podjetja v obliki delniške družbe, od 1. 1. 2004 pa ima položaj delniške družbe kot gospodarske družbe. Edina ustanoviteljica in delničarka družbe DARS je Republika Slovenija, ki jo skladno z novim Zakonom o Slovenskem državnem holdingu (ZSDH-1/Ur. l. RS, št. 25/2014) zastopa Slovenski državni holding, d. d. (v nadaljevanju SDH). Družba DARS pri svojem poslovanju upošteva sprejeti Kodeks korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države, Kodeks upravljanja javnih delniških družb ter Priporočila in pričakovanja SDH kot upravljavca kapitalskih naložb RS, katerih cilj je vzpostaviti boljši sistem korporativnega upravljanja kapitalskih naložb države, urejenost družb in posledično boljše poslovanje družb.

Konec leta 2010 je začel veljati ZDARS-1, v skladu s katerim družba DARS:

- v imenu RS in za njen račun opravlja posamezne naloge v zvezi s prostorskim načrtovanjem in umeščanjem avtocest v prostor ter naloge v zvezi s pridobivanjem nepremičnin za potrebe gradnje avtocest;
- izvaja gradnjo avtocest v svojem imenu in za svoj račun;
- upravlja in vzdržuje avtocestne odseke, za katere pridobi koncesijo za gradnjo.

Država prek razvojnih dokumentov ohranja strateški nadzor nad razvojem avtocest z določanjem novih odsekov in rokov, v katerih morajo biti ti novozgrajeni odseki predani v promet.

ZDARS-1 določa status, naloge in obveznosti družbe DARS ter ureja stvarnopravna razmerja v zvezi z avtocestami. Družba DARS se je s tem zakonom preoblikovala v koncesionarja, ki mu je bila za obdobje trajanja koncesijskega razmerja podeljena stavbna pravica na zemljiščih, na katerih bo gradil, in prevzema vse finančne obveznosti, povezane z gradnjo avtocestnih odsekov. ZDARS-1 prav tako določa, da družba DARS v imenu RS in za njen račun opravlja posamezne naloge, povezane s prostorskim načrtovanjem in umeščanjem avtocest v prostor, ter naloge v zvezi s pridobivanjem nepremičnin za potrebe gradnje avtocest. Zakon nadalje določa, da družba DARS nadaljuje gradnjo avtocest in hitrih cest, ki so se začele graditi pred uveljavitvijo ZDARS-1, ter da še naprej upravlja in vzdržuje obstoječe avtoceste in hitre ceste v RS.

Skladno z ZUJF, ki je začel veljati leta 2012, je stavbna pravica, ustanovljena v korist družbe DARS, odplačna.

Tabela 1: Ključni poslovni podatki po letih

Ključni poslovni podatki po letih	Leto 2018	Leto 2019	Leto 2020	Leto 2021	Leto 2022	Indeks 2022/2021
Prihodki	495.428.367	523.120.872	416.754.677	489.290.314	516.882.574	106
Odhodki	308.286.955	350.751.597	344.149.420	350.817.714	350.690.060	100
Čisti prihodki od prodaje	465.605.859	480.750.876	398.581.556	469.535.406	494.473.636	105
Poslovni prihodki	489.380.078	522.055.233	416.199.166	487.309.052	512.306.743	105
Poslovni stroški	266.985.138	311.065.228	307.244.219	318.141.965	319.413.231	100
Poslovni izid iz poslovanja	222.394.940	210.990.006	108.954.947	169.167.087	192.893.512	114
EBITDA	397.476.660	422.009.626	321.804.934	390.145.355	393.778.810	101
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	154.421.963	139.611.455	59.526.614	112.703.369	135.132.702	120
Osnovni kapital	2.322.284.140	2.086.559.144	2.086.559.144	2.086.559.144	2.086.559.144	100
Kapital na dan 31. 12.	2.963.264.000	2.863.136.410	2.922.963.531	3.041.652.197	3.199.015.617	105
Skupna vrednost aktive na dan 31. 12.	5.656.311.816	5.307.039.906	5.175.871.112	5.079.282.602	5.159.975.244	102
Stanje dolga na dan 31. 12.	2.269.468.973	2.056.619.825	1.895.258.439	1.711.633.087	1.620.432.760	95
Odplačilo dolga – glavnica	219.555.539	212.849.148	238.361.387	183.625.351	181.200.328	99
Plačilo obresti*	40.624.860	37.889.189	35.786.115	32.283.754	31.704.975	98
Št. zaposlenih	1.232	1.257	1.269	1.234	1.256	102
Marža iz poslovanja	47,8 %	44,1 %	27,3 %	36,0 %	39,0 %	108
EBITDA marža	85,4 %	87,8 %	80,7 %	83,1 %	79,6 %	96
Neto marža	33,2 %	29,2 %	14,9 %	24,0 %	27,3 %	114
Donosnost na kapital (ROE)	5,3 %	4,8 %	2,1 %	3,8 %	4,3 %	115

* Podatek se nanaša na dejanske odlive za obresti od prejetih kreditov in obveznic v posameznem letu.

Izračun kazalnikov:

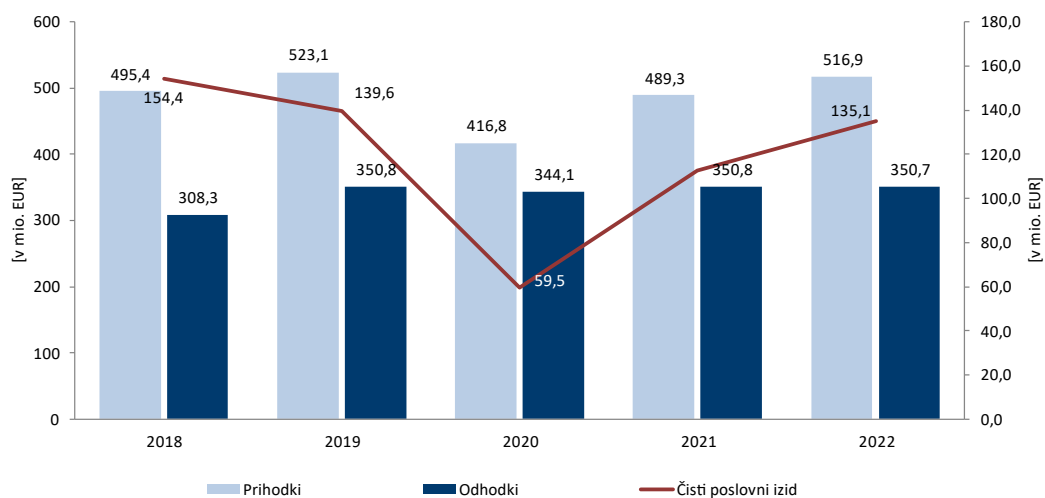
Marža iz poslovanja = Poslovni izid iz poslovanja / Čisti prihodki od prodaje

EBITDA marža = EBITDA / Čisti prihodki od prodaje

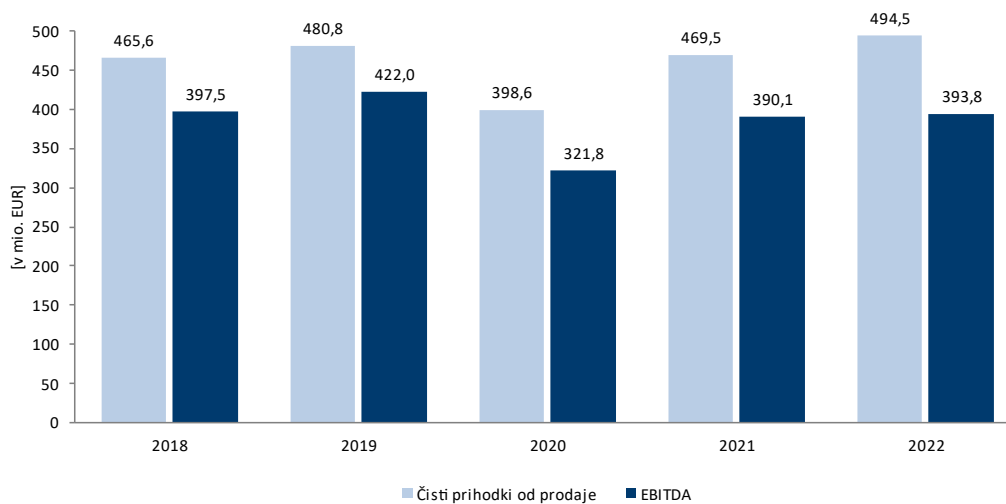
Neto marža = Čisti poslovni izid obračunskega obdobja / Čisti prihodki od prodaje

Donosnost na kapital (ROE) = Čisti poslovni izid obračunskega obdobja / Povprečni lastniški kapital obdobja

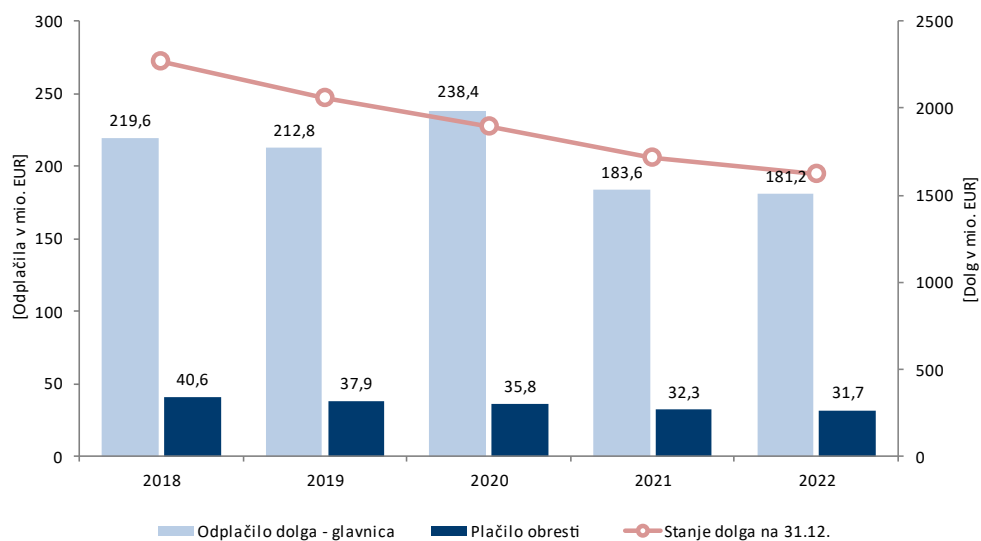
Slika 1: Gibanje skupnih prihodkov, odhodkov in čistega poslovnega izida družbe DARS v obdobju 2018–2022

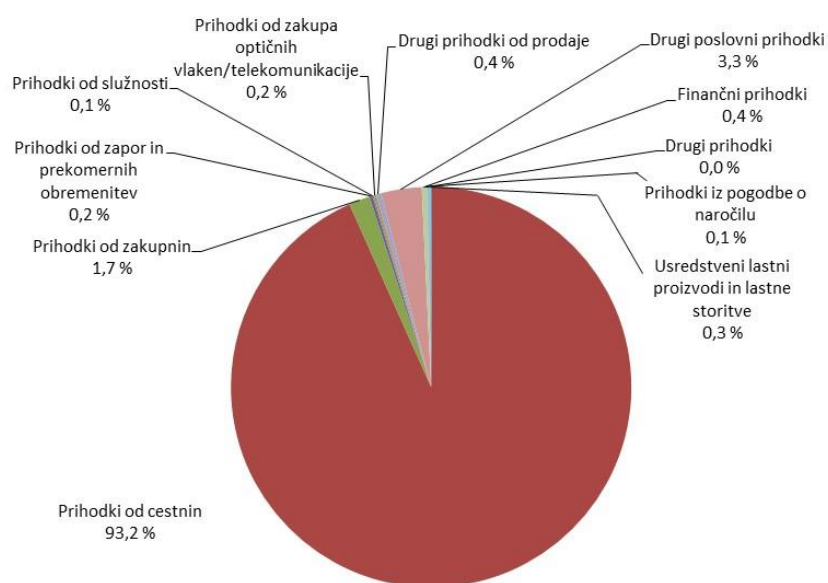
Slika 2: Gibanje čistega prihodka od prodaje in denarnega toka iz poslovanja (EBITDA) v obdobju 2018–2022

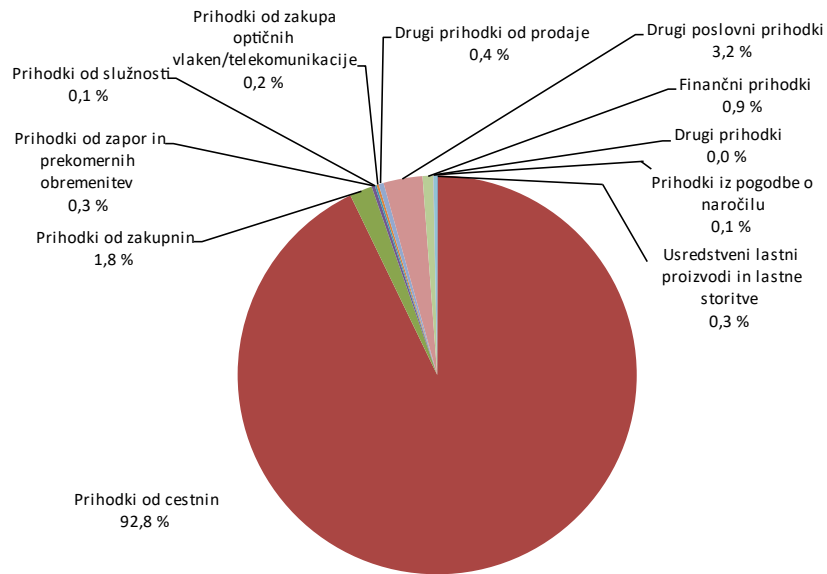
Slika 3: Stanje dolga na dan 31. decembra, odplačilo glavnica in plačilo obresti v obdobju 2018–2022

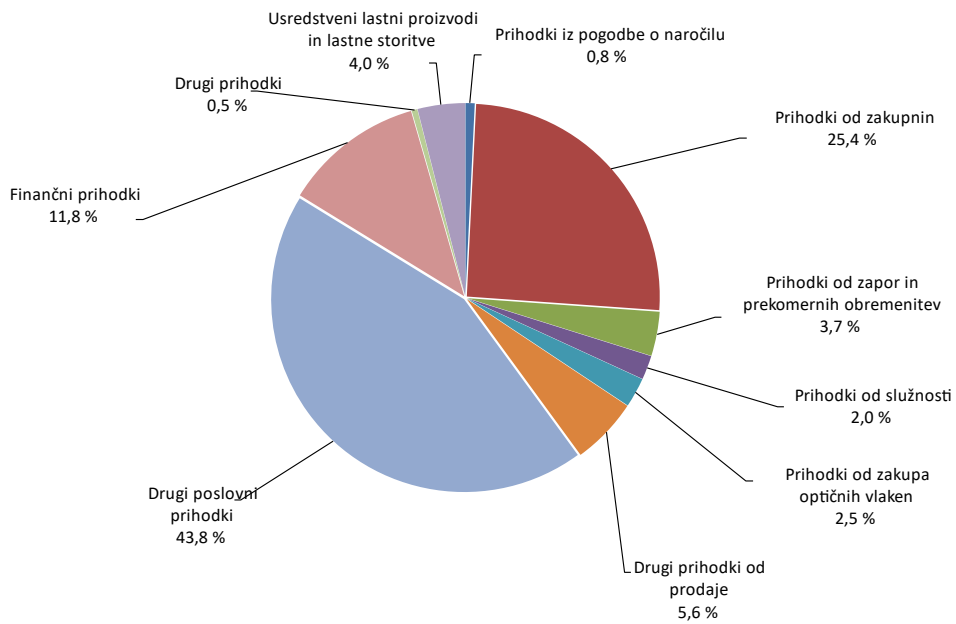
Slika 4: Struktura prihodkov družbe DARS v letu 2021

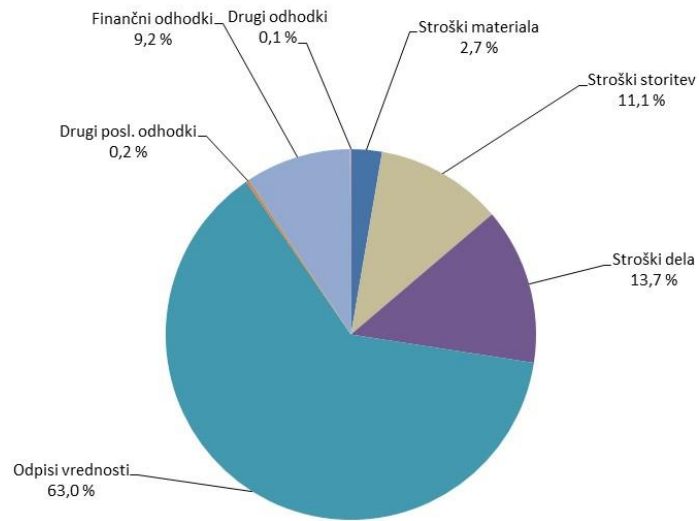
Slika 5: Struktura prihodkov družbe DARS v letu 2022

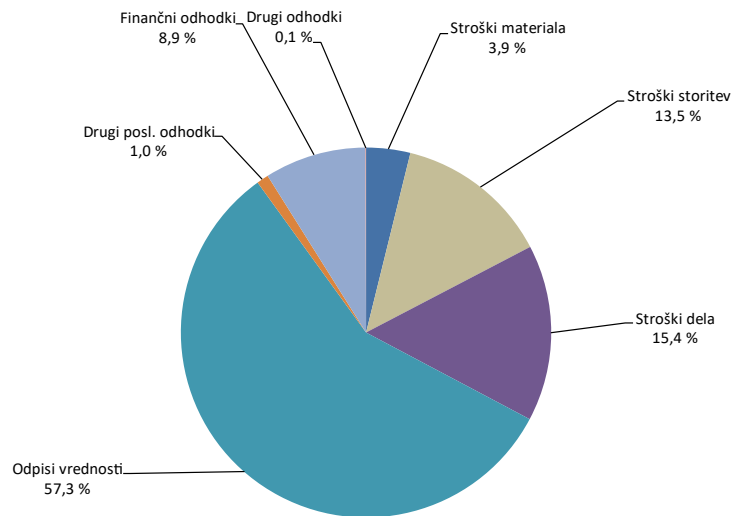
Slika 6: Struktura prihodkov družbe DARS brez cestnine v letu 2022

Slika 7: Struktura odhodkov družbe DARS v letu 2021

Slika 8: Struktura odhodkov družbe DARS v letu 2022

I.2 Pismo predsednika uprave

Spoštovani,

vpliv pandemije covid-19, ki je v letih 2020 in 2021 močno prizadela celoten sektor logistike in prometa, je v letu 2022 izzvenel. Promet na avtocestah in hitrih cestah se je glede na predhodno leto povečal, nekoliko je zrasel celo v primerjavi z letom 2019, ki je bilo do epidemije rekordno.

Poslovanje družbe DARS je bilo v letu 2022 stabilno, dosegli smo dobre finančne rezultate.

Z uspešno realizacijo poslovnega načrta smo v letu 2022 izboljšali vse ključne poslovne kazalnike. Prihodki družbe DARS so v poslovnem letu 2022 znašali 516,9 milijona evrov in so za šest odstotkov presegli prihodke predhodnega leta. Družba je v letu 2022 ustvarila 494,5 milijona evrov čistih prihodkov od prodaje, 393,8 milijona evrov EBITDA ter 135,1 milijona evrov čistega dobička, kar je 20 odstotkov več kot v letu 2021.

Družba DARS je tako v dobri finančni kondiciji. Ključni dejavniki, ki vplivajo na uspešnost vsake organizacije, so povezanost, sodelovanje in pomoč med zaposlenimi. Ti so še zlasti pomembni v izrednih ali negotovih razmerah, ki smo jim bili priča v zadnjih letih.

Kratkoročno tveganje zaradi vojne v Ukrajini je sicer predstavljalo občutno povišanje cen gradbenih materialov, izdelkov in energentov, ki pa smo ga, enako kot oskrbo z energenti, uspešno obvladovali. Višanje navedenih cen vpliva na

celotno panogo gradbeništva, zato se podražitve odražajo tudi na projektih, katerih investitor je družba DARS.

Dobri poslovni rezultati kljub temu omogočajo stabilno poslovanje in uresničevanje zastavljenih ciljev na področju novogradenj, obnov, rednega vzdrževanja avtocest in hitrih cest ter njihovega upravljanja in cestninjenja.

Za družbo DARS je bilo leto 2022 pomembna prelomnica. Na področju cestninjenja vozil do 3,5 tone največje dovoljene mase so se s 1. februarjem v celoti poslovile vinjete v obliki nalepke. Odtlej je namreč tudi tedensko in mesečno uporabo cestninskih cest mogoče plačati le z elektronsko vinjeto, medtem ko so letne elektronske vinjete v uporabi že od 1. decembra 2021. V družbi DARS ugotavljamo, da je bila uvedba uspešna in da sistem deluje stabilno in zanesljivo tako na prodajnem kot nadzornem področju. Merjenje zadovoljstva uporabnikov je pokazalo, da je z elektronsko vinjeto zadovoljnih kar 89 odstotkov voznikov, ki uporabljajo avtocestno omrežje.

Družba DARS ima razmeroma velike obveznosti odplačevanja najetih kreditov za gradnjo avtocest in njihovo obnovo. Ob tem pa mora uporabnikom zagotavljati ustrezno raven storitev ter skrbeti za razvoj in varnost avtocestnega omrežja. Dolg uspešno upravljamo ter redno in v celoti odplačujemo obveznosti iz naslova najetih posojil

in izdanih obveznic. V letu 2022 smo odplačali 212,9 milijonov evrov glavnin in obresti.

Zagotavljanje finančne stabilnosti je še posebej pomembno v času načrtovanega obsežnejšega investicijskega cikla. Pred nami so projekti, ki nam jih nalaga država z Resolucijo o nacionalnem programu razvoja prometa v Republiki Sloveniji za obdobje do leta 2030. Ta vsebuje nabor največjih izzivov na področju prometa ter opredelitev in financiranje njihovih rešitev, s podrobnejšo obravnavo šestletnega obdobja.

Trenutno največji tekoči investiciji družbe DARS sta izgradnja druge cevi predora Karavanke in tretje razvojne osi, ki bo severni in jugovzhodni del Slovenije povezala z obstoječim avtocestnim omrežjem.

Dela na projektu zgraditve druge cevi predora Karavanke so v letu 2022 dobro potekala in sledila splošnemu časovnemu načrtu.

Na projektu tretje razvojne osi (na odseku med Velenjem in Slovenj Gradcem) so bila lani uspešno zaključena gradbena dela na sklopu Gaberke, ki so kot prva na trasi hitre ceste na Koroško stekla jeseni 2020. Na sklopu Jenina, kjer so se začela leto pozneje, pa bodo gradbena dela zaključena do konca leta 2023. V teku so bili javni razpisi za izbor izvajalcev del za nadaljnje štiri sklope: območje ob Škalskem jezeru, del navezovalne ceste Konovo ter za Škale in Velunjo. Sicer pa se je na sklopih, na katerih gradbeno dovoljenje še ni bilo pridobljeno in se gradnja še ni izvajala, nadaljevalo z izdelavo projektne dokumentacije in pridobivanjem zemljišč, potrebnih za gradnjo.

Nadaljevali smo tudi z obsežnejšim obnavljanjem avtocestnega omrežja in njegovim posodabljanjem, ohranili smo visoko raven rednega vzdrževanja ter

tudi z ustreznimi aktivnostmi nadzora in upravljanja prometa skrbeli za čim večjo možno varnost in pretočnost avtocestnega omrežja.

V družbi DARS smo podprli projekt vzpostavitve avtocestne policije, ki pa je bila konec leta ukinjena in vključena v redne enote prometne policije. Kljub kratkemu času delovanja so bili opazni pomembni pozitivni učinki. Ocenjujemo, da je avtocestna policija pomembno pripomogla k varnosti in posledično tudi pretočnosti prometa na našem avtocestnem omrežju. Zaradi učinkov njenega dela so bili varnejši vsi vozniki, ki uporabljajo naše avtoceste, pozitivne učinke pa je imela tudi na gospodarstvo, saj so se skrajšali zastoji in z njimi čas prevoza blaga po slovenskih avtocestah, z nadzorom tehnične brezhibnosti in preobremenjenosti tovornih vozil pa se je odpravljala nelojalna konkurenca in zmanjšal negativni vpliv na obremenitve voziščne konstrukcije.

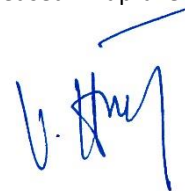
V letu 2022 smo pričeli s prenovo malih avtocestnih počivališč, ki s poenoteno podobo in razširjeno ponudbo našim uporabnikom zagotavljajo boljšo uporabniško izkušnjo ter počitek v prijetnem okolju.

V družbi DARS se zavedamo, da lahko visoke cilje, ki smo si jih zastavili, dosežemo le z aktivnim sodelovanjem vseh zaposlenih. Zato posvečamo veliko pozornosti stalnemu izobraževanju, usposabljanju in izpopolnjevanju zaposlenih. Naša vizija je poleg tega vseskozi usmerjena v trajnostno delovanje družbe ter trajnostni razvoj njenega celotnega okolja.

Hvala za zaupanje.

Mag. Valentin Hajdinjak

predsednik uprave

I.3 Poslanstvo, vizija, vrednote in strateške usmeritve, politika integriranega sistema vodenja

Poslanstvo

S sodobnimi pristopi ter odgovorno do okolja in deležnikov izboljšujemo pretočnost prometa, zagotavljamo prometno varnost ter nudimo zanesljive in pravočasne storitve na slovenskem avtocestnem omrežju.

Vizija

Povezani v prihodnost

Vodilo našega trajnostnega in digitalnega delovanja je **povezanost** vseh strateških smernic.

Naša vizija je usmerjena na:

- **uporabnike**, varno mobilnost ter zanesljive in pravočasne storitve, podprte s pametnimi rešitvami;
- **okolje**, v katerem delujemo trajnostno, ter izpolnjevanje potreb in pričakovanj vseh ključnih deležnikov;
- **zaposlene**, ki jim zagotavljamo varno, ustvarjalno in razvojno naravnano delovno okolje.

Temeljne vrednote

Varnost

Skrbimo za varno okolje, v katerem delujemo: varno delovno okolje zaposlenih, varno počutje poslovnih partnerjev in uporabnikov slovenskega avtocestnega omrežja (smo njihov zanesljiv partner na cesti) ter ohranitev varnega naravnega okolja.

Odgovornost

Odgovorno do sebe in širše družbe skrbimo za prevzete delovne obveznosti in kakovostno uresničevanje zadanih nalog z mislijo na uporabnike, okolje (harmonizacijo naših aktivnosti z zmožnostmi in potrebami naravnega okolja) in druge deležnike, s katerimi poslujemo (dobavitelji, izvajalci, drugi poslovni partnerji, lastnik, lokalna skupnost – smo zanesljiv poslovni partner).

Trajnostna naravnost

Pri svojem delovanju upoštevamo vse tri vidike trajnostnega poslovanja (gospodarski, okoljski in družbeni). Pri tem poleg dolgoročno uspešnega in učinkovitega poslovanja še posebej izpostavljamo zmanjševanje negativnih okoljskih vplivov ter vzajemno sodelovanje z deležniki in njihovo vključevanje v trajnostno delovanje družbe.

Zanesljivost

Zavedamo se, da smo za uspešno in nemoteno življenje, delo in uresničevanje ciljev posameznikov, podjetij, ustanov in družbe kot celote vsak trenutek soodgovorni, zato se pri vsakodnevnem delu in procesih družbe držimo dogovorov. Z deležniki sodelujemo na način, ki spodbuja medsebojno spoštovanje in zaupanje.

Sodelovanje

Pri svojem delovanju smo ves čas naklonjeni odprtosti, povezovanju, ekipnemu duhu in iskanju najboljših rešitev za skupno dobro, tako med sodelavci družbe kot tudi z aktivnim vključevanjem zunanjih deležnikov, s čimer uspešno izpolnjujemo naše poslanstvo.

Vodenje z zgledom

Zavezani smo k integriteti in se pogumno soočamo z izzivi. Pričakovanja, ki jih imamo do naših sodelavcev ter drugih deležnikov, uresničujemo tudi sami, saj se zavedamo pomena vodenja in delovanja z lastnim zgledom. S poslovanjem, ki je skladno in pregledno, namreč družba DARS gradi svojo integriteto, ki je ključnega pomena za ohranjanje dobrega imena družbe, kot tudi za doseganje trajnega poslovnega uspeha.

Slika 9: Strateška mapa družbe DARS

Zagotavljanje varnosti, pretočnosti ter zanesljivih in pravočasnih storitev za uporabnike avtocestnega omrežja

- Zagotavljanje prometne varnosti.
- Zagotavljanje pretočnosti prometa.
- Nadaljevanje gradnje novih ter modernizacija obstoječih odsekov AC in HC.
- Zagotavljanje zanesljivih in pravočasnih uporabniških storitev.

Dolgoročna poslovna stabilnost in trajnostna naravnost

- Zagotovitev dolgoročno stabilnega poslovanja.
- Digitalna preobrazba družbe.
- Razvoj trajnostne infrastrukture in krožnega gospodarstva.

Zavzeti in kompetentni zaposleni

- Nenehna krepitev zavzetosti in kompetentnosti zaposlenih.
- Razvoj voditeljstva.
- Zagotavljanje varnosti delavcev pri delu in krepitev njihovega zdravja.

Politika integriranega sistema vodenja

Vodstvo in vsi zaposleni v družbi bomo s strokovnim in odgovornim opravljanjem svojega dela naredili vse, da bomo izpolnili zahteve in pričakovanja naših deležnikov: uporabnikov, lastnika, zaposlenih, okolja in druge zainteresirane javnosti. Naš poslovni uspeh je skrbno načrtovan, voden in nadzorovan. Zaveujemo se k nenehnemu izboljševanju vseh poslovnih procesov, s poudarkom na preventivnem delovanju in upravljanju tveganj.

Naš cilj je kakovostno, energetska učinkovito in družbeno odgovorno delovanje ter zaposlenim, zunanjim izvajalcem in uporabnikom varna, neprekinjena in celovita storitev.

Politiko sistema vodenja uresničujemo na naslednji način:

- z odgovornim odločanjem na podlagi konkretnih informacij in dejstev,
- z vzpostavljanjem dobrih pogojev in odnosov vseh deležnikov znotraj in zunaj družbe,
- s spodbujanjem proaktivnega delovanja s poudarkom na inovativnosti zaposlenih,
- z upravljanjem prepoznanih tveganj in udejanjanjem zaznanih priložnosti,
- z zagotavljanjem želene ravni zaupnosti, celovitosti in razpoložljivosti informacij in informacijskih sredstev,
- z zagotavljanjem ustrezne razpoložljivosti ključnih informacijskih sistemov,
- s povečevanjem učinkovitosti rabe vseh vrst materialov in energije v celotnem življenjskem ciklu storitve,
- z doslednim spoštovanjem zakonodaje, drugih obvezujočih zahtev in razvojnih usmeritev,
- z vzajemno koristnim sodelovanjem s partnerji in drugimi zunanjimi izvajalci,
- s podpiranjem razvoja stroke ter pridobivanjem novih znanj in veščin,
- z aktivnim komuniciranjem znotraj družbe in z zunanjimi javnostmi,
- z zavezanostjo preprečevanja poslabšanja zdravja zaposlenih in poškodb,
- z vzpostavljanjem in doseganjem merljivih ciljev izboljšav na vseh področjih poslovanja,
- pri nabavi izdelkov in storitev ter pri načrtovanju novih rešitev načrtno upoštevamo vse vidike poslovanja (okolje, energija, kakovost, neprekinjenost poslovanja, varovanje informacij, varnost, ekonomika).

Uprava se zavezuje, da bo po svojih najboljših močeh in s svojim osebnim zgledom vztrajala doseči navedene cilje.

I.4 Izjava o upravljanju družbe DARS

V skladu s petim odstavkom 70. člena Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 42/2006 in nadaljnje), Statutom DARS, sprejetim junija 2021, ter določili Kodeksa upravljanja javnih delniških družb in Kodeksa korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države kot del Letnega poročila družba DARS podaja naslednjo

IZJAVO O UPRAVLJANJU

Izjava o upravljanju je sestavni del Letnega poročila za leto 2022 in je za obdobje od 1. 1. 2022 do dneva objave v letu 2023 dostopna v elektronski obliki na spletnih straneh Ljubljanske borze (SEOnet), in na uradnih spletnih straneh družbe DARS (www.dars.si).

1. Sklicevanje na kodeksa upravljanja in priporočila

Družba DARS pri svojem delu in poslovanju v največji mogoči meri spoštuje naslednje kodekse ter priporočila poslovne prakse vodenja in upravljanja:

- Slovenski kodeks upravljanja javnih delniških družb, 9. 12. 2021, dostopen na spletni strani Ljubljanske borze <http://www.ljse.si>;
- Kodeks korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države, junij 2022, dostopen na spletni strani Slovenskega državnega holdinga <http://www.sdh.si>; ter

- Priporočila in pričakovanja Slovenskega državnega holdinga, junij 2022, dostopna na spletni strani Slovenskega državnega holdinga <http://www.sdh.si>.

Po uveljavitvi Zakona o Slovenskem državnem holdingu Republika Slovenija kot edini delničar izvršuje svoje pravice prek SDH, ki pravice izvršuje z uresničevanjem glasovalnih pravic na skupščini, nastopanjem pred sodišči in drugimi organi ter sklicevanjem skupščine.

Pri izvajanju navedenih kodeksov in priporočil v letu 2022 v družbi večjih odstopanj ni bilo, v nadaljevanju pa družba pojasnjuje odstopanja od posameznih priporočil. Družba DARS pri svojem poslovanju spoštuje interne akte in Etični kodeks družbe ter si pri poslovanju prizadeva za izboljšanje prakse korporativnega upravljanja.

2. Družba DARS pri upravljanju odstopa od naslednjih določb:

Posamezna odstopanja od zgoraj navedenih kodeksov in priporočil so skupaj z navedbo razlogov razkrita v nadaljevanju te izjave.

a) Slovenski kodeks upravljanja javnih delniških družb

Okvir upravljanja družb

Tč. 1: Statut družbe vsebuje glavne cilje in vključuje cilje, ki jih je kot strateške definirala Državni zbor RS z Odlokom o strategiji upravljanja kapitalskih naložb države (Uradni list RS, št. 53/15). Poleg tega ima družba cilje definirane tudi v Strategiji družbe DARS in ostalih dokumentih družbe.

Izjava o upravljanju in izjava o skladnosti s kodeksom

Tč. 5. 6: Družba pri presoji ustreznosti izjave o upravljanju ne uporablja ostalih zunanjih neodvisnih institucij, saj izjavo pregleda več strokovnih služb znotraj družbe. Prav tako ima družba vzpostavljeno notranjo revizijo, ki izvaja neodvisen nadzor nad urejenostjo in gospodarnostjo poslovanja družbe DARS skladno s predpisi in notranjimi akti.

Politika prejemkov in poročilo o prejemkih organov vodenja in nadzora

Tč. 6: Politika prejemkov je bila oblikovana v skladu z relevantno zakonodajo in priporočili dobre prakse na tem področju. V juliju 2022 je bila podana skupščini, ki pa jo zaradi pravno formalnih razlogov ni odobrila.

Trajnostno poslovanje

Tč. 7: Družba DARS v svojih Trajnostnih poročilih poroča o prepoznanih, tako pozitivnih kot negativnih vplivih, ki jih ima na gospodarstvo, naravo in širšo družbo, tako pri svojem poslovanju, odgovornosti do dobaviteljev / izvajalcev, kakor tudi pri odgovornem odnosu do uporabnikov avtocest ter ostalih relevantnih deležnikov.

V okviru trajnostnega poročanja sledimo mednarodnim standardom trajnostnega poročanja GRI GS (Global Reporting Initiative Global Standards) za osnovno raven. Identificirane imamo ključne deležnike družbe, ki so opredeljeni v dokumentu Potrebe in pričakovanja deležnikov, s prepoznanim vplivom deležnika na družbo, potrebami in pričakovanji deležnika, odgovornimi osebami za odnose in sodelovanje z njimi ter načinom spremljanja dojemanja deležnika. Vse pomembne deležnike smo vključili v določitev matrike bistvenosti in s tem določili katere bistvene vsebine so najpomembnejše z vidika družbe DARS in katere z vidika deležnikov ter tem vsebinam namenimo večjo pozornost tako pri pripravi trajnostne strategije, kot posledično v okviru trajnostnega poročanja.

Strategija DARS za obdobje 2021–2025 povezuje vizijo in njene deležnike s tremi ključnimi strateškimi smernicami. V strategiji smo poudarili velik prispevek družbe DARS h globalnemu razvoju, z upoštevanjem ciljev globalnega trajnostnega razvoja (Sustainable Development Goals). Vodilo našega trajnostnega delovanja, s poudarkom na digitalni preobrazbi, se prepleta skozi strateške in operativne cilje.

Z namenom razogljichenja družbe DARS do leta 2030 in s pogledom do 2050, smo pripravili Strategijo energetske in snovne učinkovitosti ter trajnostnega razvoja DARS, katere ukrepi se odražajo v Okoljsko energetskih ciljih in programih, s katerimi bomo dosegli oziroma presegli zastavljene strateške cilje, ki jih posodabljam po izvedenih letnih strateških konferencah.

V letu 2023 bomo oblikovali Politiko trajnostnega razvoja, ki bo povezovala in vključevala že izvedene pristope ter ostale vidike trajnostnega razvoja.

Skupščina delničarjev

Tč. 10. 4: V primeru skupščine, izvedene z uporabo elektronskih sredstev brez fizične prisotnosti, bo družba pravila za udeležbo in glasovanje na skupščini, objavila na svojem uradnem mestu objave najkasneje ob sklicu skupščine.

Postopek izbire kandidatov za člane nadzornega sveta

Tč. 10: V družbah, v katerih SDH izvršuje najmanj $\frac{3}{4}$ vseh glasovalnih pravic, nadzorni sveti ne oblikujejo posebnih komisij, pristojnih za izvedbo postopkov iskanja in ocenjevanja kandidatov za člane nadzornega sveta družbe. V teh družbah je naborna pot, ki jo uporabi nadzorni svet družbe, predlog kandidatov, ki ga nadzornemu svetu posreduje SDH.

Usposabljanje članov nadzornega sveta

Tč. 15. 1: Letni načrt usposabljanja članov nadzornega sveta in komisij ni opredeljen enkrat letno, temveč člani nadzornega sveta sproti presodijo katero izobraževanje potrebujejo. Člani nadzornega sveta se usposabljujejo ter zagotavljajo, da znanje, izkušnje in veščine članov ustrezajo potrebam družbe. Okvirni stroški izobraževanja so zagotovljeni v letnem poslovnem načrtu družbe.

Vrednotenje nadzornega sveta

Tč. 16. 4: Zunanja presoja do sedaj še ni bila opravljena zaradi omejitev trajanja mandatov.

Strategija komuniciranja družbe

Tč. 30: Družba ima izdelano in veljavno splošno Strategijo komuniciranja družbe DARS, izdelan in veljaven Pravilnik o varovanju poslovnih skrivnosti, poleg tega tudi Pravilnik o načinu dajanja informacij za medije ter Navodilo odgovarjanja uporabnikom avtocest. Priporočilo se upošteva delno, saj visokokakovostni standardi pripravljanja računovodskih, finančnih in nefinančnih informacij niso posebej opredeljeni.

Javna objava pomembnih informacij

Tč. 32. 1: Družba sproti poroča o finančnem in pravnem položaju družbe z javnimi objavami, vendar ne poroča o ocenah poslovanja iz razloga, ker v primeru skladnosti poslovanja z veljavno strategijo in letnim načrtom dela to ni smiselno. V primeru odstopanj bi družba nemudoma z javnimi objavami sporočila javnosti o drugih poslovnih dogodkih in vplivih ter odstopanjih.

Tč. 32.5: Računovodski izkazi družbe s pojasnili in razkritji najpomembnejših kategorij so pripravljani v skladu z računovodskimi ter poročevalskimi zahtevami SRS, upošteva določila ZGD-1 in ZDARS-1.

Tč. 32.9: Družba na svoji spletni strani javno ne objavlja poslovnikov organov nadzora. Gre za dokumente, ki se redno posodabljajo in so namenjeni izključno delu teh organov. Vsako zunanje ocenjevanje-primernosti teh dokumentov s

strani tretjih oseb bi bilo zaradi nepoznavanja potreb teh organov neprimerno.

b) Kodeks korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države

Nadzorni svet

Tč. 6: Eden od ključnih lastniških vzvodov upravljanja je pravica in dolžnost lastnikov, da v nadzorne organe družb imenujejo neodvisne in strokovne posameznike, ki odgovorno in strokovno nadzirajo delo uprav družb ter sodelujejo z upravami pri njihovem upravljanju. Nadzorni svet ima kadrovske komisije, ki deluje kot nominacijski odbor. Kadrovske komisije sestavljajo: dva člana nadzornega sveta, ki predstavljata kapital, in dva člana nadzornega sveta, ki predstavljata delavce. Zunanji strokovnjaki se vključijo po potrebi.

Tč. 6. 5. 1, 6. 8 in 6. 8. 1 in 6. 9: V družbah, v katerih SDH izvršuje najmanj $\frac{3}{4}$ vseh glasovalnih pravic, nadzorni sveti ne oblikujejo posebnih komisij, pristojnih za izvedbo postopkov iskanja in ocenjevanja kandidatov za člane nadzornega sveta družbe, razen če ni s posebno zakonodajo drugače določeno. V teh družbah je naborna pot, ki jo uporabi nadzorni svet družbe, predlog kandidatov, ki ga nadzornemu svetu posreduje SDH.

Preglednost poslovanja in poročanje

Tč. 8. 4: V Letnem poročilu niso razkriti stroški delovanja nadzornega sveta, kot je navedeno. Razkritje obsega prejemke članov NS, vključno s potnimi stroški in obračunanimi bonitetami.

Revizija in sistem notranjih kontrol

Tč. 9. 2. 7: Upošteva se delno, saj se roki za priporočila notranjih revizorjev izjemoma podaljšajo iz objektivnih razlogov. Odgovorne osebe podajo utemeljene razloge za podaljšanje rokov.

Sprejem etičnega kodeksa

Tč. 10. 1. 1: Etični kodeks je v fazi novelacije.

c) Priporočila in pričakovanja Slovenskega državnega holdinga

Nabava blag in storitev, sponzorstvo in donatorstvo

Tč. 3. 6: Upošteva delno. Pogodbe v postopkih javnih naročil objavimo v roku 30 dni po sklenitvi, evidenčne pogodbe pa enkrat letno, skladno z ZJN-3.

Tč. 3. 7: Upošteva delno. Podatki se iz portala javnih naročil sproti objavljajo na spletni strani <https://ejn.gov.si/statist>, ki omogoča izpis

vrednosti tudi strukturirano po vrsti posla. Za evidenčna naročila se vrednost o skupni vrednosti storitev objavi enkrat letno na portalu javnih naročil, seznam pogodb z navedbo predmeta naročila se objavi skladno s 106. členom ZJN-3 enkrat letno na spletni strani družbe DARS, podatka o vrednosti strukturirano po vrsti poslov ni.

Tč. 3. 11: Upoštevamo delno. Sponzorska sredstva smo namenili dvema strokovnima dogodkoma: 15. slovenskemu kongresu o prometu in prometni infrastrukturi v organizaciji DRC – Združenje za promet in prometno infrastrukturo Slovenije ter Slovenskemu inženirskemu dnevju v organizaciji Inženirske zbornice Slovenije.

Skupščine družb

Tč. 6. 1: Edini delničar družbe DARS je Republika Slovenija, ki jo na podlagi določila 18. člena Zakona o Slovenskem državnem holdingu (Uradni list RS, št. 25/2014) zastopa Slovenski državni holding, d. d. Ker je skupščina univerzalna, ni treba spoštovati določil ZGD-1 glede sklicnega roka in objave dnevnega reda skupščine.

Tč. 6. 3: Upoštevamo delno. Objavi se dnevni red, gradivo s prilogami pa se posreduje edinemu delničarju.

Spoštovanje človekovih pravic pri poslovanju

Tč. 8, 8. 1. in 8. 2: Čeprav skrbni pregled s področja človekovih pravic v družbi ni bil narejen, človekove pravice spoštujemo prek veljavne zakonodaje ter prek internih kodeksov in dogovorov, ki zadevajo predvsem nediskriminacijo na delovnem mestu, varovanje dostojanstva delavcev ter človekove temeljne ekonomske in socialne pravice.

Družba DARS bo priporočilom Slovenskega kodeksa upravljanja javnih delniških družb, Kodeksa korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države ter Priporočilom in pričakovanjem Slovenskega državnega holdinga sledila tudi v prihodnje ter skladno s tem izpolnjevala svoj sistem korporativnega upravljanja.

3. Sistem skladnosti poslovanja in integritete

Služba za skladnost poslovanja in integriteto ima sledeče odgovornosti in pristojnosti:

- preverjanje poslovanja družbe z vidika skladnosti z zakonodajo, drugimi pravili, priporočili in internimi akti družbe,
- svetovanje upravi in področjem pri uskladitvi poslovanja družbe z obveznostmi, ki jih določajo zakonodaja

- ter druga za družbo veljavna pravila oziroma priporočila,
- vodenje postopkov obravnave prijav domnevnih nepravilnosti s področja skladnosti poslovanja in integritete,
- korespondenca s Komisijo za preprečevanje korupcije,
- izvajanje nalog nosilca priprave načrta integritete in skrbništvo nad uresničevanjem v načrtu predvidenih ukrepov,
- skrb za področje varovanja osebnih podatkov ter korespondenca z Informacijskim pooblaščenecem kot nadzornim organom za varstvo osebnih podatkov,
- skrb za sistem izvajanja nalog in postopkov vezanih na preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma v družbi,
- skrb za sistem notranjih kontrol za omejevanje tveganj prepovedanega trgovanja z notranjimi informacijami,
- skrb za izobraževanje in usposabljanje zaposlenih glede vsebin iz področja dela službe.

Družba ima sprejete naslednje interne akte na področju skladnosti poslovanja in integritete:

- Pravilnik o vodenju postopka obravnave domnevnih nepravilnosti s področja korporativne integritete.
- Pravilnik o izvajanju notranjih nadzorov in notranjih preiskav.
- Pravilnik o varovanju poslovnih skrivnosti.
- Pravilnik za izvajanje nalog in postopkov s področja Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma v DARS.
- Pravilnik o varstvu osebnih podatkov.
- Pravilnik o omejitvah in dolžnostih v zvezi s sprejemanjem daril.

V letu 2022 je bil izdelan tudi Načrt integritete DARS, z veljavnostjo 1. 1. 2023.

4. Glavne značilnosti sistemov notranjih kontrol in upravljanja tveganj v družbi v povezavi s postopkom računovodskega poročanja

Uprava družbe je odgovorna za vzpostavljanje in zagotavljanje delovanja notranjega kontroliranja in notranjih računovodskih kontrol, izbiranje in uporabljanje računovodskih usmeritev ter varovanje premoženja družbe.

Sistem notranje kontrole je skupek različnih usmeritev in politik, ki jih vzpostavi in sprejme

uprava z namenom, da bi kar najbolje upravljala tveganje, povezano z računovodskim poročanjem. Namen sistema notranje kontrole je zagotoviti učinkovitost in uspešnost delovanja, zanesljivost računovodskega poročanja in skladnost z veljavnimi zakoni ter drugimi zunanjimi in notranjimi predpisi.

Družba ima vzpostavljen sistem obvladovanja tveganja, povezan z računovodskim poročanjem.

Pravilnost, popolnost in resničnost računovodskega poročanja zagotavljamo z izvajanjem naslednjih vrst notranje kontrole:

- kontrola pravilnosti računovodskih podatkov, ki jih zagotavljamo na različne načine, na primer z usklajevanjem postavk s kupci in dobavitelji;
- kontrole popolnosti zajemanja podatkov (npr. zaporedje dokumentacije, številčenje dokumentov);
- kontrola razmejitev dolžnosti in odgovornosti (npr. ločeno izvajanje evidentiranja in plačevanja);
- kontrola omejitve dostopa (pravice dostopa do računovodskih evidenc so selektivno dodeljene);
- kontrola nadziranja.

Proces računovodenja je informacijsko podprt, zato so vse zgoraj našteje vrste notranje kontrole povezane tudi s sistemi kontrole, vgrajenimi v okvir informacijske tehnologije, ki obsegajo tako kontrolo omejitev dostopa do omrežja, podatkov, aplikacij kot tudi kontrolo točnosti in popolnosti zajemanja in obdelovanja podatkov.

V poglavju Upravljanje tveganj poslovnega poročila so podrobneje predstavljeni upravljanje tveganj in kontrolni mehanizmi v povezavi z oceno posamezne vrste tveganja. Menimo, da je sedanji sistem kontrol v družbi DARS v letu 2022 zagotavljal učinkovito in uspešno doseganje poslovnih ciljev, delovanje v skladu z zakonskimi določili ter pošteno, transparentno poročanje v vseh pomembnih pogledih.

5. Delovanje skupščine in njene ključne pristojnosti, opis pravic delničarjev in način uveljavljanja njihovih pravic

Družba ima položaj delniške družbe kot gospodarske družbe po ZGD-1.

Delovanje skupščine, njene ključne pristojnosti in pravice delničarjev ter način njihovega uveljavljanja podrobneje opredeljuje Statut DARS.

Edini ustanovitelj in delničar družbe DARS je Republika Slovenija (v nadaljevanju RS), ki jo po

uveljavitvi Zakona o Slovenskem državnem holdingu zastopa Slovenski državni holding. Svoje pravice delničarja, ki jih opredelujeta ZGD-1 in Statut DARS, RS uresničuje na skupščini delničarjev.

Skupščino sklicuje uprava DARS na lastno pobudo, na zahtevo nadzornega sveta ali na zahtevo delničarja družbe.

Skupščino je treba sklicati v zakonsko določenih primerih, vendar najmanj enkrat letno.

6. Sestava in delovanje organov vodenja in nadzora ter njihovih komisij

Uprava družbe

Sestavo in delovanje uprave družbe podrobneje določa Statut DARS. Po Statutu DARS lahko ima uprava družbe največ pet članov. Za predsednika oz. člana uprave je lahko imenovana oseba, ki izpolnjuje pogoje iz 255. člena ZGD-1 in točke 7.2.2 Statuta DARS. Predsednika in vse člane uprave imenuje nadzorni svet za največ pet (5) let ter so v delovnem razmerju z družbo.

Uprava družbe DARS je v letu 2022 delovala v sestavi:

- predsednik uprave mag. Valentin Hajdinjak, nastop na funkcijo 10. 7. 2020,
- članica uprave mag. Romana Fišer, nastop na funkcijo 10. 7. 2020, odhod 15. 12. 2022,
- član uprave dr. Peter Gašperšič, nastop na funkcijo 10. 7. 2020, odhod 1. 12. 2022,
- član uprave Boštjan Rigler, nastop na funkcijo 10. 7. 2020, odhod 15. 12. 2022,
- član uprave / delavski direktor Rožle Podboršek, nastop na funkcijo 9. 7. 2019.

Upravo družbe DARS so na dan 1. januar 2023 sestavljali:

- predsednik uprave mag. Valentin Hajdinjak, nastop na funkcijo 10. 7. 2020,
- članica uprave dr. Lidija Kegljevič Zagorc, nastop na funkcijo 1. 1. 2023,
- član uprave mag. Andrej Ribič, nastop na funkcijo 1. 1. 2023,
- član uprave mag. David Skornšek, nastop na funkcijo 1. 1. 2023,
- član uprave / delavski direktor Rožle Podboršek, nastop na funkcijo 9. 7. 2019.

Natančneje so vse podrobnosti, ki se nanašajo na člane uprave v letu 2022, navedene v tabeli z naslovom Sestava uprave v poslovnem letu 2022, ki je sestavni del te izjave o upravljanju družbe in je bila izdelana skladno s priložo C.1 Slovenskega kodeksa upravljanja javnih delniških družb.

Uprava vodi družbo v korist družbe, neodvisno in na lastno odgovornost; pri vodenju ravna s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika ter varuje poslovne skrivnosti družbe. Pri uresničevanju nalog vodenja uprava sprejema ukrepe in izvaja postopke, ki jih določata zakon in statut družbe.

Če ima uprava več kot dva člana, družbo zastopa predsednik uprave skupaj s članom uprave.

Uprava sprejema odločitve, ki so v njeni pristojnosti, z večino glasov vseh članov uprave. Vsak član uprave ima en glas. V primeru enakega števila glasov je odločilen glas predsednika uprave.

Uprava sprejme poslovnik o svojem delu, h kateremu daje soglasje nadzorni svet.

Nadzorni svet družbe

V skladu s točko 7.3.1 Statuta DARS nadzorni svet sestavlja devet članov, od katerih so trije člani nadzornega sveta predstavniki zaposlenih.

V skladu s Statutom DARS nadzorni svet sprejme poslovnik o svojem delu. Nadzorni svet voli predsednika in namestnika predsednika.

Nadzorni svet mora biti sklican vsaj enkrat v četrtletju. Nadzorni svet je sklepčen, če sta pri sklepanju navzoči dve tretjini članov, med katerimi mora biti tudi predsednik nadzornega sveta ali njegov namestnik.

V skladu s Statutom DARS nadzorni svet nadzira vodenje poslov, odloča o imenovanju in odpoklicu uprave ter njihovih prejemkih, lahko sklicuje skupščino, pregleduje in preverja knjige ter dokumentacijo družbe, njeno blagajno, shranjene vrednostne papirje in zaloge blaga ter druge stvari, daje upravi predhodno soglasje k poslom iz točke 7. 2. 12 statuta družbe, seznaneni se z odločitvijo uprave glede ustanavljanja in ukinitve hčerinskih družb, skupščini predlaga imenovanje revizorja, imenuje revizijsko komisijo nadzornega sveta in druge komisije v skladu z ZGD-1, seznaneni se z odločitvijo uprave glede nakupa in odprodaje deležev ali delnic drugih družb, daje soglasje na letni poslovni načrt družbe ter na triletni poslovni in finančni načrt družbe ter ostale planske dokumente, usklajuje besedilo statuta z veljavnimi sklepi skupščine, obvešča organe družbe in delničarja o svojih stališčih in predlogih, obravnava in odloča o vseh drugih zadevah, za katere je pristojen po zakonu, drugih predpisih, po pooblastilu skupščine in statuta družbe.

Nadzorni svet mora preveriti letno poročilo skupaj z revizorjevim poročilom in predlog uprave za uporabo bilančnega dobička. O rezultatih

preveritve mora sestaviti pisno poročilo za skupščino.

Določbe, ki se nanašajo na skupščino, upravo, nadzorni svet in vrednostne papirje družbe, so povzete po statutu, ki je bil sprejet na skupščini 8. 6. 2021.

Različnost in enake možnosti

Nadzorni svet družbe je že v letu 2018 sprejel Politiko raznolikosti družbe DARS in jo v letu 2022 tudi noveliral. Politika določa pristop k raznolikosti v upravi in nadzornem svetu (vključno s komisijami nadzornega sveta). S politiko se spodbuja doseganje raznolikosti uprave in nadzornega sveta ter postavljajo merila, ki nadzornemu svetu omogočajo utemeljitev njihovega izbora. Treba je upoštevati vse ustrezne vidike raznolikosti za zagotovitev, da je v upravi ter nadzornem svetu dovolj različnih mnenj ter strokovnega znanja in izkušenj, potrebnih za dobro razumevanje trenutnega dogajanja, obvladovanje tveganj in prepoznavanja priložnosti, povezanih s poslovanjem družbe.

Cilj te politike je spodbujanje raznolikosti članstva v upravi in nadzornem svetu v znanju, veščinah, izkušnjah, poklicni usposobljenosti, starosti, spolu, načinu dela in drugih vidikih. Tako raznoliko sestavljena uprava in nadzorni svet delujeta v dobro družbe.

Namen politike je doseči večjo učinkovitost uprave in nadzornega sveta, kar prispeva k izboljšanju poslovanja in povečanju ugleda družbe. Prednost raznovrstne sestave organov vodenja ter njenih nadzornih organov je na tej ravni eden od bistvenih elementov pri ohranjanju razvojnih in konkurenčnih prednosti družbe. Za izpolnjevanje politike raznolikosti si v družbi prizadevajo delničar pri imenovanju članov nadzornega sveta, nadzorni svet pri imenovanju članov komisij nadzornega sveta ter kadrovska komisija nadzornega sveta pri imenovanju članov uprave in svet delavcev pri izboru delavskega direktorja.

Za postopke izbora kandidatov oziroma naborne poti, ki omogočajo pritegnitev dovolj širokega nabora različnih kandidatov, ima nadzorni svet več možnosti, in sicer neposredno iskanje, javni razpis ali kombinacija javnega razpisa in neposrednega iskanja.

Izbrani vidiki raznolikosti so:

- strokovna raznolikost članov,
- interdisciplinarna znanja,
- kontinuiteta dela in starostna struktura
- zastopanost spolov.

Tabela 2: Struktura organov upravljanja po spolu (stanje 31. 12. 2022)

Telo/organ	Moški	Ženske	Skupaj	V % moški
Nadzorni svet	6	2	8	75
Kadrovska komisija NS	2	2	4	50
Revizijska komisija NS	3	1	4	75
Investicijska komisija NS	4	0	4	100
Uprava	2	0	2	100
Direktorji področij	5	1	6	83
Svet delavcev	12	3	15	80
Skupaj	34	9	43	79

Pri sestavi uprave in nadzornega sveta se poleg učinkovitosti zasleduje tudi cilj uravnotežene zastopanosti žensk in moških. Cilj je doseči 40 % za člane nadzornega sveta in skupaj 33 % za člane

nadzornega sveta in uprave manj zastopanega spola v družbi do konca leta 2026.

Izvajanje politike spremlja kadrovska komisija nadzornega sveta.

Tabela 3: Sestava nadzornega sveta v poslovnem letu 2022

Ime ni priimek	Funkcija	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Predstavnik kapitala / delavcev	Udeležba na sejah Nadzornega sveta / skupno število sej Nadzornega sveta	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Neodvisnost po 23. čl. Kodeksa upravljanja javnih delniških družb	Obstoj nasprotja interesa v poslovnem letu 2022	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Jože Oberstar	Član Predsednik Član	12. 9. 2019 25. 9. 2019 od 6. 7. 2020	25. 9. 2019 6. 7. 2020 23. 9. 2022	Predstavnik kapitala	13/22	Moški	Slovensko	1973	Univerzitetni diplomirani pravnik	Da	Ne	Ne
	Članstvo komisija NS				Funkcija v komisijah Nadzornega sveta				Udeležba na sejah komisij Nadzornega sveta / skupno število sej komisij Nadzornega sveta			
	Revizijska komisija				Predsednik				8/11			

Ime ni priimek	Funkcija	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Predstavnik kapitala / delavcev	Udeležba na sejah Nadzornega sveta / skupno število sej Nadzornega sveta	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Neodvisnost po 23. čl. Kodeksa upravljanja javnih delniških družb	Obstoj nasprotja interesa v poslovnem letu 2022	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Jožef Zimšek	Član	12. 9. 2019	23. 9. 2022	Predstavnik kapitala	13/22	Moški	Slovensko	1944	Univerzitetni diplomirani inženir gradbeništva	Da	Ne	AMZS, d. d. (do 2. 2. 2022)
	Članstvo komisija NS				Funkcija v komisijah Nadzornega sveta				Udeležba na sejah komisij Nadzornega sveta / skupno število sej komisij Nadzornega sveta			
	Revizijska komisija, investicijska komisija				Član, predsednik				8/11 8/13			

Ime ni priimek	Funkcija	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Predstavnik kapitala / delavcev	Udeležba na sejah Nadzornega sveta / skupno število sej Nadzornega sveta	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Neodvisnost po 23. čl. Kodeksa upravljanja javnih delniških družb	Obstoj nasprotja interesa v poslovnem letu 2022	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Martin Stožir	Član	9. 5. 2019 5. 6. 2020 nov mandat	5. 6. 2024	Predstavnik delavcev	22/22	Moški	Slovensko	1983	Magister inženir logistike	Da	Ne	Ne
	Članstvo komisija NS				Funkcija v komisijah Nadzornega sveta				Udeležba na sejah komisij Nadzornega sveta / skupno število sej komisij Nadzornega sveta			
	Kadrovska komisija, investicijska komisija				Član do 7. 10. 2022, član od 7. 10. 2022				2/7 5/13			

Ime ni priimek	Funkcija	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Predstavnik kapitala / delavcev	Udeležba na sejah Nadzornega sveta / skupno število sej Nadzornega sveta	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Neodvisnost po 23. čl. Kodeksa upravljanja javnih delniških družb	Obstoj nasprotja interesa v poslovnem letu 2022	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Nataša Ivančević	Članica	4. 7. 2020	4. 7. 2024	Predstavnica delavcev	22/22	Ženski	Slovensko	1974	Višja ekonomistka	Da	Ne	Ne
	Članstvo komisija NS				Funkcija v komisijah Nadzornega sveta				Udeležba na sejah komisij Nadzornega sveta / skupno število sej komisij Nadzornega sveta			
	Kadrovska komisija				Članica od 7. 10. 2022				5/7			

Ime ni priimek	Funkcija	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Predstavnik kapitala / delavcev	Udeležba na sejah Nadzornega sveta / skupno število sej Nadzornega sveta	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Neodvisnost po 23. čl. Kodeksa upravljanja javnih delniških družb	Obstoj nasprotja interesa v poslovnem letu 2022	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Branko Švigelj	Član	4. 7. 2020	4. 7. 2024	Predstavnik delavcev	21/22	Moški	Slovensko	1964	Poklicni voznik	Da	Ne	Ne
	Članstvo komisija NS				Funkcija v komisijah Nadzornega sveta				Udeležba na sejah komisij Nadzornega sveta / skupno število sej komisij Nadzornega sveta			
	Kadrovska komisija				Član od 7. 10. 2022				5/7			

Ime ni priimek	Funkcija	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Predstavnik kapitala / delavcev	Udeležba na sejah Nadzornega sveta / skupno število sej Nadzornega sveta	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Neodvisnost po 23. čl. Kodeksa upravljanja javnih delniških družb	Obstoj nasprotja interesa v poslovnem letu 2022	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Pavle Hevka	Član Predsednik Član	24. 6. 2020 6. 7. 2020 7. 10. 2022	6. 7. 2020 7. 10. 2022 23. 12. 2022	Predstavnik kapitala	20/22	Moški	Slovensko	1968	Inž. grad., mag. ekon. in posl. ved	Da	Ne	Holding Kobilarna Lipica, d. o. o. (do 3. 9. 2022)
	Članstvo komisija NS				Funkcija v komisijah Nadzornega sveta				Udeležba na sejah komisij Nadzornega sveta / skupno število sej komisij Nadzornega sveta			
	Kadrovska komisija, investicijska komisija				Član od 7. 10. 2022 do 23. 12. 2022 (obe komisiji)				4/7 5/13			

Ime ni priimek	Funkcija	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Predstavnik kapitala / delavcev	Udeležba na sejah Nadzornega sveta / skupno število sej Nadzornega sveta	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Neodvisnost po 23. čl. Kodeksa upravljanja javnih delniških družb	Obstoj nasprotja interesa v poslovnem letu 2022	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Dr. Robert Rožič	Član, namestnik predsednika	24. 6. 2020 6. 7. 2020	6. 7. 2020 23. 9. 2022	Predstavnik kapitala	13/22	Moški	Slovensko	1968	Doktor znanosti	Da	Ne	2TDK, d. o. o. (do 22. 9. 2022)
	Članstvo komisija NS				Funkcija v komisijah Nadzornega sveta				Udeležba na sejah komisij Nadzornega sveta / skupno število sej komisij Nadzornega sveta			
	Kadrovska komisija				Član				2/7			

Ime ni priimek	Funkcija	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Predstavnik kapitala / delavcev	Udeležba na sejah Nadzornega sveta / skupno število sej Nadzornega sveta	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Neodvisnost po 23. čl. Kodeksa upravljanja javnih delniških družb	Obstoj nasprotja interesa v poslovnem letu 2022	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Dr. Štefan Šumah	Član	24. 6. 2020	23. 9. 2022	Predstavnik kapitala	13/22	Moški	Slovensko	1965	Doktor znanosti	Da	Ne	Ne
	Članstvo komisija NS				Funkcija v komisijah Nadzornega sveta				Udeležba na sejah komisij Nadzornega sveta / skupno število sej komisij Nadzornega sveta			
	Kadrovska komisija				Predsednik				2/7			

Ime ni priimek	Funkcija	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Predstavnik kapitala / delavcev	Udeležba na sejah Nadzornega sveta / skupno število sej Nadzornega sveta	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Neodvisnost po 23. čl. Kodeksa upravljanja javnih delniških družb	Obstoj nasprotja interesa v poslovnem letu 2022	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Anton Guzej	Član	24. 6. 2020	24. 6. 2024	Predstavnik kapitala	22/22	Moški	Slovensko	1952	Univerzitetni diplomirani ekonomist	Da	Ne	Občina Šmarje pri Jelšah, Terme Olimia, d. d.
	Članstvo komisija NS				Funkcija v komisijah Nadzornega sveta				Udeležba na sejah komisij Nadzornega sveta / skupno število sej komisij Nadzornega sveta			
	Revizijska komisija, investicijska komisija				Član, član do 7. 10. 2022				11/11 8/13			

Ime ni priimek	Funkcija	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Predstavnik kapitala / delavcev	Udeležba na sejah Nadzornega sveta / skupno število sej Nadzornega sveta	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Neodvisnost po 23. čl. Kodeksa upravljanja javnih delniških družb	Obstoj nasprotja interesa v poslovnem letu 2022	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Mag. Andrej Šušteršič	Član Predsednik	24. 9. 2022 7. 10. 2022	7. 10. 2022 24. 9. 2026	Predstavnik kapitala	9/22	Moški	Slovensko	1956	Magister znanosti	Da	Ne	Ne
	Članstvo komisija NS				Funkcija v komisijah Nadzornega sveta				Udeležba na sejah komisij Nadzornega sveta / skupno število sej komisij Nadzornega sveta			

Ime ni priimek	Funkcija	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Predstavnik kapitala / delavcev	Udeležba na sejah Nadzornega sveta / skupno število sej Nadzornega sveta	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Neodvisnost po 23. čl. Kodeksa upravljanja javnih delniških družb	Obstoj nasprotja interesa v poslovnem letu 2022	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Metod Dragonja	Član, namestnik predsednika	24. 9. 2022 7. 10. 2022	7. 10. 2022 15. 2. 2023	Predstavnik kapitala	9/22	Moški	Slovensko	1954	Univerzitetni diplomirani ekonomist	Da	Ne	Ne
	Članstvo komisija NS				Funkcija v komisijah Nadzornega sveta				Udeležba na sejah komisij Nadzornega sveta / skupno število sej komisij Nadzornega sveta			
	Revizijska komisija, investicijska komisija				Predsednik, član				3/11 5/13			

Ime ni priimek	Funkcija	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Predstavnik kapitala / delavcev	Udeležba na sejah Nadzornega sveta / skupno število sej Nadzornega sveta	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Neodvisnost po 23. čl. Kodeksa upravljanja javnih delniških družb	Obstoj nasprotja interesa v poslovnem letu 2022	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Janko Kramžar	Član	24. 9. 2022	24. 9. 2026	Predstavnik kapitala	9/22	Moški	Slovensko	1957	Univerzitetni diplomirani ekonomist	Da	Ne	Ne
	Članstvo komisija NS				Funkcija v komisijah Nadzornega sveta				Udeležba na sejah komisij Nadzornega sveta / skupno število sej komisij Nadzornega sveta			
	Revizijska komisija, investicijska komisija, kadrovska komisija				Član, Predsednik, član od 24. 12.				3/11 5/13 1/7			

Ime ni priimek	Funkcija	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Predstavnik kapitala / delavcev	Udeležba na sejah Nadzornega sveta / skupno število sej Nadzornega sveta	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Neodvisnost po 23. čl. Kodeksa upravljanja javnih delniških družb	Obstoj nasprotja interesa v poslovnem letu 2022	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Dr. Nevenka Hrovatin	Članica	24. 9. 2022	24. 9. 2026	Predstavnica kapitala	9/22	Ženski	Slovensko	1960	Doktorica znanosti	Da	Ne	HSE, d. o. o. (od 2. 9. 2022)
	Članstvo komisija NS				Funkcija v komisijah Nadzornega sveta				Udeležba na sejah komisij Nadzornega sveta / skupno število sej komisij Nadzornega sveta			
	Kadrovska komisija				Predsednica				5/7			

Tabela 4: Zunanji člani v komisijah

Zunanji član v komisijah							
Ime in priimek	Komisija	Udeležba na sejah / skupno število sej	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Mojca Lahajner	Revizijska komisija	10/11	Ženski	Slovensko	1972	Diplomirana ekonomistka	Ne

Zunanji član v komisijah							
Ime in priimek	Komisija	Udeležba na sejah / skupno število sej	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Iztok Černoša	Investicijska komisija	7/13	Moški	Slovensko	1984	Univerzitetni diplomirani inženir gradbeništva	Ne

Zunanji član v komisijah							
Ime in priimek	Komisija	Udeležba na sejah / skupno število sej	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Marko Žitnik	Investicijska komisija	5/13	Moški	Slovensko	1956	Univerzitetni diplomirani inženir gradbeništva	Ne

Tabela 5: Sestava uprave v poslovnem letu 2022

Ime in priimek	Funkcija	Področje dela v Upravi	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Strokovni profil	Članstvo v organih nadzora z družbo nepovezanih družb
Rožle Podboršek	Član / delavski direktor	Kadrovske in socialne zadeve, varnost in zdravje pri delu, izvedba srečanj zaposlenih	9. 5. 2019	8. 5. 2024	Moški	Slovensko	1974	Univerzitetni diplomirani pravnik	Organizacija in vodenje družbe, razvojna vprašanja družbe	Ne obstaja
Mag. Valentin Hajdinjak	Predsednik	Vodi in usmerja delo Uprave in delovanje služb uprave, poslovnega področja, svetovalcev uprave, direktorje področij	10. 7. 2020	9. 7. 2025	Moški	Slovensko	1973	Magister znanosti	Organizacija in vodenje družbe, razvojna vprašanja družbe	ELES, d. o. o. (do 3. 6. 2022), Thermana, d. d. (do 10. 8. 2022)
Dr. Peter Gašperšič	Član	Področje Upravljanja, področje Vzdrževanja, področje Cestninjenja	10. 7. 2020	1. 12. 2022	Moški	Slovensko	1965	Doktor znanosti	Organizacija in vodenje družbe, razvojna vprašanja družbe	DRI upravljanje investicij, d. o. o. (do 3. 6. 2022)
Boštjan Rigler	Član	Področje za organizacijo gradenj in obnov, odkup nepremičnin za investicije	10. 7. 2020	15. 12. 2022	Moški	Slovensko	1973	Univerzitetni diplomirani inženir gradbeništva	Organizacija in vodenje družbe, razvojna vprašanja družbe	JP KP V, d. o. o. (do 7. 3. 2022), Farne Ihan, d. d. (do 31. 7. 2022)
Mag. Romana Fišer	Članica	Področje financ in računovodstva, Kontroling	10. 7. 2020	15. 12. 2022	Ženski	Slovensko	1957	Magistra znanosti	Organizacija in vodenje družbe, razvojna vprašanja družbe	SiDG, d. o. o., NS RTV Slovenija

Ljubljana, 25. april 2023

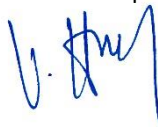
Nadzorni svet DARS

Mag. Andrej Šušteršič
predsednik
nadzornega sveta

Uprava DARS

Mag. Valentin Hajdinjak
predsednik uprave

Dr. Lidija Kegljevič Zagorc
članica uprave

Mag. Andrej Ribič
član uprave

Mag. David Skornšek
član uprave

Rožle Podboršek
član uprave/
delavski direktor

I.5 Nefinančno poročanje v družbi DARS

Samostojno Trajnostno poročilo družbe DARS za leto 2022 bo vsebovalo "Izjavo o nefinančnem poslovanju", ki smo jo kot javna družba dolžni objaviti na podlagi Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 42/2006 z dopolnitvami in spremembami). V trajnostnih poročilih sledimo mednarodnim standardom trajnostnega poročanja GRI GS (Global Reporting Initiative Global Standards) za osnovno raven.

V poslovno poročilo, ki je sestavni del letnega poročila družbe so vključene tudi ključne nefinančne informacije o poslovnih, okoljskih, kadrovskih in družbenih zadevah, ki so potrebne za razumevanje položaja, uspešnosti in razvoja družbe DARS.

Zavedamo se velike odgovornosti do ljudi, okolja in družbe ter trajnostno uresničujemo družbeno odgovornost pri vseh projektih ter dolgoročnih načrtih in na vseh ravneh svojega delovanja. Ambiciozni in jasno določeni cilji zagotavljajo, da bo javnost še naprej prepoznavala družbo DARS kot odgovorno in v prihodnost usmerjeno podjetje.

Trajnostno poročilo družbe za leto 2022 bo v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah objavljeno do 30. 6. 2023 na spletni strani družbe DARS.

I.6 Analiza poslovanja

Prihodki družbe DARS

Tabela 6: Pregled prihodkov družbe DARS

Vrsta prihodkov	2021 (v EUR)	2022 (v EUR)	Indeks 2022/2021	Strukturni deleži za leto 2022
Prihodki iz pogodbe o naročilu	321.312	288.164	90	0,1 %
Prihodki od cestnin	456.235.915	479.557.025	105	92,8 %
– vinjete	179.466.634	195.231.846	109	37,8 %
– tovorni promet	262.765.664	267.056.525	102	51,7 %
– predor Karavanke	14.003.616	17.268.654	123	3,3 %
Prihodki od zakupnin	8.347.355	9.463.637	113	1,8 %
Prihodki od zapor in prekomernih obremenitev	1.130.221	1.384.680	123	0,3 %
Prihodki od služnosti	572.513	751.278	131	0,1 %
Prihodki od zakupa optičnih vlaken	1.003.149	928.456	93	0,2 %
Drugi prihodki od prodaje	1.924.942	2.100.396	109	0,4 %
Drugi poslovni prihodki	16.091.935	16.350.549	102	3,2 %
Finančni prihodki	1.803.311	4.396.742	244	0,9 %
Drugi prihodki	177.951	179.089	101	0,0 %
Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	1.681.712	1.482.558	88	0,3 %
Skupaj prihodki	489.290.314	516.882.574	106	100,0 %

Prihodki družbe DARS so v poslovnem letu 2022 znašali 516,9 milijona evrov, kar je šest odstotkov več kot v letu 2021.

Prihodki od cestninjenja so v letu 2022 predstavljali 92,8 odstotka vseh prihodkov družbe in so znašali 479,6 milijona evrov, kar je za 5 odstotkov več kot v letu 2021. Prihodki iz naslova cestninjenja vozil nad 3,5 t največje dovoljene mase (težkih vozil) so znašali 267,1 milijonov evrov, prihodki od prodaje vinjet 195,2 milijonov evrov, prihodki od cestninjenja predora Karavanke pa 17,3 milijonov evrov. V letu 2022 je bila prodaja vinjet vrednostno višja za devet odstotkov kot v predhodnem letu. Zaradi uvedbe elektronskih vinjet in posledično drugačnega razmejevanja prihodkov kot pri vinjetah v obliki nalepk, količinska primerjava s predhodnimi leti ni relevantna. Prihodki iz naslova elektronskih vinjet se pripoznavajo glede na obdobje veljavnosti elektronske vinjete, v posamičnem mesečnem obračunskem obdobju sorazmernem deležu glede na dneve veljavnosti elektronske vinjete.

Finančni prihodki so višji iz naslova prevrednotenja izpeljanih finančnih instrumentov in nalaganja kratkoročnih viškov likvidnih sredstev družbe DARS pri bankah v obliki depozitov.

Ostali prihodki predstavljajo majhne deleže v strukturi celotnih prihodkov.

Odhodki družbe DARS

Tabela 7: Pregled odhodkov družbe DARS

Vrsta odhodkov	2021 (v EUR)	2022 (v EUR)	Indeks 2022/2021	Strukturni deleži za leto 2022
Stroški materiala	9.472.198	13.511.562	143	3,9 %
Stroški storitev	38.878.394	47.296.117	122	13,5 %
Stroški dela	47.936.062	54.082.891	113	15,4 %
Odpisi vrednosti	220.978.268	200.885.298	91	57,3 %
Drugi poslovni odhodki	877.044	3.637.364	415	1,0 %
Finančni odhodki	32.442.664	31.052.998	96	8,9 %
Drugi odhodki	233.086	223.831	96	0,1 %
Skupaj odhodki	350.817.714	350.690.060	100	100,0 %

Odhodki družbe DARS so v letu 2022 znašali 350,7 milijonov evrov in so bili na nivoju odhodkov v letu 2021. V letu 2022 so se zvišali stroški materiala, storitev, dela ter drugi poslovni odhodki.

Stroški materiala so višji zaradi povišanja cen energentov (stroški električne energije in goriv).

Stroški storitev so višji glede na predhodno leto zaradi višje količine prodanih vinjet in povečanja tovarnega prometa, kar vpliva na porast stroškov komisionarskih provizij za prodane vinjete ter stroškov plačilnega prometa in bančnih provizij. V letu 2022 so med stroške vzdrževanja vključeni tudi stroški investicijskih vzdrževalnih del na asfaltnih voziščih, ki ne izpolnjujejo pogojev pripoznanja po Slovenskem računovodskem standardu 1, zato jih je potrebno pripoznati med stroški obdobja.

Stroški dela so bili za trinajst odstotnih točk višji v primerjavi z 2021 in so bili nižji od načrtovanih.

Odpisi vrednosti predstavljajo največji delež v odhodkih in sicer 57-odstotni. Amortizacija je v letu 2022 višja glede na leto 2021 iz naslova obračunane amortizacije opredmetenih osnovnih sredstev – avtocest, nižji pa so prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstvih.

Drugi poslovni odhodki so višji zaradi dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov predvsem iz naslova pričakovanih izgub v zvezi z odškodninskimi zahtevki za tožbe, povezane z gradnjo in obnavljanjem avtocest.

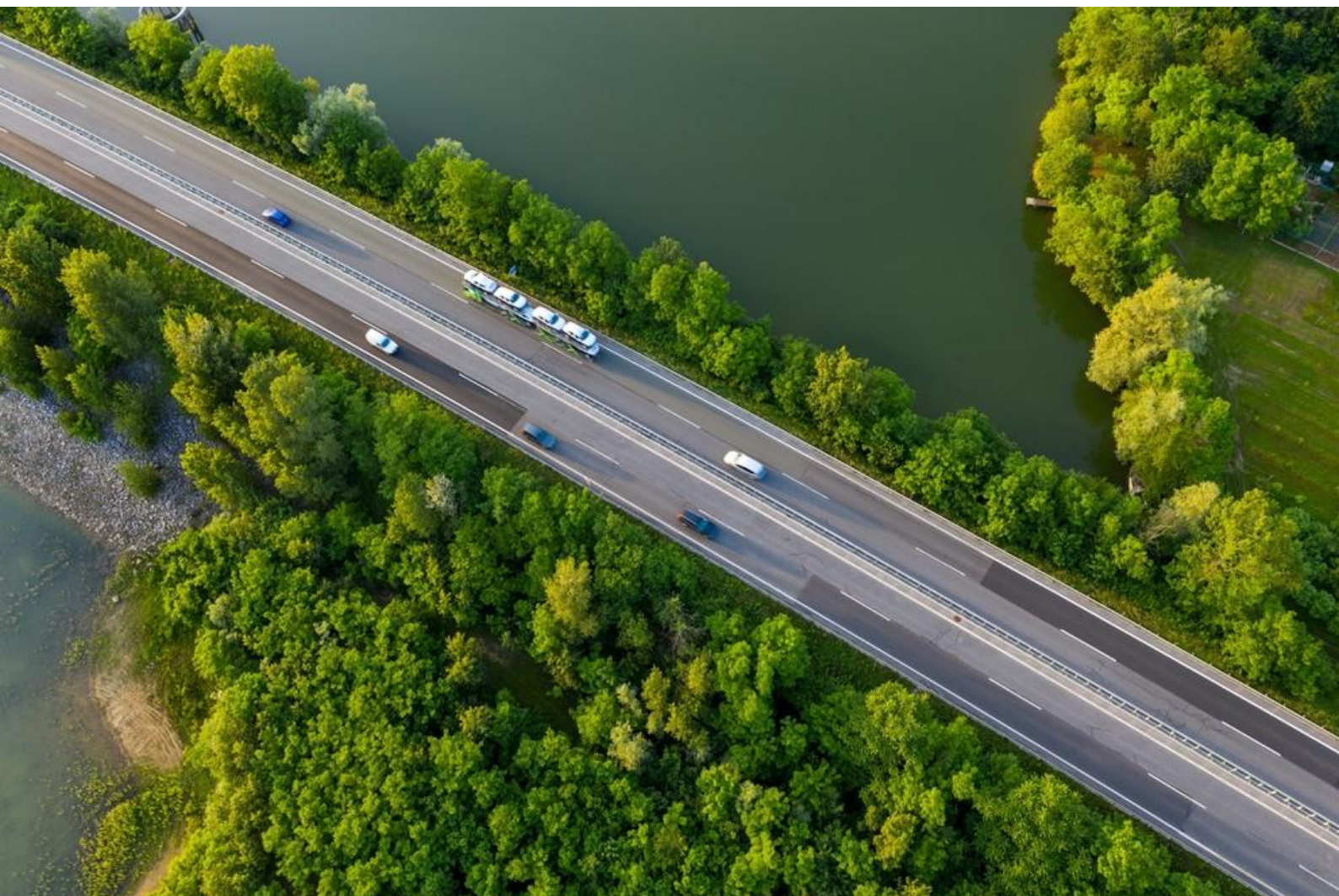
Poslovni izid

Čisti poslovni izid družbe DARS za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2022 znaša 135,1 milijona evrov in je bil v primerjavi s čistim poslovnim izidom za leto 2021 višji za 20 odstotkov.

Tabela 8: Kazalniki poslovanja

		31. 12. 2020	31. 12. 2021	31. 12. 2022
Kazalniki stanja financiranja				
Stopnja lastniškosti financiranja v odstotkih	$\frac{\text{kapital}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$	56,47	59,88	62,00
Stopnja dolgoročnosti financiranja v odstotkih	$\frac{\text{kapital} + \text{rezervacije} + \text{dolgoročni dolgovi}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$	93,94	94,48	94,49
Stopnja kratkoročnosti financiranja v odstotkih	$\frac{\text{kratkoročni dolgovi (skupaj s kratkoročnimi PČR)}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$	6,06	5,52	5,51
Kazalniki stanja investiranja				
Stopnja osnovnosti investiranja v odstotkih	$\frac{\text{osnovna sredstva (po neodpisani vrednosti)}}{\text{sredstva}}$	91,50	90,95	88,32
Stopnja dolgoročnosti investiranja v odstotkih	$\frac{\text{osnovna sredstva} + \text{naložbene nepremičnine} + \text{dolg. finančne naložbe} + \text{dolg. poslovne terjatve}}{\text{sredstva}}$	93,62	94,43	91,59
Kazalniki vodoravnega finančnega ustroja				
Pospešena pokritost s kratkoročnimi obveznostmi v odstotkih (upoštevane pasivne časovne razmejitev)	$\frac{\text{likvidnostna sredstva} + \text{kratkoročne terjatve}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$	34,89	36,75	38,50
Kratkoročna pokritost kratkoročnih obveznosti v odstotkih	$\frac{\text{kratkoročna sredstva} + \text{kratkoročne aktivne časovne razmejitev}}{\text{kratkoročne obveznosti} + \text{kratkoročne pasivne časovne razmejitev}}$	103,26	98,57	150,34
Kazalniki gospodarnosti				
Gospodarnost poslovanja v odstotkih	$\frac{\text{poslovni prihodki}}{\text{poslovni odhodki}}$	135,46	153,17	160,39
Stopnja dobičkonosnosti poslovnih prihodkov v odstotkih	$\frac{\text{poslovni dobiček}}{\text{poslovni prihodki}}$	26,18	34,71	37,65
Stopnja čiste dobičkonosnosti prihodkov v odstotkih	$\frac{\text{čisti dobiček}}{\text{prihodki}}$	14,28	23,03	26,14
Kazalnik dobičkonosnosti				
Čista dobičkonosnost kapitala	$\frac{\text{čisti dobiček v poslovnem obdobju}}{\text{povprečna vrednost kapitala (brez čistega dobička poslovnega obdobja)}}$	0,02	0,04	0,04

I.7 Pomembni poslovni dogodki v poslovnem letu 2022

Januar

Uprava družbe DARS je sprejela sklep, na podlagi katerega bo družba ob pridobljenih soglasjih drugih bank v skladu z določili kreditnih pogodb, ki urejajo možnosti predčasnega odplačila finančnih obveznosti, v celoti predčasno odplačala finančne obveznosti iz posameznih kreditnih pogodb v skupni višini do 31,58 milijonov evrov. Namen predčasnega odplačila posameznih kreditov je učinkovito upravljanje s presežnimi likvidnostnimi sredstvi družbe ob hkratni stroškovni učinkovitosti in zniževanju zadolženosti družbe.

Februar

Od 1. 2. so tudi mesečne in tedenske vinjete na voljo samo še v elektronski različici in ne več v obliki nalepke. Medtem ko so bile letne (in polletne za motorna kolesa) vinjete zgolj v elektronski različici naprodaj od 1. 12. 2021.

Zaradi vojne v Ukrajini in sankcij, uvedenih do Ruske federacije, pričakujemo znižanje prihodkov iz naslova cestninjenja tovornih vozil in prihodkov od prodaje vinjet. Neposredno znižanje prihodkov pričakujemo od vozil z ukrajinskimi in ruskimi registrskimi tablicami, posreden vpliv na znižanje prihodkov pa bo imel tudi upad (tranzitnega) prometa tovornih vozil z ukrajinskimi registrskimi oznakami.

Marec

Prebivalci Ukrajine, ki zaradi vojne in humanitarnih razlogov prihajajo v Slovenijo ali jo zgolj prečkajo, so do nadaljnjega oproščeni plačila cestnine na slovenskih avtocestah in hitrih cestah. Gre za vozila z ukrajinskimi registrskimi številkami do 3,5 tone največje dovoljene mase, za katera bi bila sicer obvezna uporaba e-vinjete. Plačevanje cestnine je oproščeno tudi za vozila z največjo dovoljeno maso nad 3,5 tone, ki opravljajo naloge humanitarne pomoči prizadetim v vojni v Ukrajini.

April

Začela se je prenova malih počivališč na slovenskem avtocestnem omrežju, ki bodo imela po končani prenovi poenoteno celostno podobo, ki bo urbana in moderna. Z začetkom aprila so stekla dela na prvih sedmih od skupno 12 malih počivališč, ki so predvidena za obnovo, in sicer na počivališčih Zima sever, Polskava vzhod, Dolinsko, Povodje vzhod, Lipce jug, Studenec sever in Studenec jug. Prenovljena počivališča bodo na voljo uporabnikom predvidoma konec septembra letos in najpozneje takrat bo stekal prenova še preostalih petih počivališč: Zima jug, Polskava zahod, Povodje zahod in Lipce sever.

Družba DARS je na Ministrstvo za okolje in prostor vložila zahtevo za izdajo gradbenega dovoljenja za 14-kilometrski odsek hitre ceste med Šentrupertom in Velenjem.

Nadzorni svet družbe DARS je obravnaval in potrdil revidirano Letno poročilo družbe DARS za leto 2021.

Družba DARS je na podlagi določil Pravil Ljubljanske borze, d. d., in veljavne zakonodaje objavila revidirano Letno poročilo družbe DARS za leto 2021.

Maj

Družba DARS ponovno odpira vrata informacijske pisarne za severni del tretje razvojne osi v Občini Šmartno ob Paki. V pisarni bodo lahko občani Braslovč, Polzele, Šmartnega ob Paki, Velenja, Šoštanja in Slovenj Gradca osebno pridobivali vse informacije v zvezi s projektom nove cestne povezave.

Junij

Gradbeno dovoljenje za sklopa B in H (območje ob Škalskem jezeru in del navezovalne ceste Konovo) je postalo pravnomočno. Sledi druga faza postopka javnega naročanja (zbiranje ponudb) izbire izvajalcev gradbenih del. Podpis pogodbe z izvajalcem je predviden do konca letošnjega leta. Dela na območju Gaberk pri Velenju so v zaključni fazi, na območju Jenine pri Slovenj Gradcu pa se trenutno gradijo viadukta Jenina in Visočnik ter most Jenina.

Gradnja druge cevi predora Karavanke dobro napreduje, izvajalec zagotavlja dnevne napredke v skladu s splošnim terminskim planom. Izkopna dela so stekla konec avgusta 2020, izvajalec je izkopal že več kot 2000 metrov predora Karavanke (od skupno 3446 m, kolikor je načrtovane podzemne gradnje slovenskega dela druge cevi). Dokončanje izkopa predora je predvideno v 2023, celotno dokončanje predora s testiranjem opreme ter predaja v promet pa v letu 2025. V nadaljevanju bomo nato pričeli s sanacijo prve cevi predora, dokončanje sanacije in predaja obeh cevi v promet je predvidena za leto 2027.

Upravno sodišče RS, ki je presoјalo pritožbo Civilne iniciative 3. razvojna os – jug zoper izdano odločbo o gradbenem dovoljenju za prvi odsek hitre ceste na južnem delu tretje razvojne osi, je presodilo, da je velika večina ugovorov civilne iniciative neutemeljena, v manjšem delu pa jim je ugodilo ter odpravilo navedeno odločbo Ministrstva za okolje in prostor in zadevo vrnilo istemu organu v vnovičen postopek. Kljub ponovnemu odločanju o gradbenem dovoljenju je začetek gradnje tega odseka hitre ceste na južnem delu tretje razvojne osi še vedno predviden v letu 2023.

Muzej novejše zgodovine Slovenije je v sodelovanju z družbo DARS obeležil 50. obletnico prvega avtocestnega odseka Vrhnika–Postojna v Sloveniji in nekdanji Jugoslaviji s priložnostno razstavo »Slovenika, zares si čudovita!«.

Ob 10. obletnici akcije Reševalni pas je na počivališču Lom na primorski avtocesti potekala skupna akcija ozaveščanja družbe DARS, Javne agencije RS za varnost prometa, policije, Zavoda reševalni pas in drugih deležnikov o nujnosti ustvarjanja reševalnega pasu na avtocesti, in sicer ne glede na razlog zastoja. Reševalni pas intervencijskim službam omogoči hitrejši dostop do kraja nesreče oz. drugega izrednega dogodka.

Družba DARS je na podlagi določil Pravil Ljubljanske borze, d. d., in veljavne zakonodaje objavila Trajnostno poročilo za leto 2021.

Julij

Gasilcem, ki so se več dni bojevali z obširnimi požarom na goriškem delu Krasa, sta na pomoč priskočili tudi avtocestni bazi Kozina in Postojna, ki sta jim dali na razpolago cisterni za vodo.

Med močnim neurjem je vdor vode poškodoval dele vozišča na severni ljubljanski obvoznici pri priključku Celovška cesta. Stekla je obsežnejša sanacija v neurju poškodovanega vozišča, ki je potekala do konca avgusta 2022.

Avgust

30. 8. 2022 je potekala 21. seja skupščine družbe DARS. Skupščina delničarjev se je seznanila z letnim poročilom družbe za poslovno leto 2021 ter mnenjem revizorja in s poročilom nadzornega sveta o rezultatih preveritve letnega poročila DARS za poslovno leto 2021 ter s Poročilom o prejemkih članov organov vodenja in nadzora družbe v predstavljenem obsegu. Bilančni dobiček, ki za leto 2021 znaša 40.143.773,55 evra, se po sklepu skupščine ne izplača in se v celotni višini razporedi v druge rezerve iz dobička. Skupščina je podelila razrešnico upravi družbe in nadzornemu svetu za poslovno leto 2021. Na predlog Nadzornega sveta za revizorja računovodskih izkazov družbe DARS za poslovna leta 2022–2026 je bila imenovana revizijska družba BDO Revizija, d. o. o., Ljubljana.

Družba DARS je na podlagi 112. in 113. člena Zakona o trgu finančnih instrumentov objavila nerevidirano poročilo o poslovanju družbe DARS v prvem polletju 2022.

Stekla so dela za preplastitev vozišča na odseku dolenske avtoceste A2 med Kronovim in Dobruško vasjo.

September

23. 9. 2022 je potekala 22. izredna seja skupščine družbe DARS. S tem dnem so bili odpoklicani člani Nadzornega sveta DARS: Robert Rožič, Štefan Šumah, Jože Oberstar in Jožef Zimšek. Za nove člane nadzornega sveta, ki predstavlja kapital, so bili izvoljeni: Andrej Šušteršič, Nevenka Hrovatin, Janko Kramžar in Metod Dragonja, in sicer za štiriletni mandat, z začetkom mandata 24. 9. 2022.

Stekla so obnovitvena dela na odseku primorske avtoceste A1 med Divačo in Kozino proti Kopru.

Na Mednarodnem obrtnem sejmu v Celju se je družba DARS predstavila z akcijo Reševalni pas za ozaveščanje javnosti o nujnosti vzpostavitve reševalnega pasu v primeru zastoja na avtocesti in hitrih cesti.

Oktober

7. 10. 2022 je bil na seji Nadzornega sveta DARS za predsednika nadzornega sveta soglasno imenovan mag. Andrej Šušteršič, za namestnika predsednika nadzornega sveta pa Metod Dragonja. Nadzorni svet DARS je imenoval tudi člane v tri komisije nadzornega sveta.

Stekla so dela za preplastitev gorenjske avtoceste A2 med Lescami in Brezjami proti Ljubljani.

Družba DARS je zaradi energetske krize sprejela usmerjene ukrepe, s katerimi aktivno deluje v smeri njene blažitve. Do nadaljnjega tako ne bodo več osvetljeni odseki avtocest in hitrih cest, kjer je to dopustno. Sem sodijo priključki na avtoceste in hitre ceste ter odprta trasa avtoceste. Na odsekih, kjer pa je to zakonsko predpisano (predori, avtocestni razcepi, kanalizirana križišča in počivališča), bodo luči v času trajanja tega ukrepa ostale prižgane.

V letu 2022 je minilo deset let od začetka preventivne akcije, s katero smo v družbi DARS v sodelovanju z Agencijo za varnost prometa, Policijo, Ministrstvom za infrastrukturo in AMZS-jem začeli ozaveščanje voznikov o pomembnosti vzpostavitve reševalnega pasu. Ob tej priložnosti smo se partnerjem, ki so pripomogli k uspešnosti akcije, zahvalili s posebnim dogodkom, ki je potekal v Centru varne vožnje na Vranskem. Povzetek 10-letne aktivnosti smo na novinarski konferenci predstavili tudi medijem, na poligonu pa smo prikazali pravilno razvrstitev vozil v primeru prometne nesreče na avtocesti ali hitri cesti.

Stekla so dela za preplastitev vozišča na štajerski avtocesti A1 med Mariborom in Šentiljem ter na pomurski avtocesti A5 med Dragučovo in Pernico.

Družba DARS je na 15. Slovenskem kongresu o prometu in prometni infrastrukturi v Portorožu med drugim predstavila projekte na področju digitalne infrastrukture za posredovanje signalizacije in drugih obvestil voznikom, ki bo omogočila postopno uvajanje samovozečih vozil na naše avtocestno omrežje. Tako imenovani

kooperativni inteligentni transportni sistemi (C-ITS) bodo namreč avtonomnim vozilom omogočili komunikacijo v vseh vremenskih razmerah, tudi v ekstremnih zimskih razmerah.

November

Družba DARS je namenu predala prvo prenovljeno malo počivališče Studenec-sever na primorski avtocesti (v smeri proti Kopru). Vseh 12 malih počivališč bo po prenovi, ki bo zaključena spomladi 2023, modernih, z enotno celostno podobo, kakovostno ponudbo in oskrbo, predvsem pa uporabnikom prijaznejših.

V sklopu gradnje vzhodne cevi avtocestnega predora Karavanke so vzporedno z izkopom stekla dela za gradnjo notranjega oboka v novi predorski cevi.

Družba DARS je na konferenci Digitalni dan DARS predstavila digitalne projekte, ki služijo kot podpora gradnji, cestninjenju, vzdrževanju in upravljanju avtocestnega omrežja. Poseben poudarek je bil namenjen najbolj vizionarskim projektom, tako imenovanim kooperativnim inteligentnim transportnim sistemom (C-ITS), ki jih DARS razvija v okviru evropske platforme C-Roads. Konference so se udeležili tudi predstavniki državnih organov in institucij s področij razvoja infrastrukture in prometne varnosti ter predstavniki avtocestnih upravljavcev iz sosednjih držav.

Ob uradnem začetku zimske službe na cestah so družba DARS, policija in Direkcija RS za infrastrukturo na posebnem dogodku voznice in voznike pozvali, naj se v času zimskih razmer in še posebej napovedanega sneženja na pot odpravijo samo s predpisano zimsko opremo in vožnjo prilagodijo razmeram na cestah. Spremljanje vremenskih napovedi je v prometu nujno, še zlasti pozimi, saj se lahko voznice in vozniki tako pravočasno pripravijo na zahtevnejše vozne razmere.

December

Minilo je eno leto od uvedbe elektronskih vinjet. Uvedba je bila uspešna, sistem deluje stabilno in zanesljivo.

Pred 50 leti je bila zgrajena in predana namenu prva avtocesta v Sloveniji in nekdanji Jugoslaviji, med Vrhniko in Postojno. Ob jubileju je Muzej novejšje zgodovine v sodelovanju z družbo DARS izdal zbornik z bogatim slikovnim gradivom »Slovenika, zares si čudovita!«.

Nadzorni svet družbe DARS se je na seji 1. 12. 2022 s tremi člani uprave družbe DARS sporazumno dogovoril za predčasno prenehanje njihovega mandata. Član uprave dr. Peter Gašperšič ostaja zaposlen v družbi DARS, članica in član uprave, mag. Romana Fišer in Boštjan Rigler, pa sta s 15. 12. 2022 odšla iz družbe DARS.

Upravljavec avstrijskih avtocest ASFINAG GmbH je objavil javni razpis za izvedbo elektrostrojne opreme v celotnem slovensko-avstrijskem avtocestnem predoru Karavanke, ki je trenutno v gradnji.

23. 12. 2022 je potekala 23. izredna seja skupščine družbe DARS. S tem dnem je bil odpoklican član Nadzornega sveta DARS Pavle Hevka.

Nadzorni svet družbe DARS je na seji 29. 12. 2022 za petletni mandat s 1. 1. 2023 imenoval tri člane uprave družbe DARS: mag. Andreja Ribiča, mag. Davida Skornška in dr. Lidijo Kegljevič Zagorc.

I.8 Pomembni poslovni dogodki v poslovnem letu 2023

Januar

Po preučitvi številnih vidikov v zvezi z osvetlitvijo avtocest in hitrih cest (razmere na trgu z električno energijo, vpliv na varnost in pretočnost, pozivi partnerskih organizacij) je uprava DARS sprejela odločitev o odpravi ukrepa zmanjšanja osvetljenosti avtocest, ki je bil sprejet konec oktobra 2022.

Predstavniki Evropske izvajalske agencije za podnebje, infrastrukturo in okolje (CINEA) José María Diez je po zaključku projekta Crocodile 3 obiskal Regionalni nadzorni center Ljubljana. Skupaj s predstavnikoma koordinatorja projekta Crocodile 3, Kalojan Daskalow in Damaris Anno Gruber, so pregledali izvedene aktivnosti na področju uvedbe inteligentnih transportnih sistemov na slovenskem avtocestnem omrežju, ki so bili sofinancirani s strani EU. Sem spadajo simulator za usposabljanje nadzornikov prometa, aplikacija za mednarodno vodenje prometa (Traffic Management Plan), sistem za nadzor in vodenje prometa na ljubljanskem avtocestnem obroču, sistem spremljanja prevoza nevarnega tovora po avtocestah (ADR-prevozi) ter mobilna aplikacija Promet+.

Z vstopom Hrvaške v schengensko območje je odpravljen nadzor državne meje na mejnih prehodih Obrežje na dolenski avtocesti A2 in Gruškovje na podravski avtocesti A4.

Februar

15. 2. 2023 je potekala 24. izredna seja skupščine družbe DARS. S tem dnem je bil odpoklican član Nadzornega sveta DARS Metod Dragonja. Za nova člana nadzornega sveta, ki predstavljata kapital, sta bila izvoljena Sašo Rink in Tomaž Kuntarič in sicer za štiriletni mandat, z začetkom mandata 16. 2. 2023.

V sklopu projekta severnega dela tretje razvojne osi, na odseku hitre ceste med Velenjem in Slovenj Gradcem, je postal pravnomočen izbor izvajalca za dva nova gradbena sklopa – Škalsko jezero in Konovo. Gradbena dela bodo stekla spomladi 2023.

I.9 Upravljanje tveganj

Neprestano in hitro spreminjanje družbenega in poslovnega okolja, tehnološki napredek, nepričakovani dogodki za gospodarske družbe, pomenijo priložnosti in hkrati tveganja. V družbi DARS pozorno spremljamo vse spremembe in sprotno prilagajamo naše odzive. Ključno za uspešnost prilagajanja je pravočasno prepoznavanje določenih tveganj, zato temu področju namenjamo veliko pozornosti.

Učinkovitost upravljanja s tveganji nevtralizira grožnje za doseganje ciljev, ki izhajajo iz zunanjega in notranjega poslovnega okolja. S sistemom upravljanja s tveganji zagotavljamo, da so ključna tveganja pravočasno prepoznana, ocenjena in v največji možni meri tudi obvladovana.

Proces upravljanja tveganj v družbi DARS je del našega poslovanja. S tveganji upravljamo na treh obrambnih linijah, in sicer:

- 1) Na prvi obrambni liniji je poslovodstvo, ki je odgovorno za vzpostavitev in uspešno delovanje notranjih kontrol ter izvajanje postopkov obvladovanja na dnevni ravni. Naloga poslovodstva je prepoznavanje in ocenjevanje tveganj kot tudi opredelitev ustreznega odziva na tveganja – skladno s cilji organizacije.
- 2) Druga obrambna linija vključuje tiste funkcije, ki izvajajo nadzor nad poslovnimi procesi in tveganji (kakovost, računovodske kontrole, fizično varovanje in podobne kontrole itd.). Zaposleni na omenjenih funkcijah so odgovorni za pravilno vpeljavo sistema obvladovanja tveganj. Spodbuja se opredeljevanje izpostavljenosti posameznim tveganjem in spremljanje uvajanja postopkov za obvladovanje tveganj ter razvijanje sistema poročanja o tveganjih.
- 3) Tretjo obrambno linijo predstavlja notranje revidiranje. Sistem tekoče preverjamo in dopolnjujemo, da bi bila tveganja, ki jim je družba DARS izpostavljena, pravočasno prepoznana, ovrednotena in obvladovana.

Na podlagi priporočil nadzornega sveta in revizijske komisije za spremembo procesa ocene tveganj s ciljem spremembe prikaza posameznih tveganj smo v letu 2022 z odgovornimi osebami posameznih področij najprej temeljito prečistili register tveganj in tveganja poenotili na nivoju družbe.

Tveganja tako delimo v štiri večje skupine, in sicer:

- poslovna tveganja,
- tveganja s področja integritete in skladnosti poslovanja,
- tveganja s področja s področja varstva pri delu,
- tveganja s področja s področja varovanja informacij in neprekinjenega poslovanja.

Za vse štiri skupine tveganj imamo izdelane ocene tveganj oziroma druge dokumente, v katerih prepoznana tveganja evidentiramo in po potrebi določimo ukrepe, s katerimi tveganja blažimo. V letu 2023 bomo upravljanje tveganj postopoma po posameznih skupinah tudi digitalizirali.

I.9.1 Poslovna tveganja

Register poslovnih tveganj smo v letu 2022 popolna prenovili. S tem smo posamezna tveganja kvalitativno izboljšali in redefinirali, kvantitativno pa se je posledično število tveganj zmanjšalo na 74. Od tega je 22 korporativnih, 52 pa operativnih tveganj.

Korporativna tveganja so tveganja, ki lahko bistveno vplivajo na poslovanje družbe, operativna pa so tveganja, ki v družbi lahko povzročajo določene anomalije ali negativno vplivajo na prihodke ali pa pomenijo nepotrebne izdatke družbe, nimajo pa elementarnega vpliva na poslovanje družbe. Tveganja s stopnjo nad 14 milijonov evrov¹ štejejo za strateška tveganja.

Vsa poslovna tveganja so opredeljena v Registru tveganj, prav tako sta za vsako poslovno tveganje izračunani ocena in stopnja tveganja, v Akcijskem načrtu za upravljanje s tveganji pa so za vsako posamezno tveganje določeni tudi ukrepi, s katerimi tveganja blažimo.

Za koordinacijo aktivnosti za pospeševanje in implementacijo sistema obvladovanja tveganj skrbi Svet za upravljanje s tveganji, katerega vodi odgovorna oseba Službe uprave za korporativno varnost, njeni člani pa so lastniki tveganj. Svet za upravljanje s tveganji kvartalno poroča upravi, letno oziroma po potrebi pa tudi nadzornemu svetu.

Ocenjevanje in analiziranje tveganj se izvaja po sledeči metodologiji, kjer tveganja ocenimo z:

- Verjetnostjo nastanka/pogostost, ki ga pričakujemo v določenem časovnem obdobju. Pogostost pojava ocenjujemo primarno, sicer skladno s teorijo vzamemo pogostost na 30 let.
- Vplivom, ki pomeni, kakšna je pričakovana škoda ali izguba pri uresničitvi tveganja, zato ga izražamo v milijonih evrov. Vpliv izračunamo na podlagi ocene vseh dejavnikov, ki vplivajo na vrednost pričakovane škode ali izgube (izpad prihodkov, povečanje stroškov, blažitev z zavarovanji).
- Kritičnostjo tveganja, ki je ocenjena glede na vpliv tveganja na okolje. Ocene so razvrščene glede na vpliv samo znotraj družbe, v lokalnem okolju, na državnem nivoju ali na mednarodnem nivoju.
- Oceno tveganja (v evrih), ki je odvisna od verjetnosti nastanka in vpliva.
- Stopnjo tveganja (v evrih), ki je odvisna od ocene tveganja in kritičnosti tveganja (okolja na katerega imajo lahko posledice tveganja vpliv).

Tveganja, ki smo jim v letu 2022 posvetili največ pozornosti:

- dvig cen storitev ali posledično tveganje prekinitve pogodb,
- povišanje cen gradbenih materialov,
- nihanja cen energentov,
- pomanjkanje kadrov zaradi epidemije, pandemije, naravne ali druge nesreče,
- namestitev zlonamerne programske opreme.

Pandemija

V leto 2022 smo vstopili z nadaljevanjem pandemije covid-19, ki je ponehala v poletnih mesecih. Za obvladovanje tveganj pri pojavu korona virusa je bila ustanovljena posebna koordinacijska skupina, ki se je redno sestajala in seznanjala s stanjem okuženih na nivoju družbe ter po potrebi predlagala uvedbo novih ukrepov za preprečevanje širjenja covid-19. Na nivoju družbe so posamezna področja in službe tedensko poročale o številu okuženih s covidom-19.

¹ Mejna vrednost 14 milijonov evrov je določena glede na dobiček poslovnega leta 2019 in se bo vsakoletno spreminjala. Leti 2020 in 2021 zaradi vpliva pandemije na poslovanje nista bili primerni kot podlaga za določitev mejne vrednosti.

V času porasta okužb, so tako delavci, ki so lahko opravljali delo od doma, prihajali na delo v službo le v primeru nujno potrebnih del, ki jih od doma niso mogli opraviti. Vzdrževalci in delavci v področju Cestninjenje so opravljali delo v stalnih ekipah (mehurčkih). Večina sestankov in usposabljanj je potekala daljinsko prek elektronskih medijev.

Delavce smo sproti obveščali o razmerah v Sloveniji, spremembah v predpisih in številu okuženih v naši družbi ter jih opozarjali na upoštevanje preventivnih ukrepov.

V mesecu septembru smo zaradi povečanja števila okuženih ponovno uvedli dodatne ukrepe za preprečitev širjenja koronavirusa po merilih iz revizije akcijskega načrta.

Vojna v Ukrajini

Ob naraščanju napetosti med Ukrajino in Rusko federacijo v dneh pred 24. 2. 2022 in invazijo ruskih vojaških sil na Ukrajino 24. 2. 2022 smo v družbi DARS preverili vpliv in morebitne posledice na delovanje družbe ter na zagotavljanje nemotenega in varnega prometa na avtocestah in hitrih cestah. Imenovana je bila skupina za spremljanje stanja vojne v Ukrajini. O razmerah v Ukrajini in posledično vplivih na poslovanje družbe smo tedensko poročali na kolegijih uprave. 28. 2. 2022 je bila že izdelana ciljno usmerjena ocena tveganja, ki se je v nadaljevanju prilagajal dejanski situaciji. V oceni smo zapisali način spremljanja stanja vojne v Ukrajini, definirali vseh šest prepoznanih tveganj, aktivnosti za blaženje oziroma zmanjšanje tveganj ter odgovorne osebe za spremljanje in poročanje.

Nihanje cen energentov

Zaradi vojne v Ukrajini in napovedi o dvigu cen energentov, samo aktivno pristopili k izvajanju ukrepov za blažitev tveganja nihanja cen energentov.

Z vidika zmanjšanja porabe električne energije smo nadaljevali z aktivnostmi postopnega prehoda na LED razsvetljavo tako pri cestni razsvetljavi kot tudi pri razsvetljavi poslovnih objektov. Aktivno smo pristopili k optimizaciji odjemnih mest električne energije, optimizaciji prekomerne jalove energije v predorih, optimizaciji delovanja elektromotornih pogonov za prezračevanje predorov ter optimizaciji delovanja klimatskih naprav.

Pripravili smo vsa izhodišča za izvedbo javnega naročila postavitve petih sončnih elektrarn na objektih družbe DARS.

Dobavo goriv smo vršili na podlagi okvirnega sporazuma ter gorivu pričeli dodajati dodatek za zmanjšanje njegove porabe. Ves čas smo skrbeli za optimalno zalogo. V letu 2022 je bila podpisana pogodba za dobavo 58 varčnejših tovornih vozil (EURO 6), večino dobavljenih vozil pričakujemo v letošnjem letu.

Prav tako smo energetske informacijske sistem DARS EIS nadgradili z dodatnimi funkcionalnostmi za spremljanje vseh energentov ter funkcijo sprožitve avtomatskih sporočil ter poročil odgovornim osebam objektov.

Dvig cen storitev, blaga in gradenj ter tveganja prekinitev pogodb

Posledično je zaradi vojne v Ukrajini prišlo tudi do povišanja cen storitev in blaga, zaradi česar smo redno spremljali napovedi dviga cen storitev in materialov, indeksov podražitev, ki jih objavlja Gospodarska zbornica Slovenije, ter po potrebi izvedli prilagoditev razpisnih pogojev glede indeksacije. V pogodbe vključujemo ustrezne klavzule ter izvajanje pogodb maksimalno zavarujemo tudi s finančnim zavarovanjem za dobro izvedbo del in odpravo napak v garancijski dobi v maksimalni dovoljeni višini, s čimer dodatno preprečimo neupravičene odstopne od pogodbe. Za tista naročila, za katera je bilo primerno, smo predlagali sklenitev okvirnega sporazuma, ki običajno pomeni več izvajalcev za isti predmet naročila. Dobave materiala pri dobaviteljih redno spremljamo.

Tveganja s področja informacijske varnosti

Izpad ključnih informacijskih sistemov obvladujemo z rednim spremljanjem stanja informacijskih sistemov in takojšnjim odzivanjem na izredne dogodke. Vzpostavljen imamo sistem neprekinjenega delovanja dela informacijskega sistema (podvajanje najvitalnejših delov informacijske opreme) ter uvedene varnostne ukrepe za zaščito in varovanje informacijskih sistemov pred nepooblaščenimi posegi in izgubo podatkov. Tovrstna tveganja obvladujemo tudi v okviru področja varovanja informacij in neprekinjenega poslovanja.

Omejena razpoložljiva finančna sredstva za vlaganje v razvoj

Za zagotavljanje in ustrezno razporeditev sredstev za obnove avtocestne infrastrukture, naprav in opreme je področje Upravljanja v sodelovanju z oddelkom za obnove ponovno pripravilo Plan ukrepov za triletno obdobje (2023–2025), ki temelji na ugotovitvah spremljanja stanja infrastrukture, naprav in opreme analizah ekspertnega sistema, analizah strokovnih skupin in na strokovnih ocenah vrednosti predlaganih ukrepov ter predstavlja izhodišča za ustrezno načrtovanje investicijskih obnovitvenih del. V dokumentu so dodane okvirne vrednosti del predvsem z namenom, da so ustrezne službe prehodno seznanjene s predvidenimi potrebami po zagotavljanju finančnih sredstev za vlaganja v obstoječo infrastrukturo. Pristojne službe morajo načrtovanje potrebnih sredstev za investicijska vlaganja na obstoječi infrastrukturi prilagoditi potrebam, izraženim v navedenem dokumentu.

Vsako leto smo priča nepredvidenim dogodkom (pandemija, potres, žled, burja v kombinaciji z nanosom snega, poplave itd.), ki lahko oslabijo naše delovanje ter ogrozijo prometno varnost zaposlenih in uporabnikov. Zato moramo z uvajanjem sodobnih sistemov zagotavljati najvišjo stopnjo spremljanja stanja infrastrukture in prometne varnosti uporabnikov, saj le tako sledimo strategiji družbe.

Poseben poudarek dajemo razvoju digitalizacije cest. Digitalizacija avtocest pelje po poti zahtevnega preoblikovanja, ki vključuje mobilnostne, tehnološke in infrastrukturne spremembe. Avtocesta s tem postaja del digitalne preobrazbe družbe. Za doseg tega cilja je treba izvesti digitalizacijo tako na infrastrukturni, sistemski in upravljavski ravni, za katero moramo zagotavljati sklenitev celotnega kroga podatkov, ki jih generirajo senzorska omrežja. V tem smislu je treba vpeljevati nove sisteme detektiranja prometa in infrastrukture, zagotavljanja zadostnih kapacitet za prenos in izmenjavo informacij, obvladovati ogromne količine podatkov in pripraviti ustrezna programska okolja za takšno izvedbo.

Vlaganja v razvoj so potrebna tudi na področju vzdrževanja, kjer se soočamo z vedno večjimi zahtevami z vidika pretočnosti avtocest, torej pri izvajanju del rednega vzdrževanja z minimalnimi motnjami v prometu. Zato so potrebna vlaganja v razvoj novih tehnologij tako letnega kot zimskega vzdrževanja AC/HC, kjer so ključna vlaganja v potrebno mehanizacijo in opremo avtocestnih baz z izpostavami.

Tudi v času pandemije je bilo osnovno poslanstvo družbe DARS, da so avtoceste prevozne brez omejitev, kar pa se posledično lahko zagotavlja le na način, da redno dobavljamo, vzdržujemo in nadgrajujemo mehanizacijo in opremo.

Naraščanje števila nesreč oz. padec stopnje varnosti

Da preprečimo naraščanje števila prometnih nesreč oziroma izboljšamo prometno varnost, moramo kot upravljavec in vzdrževalec avtocestnega omrežja ravnati strokovno ter izvajati ustrezna in učinkovita dejanja, ki na to posredno ali neposredno vplivajo. Na področju prometne varnosti moramo spoštovati zahteve domače zakonodaje in tudi obveznosti evropskih predpisov. Na podlagi dobrih praks in izvedenih študij izvajamo raznovrstne projekte s področja prometne varnosti, uporabe naprednih IT-tehnologij in uvajanja pametne infrastrukture. Pri projektih smo posebej pozorni na:

- projektne rešitve, s katerimi izboljšujemo prepustnost cest in zmanjšujemo število konfliktnih točk;
- dobro kondicijo cestne infrastrukture, ki je pogoj za varno vožnjo (optimalno vozišče, vidnost talnih označb in prometnih znakov);
- uporabo opreme cest, ki v primeru napake voznika zagotavlja milejše posledice in s tem zmanjšuje število mrtvih ali poškodovanih;
- pripravo predlogov sprememb in dopolnitev zakonskih in podzakonskih predpisov, ki omogočajo uvajanje sodobnejših prometno-tehničnih rešitev in uporabo učinkovitejše opreme cest.

Vse navedeno ob spremljanju novosti v tujini in učinkoviti izrabi domačega znanja zagotavlja pogoje za izboljšanje prometne varnosti. V celotnem konceptu načrtovanja in gradnje novih odsekov, obnov, vzdrževanja, novih tehnologij ITS in upravljanja prometa se varnost v povezavi z naraščanjem prometa izboljšuje. Pozitivne učinke imajo tudi koordinacije (ki jih izvajamo iz nadzornih centrov predvsem v primeru delovanja operativnih skupin na terenu in ob izrednih dogodkih), zagotavljanje ukrepov, ki se prilagajajo glede na prometne in vremenske razmere, ter nudenje informacij uporabnikom. Pri tem pa skrbimo tudi za kontinuirano izvajanje varnostnih kampanj in s ciljem promocije varnosti v prometu aktivno sodelujemo z deležniki na področju varnosti. Pri tem je zelo pomembno krizno komuniciranje ob izrednih dogodkih.

Prometna varnost se je v letu 2022 poslabšala. Izstopale so predvsem prometne nesreče kot posledica vožnje v napačno smer. Prometne obremenitve so presegle vrednosti iz leta 2019, kar posledično povečuje verjetnost nastanka prometnih nesreč.

Izpad ključnih informacijskih in komunikacijskih sistemov

Za poslovanje, cestninjenje, prometno varnost, nadzor in upravljanje prometa je ključen prenos podatkov in delovanje sistemov IKT (informacijsko-komunikacijske tehnologije). V družbi DARS smo prepoznali tveganje izpada prenosa informacij zato je bil vzpostavljen Oddelek za telekomunikacije, ki upravlja in vzdržuje preko 1.300 km optičnih kablov z 12, 24, 48, 96 ali 288 vlakni ter preko 700 kosov mrežne opreme. V letu 2022 smo vzpostavili funkcionalnost MPLS v 37 komunikacijskih vozliščih, kar omogoča učinkovitejše upravljanje in delovanje telekomunikacijskega omrežja. Prav tako smo povišali pretočnost najbolj obremenjenih telekomunikacijskih povezav na komunikacijskem križu DARS od Ljubljane do Murske Sobote, Novega mesta, Hrušice in do Kopra na 10 Gbit/s. V letu 2022 smo nadaljevali z gradnjo optične telekomunikacijske infrastrukture na odseku Blagovica-Tepanje, in sicer z optičnim kablom na razdalji 70 km, kapacitete 192 oziroma 96 vlaken. Zaradi zagotavljanja neprekinjenega poslovanja zagotavljamo tudi stalno pripravljenost na domu, da lahko dosežemo ciljno razpoložljivost telekomunikacijskega omrežja.

Ekonomska upravičenost investicijskih vlaganj

Tveganje ekonomske upravičenosti investicijskih vlaganj v družbi DARS obvladujemo z različnimi kontrolnimi mehanizmi. Za preverjanje ekonomske upravičenosti ukrepov na cestni infrastrukturi že več let uporabljamo ekspertni sistem PMS DARS, za manjše investicije pa izvajamo še strokovne ekonomske presoje s pomočjo zunanjih strokovnjakov. V prvi fazi preverjamo predvsem funkcionalnost posameznih elementov infrastrukture in varnost za uporabnike avtocest, v nadaljevanju pa še trajnost in stopnjo poškodovanosti. Od leta 2021 pri načrtovanju ukrepov na premostitvenih objektih uporabljamo tudi ekspertni sistem gospodarjenje s premostitvenimi objekti – BMS DARS.

Za projekte, vezane na energetske učinkovitost podjetja, se pripravljajo analize stroškov in koristi, ki predstavljajo podlago za odločanje o implementaciji posameznega ukrepa. Za ITS-sisteme se v prvi vrsti preverja upravičenost z vidika varnosti za uporabnike avtocest, pri obnovah in vlaganjih v elektrostrojno opremo predorov pa se upošteva več različnih vidikov, ki so vključeni v program dolgoročnega načrtovanja obnov elektrostrojne opreme v predorih.

Za potrebe obvladovanja tveganj upravičenosti investicijskih vlaganj v mehanizacijo je bila v letu 2017 opravljena celovita analiza vse mehanizacije in opreme ter pripravljen srednjeročni načrt vlaganj v obnovo le-te za obdobje 2018–2022. Investicije v nove odseke HC in AC pa so v vseh fazah projekta načrtovane na način izdelave PZI ali IZ, med izdelavo projektne dokumentacije DGD in PZI pa tudi z izdelanim investicijskim programom, ki ga obravnava komisija v okviru družbe DARS, potrdi uprava družbe, v nadaljevanju pa je posredovan tudi na Komisijo za obravnavo in potrjevanje investicijske dokumentacije, ki deluje v okviru Ministrstva za infrastrukturo.

Varovanje okolja

Družba DARS je kot upravljavec in vzdrževalec avtocest in hitrih cest v okviru celotnega poslovanja družbe že v preteklih letih vzpostavila sistem ravnanja z okoljem in leta 2017 tudi sistem upravljanja energije, s katerima dosledno uresničuje politiko varovanja okolja in upravljanja energije na vseh področjih svojega delovanja.

Strategija družbe DARS 2021–2025 vključuje operativne cilje, ki se nanašajo na okoljsko-energetske vidike in posledično ukrepe za zmanjševanje okoljskih tveganj. V letu 2022 smo sistem vodenja nenehno izboljševali tako z realizacijo ukrepov z namenom zmanjševanja okoljskih vplivov in posledično okoljskih vidikov kot dopolnitvijo novih in optimizacijo obstoječih okoljsko-energetskih ciljev in programov ter njihovo realizacijo spremljali v okviru vodstvenega pregleda družbe. Rdeča nit sistema ravnanja z okoljem sta ocena in analiza okoljskih vplivov in vidikov ob upoštevanju faz življenjskega cikla storitve, ki so posledično opredeljeni v registru okoljskih vidikov. Da bi zmanjšali vpliv na okolje, smo določili okvirne in izvedbene okoljske in energetske cilje ter programe, s katerimi bomo te cilje tudi dosegli.

Tveganja, ki se nanašajo na pravočasno spremljanje in udejanjanje zakonodajnih zahtev v praksi, zmanjšujemo z ukrepi s strani imenovanih odgovornih oseb, ki pokrivajo področje dela, na katero se zakonodajna sprememba nanaša. Okoljska tveganja, med katera uvrščamo tveganje ravnanja z odpadki, s posebnim poudarkom na nevarnih odpadkih, tveganje onesnaževanja okolja in tveganje varovanja vplivnega območja, postajajo čedalje

pomembnejša. Nadaljevale so se že v preteklosti začete aktivnosti z namenom varovanja okolja. Sistematično obvladovanje okoljskega tveganja izraža ekološko ozaveščenost zaposlenih. Nesreče na avtocesti lahko negativno vplivajo tudi na okolje, zato se trudimo zmanjševati tveganja za njihov nastanek, če pa vseeno pride do nesreče, je potrebno ukrepati ustrezno hitro in učinkovito, da bi bile negativne posledice za okolje čim manjše. V ta namen informiramo in usposabljam vse zaposlene na tovrstnih delovnih mestih, da bodo v dani situaciji v smislu varstva okolja hitri in učinkoviti.

Verjetnost nastanka izrednih dogodkov zmanjšujemo tudi s preventivnimi ukrepi. Z usposabljanjem za hitro, pravilno in učinkovito ukrepanje zagotavljamo, da so vplivi morebitnih izrednih dogodkov na okolje minimalni. Z ustreznimi aktivnostmi v okviru vzdrževanja avtocest, kot so čiščenje in redno vzdrževanje zadrževalnih bazenov z namenom nemotenega obratovanja ter izvajanje letnega programa obratovalnega monitoringa odpadne padavinske vode s cest (LPOM) itd., pa tudi z zbiranjem, sortiranjem in nadzorovanim oddajanjem zbranih odpadkov, izvajanjem ukrepov za zmanjševanje svetlobnega onesnaževanja ter s stalnim nadzorovanjem prisotnosti ogljikovega monoksida in vidljivosti v predorih, smo veliko prispevali k zmanjševanju negativnih vplivov na okolje in uspešno obvladali tveganje za nastanek ekoloških nesreč. Predvidevamo, da obstoječa komunalna infrastruktura zagotavlja zadostne kapacitete za zbiranje komunalnih odpadkov, zato trenutno ni izkazanih potreb po dodatnih zabožnikih za ločeno zbiranje odpadkov.

Družba DARS načrtuje izvedbo ukrepov zaščite pred hrupom na podlagi rezultatov obratovalnih monitoringov hrupa. Ukrepi so načrtovani tako, da zajamejo območja z večjim številom preobremenjenih stavb oziroma prebivalcev ter območja posameznih že obstoječih preobremenjenih objektov ob trasi avtocest in hitrih cest.

Uresničili smo vse ukrepe, ki sta nam jih določala s strani Vlade RS sprejeta Operativni program varstva pred hrupom za obdobje 2012–2017 in vladni Operativni program varstva pred hrupom za 2013–2018. Ukrepi na petih avtocestnih odsekih so bili izvedeni v letih 2013–2015, leta 2019 pa se je izvedla še zaščita posameznih najbolj obremenjenih stavb z varovanimi prostori na 11 lokacijah ob avtocestnem omrežju.

Družba DARS je v letih 2018 in 2019 izvedla obratovalni monitoring hrupa za omrežje cest v njenem upravljanju, sočasno z njegovo izvedbo pa je potekala priprava strokovnih podlag za operativni program varstva pred hrupom na preobremenjenih območjih. V dokumentu so za potrebe načrtovanja ukrepov zaščite pred hrupom določena prioriteta območja, ki so bila vključena v Plan ukrepov na avtocestni infrastrukturi in opremi v upravljanju družbe DARS za obdobje 2022–2024. Na podlagi navedenega dokumenta je družba DARS že začela z naročilom študij hrupa s predlogom protihrupnih ukrepov za posamezna območja ob avtocestnem omrežju.

Jeseni 2022 je bil sprejet nov Operativni program varstva pred hrupom, ki z namenom izboljšanja kakovosti življenja ljudi na poselitvenih območjih ob cestah v upravljanju družbe DARS v prvi prioriteti za odpravo prekomernih obremenitev s hrupom vključuje 26 avtocestnih odsekov v dolžini 149 km, v razširjenem prioriteten predlogu pa je še 13 avtocestnih odsekov v dolžini 66 km. V drugi prioriteti je med ostalimi odseki, na katerih je ugotovljeno preseganje mejnih vrednosti, vključenih še 26 avtocestnih odsekov skupne dolžine 205 km.

V letu 2023 družba DARS načrtuje izvedbo novega obratovalnega monitoringa hrupa. Pridobljeni rezultati bodo podlaga za načrtovanje ukrepov zaščite pred hrupom v prihodnje.

Izguba kompetentnega oz. ključnega kadra (nezaželena fluktuacija) in porast deleža aktivno nezavzetih zaposlenih

Tveganje izgube kompetentnega oziroma ključnega kadra v družbi DARS in porast deleža aktivno nezavzetih zaposlenih obvladujemo z oblikovanjem ustvarjalnega, varnega in stimulativnega delovnega okolja, kar predstavlja enega naših strateških ciljev.

Stanje fluktuacije ter zavzetosti zaposlenih redno spremljamo in preverjamo, predvsem pa delujemo v smeri odpravljanja morebitnih dejavnikov, ki sprožajo neželjeno stanje na področju zavzetosti zaposlenih in povečujejo tveganje za izgubo ključnih kadrov. V letu 2022 se je družba DARS zaradi novonastalih okoliščin na področju ekonomsko gospodarske situacije v svetu in Sloveniji soočala z višjimi pričakovanji zaposlenih, predvsem na področju nagrajevanja. Stanje se je odrazilo na nižji stopnji zavzetosti zaposlenih, vendar smo aktivno pristopili k iskanju ustreznih rešitev v konstruktivnem dialogu s socialnimi partnerji.

Prepoznana imamo ključna delovna mesta in ključne kadre, za katere je pripravljen temelj za izvajanje politike nasledstev. Slednje poleg pravočasnega zagotavljanja strokovnih in kompetentnih naslednikov na ključnih delovnih mestih predstavlja tudi pomemben element kariernega razvoja zaposlenih ter gradnje zavzetosti zaposlenih, kar zmanjšuje tveganje neželene fluktuacije. Za ključne kadre se pripravljajo individualni razvojni načrti in se jim omogoča sistematičen razvoj potrebnih znanj in kompetenc.

Zaposlenim je omogočena udeležba na različnih internih in eksternih izobraževanjih ter usposabljanjih, s katerimi izgrajujejo in poglobljajo svoje strokovno znanje, veščine in osebno rast. V letu 2022 smo glede na predhodno leto zabeležili 33 % več izobraževalnih ur in za kar 121 % več udeležencev. Velik obseg izobraževanj je bil namenjen tudi izboljšanju veščin dela z digitalnimi orodji, sledijo izobraževanja in usposabljanja za razvoj osebnih in profesionalnih veščin in kompetenc ter skrbi za lastno zdravje. V letu 2022 so bila za vodstvene zaposlene uvedena kratka izobraževalna srečanja, s katerimi se jim omogoča pridobivanje vodstvenih veščin in znanj za odgovorno delo vodenja zaposlenih.

Zaposlenim se omogoča izobraževanje ob delu s pomočjo sofinanciranja stroškov šolnine in dodelitve odsotnosti z dela z nadomestilom plače zaradi opravljanja študijskih obveznosti. Zaposleni, katerih narava dela omogoča delo na daljavo, lahko opravljajo delo na domu v hibridnem načinu na podlagi ustrezno sklenjenih pogodb o zaposlitvi. Na voljo so tudi različni ukrepi, s katerimi se zaposlenim izkazuje spoštljiva pozornost do njihovega osebnega življenja in se jim omogoča, da lažje usklajujejo delo in družinske obveznosti, ter se jim pomaga, če se znajdejo v osebni stiski.

Na neželjeno fluktuacijo in stanje zavzetosti zaposlenih vodenje pomembno vpliva, zato so vodje družbe DARS vključeni v različne delavnice in coachinge za izboljšanje vodstvenih kompetenc. V letu 2022 so se izvajala merjenja menedžerskih in socialnih kompetenc vodij, ob tem pa so vodje družbe DARS vključeni tudi v redna kratka izobraževalna srečanja, na katerih se obravnavajo aktualne vsebine ter predstavljajo novosti v pristopih na področju vodenja zaposlenih.

1.9.2 Integriteta in skladnost poslovanja

V načrtu integritete se ukvarjamo s tveganji, da ne bi bilo kasneje potrebno odpravljati posledic neobvladanih tveganj. Načrt integritete omogoča pravočasno identifikacijo tveganj, katerih uresničitev bi lahko onemogočila doseglo zastavljenih ciljev družbe. Namen in cilj načrta integritete je krepitev integritete in transparentnosti, preprečevanje in odpravljanje korupcije, nasprotja interesov, protipravnih in drugih neetičnih ravnanj.

Služba za skladnost poslovanja in integriteto izvaja naloge nosilca priprave načrta integritete in skrbništvo nad uresničevanjem predvidenih ukrepov. V tem okviru je bilo ocenjeno, da je treba obnoviti Načrt integritete DARS, uveljavljen maja 2012.

Upošteva se zgoraj navedeno je bil s 1. 1. 2023 uveljavljen nov Načrt integritete DARS, v katerem so podrobneje opredeljena predvsem tveganja in ukrepi na področju skladnosti poslovanja (delovanje v skladu z zakonodajo, drugimi pravili in internimi akti, preprečevanje pranja denarja, varovanje poslovnih skrivnosti, varstvo notranjih informacij), etike in integritete, nasprotja interesov, sprejemanje daril, vplivov in zahtev ter nabave.

Zaznana možna tveganja, ki so bila prepoznana v okviru priprave obravnavanega načrta, bodo redno obnavljana, kakor bodo tudi kritično presojeni učinki ukrepov. Upošteva se navedeno bo tako načrt v nadaljevanju redno ažuriran, in sicer ob sodelovanju odgovornih oseb vseh področij dela družbe.

1.9.3 Varstvo pri delu

S področja varstva pri delu upravljamo z ocenami tveganj, ki so vezana na posamezno delovno mesto. Tveganja s področja varstva pri delu niso finančno ovrednotena.

V družbi DARS se zavedamo tveganj za poškodbe pri delu in izgubo delovne sposobnosti delavcev. Zato izvajamo ukrepe, s katerimi bi bila ta tveganja zmanjšana na najmanjšo možno mero. Spremljamo razvoj novih delovnih postopkov in nabavljamo delovno opremo, ki zagotavlja večjo varnost delavcem pri delu. Delavce usposabljammo za varno delo, osveščamo o pomenu izvajanja del na varen način in ob ugotovljenih pomanjkljivosti tudi opozarjamo. Varnost delavcev pri delu smo vključili tudi v Strategijo družbe DARS 2021–2025. Eden od

pomembnih operativnih strateških ciljev je tako tudi zmanjšanje števila poškodovanih pri delu do leta 2025 glede na izhodiščno leto za 10 %, enako smo si zastavili tudi ciljno zmanjšanje bolniških odsotnosti.

V začetku 2022 smo še vedno veliko pozornost namenili obvladovanju širjenja okužb s covidom-19. V drugem kvartalu smo ponovno lažje zaživel in spet namenili več pozornosti tudi zagotavljanju varnosti pri delu. Obnovili smo usposabljanja delavcev cestnine za varno delo, na vzdrževanju opravili več internih nadzorov na terenu, jeseni pa po več letih organizirali tudi usposabljanja za upravljanje specialnih strojev in nudenje prve pomoči.

Zaposleni, katerim razmere dopuščajo delo na daljavo, lahko kljub koncu epidemije do 2 dni v tednu opravljajo delo od doma. Delavci, ki so se na to obliko dela navadili v času epidemije in jim to ustreza zaradi lažjega organiziranja družinskega življenja, prihranka časa, boljših pogojev dela (mir in tišina ...), to možnost lahko koristijo še naprej. Njihovo zadovoljstvo in zavzetost pri delu sta večja, tveganje za nezgode in bolniške (nezgode na poti, nega otroka) pa manjše.

I.9.4 Varovanje informacij in neprekinjeno poslovanje

Na podlagi Zakona o informacijski varnosti (Uradni list RS, št. 30/18 in 95/21) smo kot izvajalec bistvenih storitev zavezani upoštevati vsa določila, ki jih narekuje zakon. Tveganja s področja varovanja informacij in neprekinjenosti poslovanja upravljamo v skladu z zahtevami standarda ISO/IEC 27001 (sistem varovanja informacij) in zahtevami standarda ISO 22301 (sistem neprekinjenosti poslovanja). Prepoznana tveganja imamo opredeljena v Registru informacijskih tveganj in tveganj neprekinjenosti poslovanja.

I.9.5 Finančno poslovanje in upravljanje s finančnimi tveganji

V družbi DARS aktivno spremljamo negotovost in spremenljivost finančnega okolja, saj le-ta predstavlja različne vrste finančnih tveganj. Finančna tveganja lahko negativno vplivajo na sposobnost ustvarjanja prihodkov, obvladovanja odhodkov, ohranjanja vrednosti sredstev ter izpolnjevanja obveznosti. V družbi DARS zato prav tem kategorijam tveganj posvečamo posebno pozornost.

Glavni cilji upravljanja finančnih tveganj so doseganje stabilnosti poslovanja, povečanje finančnih prihodkov, zmanjšanje finančnih odhodkov, povečanje vrednosti kapitala družbe ter zmanjšanje učinka nepredvidenih škodnih dogodkov. Za varovanje pred temi tveganji izvajamo aktivnosti na poslovnem, naložbenem in finančnem področju.

Za družbo DARS so ključne vrste finančnih tveganj obrestno, kreditno in likvidnostno tveganje. Z upravljanjem teh tveganj skušamo doseči optimalno stabilnost poslovanja in zmanjšati izpostavljenost posameznim vrstam tveganja, da bodo le-ta sprejemljiva. Naš cilj je doseči stabilen denarni tok, ki omogoča pravočasno poravnavanje obveznosti iz naslova zadolževanja za gradnjo avtocest.

Tabela 9: Ocena tveganja

Zap. št.	Opis tveganja	Ocena tveganja		Stopnja tveganja	Upravljanje tveganja (nadzor)
		Verjetnost nastanka tveganja	Posledice nastanka tveganja		
1	2	3	4	5 = 3 x 4	6
1	Valutno tveganje	1	1	1	Uporaba naravne zaščite izenačevanja denarnih tokov, redno spremljanje deviznih trgov, varovanje z uporabo ustreznih finančnih instrumentov
2	Obrestno tveganje	2	3	6	Spremljanje gibanja obrestnih mer, pogajanje s kreditnimi institucijami, varovanje z uporabo ustreznih finančnih instrumentov
3	Kreditno tveganje	2	2	4	Spremljanje izpostavljenosti do posameznega partnerja ter njegove poslovne in finančne bonitete
4	Likvidnostno tveganje	2	2	4	Nadzor nad denarnimi tokovi, načrtovanje potreb po likvidnih sredstvih, vnaprej dogovorjeni okvirni krediti in limiti, spremljanje in redno analiziranje vzdržnosti kreditnega portfelja družbe, spremljanje finančnih zavez

Verjetnost nastanka tveganja: majhna (1), srednja (2), velika (3)

Valutno tveganje

Valutno tveganje praktično ne obstaja, saj so nabava in prodaja, terjatve in obveznosti ter prihodki in odhodki pretežno v evrih. Tako izpostavljenost valutnim tveganjem ocenjujemo kot nizko, zato ni potrebe po uporabi tovrstnih instrumentov zavarovanja. Na matičnih DarsGo servisih je možno plačevanje tudi s tujimi valutami, ki se takoj konvertirajo v evro, vendar je z uvedbo elektronskega cestninskega sistema teh plačil malo. Kljub temu v družbi redno spremljamo dogajanje na deviznih trgih.

Obrestno tveganje

V zadnjih nekaj letih smo veliko pozornost namenili obrestnim tveganjem, ki ima za posledico zmanjšanje gospodarskih koristi družbe zaradi spremembe višine obrestnih mer na trgu. V družbi DARS tekoče spremljamo izpostavljenost obrestnemu tveganju. Cilj upravljanja z obrestnimi tveganji je stabilen denarni tok z namenom izpolnjevanja obveznosti družbe.

Obrestna mera Evropske centralne banke (ECB) za operacije glavnega refinanciranja je na 31. 12. 2022 znašala 2,50 %, obrestna mera za odprto ponudbo mejnega posojila 2,75 %, obrestna mera za odprto ponudbo mejnega depozita pa 2,00 %. Na 31. 12. 2021 je 6-mesečni EURIBOR znašal -0,546 %, nakar je strmo porasel in na 31. 12. 2022 znašal 2,732 %. Skupna obrestna mera, po kateri se zadolžuje družba DARS (povprečna ponderirana obrestna mera), je na 31. 12. 2022 znašala 2,11 %.

Obrestno tveganje je nepredvidljivo in ima glede na obseg dolga vpliv na poslovni izid družbe. Del spremenljivih obrestnih mer dolgoročnih kreditov je zaščiten z uporabo ustreznih izvedenih finančnih instrumentov, s pomočjo katerih je bila variabilna obrestna mera spremenjena v fiksno. Pri odločitvi o dodatnem zavarovanju upoštevamo napovedi gibanj obrestnih mer in se glede na razmere na finančnem trgu odločimo, kdaj bomo izvedli dodatno zavarovanje. Obrestne mere v Ekonomski in monetarni uniji (EMU) so bile dolgo časa na zgodovinsko nizkih ravneh in so se konec leta 2021 pričele dvigovati. Kljub temu v letu 2022 zaradi naravnega zapadanja kreditov s spremenljivo obrestno mero in predčasnega odplačila nekaterih kreditov z variabilno obrestno mero, s ciljem upravljanja presežne likvidnosti družbe, ni bilo potrebe po sklenitvi novih poslov zavarovanja obrestnih tveganj.

Družba je izpostavljenost obrestnemu tveganju v obdobju nizkih obrestnih mer zmanjševala tudi preko novega zadolževanja po nespremenljivi obrestni meri in naravnim zapadanjem glavnice dolga s spremenljivo obrestno mero. V preteklih petih letih smo v družbi DARS okrepili delež kreditov, ki imajo fiksno obrestno mero oziroma so zavarovani z izvedenimi finančnimi instrumenti. Njihov delež je na 31. 12. 2022 zajemal 86,3 % kreditnega portfelja družbe DARS, delež kreditov v višini 13,1 % je izpostavljen spremenljivi obrestni meri, medtem ko 0,6 %

kreditnega portfelja predstavlja brezobrestni dolg. Z upoštevanjem brezobrestnega dolga ima družba pred obrestnimi tveganji zaščitenega skupaj 86,9 % kreditnega portfelja.

Simulacija tveganja spremembe obrestne mere na spremembo finančnih odhodkov glede na stanje dolga družbe DARS in strukturo obrestnih mer na 31. 12. 2022 kaže, da bi zvišanje EURIBOR-a za eno odstotno točko na letni ravni pomenila povečanje finančnih odhodkov za okoli 2,1 milijona evrov. Spremembe EURIBOR-a imajo tako pomemben vpliv na poslovni izid družbe.

Kreditno tveganje

Posebno pozornost je družba namenila kreditnim tveganjem, ki zajemajo vsa tveganja, pri katerih se zaradi neporavnanih pogodbenih obveznosti poslovnih partnerjev zmanjšajo gospodarske koristi družbe. Glavni vir izgube pri tem tveganju je nespodobnost poslovnih partnerjev, da bi poravnali svoje obveznosti do družbe DARS, ki se zrcali v različnih dogodkih (na primer zamujanje s plačili, prisilna poravnava, stečaj). Tako družba ves čas nadzira odprte terjatve do posameznih poslovnih partnerjev in po potrebi ustrezno ukrepa. Glavno tveganje je identificirano pri plačevanju cestnine v sistemu DarsGo za vozila, katerih največja dovoljena masa presega 3500 kilogramov, za katera se plačilo izvede za pretekli mesec na podlagi izstavljenega zbirnega računa pogodbenim poplačilnikom ali izdajateljem plačilnih kartic. Identificirano je tudi tveganje pri prodaji vinjet preko prodajnih zastopnikov. Za določen segment poslovnih partnerjev so zahtevani instrumenti finančnega zavarovanja. Vzpostavljeni so natančno določeni postopki spremljanja bonitetnih ocen poslovnih partnerjev (ob vsakokratnem podaljšanju pogodbe, redna spremljava objavljenih stečajev, likvidacij, insolvenčnih postopkov). V primeru nesprejemljivih kreditnih tveganj se uporabijo pogodbeno dogovorjeni mehanizmi (na primer ustavitve zagotavljanja storitve (cestninjenje) in dobave blaga (vinjete), prekinitve pogodbe), v primeru zamud pri plačilu pa se aktivirajo postopki izterjave dolga.

Z uvedbo sistema DarsGo in ukinitvijo možnosti plačevanja cestnine na cestninskih postajah se je pojavilo tveganje za neplačevanje cestnine v smislu, da vozniki tovornih vozil uporabljajo avtoceste brez naprave DarsGo ali nimajo ustreznega finančnega kritja na računu vozila. Za zmanjšanje omenjenega tveganja je ustrezno organiziran cestninski nadzor. Dodaten ukrep za obvladovanje tveganja neplačil je, da se spodbuja poplačniško plačevanje cestnine z bencinskimi karticami, kjer večino tveganja prevzema izdajatelj bencinske kartice. Tveganja neplačila pri poplačniškem plačevanju cestnine pri poslovnih partnerjih, ki poplačniške pogodbe sklepajo neposredno z družbo DARS, se obvladuje tako, da se spremlja njihove bonitetne ocene in se, v kolikor so te podpoprečne, zahteva ustrezna bančna garancija. V primeru, da pride do zamude pri plačilu, se aktivira postopek unovčitve, naprave DarsGo za vsa vozila take stranke pa se uvrstijo v predplačniški način plačevanja cestnine. Vsi novi pogodbeni poplačniki morajo prvi dve leti sodelovanja predložiti bančno garancijo ne glede na bonitetno oceno.

Dodatno tveganje pri plačevanju cestnine za vozila, katerih največja dovoljena masa presega 3500 kilogramov, je tudi morebitno nedelovanje obcestne opreme (cestninski in nadzorni portal). V primeru izpada večjega števila portalov, cestnine ne bi bilo mogoče pobrati ne glede na to, da bi bila vsa vozila opremljena z DarsGo napravami in bi imela zagotovljeno finančno kritje. V primeru izpada enega ali dveh zaporednih cestninskih portalov je zaračunavanje cestnine zagotovljeno s t. i. premoščanjem vrzeli. Sicer pa ima družba DARS vzpostavljene mehanizme, s katerimi dnevno spremlja delovanje obcestne opreme, preverja kakovost izvajanja storitev (merjenje SLA (angl. Service Level Agreement)) v okviru za to vzpostavljene službe, ravno tako pa ima sklenjeno pogodbo z neodvisnim nadzornikom kakovosti. Izvajalec sistema DarsGo ima, v skladu s pogodbenimi zahtevami, vzpostavljeno 24-urno spremljanje delovanja sistema in mehanizme za odpravljanje morebitnih incidentov.

Tveganja, da bi uporabniki vozil do 3500 kilogramov uporabljali cestninske ceste brez plačila cestnine, kar bi pomenilo neposreden izpad prihodka, obvladujemo z izvajanjem cestninskega nadzora. Z uvedbo elektronskih vinjet se je cestninski nadzor nadgradil z dodatno nadzorno opremo, ki jo sestavljajo stacionarna oprema (kamere, nameščene na portalih in drogovich), prenosne oziroma mobilne kamere (nameščene v vozilih cestninskega nadzora) in ročne naprave (za nadzor na počivališčih). Nadzorne kamere delujejo zanesljivo, so visoko zmogljive, sistem pa deluje stabilno. Drugi del izvajanja cestninskega nadzora (sama izvedba prekrškovnega postopka) zaradi učinkovitega sankcioniranja tujih kršiteljev še vedno poteka na terenu. Domače kršitelje po uvedbi elektronske vinjete lahko obravnavamo tudi na daljavo, ko na podlagi posnetkov, ki jih pridobimo z nadzorno opremo, plačilni nalog in račun za elektronsko vinjeto pošljemo tudi po pošti. Se je pa zaradi dodatnih možnosti izvajanja nadzora nad uporabo elektronske vinjete na daljavo delež domačih kršiteljev

povečal v primerjavi z njihovim deležem pred uvedbo elektronskih vinjet, še vedno pa večino kršiteljev predstavljajo tujci.

Likvidnostno tveganje

Tveganja plačilne sposobnosti zajemajo tveganja, povezana s primanjkljajem razpoložljivih finančnih virov in posledično z nesposobnostjo družbe, da pravočasno poravnava svoje obveznosti. Zaradi uspešnega poslovanja, učinkovitega gospodarjenja s sredstvi in trajne sposobnosti ustvarjanja denarnih tokov iz poslovanja se to tveganje ocenjuje kot zmerno. Izpostavljenost likvidnostnemu tveganju uravnavamo z višino naložb v obliki depozitov in s skrbnim načrtovanjem ter spremljanjem denarnih tokov. Za pokrivanje dodatnih potreb po likvidnosti imamo vnaprej sklenjene kreditne linije pri bankah. Osnovno načelo zadolževanja in upravljanja s kreditnim portfeljem je uskladitev ciljev čim nižjega stroška zadolževanja z rokovno strukturo, ki zagotavlja čim manjšo izpostavljenost likvidnemu tveganju. V letu 2020 in 2021 so se čutile posledice sprejetih ukrepov zaradi epidemije covid-19, ki je prizadela praktično cel svet in je ni bilo mogoče vnaprej predvideti. Zaradi dobre likvidnostne pozicije je poslovanje družbe v teh stresnih okoliščinah potekalo nemoteno, posledično je družba svoje obveznosti poravnala v roku.

Letne obveznosti iz naslova odplačila dolga porabljajo pomemben del denarnega toka iz poslovanja. Za namen refinanciranja dolga je bil v letu 2015 sprejet krovni zakon za prestrukturiranje dolga (Zakon o poroštvu Republike Slovenije za obveznosti družbe DARS iz naslova kreditov in dolžniških vrednostnih papirjev, najetih oziroma izdanih za refinanciranje obstoječega dolga družbe DARS; Uradni list RS, št. 30/15). Sprejeti zakon omogoča družbi DARS aktivno upravljanje obstoječega dolga, prestrukturiranje kreditnega portfelja ter pravočasno zagotovitev vseh potrebnih virov sredstev za pokrivanje zapadlih obveznosti iz obstoječega dolga. Za namen refinanciranja obstoječega dolga se družba DARS zadolžuje s 100-odstotnim poroštvom države. Družba DARS je v 2022 odplačala za 181,2 milijona evrov glavnice obstoječega dolga. Glede na to, da v 2022 ni bilo potrebe po dodatnih likvidnostnih sredstvih, se načrtovanega refinanciranja glavnice kreditov, ki so zapadli v plačilo v letu 2022, do višine 105 milijonov evrov, ni izvedlo.

Zaradi zamika pomembnejših investicij in omejenih možnosti plasiranja presežnih likvidnih sredstev smo v letu 2022 predčasno odplačali nekatere kredite s končno zapadlostjo do treh let, variabilno obrestno mero in brez stroškov predčasnega odplačila v skupni višini 31,58 milijona evrov. Predčasno odplačevanje kreditov se je izvajalo postopno in je sledilo cilju upravljanja presežne likvidnosti družbe. Na ta način smo znižali stroške nadomestil in sprostili denarni tok v naslednjih dveh letih, ko bo potreba po virih zaradi predvidenih investicijskih vlaganj višja kot v letu 2022.

Eden izmed pomembnih projektov je izgradnja 2. cevi predora Karavanke, saj gre za mednarodni projekt. Za financiranje gradnje se je pridobilo dolgoročno posojilo pri EIB v višini do 50 % ocenjene vrednosti investicije (pod okvirom zavarovanja z EFSI oziroma InvestEU-risk sharing mehanizma). Črpanje kredita v višini 90 milijonov evrov je bilo v celoti izvedeno v oktobru 2022.

Z namenom izvajanja bodočih investicijskih načrtov po ReNPRP30 je 18. decembra 2019 Državni zbor RS sprejel poroštveni zakon, ki ureja podelitev državnega poroštva družbi DARS za financiranje izgradnje dveh odsekov in sicer na 3. razvojni osi sever (Velenje–Slovenj Gradec) in izgradnje odseka na 3. razvojni osi jug (Novo mesto vzhod–Osredok) v skupni vrednosti do 360 milijonov evrov, s čimer bo omogočeno pridobivanje virov financiranja za predvideno dinamiko izvedbe. Skupna ocenjena vrednost omenjenih odsekov po tekočih cenah (brez DDV in stroškov financiranja) znaša 720,03 milijona evrov. Zaradi pravil Eurostata država ne sme zagotavljati poroštva za več kot 50 odstotkov vrednosti sredstev.

Dne 21. 4. 2022 je bil sprejet Zakon o poroštvu Republike Slovenije za obveznosti družbe DARS, d. d., iz naslova kreditov in dolžniških vrednostnih papirjev, najetih oziroma izdanih za financiranje avtocestnih projektov v višini do 392,44 milijona evrov (ZPKFAP). Na podlagi tega zakona je družba DARS dobila poroštvo Republike Slovenije v višini 50 % vrednosti investicije za investicijske projekte na 3. razvojni osi (jug, 3. in 4. etapa ter odsek Šentrupert–Velenje jug), odseke Markovci–Gorišnica in Gorišnica–Ormož ter Koseze–Kozarje (širitev v 6-pasovnico). Skupna ocenjena vrednost investicij po tekočih cenah (brez DDV in stroškov financiranja) znaša 784,89 milijona evrov.

Veliko pozornost posvečamo spremljanju denarnega toka tudi na področju planiranja prilivov iz cestnin, ki predstavljajo temeljni vir za poravnavanje obveznosti iz naslova zadolženosti. Dnevno spremljamo gibanje

vrednosti prehodov tovornih vozil in mesečno prodajo vinjet (na samo višino nimamo vpliva, ker je odvisna izključno od prometa), saj se na podlagi teh informacij lahko ustrezno prilagajajo napovedi prihodkov in posledično sprejemajo ukrepi za obvladovanje drugih tveganj družbe. Epidemija covid-19 je bila nov moment, ki je povzročil, da bodo morale biti vse družbe v prihodnje še bolj pripravljene na obvladovanje likvidnostnih tveganj. Družba DARS je bila s konservativnim pristopom upravljanja z denarnimi tokovi in posledično dobro likvidnostno pozicijo ustrezno pripravljena na takšen dogodek.

Z vzdrževanjem likvidnostne rezerve v obliki depozitov in pridobljenimi dolgoročnimi kreditnimi linijami tako zagotavljamo visok nivo likvidnosti družbe DARS, ki je v vsakem trenutku sposobna izpolniti vse dospele obveznosti. Za dolgoročno vzdržnost poslovanja družbe pa bo potrebno poleg refinanciranja obstoječega dolga vsakoletno prilagajati tudi cenik cestnine, ki bo omogočal vzdrževanje ustreznega obsega prihodkov za pokritje infrastrukturnih stroškov in servisiranje dolga.

I.10 Predstavitev poslovnih aktivnosti družbe

I.10.1 Uspešnost poslovanja in doseganja načrtov

Naše ključno vodilo danes in v prihodnje je učinkovitost našega poslovanja, in sicer v vseh mogočih oblikah in do vseh mogočih deležnikov. S to namerom je nastala tudi Strategija družbe DARS 2021–2025, ki je ključni dokument za strateško načrtovanje dolgoročnega uspešnega razvoja družbe DARS.

V našem poslovnem okolju je poleg zagotavljanja mobilnosti ljudi in blaga, vedno bolj prisotno usmerjanje v trajnostni razvoj, ki naše prihodnje aktivnosti osredotoča na:

- Upoštevanje ekonomskega in družbenega vidika pri načrtovanju in izvajanju investicij in drugih aktivnosti.
- Okoljsko sprejemljivost in znatno zmanjšanje škodljivih vplivov na okolje, ki jih povzročajo najrazličnejše oblike prometa.
- Aktivno nadaljevanje aktivnosti na digitalizaciji prometa, nadzora infrastrukture in poslovanja družbe.
- Daljšanje življenjske dobe infrastrukture z optimalnim vzdrževanjem in prenavljanjem ter nadgrajevanjem obstoječega sistema, v skladu z višanjem standardov.
- Dolgoročno stabilno poslovanje odgovorno do okolja in družbe.

Na podlagi sprejete politike sistema vodenja ter iz izhajajočih strateških ciljev in kazalnikov uspešnosti poslovanja (KPI), ki so opredeljeni v poslovnem načrtu družbe, določamo merljive operativne cilje. Sistem razvijamo tako, da sta nenehno izboljševanje in inovativnost stalnica vseh zaposlenih na vseh organizacijskih ravneh.

Glavni cilji družbe DARS v letu 2023 so:

- Uvedba vsaj dveh ponudnikov storitev EETS v sistem DarsGo.
- Nadgradnja sistema DarsGo za implementacijo zahtev, ki jih prinaša sprememba direktive 1999/62/ES (t. i. direktiva o evrovinjeti).
- Projektna naloga glede druge generacije elektronskega cestninskega sistema v prostem prometnem toku za vozila nad 3,5 t NDM (uskladitev zahtev glede tehnologije in bodočih cestninskih cest z deležniki).
- Izgradnja druge cevi predora Karavanke v skladu s terminskim planom.
- Nadaljevanje aktivnosti na projektu 3. razvojne osi sever in jug.
- Prizadevanje družbe DARS, za nadaljevanje postopka priprave DPN za širitev ljubljanskega obroča v omejenem obsegu za štajersko in primorsko vpadnico ter območje razcepa Kozarje.
- Nadaljevanje izvajanja ukrepov za zagotavljanje varnosti in udobnosti ter optimizacija pretočnosti prometa.
- Vzpostavitev prvega sistema sekcijskega merjenja hitrosti.
- Vzpostavitev novih spremenljivih znakov na vseh vpadnicah v Ljubljano, vključno z ljubljanskim avtocestnim obročem.
- Vlaganja v posodobitev obstoječega omrežja, v dvig kakovosti vozišč in objektov ter sistemov za upravljanje in vodenje prometa.
- Finančno vzdržna gradnja AC in HC v okviru izpolnjenih pogojev iz ReNPRP30 (vlaganja družbe DARS so omejena izključno na vlaganja v cestninske ceste, na sprejetje poroštenih zakonov in izvajanje mehanizma prilagajanja višine cestnine, ki bo zagotavljal nemoteno servisiranje dolga).
- Pridobitev soglasja Vlade RS za izvedbo indeksacije cestnine v skladu z določili Zakona o cestninjenju.
- Nadaljevanje ukrepov optimizacije stroškov poslovanja ter sistemsko učinkovito upravljanje s premoženjem.

S sodobnimi pristopi in odgovornostjo do okolja bomo, kot smo si tudi zadali v srednjeročnem strateškem načrtu, optimizirali pretočnost prometa ter zagotavljali varnost in udobnost na slovenskem avtocestnem omrežju.

I.10.2 Cestninjenje

Prihodki od cestninjenja so v letu 2022 predstavljali 92,8 odstotkov vseh prihodkov družbe in so znašali 479,56 milijona evrov, kar je za pet odstotkov več kot v letu 2021. Prihodki iz naslova cestninjenja vozil nad 3,5 t največje dovoljene mase (težkih vozil) so znašali 267,06 milijona evrov, prihodki od prodaje vinjet 195,23 milijona evrov, prihodki od cestninjenja predora Karavanke pa 17,27 milijona evrov. V letu 2022 je bila prodaja vinjet vrednostno višja za devet odstotkov kot v predhodnem letu. Zaradi uvedbe elektronskih vinjet in posledično drugačnega razmejevanja prihodkov kot pri vinjetah v obliki nalepk, količinska primerjava s predhodnimi leti ni relevantna.

Cene vinjet in infrastrukturne pristojbine za težka vozila so bile v letu 2022 enake kot v letu 2021, prav tako ni prišlo do spremembe cestnine za uporabo cestnega predora Karavanke. Uporabniki, ki plačujejo cestnino v povezavi z bencinskimi karticami, so ustvarili 67 odstotkov prihodkov, z 20 odstotki jim sledijo uporabniki, ki imajo z družbo DARS sklenjene pogodbe o odloženem plačevanju cestnine, drugi pa plačujejo cestnino v predplačniškem načinu.

Na cestninskih cestah (brez predora Karavanke) je bilo v letu 2022 opravljenih 1.100.809.022 cestninskih kilometrov, kar je v primerjavi z letom 2021 2,9 odstotka več, vrednost opravljenih prehodov cestninskih točk pa je znašala 266.366.703 evre in je za 1,3 odstotka višja kot leta 2021. Rast vrednosti prehodov zaostaja za rastjo cestninskih kilometrov zaradi zmanjševanja deleža cestninskih kilometrov vozil nižjih EURO emisijskih razredov. Povprečna vrednost prehoda se je znižala v vseh razredih. V letu 2022 je bila v primerjavi z letom 2021 v cestninskem razredu R4 nižja za 0,9 %, v cestninskem razredu R3 za 1,3 %, za dvoosna vozila pa se je povprečna letna infrastrukturna pristojbina znižala za 2 %. Povprečna infrastrukturna pristojbina se tako še naprej počasi približuje najnižji, ki je določena za emisijski razred vozil EURO VI, saj je bila zadnja uskladitev višine infrastrukturne pristojbine za cestninska razreda R4 in R3 izvedena 1. 4. 2018.

Sistem DarsGo je po uspešni uvedbi v letu 2018 v letu 2022 še naprej deloval stabilno in učinkovito. Sistem smo sprti optimizirali v smislu prijaznosti do uporabnikov glede na izkušnje, ki smo jih pridobili v prvih treh letih delovanja. Med drugim je sistem pripomogel k zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov in trdnih delcev na avtocestah. Tudi pri merjenju zadovoljstva uporabnikov slovenskih avtocest v 2022 je zadovoljstvo s sistemom DarsGo dosegajo najvišje povprečne ocene med vsemi storitvami. Konec leta 2022 je bilo v sistemu DarsGo registriranih 147.777 strank iz 91-ih držav in 498.106 težkih vozil. Od začetka delovanja sistema smo izdali 546.564 naprav DarsGo. Največ registriranih vozil je iz Poljske, sledijo pa jim romunska, nemška, slovenska in madžarska vozila.

Konec januarja 2022 je bila dokončno ukinjena prodaja vseh vrst vinjet v obliki nalepk. Prodaja je bila v začetnem obdobju skromna, s potekom veljavnosti letnih vinjet v obliki nalepk 31. 1. 2022 pa je prodaja skokovito narasla. Do 31. 12. 2022 je bilo prodanih 7.799.630 e-vinjet. V nadaljevanju leta bo potekala optimizacija sistema e-vinjeta.

V letu 2022 so cestninski nadzorniki izdali 59.943 plačilnih nalogov (od tega 51.852 iz naslova neplačevanja cestnine za vinjetna vozila, 5.819 zaradi neplačila cestnine za tovorna vozila, 2.272 po Zakonu o pravilih cestnega prometa). Izdano je bilo za 12,1 odstotka manj plačilnih nalogov kot v letu 2021. Manjše število izdanih plačilnih nalogov izhaja iz odsotnosti izvajanja nadzora v času uvedbe elektronskih vinjet v začetku leta 2022.

V letu 2022 je cestninski nadzor izvedel celoten postopek JN za nakup prekrškovne aplikacije, ki bo v veliki meri omogočal avtomatizacijo in digitalizacijo postopkov, ki jih kot prekrškovni organ vodijo pri odločanju o prekrških.

I.10.3 Vzdrževanje avtocest in hitrih cest

Področje Vzdrževanja vzdržuje 625 km avtocest in hitrih cest s pripadajočimi objekti (predori, premostitveni objekti, sanitarni objekti na malih počivališčih, objekti ACB ...), priključki, razcepi in servisnimi cestami. Temeljna zakonska podlaga za izvajanje dejavnosti vzdrževanje sta Zakon o cestah in Pravilnik o rednem vzdrževanju javnih cest.

V področju Vzdrževanja smo se tudi v letu 2022 soočili s problematiko nastalo kot posledico t. i. korona krize in vojne v Ukrajini, katerih vpliv se je kazal na dvigu stroškov dobaviteljev in posledično na zahtevkih za uskladitev cen, kar pa nam je uspelo obvladovati in naše dobave niso bile motene.

Vzdrževanje avtocest izvajamo po dveh letnih načrtih:

- Izvedbeni program rednega vzdrževanja avtocest in hitrih cest, ki je v uporabi med 1. 1. in 31. 12. tekočega leta in zajema opravila letnega in zimskega vzdrževanja.
- Izvedbeni program zimske službe, ki je v uporabi med 15. 11. do 15. 3. v naslednjem letu in natančno opredeljuje naloge zimskega vzdrževanja.

V področju so vzdrževalna dela na AC/HC specificirana v obliki 89-tih vrst opravil rednega vzdrževanja, 43-tih vrst opravil vzdrževanje mehanizacije in opreme ter 62-tih vrst opravil elektrostrojnega vzdrževanja naprav.

Vzdržujemo preko 1.400 strojev in opreme za potrebe vzdrževanja AC/HC ter vzdržujemo 157 tovornih vozil, 40 univerzalnih delovnih vozil in 30 specialnih vozil za urejanje cestnega in občestnega sveta.

Področje izvaja tudi elektrostrojno vzdrževanje, med katero sodijo vzdrževanje osvetlitve, sistemov za nadzor in vodenja prometa, vzdrževanje kamer in video naprav, telekomunikacijskih naprav ter prezračevalnih, alarmnih in požarnih sistemov.

V letu 2022 smo opravili preko 830.000 vzdrževalnih delavčevih ur in čez 491.000 ur dela z mehanizacijo. Za različna opravila v povezavi z vzdrževanjem cest smo porabili 89 % delavčevih ur, za vzdrževanje elektrostrojne opreme 5,5 % vseh ur, prav toliko pa tudi za vzdrževanje lastne mehanizacije. Največ dela smo izvedli v dnevnem času, in sicer 84 % vseh opravljenih ur, medtem ko je bilo v nočnem času izvedenih 16 % vseh opravljenih ur.

Za zagotavljanje pretočnosti in prevoznosti AC in HC je bistveno, da 24 ur spremljamo stanje AC/HC, zato imamo organizirano stalno dežurno službo, katere naloga je takojšen odziv na dogodke. S stalnimi dežurnimi službami

zagotavljamo minimalne odzivne čase, čim hitrejši prihod na mesto dogodka, kar je pomembno za čim hitrejšo intervencijo, odpravo posledic dogodka ter čim prejšnjo vzpostavitev prevoznosti in pretočnosti AC/HC.

Letno vzdrževanje

Med letno vzdrževanje AC/HC sodijo med drugimi naslednja opravila:

- vzdrževanje prometnih površin (pometanje, pobiranje smeti),
- vzdrževanje asfaltnih in betonskih površin (krpanja in sanacije),
- vzdrževanje naprav za odvodnjavanje,
- vzdrževanje signalizacije (vertikalne in horizontalne),
- vzdrževanje jeklene varovalne ograje ter drugih varovalnih ograj,
- vzdrževanje vegetacije,
- vzdrževalna dela v predorih idr.

V letu 2022 smo nadaljevali z intenzivnejšim izvajanjem nočne košnje z namenom zagotavljanja pretočnosti v prometu. Tako se je za košnjo porabilo dobrih 67.000 delavčevih ur in več kot 82.000 ur mehanizacije, delež nočne košnje pa znaša že skoraj 7 %.

Vsa vzdrževalna dela, ki bi lahko povzročila daljše zastoje, skrbno načrtujemo v sodelovanju z ostalimi področji in službami družbe DARS, redna vzdrževalna dela pa prilagajamo prometnim tokovom in prometnim konicam tako, da so posledice naših del na pretočnost prometa na AC/HC minimalne, ob nepričakovanih zgostitvah prometa nad pričakovanimi merami pa tovrstna dela po potrebi tudi začasno prekinemo. Nekatera zahtevnejša opravila letnega vzdrževanja opravimo tudi s pomočjo kooperantov (asfaltna dela, specialna dela na dilatacijah in ležiščih premostitvenih objektov, obsekavanje rastja na težko dostopnih terenih, obnova vozil, večja popravila mehanizacije, vzdrževanje nadzorno krmilnega sistema (NKS), vzdrževanje avtomatske detekcije prometa (ADP) in ostalo).

Količinski obseg realizacije vzdrževalnih del z zunanjim izvajalci v letu 2022 je bil glede na vrsto del za voziščne konstrukcije in objekte naslednji:

- Investicijska vzdrževalna dela v obsegu 53.267 m² po dveh pogodbah v 36 delovnih dneh in v skupnem znesku 1.864.340,41 evra, dela obsegajo popravila poškodovanih (večje poškodbe: udarne jame, mrežaste razpoke, posedki, neravnine) in amortiziranih (preplastitve) asfaltnih voziščnih konstrukcij.
- Večja vzdrževalna dela v obsegu 54.386 m² po dveh pogodbah v 32 delovnih dneh in v skupnem znesku 2.788.323,21 evra, dela obsegajo popravila poškodovanih voziščnih konstrukcij (udarne jame, mrežaste razpoke, posedki, neravnine) in amortiziranih (preplastitve) asfaltnih voziščnih konstrukcij.
- Krpanje in sanacija vozišč ter sanacije vozišč po izrednih dogodkih v obsegu 4.237 m² po štirih pogodbah v 8 delovnih dneh v znesku 160.638,33 evra, dela obsegajo popravila poškodovanih voziščnih konstrukcij (sanacija pogorišč, izredne poškodbe vozišč po neurjih).
- Sanacija betonskih vozišč predorov v znesku 310.757,69 evra, dela obsegajo sanacije poškodovanih betonskih površin ter izravnavo diferenčnih posedkov med posameznimi ploščami).
- Obnova žlebičenj voziščnih konstrukcij v obsegu 7.023 m in v skupnem znesku 56.182,40 evra, dela obsegajo obnovo obstoječih polj žlebičenja na niveletnih prevojih nivelete tras za zagotovitev ustreznega odvodnjavanja in preprečitev akvaplaninga.
- Redno vzdrževanje objektov in opreme za odvodnjavanje v skupnem znesku 380.840,45 evra, dela obsegajo vzdrževalna dela in zamenjavo dotrajanih elementov in sistemov za odvodnjavanje na trasah (jaški in rešetke, litoželezni pokrovi, kanalizacijske cevi in kanalete, popravila jarkov...) in objektih (izlivniki, kanalizacijske cevi ...).
- Redno vzdrževanje in sanacija betonskih površin AC objektov v znesku 268.418,25 evra, dela obsegajo popravila poškodb (delaminacije, razpoke, degradacije ...) vseh betonskih vidnih površin premostitvenih objektov, podpornih in opornih objektov, predorov in ostale AB prometne opreme.
- Redno in intervencijsko vzdrževanje dilatacij in ležišč premostitvenih objektov v znesku 181.009,23 evra, dela obsegajo redna vzdrževalna in servisiranja dilatacij in ležišč ter zamenjave posameznih dotrajanih ali poškodovanih elementov.
- Zalivanje reg in razpok v obsegu 82.110 m in znesku 118.239,15 evra. Dela obsegajo zalivanje odprtih reg in razpok voziščnih konstrukcij z bitumensko zalivno maso za preprečitev vdora meteorne vode v spodnje asfaltno plast in s tem hitrejšo propadanje vozišč.
- Izboljšanje tornih lastnosti vozišč v obsegu 144.900 m² v znesku 502.517,00 evra, dela obsegajo hrapavljenje vozniških površin za povečanje tornih lastnosti vozišč za zagotovitev prometne varnosti.

Zimsko vzdrževanje

Med zimsko vzdrževanje sodijo predvsem naslednja opravila:

- Zimska služba: pripravljala dela in dela ob koncu zimske sezone.
- Zimska služba – posipavanje in odstranjevanje snega.

V letu 2022 smo v sklopu priprav na zimsko sezono 2022/2023 opravili več operativnih sestankov z deležniki pri izvajanju zimske akcije (Nadzorni centri, Cestninski nadzor, Policija), izvedli smo sestanke s predstavniki Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije in Gospodarske zbornice Slovenije, uvedli smo prisotnost predstavnika Službe za podporo vodenja ACB v GNC, s ciljem, da koordinira akcije na področju celotne Slovenije. V primeru obilnejših snežni padavin je bilo z vsemi deležniki usklajeno, da izločanje tovornih vozil izvajamo preventivno, z namenom kontroliranega vodenja prometa. S ciljem izboljšanja odziva pri zimskih akcijah smo koordinirali tudi pomoč med avtocestnimi bazami.

Pred pričetkom zimske sezone smo zagotovili pogodbe z dobavitelji posipnih materialov. Zaradi enormnega dviga cen na trgu energentov, je bilo veliko napora vloženega v nemoteno dobavo strateških resursov.

Nadaljevali smo projekt optimizacije preventivnega posipa cest s tekočim soljenjem, v letu 2022 smo samodejno mešalno napravo za pripravo raztopine NaCl (solnice) vzpostavili še na izpostavi Drnovo.

V letu 2022 smo za posipanje cest porabili 14.604 ton soli in 295.633 litrov raztopine CaCl₂ (kalcijev klorid).

I.10.4 Upravljanje in zagotavljanje prometne varnosti

Cestna infrastruktura

S pomočjo ekspertnega sistema za gospodarjenje z vozišči PMS DARS (Pavement Management System), ekspertnega sistema za gospodarjenje s premostitvenimi objekti BMS DARS in na podlagi strokovnih analiz smo pripravili Plan ukrepov kot osnovo za določanje potrebnih obnov infrastrukture, naprav in opreme v naslednjem triletnem obdobju. V ekspertnem sistemu smo posodobili vhodne podatke, ga nadgradili iz verzije 8 v verzijo 9.5 in ga premaknili na izhodiščno leto 2022.

V letu 2022 smo na podlagi sklenjene pogodbe z DRI za strokovne storitve pri gospodarjenju s cestno infrastrukturo, z napravami in pri prometni varnosti nadaljevali redno koordinacijo za tekoče spremljanje realizacije strokovnih nalog. Na podlagi pogodbe je DRI pripravila strokovne podlage za novelacijo Plana ukrepov na AC-infrastrukturi in opremi za obdobje 2023–2025. Osnutek tega plana smo pozneje še aktivno usklajevali z Službo za obnove do usklajenega in od uprave potrjenega Plana ukrepov na cestni infrastrukturi, napravah in opremi v upravljanju družbe DARS za obdobje 2023–2025.

V sodelovanju z DRI se je v letu 2021 pri načrtovanju ukrepov na premostitvenih objektih prvič uporabil ekspertni sistem gospodarjenja s premostitvenimi objekti na AC in HC, ki je bil zaključen v letu 2020. V sodelovanju s strokovnjaki DRI smo pripravljali metodologiji za spremljanje stanja predorov in geotehničnih objektov ter nadaljevali s pregledovanjem zadrževalnikov.

Na podlagi pogodbe za osemletni geotehnični monitoring na celotnem avtocestnem omrežju (razen območja Rebrnic, kjer se monitoring že izvaja), ki je bila sklenjena v letu 2015, so se v letu 2022 izvajale vse potrebne meritve na geotehničnih objektih in spremljanja stanja zahtevnejših objektov. Posebej pozorni smo bili na spremljanje stanja vozišč v predorih, kjer so bili izvedeni dodatni ukrepi za izboljšanje stanja.

S področjem Vzdrževanje je bil v skladu s prejeto metodologijo izveden celovit pregled cestne infrastrukture s poudarkom na opremi ceste. Potrebni ukrepi so bili uvrščeni v noveliran plan ukrepov.

Sklenjenih je več dogovorov z občinami za sodelovanje pri obnovah nekaterih premostitvenih objektov, saj so leti v slabem stanju. Na podlagi poročil je bilo opravljenih tudi nekaj izrednih pregledov premostitvenih objektov (npr. most čez Savo na Hrušici). Na viaduktu Blagovica smo zaključili permanentni monitoring poškodovanih zunanjih kablov in dodatnih preiskav, ki jih je določila strokovna skupina za analizo poškodb.

V novelacijo Plana ukrepov je dodana prva prioriteta potrebnih obnov obstoječih PHO, ob upoštevanju pogojev, da ograja ostaja v sedanjih gabaritih brez podaljšanja in nadgradenj. V ta plan so vključeni tudi odseki cest, na katerih je skladno s strokovnimi podlagami potrebna gradnja manjkajoče protihrupne zaščite.

Ukrepi za zmanjševanje porabe električne energije

V izvedbi je projekt zamenjave obstoječe razsvetljave z LED svetili v pokritem vkopu Vipavski križ.

Pripravljena sta bila dokumentacija in sporazum za razdelitev/ureditev odjemnih mest na stari hitri cesti skozi Maribor med Mestno občino Maribor in družbo DARS. Izvedeno je bilo JN za izvedbo del, ki je bilo neuspešno.

Izdelala se je projektna dokumentacija PZI za izgradnjo sončnih elektrarn na nekaterih objektih družbe DARS. V pripravi je JN za postavitev sončnih elektrarn na objektih ACB Kozina, izpostava Ptuj, pokriti vkop Vipavski križ, cestninski postaji Log in Dob.

Počivališča

V začetku aprila 2022 je bil na podlagi podpisanih pogodb za Rekonstrukcijo malih počivališč na omrežju avtocest v upravljanju družbe DARS, ki so bile sklenjene z J.V. HIDROTEHNIK, d. o. o. + KPL, d. o. o. + PRENOVA – GRADBENIK, d. o. o., izvajalec del uveden v delo za izvedbo prvih sedmih počivališč Zima sever, Polskava vzhod, Dolinsko, Povodje vzhod, Lipce jug, Studenec sever in Studenec jug. Po vseh treh pogodbah imamo enega glavnega izvajalca in dva partnerja. Dela že ves čas potekajo zelo različno od počivališča do počivališča.

Dne 3. 11. 2022 je bilo odprto malo počivališče Studenec Sever kot prvo izmed sedmih počivališč, ki so predmet rekonstrukcije v 1. fazi. Temu sta v novembru sledila še odprtja počivališč Povodje vzhod in Studenec jug ter konec decembra še Zima sever in Polskava vzhod. Dolinsko je bilo odprto v januarju. Vsa počivališča je v upravljanje in vzdrževanje v skladu z najemno pogodbo prevzel najemnik vseh malih počivališč, podjetje Fistin, d. o. o. Najemnik je poskrbel za sanitarno opremo, čiščenje in varovanje ter za oskrbo z avtomati za toplo – hladne napitke. Celovita funkcionalnost in opremljenost gostinskih objektov ter opremljenost z električnimi polnilnicami pa je odvisna od vzpostavitve ustreznega električnega napajanja na posameznem počivališču, kar bo v večini primerov omogočeno z izgradnjo transformatorskih postaj.

Uvedba v delo za počivališče Risnik je bila izvedena 3. 10. 2022 in je edino počivališče, ki tekom izvedbe del ne bo zaprto za uporabnike, kar je izvedljivo zaradi velikosti samega počivališča. Uvedba v delo za zadnja štiri pa je bila izvedena 17. 10. 2022. Predvidoma bodo vsa dokončana v maju 2023.

Gospodarjenje z nepremičninami

V letu 2022 smo nadaljevali dela na področju postopkov obravnave prispelih vlog oziroma povpraševanj za odprodajo presežnih nepremičnin v upravljanju oziroma lasti družbe DARS na področju obveščanja zainteresiranih strank, ugotavljanja presežnih zemljišč in drugih nepremičnin ter definiranja mogočih načinov razpolaganja z nepremičninami, ki ležijo zunaj trase AC.

Za prodajo je bilo potrjenih 91 programov prodaje presežnih nepremičnin v lasti družbe DARS, od tega 34 za kmetijska zemljišča in 57 za stavbna zemljišča. Objavljeni so bili trije razpisi javnega zbiranja ponudb za prodajo presežnih nepremičnin v lasti družbe DARS.

V letu 2022 je bilo sklenjenih skupno 25 kupoprodajnih pogodb za prodajo presežnih nepremičnin v lasti družbe DARS, katerih skupna vrednost znaša 1.357.671,80 evra. Na podlagi postopkov prodaje, pričetih v letu 2022, je v fazi sklenitve oz. končne realizacije še 29 prodajnih pogodb, v skupni vrednosti 1.758.853,42 evra.

V letu 2021 smo v skladu s sklepom uprave in z upoštevanjem navodil za izvedbo postopkov za prodajo in oddajo nepremičnin v lasti družbe DARS v najem ali zakup, prodali dve stanovanjski enoti v lasti družbe DARS na Hrušici na Gorenjskem. Prodajna vrednost oziroma prihodek od prodaje znaša 185.000,00 evra.

Izvedena je bila idejna zasnova nove počitniške hiše na Rogli narejen DGD, pridobljena soglasja in sklenjena kupoprodajna pogodba za nakup dela zemljišča od Občine Zreče ter posledično vložena zahteva za izdajo gradbenega dovoljenja.

Služnosti

V letu 2022 so bile dodeljene dodatne lokacije za postavitve in obratovanja baznih postaj mobilne telefonije družbi Telemach na 7 lokacijah ob avtocesti.

Prihodki iz naslova podeljevanja služnosti oziroma za postavitve infrastrukture za potrebe baznih postaj mobilnih telekomunikacij so se v primerjavi z letom 2021 zvišali za cca. 25 %. Večina povišanja je zaradi podražitev elektrike in posledično povišanja nadomestil za uporabo električnih priključkov.

Trženje telekomunikacij

V letu 2022 je bilo v sklopu trženja telekomunikacij podpisanih šest novih pogodb s podjetji ELES, Stelkom, Softnet in od tega tri pogodbe z Rune Enia. Podpisani so bili trije novi aneksi, in sicer s podjetji Telemach, A1 in Peter's Teleurh. Zaradi združevanja operaterjev sta bili odpovedani pogodbi s podjetjema OT-Optima in Vahta, potekla pa je pogodba s podjetjem Stelkom.

Oddanih je bilo 46 ponudb za telekomunikacijske storitve. Interesentom in strankam so bile ponujene storitve zakupa optičnih vlaken, dostopa do spleta, možnosti za kolokacijo opreme in Wi-Fi dostop na počivališčih. Družba DARS se je prijavila tudi v dinamični nabavni sistem na portalu javnih naročil naročnika ARNES, kjer bo do leta 2026 sodelovala kot ponudnica v sklopu zakupa optičnih vlaken.

Prihodki iz naslova telekomunikacij so v primerjavi z letom 2021 ostali na približno enaki ravni.

Prometna varnost

Osnova za spremljanje stanja na področju prometne varnosti so aktivnosti, ki smo jih v družbi DARS že pred leti prepoznali kot pokazatelje za učinkovito in ekonomsko ugodne izbire ukrepov za izboljšanje prometne varnosti. Med te aktivnosti sodijo program EuroRAP in tiste, ki jih določata Direktiva 2008/96 ES o varnosti cestne infrastrukture in nova Direktiva EU 2019/1936, ki uvaja novost glede »ciljno usmerjenih pregledov varnosti cest«.

V letu 2022 so bile aktivnosti na prometni varnosti usmerjene predvsem na prometne ureditve na priključkih avtocest in hitrih cest z namenom ureditve vertikalne in horizontalne prometne signalizacije na način, da bo leta postavljena tako, da jo udeleženci cestnega prometa pravočasno opazijo in dojamejo njen pomen. Obenem pa se s temi ukrepi preprečuje tudi vožnje v nasprotno smer. Vertikalna in horizontalna signalizacij je bila urejena na vseh priključkih na območju ACB Ljubljana, Hrušica, Novo mesto, Postojna in Kozina.

Za preprečevanje vožnje v nasprotno smer smo uspešno zaključili tudi pilotni projekt ureditve 3D horizontalne signalizacije na prepoznanih priključkih, kjer so se v preteklosti dogajale vožnje v nasprotno smer.

Na projektu 3. razvojne osi – sever (2. odsek) je bila izvedena simulacije prometne projektnih rešitev s simulatorjem v realno repliciranem virtualnem okolju. Tako smo že v fazi načrtovanja preverili ustreznost projektnih rešitev v zvezi z vožnjo v nasprotno smer, z razvrščanjem na vozne pasove v primeru zastoja ali nesreče, motenjem tehnoloških komunikacijskih naprav na pozornost voznika, zaznavanjem in spremljanjem prometne signalizacije v različnih časovnih delih dneva in vremenskih pogojih, ter smiselnostjo postavljene prometne signalizacije in poteka samega vozišča. Vse predhodno navedene dejavnosti smo simulirali v realnih replikah okolja in različnih vremenskih pogojih (dež, sneg, megla).

V letu 2022 smo pričeli z zamenjavo dotrajane vertikalne prometne signalizacije, ki ni v skladu s Pravilnikom o prometni signalizaciji in prometni opremi na cestah in mora biti usklajena do leta 2026.

Postavitve prometne opreme za zavarovanje nevarnih mest (varnostne ograje, naletne zaključnice in blažilniki trkov) se je v letu 2022 izvajala v sklopu večjih investicij pri obnovah in sanacijah voziščne konstrukcije na območju celotnega AC/HC omrežja.

V letu 2022 se je na avtocestah in hitrih cestah zgodilo 1.915 prometnih nesreč. Življenje je izgubilo 26 oseb, enako kot leta 2016. Več kot 26 smrtnih žrtev je bilo nazadnje leta 2007, torej 15 let nazaj. Težje se je poškodovalo 56 oseb, kar je za 65 % več kot v letu 2021 (34) in 8 % več kot v letu 2019 (52). Lažje se je poškodovalo 559 oseb, kar je za 25 % več kot v letu 2021 in 7 % manj kot v letu 2019.

Stanje prometne varnosti in upoštevanje prometnih pravil se je v letu 2022 zaradi ukinitve avtocestne policije in posledično zmanjšanja nadzora na cestah v upravljanju družbe DARS, zmanjšalo.

Za doseganje boljše prometne varnosti ter pretočnosti so pomembni tudi dobro usposobljeni zaposleni, zato v družbi DARS usposabljammo nadzornike prometa tudi z simulatorjem sistemov za nadzor in vodenje prometa (SNVP) ter predorskem simulatorju. S tem želimo doseči boljše odzivne čase ob intervencijah ter pravilne reakcije zaposlenih v nadzornih centrih. V letu 2022 so vsi nadzorniki prometa uspešno opravili usposabljanje na obeh simulatorjih.

I.10.5 Investicije

Družba DARS je v letu 2022 skladno s poslovnim načrtom organizirala in vodila projekte gradnje in obnove avtocestnih odsekov.

Na področju prostorskega načrtovanja in umeščanja avtocest ter hitrih cest v prostor so se v letu 2022 izvajale aktivnosti prostorskega umeščanja pri enajstih projektih. Med pomembnejše projekte v letu 2022 sodijo spodnji odseki:

HC Slovenj Gradec–Dravograd

- Izdelovala se je novelacija idejnega projekta in vseh potrebnih strokovnih podlag za DPN.
- Izdelovalo se je okoljsko poročilo in Dodatek za presojo vplivov na varovana območja narave.
- Izdelala se je optimizacija trase na območju vodovarstvenega območja Bukovska vas.
- Potekalo je usklajevanje rešitev s projekti DRSV za zagotavljanje poplavne varnosti (območje Pameč, Mislinja, Meža).
- Noveliran je bil hidrogeološki elaborat s podatki opazovanj nivoja podtalnice.
- Izdelana je bila hidrološko hidravlična študija.
- Izdelana je bila dopolnitev geodetskega načrta.
- Izvajala se je recenzija Idejnega projekta in strokovnih podlag.
- Izdeloval se je elaborat za začasni ukrep za zavarovanje prostorskega načrtovanja na območju DPN.
- Izdeloval se je elaborat rušitev.

HC Otiški vrh–Holmec

- Izvedeno je bilo javno naročilo za pridobitev izdelovalca geodetskega načrta.
- Izvedeno je bilo javno naročilo za pridobitev izdelovalca strokovnih podlag za DPN.
- Izvedeno je bilo javno naročilo za pridobitev izdelovalca OP.
- Izvedeno je bilo javno naročilo za pridobitev izdelovalca DPN.
- Izdeloval se je geodetski načrt.
- Izdelovale so se strokovne podlage za DPN:
 - izdelana preveritev predstavitve kapelice pri Votli peči, usklajevanje z MK,
 - izdelana preveritev predloga priključka Dobja vas, ki ga je podala Občina Ravne na Koroškem,
 - izdelan Elaborat optimizacij in preveritve smiselnosti izvedbe štiripasovne ceste na prvem odseku državne ceste (Otiški vrh–Ravne).

Odsek Ptuj–Markovci

- V sklopu izdelave ŠV/PIZ in OP se je:
 - dopolnjeval Elaborat možnih variantnih rešitev za obravnavo na medresorski delovni skupini z varianto S5 optimizirano,
 - izdelal Elaborat primerjave rešitev variante S5 in predlog najustreznejše rešitve variante S5,
 - izdelale podrobnejše preveritve variante S5 v okviru priprave nabora variant za vrednotenje v ŠV/PIZ,
 - izdelal geodetski posnetek,
 - pričela izdelava strokovnih podlag za ŠV/PIZ.
- Aktivno se je sodelovalo na medresorski delovni skupini glede nabora variant za vrednotenje v ŠV/PIZ. Medresorska delovna skupina je na svoji 10. seji, ki je potekala 8. 4. 2022, sprejela odločitev, da se v ŠV/PIZ obravnava ena varianta (S5 optimizirana).
- Izvedeno je bilo javno naročilo za izdelavo geodetskih podlag.

- V izvajanju je bilo javno naročilo za izdelavo hidrogeoloških raziskav.
- V izvajanju je bilo javno naročilo za izdelavo hidrološko-hidravlične študije.
- Pripravljene so bile pripombe na priložo 5 splošnih smernic s področja voda in usklajevanje z DRSV.

Povezovalna cesta Podgora–Letuš

- Izdelana je bila analiza dopolnilnih smernic za varianto 3 (predlog občanov).
- Izdelane so bile strokovne podlage za ŠV/PIZ:
 - o razvojno-urbanistični elaborat,
 - o gradbeno-tehnični elaborat,
 - o okoljsko poročilo in dodatek za varovana območja,
 - o prometna študija,
 - o geološko-geotehnični elaborat,
 - o hidrološko-hidrotehnični elaborat,
 - o študija hrupa in protihrupnih ukrepov,
 - o ocena učinka na varnost v prometu in
 - o elaborat odlaganja viškov zemeljskega izkopa.
- Izdelana je bila ŠV/PIZ in posredovana v pregled na komisijo družbe DARS.

AC Postojna/Divača–Jelšane

- Izdelovale so se vse potrebne strokovne podlage, ŠV/PIZ in OP (nov krog vrednotenja):
 - o izdelovala se je analiza smernic, usklajevanje z NUP (MK, ZRSVN, MORS),
 - o izdelovala se je prometna študija,
 - o izdelovali so se gradbeno tehnični elaborat, OP in prostorsko razvojni elaborat,
 - o izvedena je bila raziskava okoljske DNA (prisotnost človeške ribice v izviru Replje,
 - o izdeloval se je elaborat optimizacij.
- Potekalo je sodelovanje z občinami, predstavitev upoštevanja smernic, ki so jih podale občine.
- Načrtovala se je dodatna »vijolična varianta«:
 - o pridobljene so bile smernice za dodatno »vijolično« varianto,
 - o usklajevanje rešitev na podlagi pridobljenih smernic Občine Postojna in Občine Pivka,
 - o pridobljene so bile dodatne smernice (MORS, MK) za »optimizirano vijolično varianto« na podlagi smernic Občine Pivka.
- Pripravljene so bile pripombe na priložo 5 splošnih smernic s področja voda in usklajevanje z DRSV.

HC Koper–Dragonja

- Zaključena so bila stališča do pripomb in predlogov z javne razgrnitve, pripravljena so bila dodatna pojasnila v sklopu potrjevanja stališč na MZI in MOP.
- Izvedeno je bilo javno naročilo za pridobitev izdelovalcev strokovnih podlag za DPN.
- Izvedeno je bilo javno naročilo za pridobitev izdelovalcev DPN, pričetek izdelave DPN (predhodne aktivnosti).
- Sodelovanje z MZI v komunikaciji s civilno iniciativo in nevladno okoljevarstveno organizacijo ROVO, priprava opomnikov in informacij.

MMP Dragonja – državna meja z Republiko Hrvaško

V letu 2022 še ni bilo aktivnosti.

AC priključek Vrhnika

V letu 2022 še ni bilo aktivnosti.

Ekodukt na AC odseku Unec–Postojna

- Izdelana je bila analiza smernic NUP in predlogov javnosti.
- 5. 5. 2022 je Vlada RS sprejela sklep o državnem prostorskem načrtovanju.
- Izvedeno in zaključeno je bilo javno naročilo za »Izdelavo študije variant / predinvesticijske zasnove in DPN za ekodukt na AC odseku Unec–Postojna«.

Razširitev ljubljanskega avtocestnega obroča in vpadnih avtocest

- Potekala so usklajevanja med MZI in družbo DARS glede nadaljevanja projekta.
- V novembru 2022 je na MZI, Direktoratu za trajnostno mobilnost in prometno politiko, potekal sestanek v zvezi s pripravo usklajene pobude za državno prostorsko načrtovanje ukrepov, ki bodo prispevali k

rešitvam prometnega vozlišča Ljubljana. Sklep sestanka je bil, da Direktorat pripravi predlog vizije in ciljev za rešitev prometne problematike tega območja.

Plato Karavanke

- Izdelane so bile strokovne podlage za ŠV/PIZ:
 - o razvojno-urbanistični elaborat,
 - o gradbeno-tehnični elaborat,
 - o prometna študija,
 - o geološko-geotehnični elaborat,
 - o hidrološko-hidrotehnični elaborat,
 - o študija hrupa in protihrupnih ukrepov,
 - o ocena učinka na varnost v prometu.
- Izdelovala se je ŠV/PIZ.

Šentrupert–Velenje

- Aktivnosti v zvezi z izdelavo sanacijskih načrtov za prizadeta kmetijska gospodarstva.
- Aktivnosti povezane s pridobivanjem okoljevarstvenega soglasja; opredelitev do poziva ARSO k izjasnitvi v postopku izdaje OVS.
- Pridobivanje OVS je bilo zaustavljeno zaradi oddaje vloge za gradbeno dovoljenje na MOP po integralnem postopku.

AC priključek Kranj sever

- Pobuda/DIIP je bila v začetku leta 2022 potrjena na Upravi DARS in posredovana pobudniku MZI.
- MZI, Direktorat za kopenski promet je 24. 3. 2022 na MOP, Direktorat za prostor, graditev in stanovanja podal Pobudo za državno prostorsko načrtovanje.
- Javna objava Pobude/DIIP na spletni strani MOP je potekala od 10. 5. 2022 do 10. 6. 2022.
- 13. 9. 2022 je bila izdelana Analiza smernic in predana na MOP, Direktorat za prostor, graditev in stanovanja in MZI, Direktorat za kopenski promet.
- 24. 11. 2022 je Vlada RS sprejela Sklep o izvedbi DPN.
- Potekale so aktivnosti za izvedbo javnega naročila za izbor izdelovalca strokovnih podlag za ŠV/PIZ, za ŠV/PIZ, strokovnih podlag za DPN in DPN.

Izvajale so se tudi številne druge naloge, vezane na prostorsko načrtovanje in umeščanje v prostor, kot so priprava smernic in mnenj v primerih, ko ima MZI položaj nosilca urejanja prostora in sodelovanje pri pripravi in sprejemanju predpisov s področja prostorskega načrtovanja in umeščanja v prostor ter z njimi povezanih predpisov. Med drugim so potekala usklajevanja v zvezi s predlogom Resolucije o strategiji prostorskega razvoja Slovenije 2050, z Uredbo o razrešitvi nasprotja javnih interesov, Pravilnikom o lokacijski informaciji, Programom ravnanja z odpadki, Pravilnikom o vsebini odločbe v predhodnem postopku in vsebini OVS, spremembo Uredbe o krajinskem parku Ljubljansko Barje, spremembo priloge 5 splošnih smernic DRSV in Pravilnikom o OPN in OPPN. Poleg nalog prostorskega načrtovanja in umeščanja v prostor, ki se izvajajo v imenu in za račun RS, so se izvajale tudi naloge, ki se izvajajo v imenu in za račun družbe DARS:

- priprava strokovnih izhodišč za MZI, za smernice in mnenja k občinskim prostorskim aktom, kadar ima MZI položaj NUP ter projektnih pogojev in soglasij, ko ima družba DARS položaj soglasodajalca,
- izdelan elaborat Prometna analiza ter prostorske in okoljske preveritve za novo cestno povezavo Jagodje–Lucija po predlogu PIKA (Jagodje–Lucija/Padna),
- aktivnosti v zvezi z izvedbo javnega naročila in izdelava Idejnih zasnov za ureditev varnih in varovanih parkirišč na lokacijah počivališč Lom, Barje, Maribor in na površini na priključku Razdrto (izdelava 1. faze – idejne rešitve (v variantah)),
- aktivnosti v zvezi s postopkom presoje vplivov na okolje za projekt vzpostavitve 3. prometnega pasu na štajerski vpadnici in na primorski vpadnici.

Na področju projektne dokumentacije so v letu 2022 po posameznih investicijah potekale naslednje glavne aktivnosti:

Odsek Jagodje–Lucija

Projektna dokumentacija PGD/PZI je bila v večini izdelana in delno recenzirana. Zaradi dolgotrajnega projektiranja je projektna dokumentacija delno neusklajena z navodili družbe DARS, ki so bila sprejeta v vmesnem

času. Na projektno dokumentacijo ni bilo pridobljeno okoljevarstveno soglasje, kot tudi ne soglasje Občine Piran, zaradi česar ni bilo možno podati vloge za izdajo gradbenega dovoljenja. Zaradi spremembe gradbene zakonodaje bo potrebno novo vlogo za gradbeno dovoljenje vložiti po integralnem postopku, predhodno pa novelirati projektno dokumentacijo. Vodijo se postopki za prevzem izdelane dokumentacije in razvezo obstoječih pogodb za projektiranje.

V letu 2022 je bil z izdelovalcem JV Projektivni atelje – nizke gradnje, d. o. o. + Ljubljanski urbanistični zavod, d. o. o. + Promico, d. o. o. podpisan dogovor o sporazumni razvezi pogodbe za izdelavo projektne dokumentacije PDG in PZI hitre ceste H6 Jagodje–Lucija in odsek 0478 priključna cesta za Piran, Sklop 1: Trasa HC Jagodje–Lucija in priključne ceste za Piran, vključno s premostitvenimi in ostalimi objekti. Izveden je bil fizični prevzem izdelane dokumentacije. Pridobljenih je 92 % površin potrebnih za gradnjo. Nadaljnji postopki izvajanja odkupov nepremičnin so bili v skladu z navodili MZI, ustavljeni.

Odsek Markovci–Gorišnica

Potekale so aktivnosti dokončanja projekta DGD/PZI – pridobivanje manjkajočih mnenj za potrebe pridobivanja gradbenega dovoljenja. MOP je družbo DARS pozval k izjasnitvi glede izdanega negativnega mnenja ZVNRS. Potekale so aktivnosti za zblížanje stališč z ZVNRS in preveritve možnosti pridobitve pozitivnega mnenja. Skladno z dogovorom na sestanku z ZVNRS 30. 3. 2022 je bila pripravljena dopolnitev PVO, v katerem je obravnavan le odsek glavne ceste Markovci–Gorišnica brez navezave na ostale odseke. Izdano mnenje ZVNRS je bilo 13. 5. 2022 ponovno negativno, zato je potrebna ponovna dopolnitev PVO. Dopolnitev PVO po priporočilih ZVNRS je bila izdelana in ponovno poslana na MOP, kateri je ZVNRS dne 20. 6. 2022 ponovno pozval ZVNRS k izdaji mnenja o sprejemljivosti gradnje. ZRSVN je na dopolnjen PVO ponovno podal negativno mnenje in pozval družbo DARS, da PVO in Dodatek uskladi in dopolni. Dopolnitev PVO je bila posredovana na MOP 2. 9. 2022. Pozitivno mnenje ZRSVN je bilo 3. 10. 2022 končno pridobljeno. Pridobljenih je 99 % površin potrebnih za gradnjo.

Odsek Koseze–Kozarje (razširitev v 6-pasovnico)

V teku je pridobivanje GD po integralnem postopku. 30. 11. 2021 je bila s strani MOP prejeta zahteva za dopolnitev vloge za izdajo GD. Predmetna projektna dokumentacija PGD in PVO sta bili dopolnjeni. Dopolnjena vloga je bila 18. 5. 2022 vložena na MOP. MOP je oktobra pričel ponoven postopek zbiranja mnenj, ki v času pisanja poročila še ni zaključen. Zaradi nerealiziranih ureditev predvidenih v DPN za varovano parkirišče Brdo Zahod in lažjega pridobivanja zemljišč na območju bencinskega servisa Brdo Vzhod bo potrebno projektno dokumentacijo novelirati. V letu 2022 je bil izveden postopek javnega naročila za novelacijo PGD in PVO. Postopek zaradi presežene ponudbene vrednosti ni bil uspešen, zato ga bo potrebno ponoviti. Pridobljenih je 98 % zemljišč, potrebnih za gradnjo.

Priključek Dragomer

Investicijski program za izgradnjo priključka je bil potrjen 15. 4. 2022 s stani MZI. Pridobljeno je bilo delno gradbeno dovoljenje, ki je postalo pravnomočno v juliju. Projektna dokumentacija PZI je bila dopolnjena na podlagi rezultatov dodatnih hidrološko hidravličnih študij in komentarjev recenzentov. Dopolnjena dokumentacija je bila recenzirana in prevzeta. Pridobljenih je 99 % zemljišč, potrebnih za gradnjo.

3. razvojna os sever, odsek Velenje–Slovenj Gradec

Projekt je razdeljen na osem sklopov. Delitvi in prioritetam sledijo tudi izdelava projektne dokumentacije, pridobivanje mnenj pristojnih mnenj dajalcev in pridobivanje gradbenih dovoljenj. Izvajale so se končne recenzije PZI. Investicijski program je bil izdelan in potrjen v letu 2019. Pridobljenih je 97 % zemljišč, potrebnih za gradnjo.

Na sklopu A je bila skladno s 101. členom ZVO-2 11. 11. 2022 na MOP poslana prijava spremembe posega v okolje. Vloga za GD bo na MOP oddana julija 2023.

Za sklop B ter sklop H je bilo za 1. pododsek med priključkom Škale in predorom Konovo dne 29. 4. 2022 izdano GD, ki je 9. 6. 2022 postalo pravnomočno. GD za 2. pododsek je še v pridobivanju.

Za sklop C – Škale je bila 11. 2. 2022 na MOP oddana zahteva za izdajo GD. 26. 4. 2022 je MOP zaprosil ARSO za potrditev skladnosti PGD projektne dokumentacije z izdanim OVS. PZI projektna dokumentacija se je izdelovala in recenzirala.

Na sklopu D so se izvajala gradbena dela.

Za sklop E – Velunja je bila decembra 2021 vložena zahteva za izdajo GD. PZI projektne dokumentacija se je izdelovala in recenzirala. Junija 2022 se je začela PZI izdelava projektne dokumentacije za ureditev transportne poti do območja gradbišča po dolini potoka Velunja.

Na sklopu F so se izvajala gradbena dela.

Na sklopu G je bila 22. 12. 2022 na MOP oddana zahteva za izdajo gradbenega dovoljenja. Pridobljena so bila vsa mnenja, razen DRSV ter MORS. Izdelovala se je hidrološko hidravlična študija, s katero se bo preverila ustreznost rešitev na poplavnih in erozijskih območjih.

3. razvojna os sever, odsek Šentrupert–Velenje

Nadaljuje se izdelava projektne dokumentacije DGD in PZI ter novelacija PVO. V aprilu 2022 sta bili dokumentaciji DGD in PVO izdelani in predani za potrebe podaje vloge za izdajo gradbenega dovoljenja po integralnem postopku, ki je bila na MOP vložena 22. 4. 2022. 3. 6. 2022 je MOP, Sektor za okoljske presoje glede na podano vlogo za gradbeno dovoljenje izdal sklep o ustavitvi postopka izdaje okoljevarstvenega soglasja, ki je bil voden ločeno kot nadaljevanje postopka umeščanja v prostor. 8. 6. 2022 je vsako drugo sredo v mesecu pričela delovati informacijska pisarna na sedežu Občine Šmartno ob Paki. V juniju je bila izvedena predstavitev vloge za gradbeno dovoljenje predstavnikom MOP, v oktobru pa terenski ogled trase. Izdeluje ter v vmesno recenzijo se oddaja PZI dokumentacija. MOP je 22. 12. 2022 podal zahtevo za dopolnitev vloge za izdajo gradbenega dovoljenja. Pridobljenih je 78 % zemljišč, potrebnih za gradnjo.

1. in 2. etapa 3. razvojne osi jug (priključek Novo mesto vzhod–priključek Osredek)

Izdelana in oddana je vsa PGD in PZI projektne dokumentacija. Predhodno je bilo v letu 2021 že izdano GD za traso in oba mostova, na katero so bile vložene štiri tožbe na upravno sodišče. 8. 6. 2022 je na Upravnem sodišču potekala glavna obravnava v tožbi CI 3RO. Julija 2022 je Upravno sodišče izdalo sodbo, s katero je odpravilo GD in zadevo vrnilo na MOP v ponovni postopek. 21. 10. 2022 je MOP poslal poziv k dopolnitvi projektne dokumentacije po sodbi Upravnega sodišča. Zahteva za izdajo GD je bila dopolnjena 9. 11. 2022. MOP je 24. 11. 2022 na ARSO in na ZVKDS poslal prošnjo za ponovno izdajo mnenja v ponovljenem postopku izdaje GD. V začetku leta 2023 se pričakuje izdaja novega GD. Potekalo je usklajevanje Sporazuma o ureditvi medsebojnih razmerij v zvezi z ureditvijo transportne poti z MO Novo mesto.

3. in 4. etapa 3. razvojne osi jug (od priključka Osredek do Malin)

Izvedena je bila 100 % parcelacija po podatkih meje državnega prostorskega načrta oz. po meji gradbenega posega. Za vse k. o. so bile izdane odločbe, razen za k. o. Stopiče se predvideva izdaja odločbe v letu 2023.

Za potrebe odkupa zemljišč in objektov na 3. etapi je predvidenih 724.328 m² zemljišč, potrebnih za gradnjo. Pridobljenih je 31 % (225.328 m²), v celoti so zajete k. o. Stopiče, k. o. Gotna vas, k. o. Težka voda in k. o. Stranska vas.

Za potrebe odkupa zemljišč in objektov na 4. etapi je predvidenih 944.237 m² zemljišč, potrebnih za gradnjo. Pridobljeni je tudi 190.021 m² zemljišč za gradnjo 4. etape (k. o. Vinja vas, k. o. Dole, k. o. Štrekljevec in k. o. Lakovnice). Pridobljenih je 25 % zemljišč potrebnih za gradnjo.

Odkupljenih je bilo 7 objektov na 3. in 4. etapi, za 2 objekta (kozolca) istega lastnika, je v teku zapuščinski postopek. Za 5 objektov je bila opravljena primopredaja.

V letu 2022 se je nadaljevalo z izdelavo DGD, PVO in PZI dokumentacije. Vloga za izdajo GD bo na MOP vložena v začetku leta 2023. Z mnenje dajalci so bila izvedena usklajevanja. V pripravi je dopolnitev GG poročila za nadvoz 4-1 glede na spremembe projekta. Geološko geotehnični in hidrogeološki elaborat je pripravljen za predajo v recenzijo. Projektanti imajo vse geološko geotehnične podloge in pogoje za izdelavo DGD projektne dokumentacije. Potrebno bo izdelati še geološko geotehnično in hidrogeološko poročilo za vnos viškov materiala. Izvajalec za izvedbo prehodnih arheoloških raziskav je bil 4. 3. 2022 uveden v delo. Raziskave se izvedejo po pridobitvi zemljišč. Izvajalec predhodnih arheoloških raziskav je 4. 8. 2022 podal predlog za podaljšanje roka. Naročnik je podal soglasje k podanemu predlogu za podaljšanje pogodbenega roka (dopis št. 7.0.1/2022-MN-100 z dne 18. 8. 2022). Aneks za podaljšanje pogodbenega roka je bil podpisan 21. 11. 2022.

Pogodba za izvedbo revizije zahtevnih objektov je bila podpisana 23. 11. 2022.

Opravljena je bila vmesna recenzija projektne dokumentacije za razširitev avtocestne baze Novo mesto.

3. razvojna os jug, 2. odsek od priključka Maline do MMP Metlika in do priključka Črnomelj – jug

Pogodba za izvajanje strokovno svetovalnih storitev za državno cesto 2. odsek 3. razvojne osi jug, od priključka Maline do MMP Metlika in priključka Črnomelj jug za fazo izdelave projektne dokumentacije DGD/PZI, pridobitev nepremičnin in pridobitev vseh dovoljenj za gradnjo je bila podpisana 30. 3. 2022.

Izvajalec Študije izvedbe projekta in PIZ je izdelal elaborate Prometno študijo, Gradbeno tehnični elaborat, Študijo širših ekonomskih učinkov in Okoljsko preveritev, na podlagi katerih je bila v aprilu 2022 izdelana sintezna Študija izvedbe projekta (ŠIP). V maju 2022 je bila ŠIP recenzirana ter predana predinvesticijska zasnova v pregled Komisiji družbe DARS. V juliju je bila po recenziji dopolnjena ŠIP posredovana v potrditev izhodišč za projektiranje na MZI. PIZ je bila potrjena na upravi DARS dne 17. 8. 2022. Komisija za pregled in oceno investicijske dokumentacije na področju državnih cest, javne železniške infrastrukture, letalstva in pomorstva je na seji dne 23. 11. 2022 zavrgla vlogo za pregled in potrditev predinvesticijske zasnove z utemeljitvijo, da je bila varianta hitre ceste, ki je predmet PIZ, s sprejemom državnega prostorskega načrta že potrjena.

Vzporedno sta bili v 2. polovici I. 2022 v pripravi razpisni dokumentaciji za izdelavo dokumentacije za pridobitev mnenj in gradbenega dovoljenja (DGD) in projektne dokumentacije za izvedbo gradnje (PZI), in sicer ločeno za izgradnjo pododseka B, od priključka Metlika sever do MMP Metlika, in za izgradnjo pododseka A, od priključka Maline do priključka Metlika sever. Razpisni dokumentaciji za pododseka A in B sta bili objavljeni na portalu JN 13. 10. 2022. Sklepa o izbiri izvajalca sta bila potrjena na seji uprave DARS 12. 12. 2022 in na seji nadzornega sveta DARS dne 19. 12. 2022.

MZI je z dopisom dne 15. 12. 2022 potrdil izhodišča izdelane študije izvedbe projekta, ki se nanašajo na pododseka A in B. Vzporedno je bila v teku priprava razpisne dokumentacije za javno naročilo za izbor geodetskega izvajalca prenosa lege gradbene parcele na teren. Javno naročilo je bilo objavljeno 19. 12. 2022. Odkupi nepremičnin se še niso pričeli izvajati.

Izvedba investicijskih posegov na Šmarski cesti v Kopru na G1-11/1062 od priključka na H5 do ustrezne navezave na obstoječe stanje, v sklopu katere se projektira tudi priključek Slavček

Leta 2017 so MZI, družba DARS, DRSI in Mestna občina Koper podpisali dogovor in sporazum, ki opredelujeta aktivnosti in financiranje soprodpisnic. V skladu z dogovorom vse potrebne aktivnosti za realizacijo projekta do pridobitve ustreznih dovoljenj za gradnjo vodi Mestna občina Koper. V novembru 2019 je bila s strani vseh sofinancerjev sprejeta odločitev, da se javno naročilo za 2. in 3. odsek objavi ločeno od 1. odseka, za katerega bo razpisno dokumentacijo pripravila družba DARS. Na 2. in 3. odseku družba DARS ne sodeluje kot sofinancer. Aktivnosti na 1. odseku trenutno ne potekajo.

Razširitev bertoške vpadnice v štiripasovnico

Dogovor o razširitvi bertoške vpadnice v štiripasovnico med Ministrstvom za infrastrukturo, družbo DARS, DRSI in Mestno občino Koper je bil sklenjen 25. 7. 2016. V skladu z dogovorom vse aktivnosti do gradnje vodi Mestna občina Koper, projektno dokumentacijo recenzira družba DARS. Dela za razširitev Bertoške vpadnice se bodo izvajala kot vzdrževalna dela v javno korist. Skladno s podpisanim dogovorom družba DARS v nadaljevanju refundira stroške izdelave projektne dokumentacije. MO Koper je projektno dokumentacijo predala 18. 12. 2020, dne 7. 1. 2021 je bila predana recenzentu v pregled.

V letu 2022 se je nadaljevalo s postopki pridobivanja soglasij na dokumentacijo in recenzijo projektne dokumentacije. Na podlagi zahtev soglasodajalcev je bilo potrebno izdelati dodatne načrte, in sicer načrt nadvoza čez železnico ter načrt tehnologije gradnje nadvoza za potrebe izdaje potrdila o izvedeni reviziji s strani Slovenskih železnic, kot tudi dodatne načrte fekalne kanalizacije na podlagi zahtev javnega komunalnega podjetja Marjetica Koper. Na podlagi pripomb recenzentov popravljena projektna dokumentacija je bila v oktobru 2022 predana v končno recenzijo, v decembru 2022 so bili v recenzijo predani tudi končni skupni popisi. Zaradi medsebojne neskladnosti projektne dokumentacije, ki je razdeljena na tri sklope in jo izdelujejo trije projektanti, so bile pogosto potrebne dopolnitve in popravki. Izdelan je bil osnutek sofinancerskega sporazuma, ki je v pregledu na DRSI. Izdelovalcu investicijskega programa so bili posredovani podatki za pripravo osnutka dokumenta, pri čemer ga bo možno dokončno izdelati na podlagi recenziranih končnih popisov. Z naslova zagotavljanja pravice graditi je bilo ugotovljeno, da MO Koper še ni pridobila vseh dokazil o pravici graditi.

Za pridobivanje manjkajočih nepremičnin je na podlagi sklenjenega dogovora zadolžena Mestna občina Koper. 95 % zemljišč je bilo pridobljenih že za potrebe gradnje Navezave na Luko Koper 1. faza.

Srminska vpadnica

PGD/PZI projektna dokumentacija je izdelana v preteklih letih, v letu 2014 pa je bil izveden delni prevzem dokumentacije. Zaradi različnih razlogov (dvakrat spremenjen pravilnik o projektni dokumentaciji, spremembe stanja na terenu, sprememba koordinatnega sistema ...) obstoječe dokumentacije ni več mogoče uporabiti v postopku pridobitve GD, zato je bilo projektno dokumentacijo potrebno novelirati. Nova pogodba za novelacijo in dopolnitev projektov DGD/PZI je bila z izvajalcem podpisana 24. 8. 2021, projektant je bil 27. 9. 2021 uveden v delo. V letu 2022 je potekala izdelava projektne dokumentacije DGD/PZI, katera je pripravljena na recenzijo. Izvajalec je pridobil vsa mnenja, razen DRSI in družbe DARS, katera se izdajo po recenziji. V teku je podpis pogodbe za novelacijo investicijske dokumentacije, katera bo izvedena v prvem delu naslednjega leta. Pričela so se usklajevanja sofinancerskih sporazumov z Rižanskim vodovodom, Elektro Primorska in Petrolom.

Končana so vsa dela 1. faze arheoloških izkopavanj na območju bodoče gradnje. V decembru 2021 so se pričeli postopki za pridobivanje evropskih sredstev iz naslova CEF-2, katera družba DARS pridobiva skupaj z Luko Koper. Odločba o dodelitvi EU sredstev je bila podpisana decembra 2022, s čimer smo uspešno pridobili 50 % vseh potrebnih sredstev za gradnjo, kar znaša nekaj več kot 4 milijone evrov. Pridobljenih je 75 % zemljišč, potrebnih za gradnjo.

Na področju gradenj so se izvajale naslednje aktivnosti:

Odsek AC Koseze–Kozarje in priključek Dragomer

Razpis za oddajo del je bil na portalu JN objavljen 14. 10. 2022. Rok za oddajo ponudb je bil 20. 12. 2022. Prijavili so se štirje ponudniki in le eden pod ocenjeno vrednostjo. Pregled ponudb bo zaključen na začetku leta 2023. V decembru je bil objavljen razpis za predhodne arheološke raziskave.

Pripravljena je bila tudi dokumentacija za objavo razpisa za zunanjo kontrolo kakovosti.

Na odseku AC Koseze–Kozarje se aktivnosti vezane na gradnjo za razširitev v 6-pasovnico niso izvajale, ker še ni bilo pridobljeno gradbeno dovoljenje.

Projekt Karavanke

Do 31. 12. 2022 so bila na projektu Karavanke izvedena dela izkopa in izvedba podpornih ukrepov v:

- kaloti do 2.357 m (od tega v letu 2022 – 699 m),
- stopnici do 2.320 m (od tega v letu 2022 – 699 m),
- talnem oboku (brizgani beton) do 2.290 m (od tega v letu 2022 od 1.580 m do 2.290 m - 710 m),
- prečnem rovu GQ – 26 (v dolžini cca 55 m, do zahodne predorske cevi).

Poleg navedenega so bila v predoru izvedena še naslednja dela:

- temelj notranje obloge – zahodna in vzhodna stran do 2.000 m (od tega v letu 2022 – 2 x 583,7 m),
- talni obok (liti beton) do 1.832 m (od tega v letu 2022 – 979 m),
- polnilni beton do 1.820 m (od tega v letu 2022 – 980 m),
- hidroizolacija predora do 304 m (vse v letu 2022),
- notranja obloga predora do 300 m (vse v letu 2022).

Zunaj predora je bila izvedena rušitev dela obstoječega portalnega objekta (za potrebe dograditve novega objekta) ter jašek H-1 in talna kineta za montažo hidrantnega cevovoda.

Izkopni material iz predora se je odvažal in vgrajeval v plasteh debeline 50 cm na lokacijah odlagališč viškov materiala "4", "C" in "G".

Za most M-2 in deviacijo 1-3 s priključnimi cestami (lokacija Hrušica) je bilo pridobljeno uporabno dovoljenje.

Na gradbišču mostu M-1 ter pri podpornih zidovih PK-1 in PK-2 so bila izvedena vsa dela, razen hidroizolacije mostu in asfaltne prevleke, kar bo izvedeno v fazi izgradnje manjkajočega odseka AC od portala predora do CP Hrušica.

Izvedene so bile predstavitev komunalnih vodov in vodnogospodarske ureditve na območju lokacije odlagališča C ter asfaltirana dostopna cesta proti ACB Hrušica.

Izvedena je bila tudi obnova cevododa hidrantne vode od jaška H2 nad portalom predora do vodohrana Presušnik v dolžini cca. 1.300 m.

Skladno z razvojem aktivnosti na gradbišču so pri delih poleg inženirja sodelovali še projektanti, izvajalci geološke, hidrološke in geotehnične spremljave gradnje predora, zunanja kontrola kakovosti ter koordinator za varnost in zdravje pri delu.

V okviru gradbišča je potekal tudi redni monitoring vplivov gradbišča na okolje (hrup, prah, tresljaji, monitoring voda - površinska in podzemna, ceste, kulturna dediščin ...).

3. razvojna os sever, odsek Šentrupert–Velenje

Glede na stanje projektiranja, pridobitve PVO in posledično še ne pridobljenih gradbenih dovoljenj v letu 2022 še ni bilo pričetih aktivnosti, vezanih na gradnjo.

3. razvojna os sever, odsek Velenje–Slovenj Gradec

Izvajale so se aktivnosti javnega naročanja za pridobitev izvajalcev za izvedbo odseka Velenje–Slovenj Gradec po posameznih sklopih. Na posameznih sklopih se je nadaljevala gradnja. Za sklop B–Škalsko jezero in sklop H–Konovo so se nadaljevale aktivnosti javnega naročanja za prvo fazo postopka (usposobljenost). V februarju 2022 je bila objavljena odločitev naročnika o priznanju sposobnosti. Sledile so aktivnosti za drugo fazo postopka javnega naročila (zbiranje ponudb). V decembru 2022 je bilo izvedeno odpiranje ponudb. Za sklopa B in H so se izvajale tudi aktivnosti javnega naročanja za pridobitev izvajalca zunanje kontrole kakovosti ter izvajalca geološko geomehanske spremljave gradnje predora Konovo. Aktivnosti javnega naročanja za preverjanje usposobljenosti (prva faza) so se izvajale tudi na sklopu E–Velunja in sklopu C–Škale. Aktivnosti te faze so zaključene, odločitev naročnika o priznanju sposobnosti je pravnomočna.

Na sklopu F–Jenina se je nadaljevala gradnja. Gradbena dela so se izvajala na izvedbi temeljenja, podporne konstrukcije in prekladne konstrukcije viaduktov Visočnik in Velunja ter mosta Jenina preko potoka Jenina. Gradbena dela so se izvajala tudi na opornih konstrukcijah 10-OK-40, 10-OK-5 in 10-OK-5a. V maju 2022 je bila uspešno izvedena predstavitev in prevezava prenosnega plinovoda, v septembru pa predstavitev visokonapetostnega daljnovoda. Na delu trase hitre ceste med viaduktoma Visočnik in Jenina so se izvajala zemeljska dela. Viški uporabnega izkopnega materiala so se začasno odlagali na sklopu G–Podgorje. V maju 2022 so se zaključila gradbena dela na sklopu D–Gaberke. Za izvedena dela, ki zajemajo nadvoz na deviaciji regionalne ceste preko hitre ceste v priključku Gaberke na hitri cesti, pilotno steno ob deviaciji regionalne ceste, deviacijo regionalne ceste ter druge deviacije in ostale ureditve komunalne infrastrukture, je bil v decembru 2022 izveden tehnični pregled pred pridobitvijo uporabnega dovoljenja.

1. in 2. etapa 3. razvojne osi jug, odsek od priključka na AC Novo mesto vzhod do priključka Osrednek

Po pridobitvi gradbenega dovoljenja v oktobru 2021 je bilo objavljeno javno naročilo za izbor izvajalca gradbenih del (2. faza). Pripravljal se je tudi razpis za izvajalca zunanje kontrole kakovosti. Postopek 2. faze javnega naročila oddaje del je prekinjen do pravnomočnosti gradbenega dovoljenja. Prekinjen je tudi postopek za izvajalca zunanje kontrole kakovosti.

Odprava napak v garancijski dobi

V letu 2022 so se izvajale aktivnosti v zvezi z odpravo napak v garancijski dobi na naslednjih AC in HC odsekih: Pluska–Ponikve, Ponikve–Hrastje, Lešnica–Kronovo, Fram–Slivnica, Slivnica–Pesnica, Zrkovska cesta–Pesnica, Šentilj–Pesnica, Beltinci–Lendava, Draženci–Gruškovje, Koper–Izola, Peračica–Podtabor in Šentjakob–Blagovica.

HC Razdrto–Vipava–Ajdoščina

V letu 2022 se je nadaljevalo z aktivnostmi za izvedbo javnega naročila za pridobitev izvajalca protivetrnih ograj na preostalih lokacijah na HC H4 Razdrto–Vipava–Ajdoščina. Postopek javnega naročila se vodi skupaj tudi z drugimi projekti na tem delu hitre ceste. V maju 2022 je bila objavljena prva faza postopka javnega naročila (ugotavljanje sposobnosti). Na odločitev naročnika o priznanju sposobnosti, ki jo je sprejel novembra 2022, je bila vložena zahteva za revizijo. Revizijski postopek pri Državni revizijski komisiji do konca leta 2022 še ni bil zaključen.

Odsek Markovci–Gorišnica

V nadaljevanju je potekalo dopolnjevanje in usklajevanje projekta DGD (vodilne mape), PVO in katastra zemljišč, katero bo v januarju 2023 posredovano na MOP za potrebe javna razgrnitev in zaslišanje strank.

Na odseku so potekale aktivnosti izvedbe javnega naročila za gradnjo odseka glavne ceste skupaj z odsekom Gorišnica–Ormož. Postopek 1. faze izbire sposobnosti JN je bil končan že v letu 2021, v nadaljevanju so potekale priprave na 2. fazo JN za izbor izvajalca gradnje. Zaradi velikih globalnih podražitev se je pristopilo k ponovnemu preverjanju ocenjena vrednost razpisanih del in k preveritvi potrebe za noveliranje investicijske dokumentacije na trenutno stanje veljavnosti.

Odsek Gorišnica–Ormož

Izvajalec je že v letu 2021 končal vse aktivnosti pri gradnji prve faze viadukta Sejanca. Projektna dokumentacija PZI je končana. Vsa gradbena dovoljenja so pridobljena. Na odseku so potekale aktivnosti izvedbe javnega naročila za gradnjo odseka glavne ceste skupaj z odsekom Markovci–Gorišnica. Postopek 1. faze izbire sposobnosti JN je bil končan že v letu 2021, v nadaljevanju so potekale priprave na 2. fazo JN za izbor izvajalca gradnje. Zaradi velikih globalnih podražitev se je pristopilo k ponovnemu preverjanju ocenjena vrednost razpisanih del in k preveritvi potrebe za noveliranje investicijske dokumentacije na trenutno stanje veljavnosti.

AC Draženci–MMP Gruškovje

Končane so vse aktivnosti gradnje in predaje v uporabo na celotnem odseku AC od km 0,00 do km 13,03. V nadaljevanju potekajo aktivnosti spremljave v okviru garancijskega roka. Potekajo še nekateri obratovalni monitoringi, skladno z določili programa monitoringa v času uporabe AC.

V teku je gradnja dopolnilnih parkirišč za potrebe prodaje vinjet na MMP Gruškovje. Pogodba z izvajalcem je bila popisana 20. 4. 2022, izvajalec kje bil uveden v delo 30. 8. 2022. V teku je izdelava projektne dokumentacije IZN za II. fazo gradnje dodatnih parkirišč.

Arheološka najdišča

V letu 2022 so se, na podlagi večletne pogodbe sklenjene 12. 8. 2016, nadaljevale poizkopavalne obdelave arhivov najdišč za izvedena zaščitna arheološka izkopavanja na avtocestnih odsekih in posameznih lokacij izkopavanj, kjer poizkopavalna obdelava še ni bila izvedena ter obdelava lončenine pridobljene ob raziskavah ETP (ekstenzivnih arheoloških pregledih) in ITP (intenzivnih arheoloških pregledih). Obdelovana so bila naslednja najdišča: Rogoza, Dragomelj, Podgorica, Valmarin, Šušec, Gradišče nad Hraščami, Medvedjek, Zagorica, Bela cerkev, Draga pri Beli cerkvi, Draga 3, Grofove njive, Pečina Skopice, Veliki Dol, Čatež Sredno Polje, Mokrice Na Špici, Obrežje, Ribnica, Zadruha, Lavše, Dolge njive pri Stražgojnca, Trojane, Bohova 2.

Na področju obnov so bile izvedene naslednje aktivnosti in projekti:

V letu 2022 je bilo obnovljenih 37,74 km smernih vozišč odsekov in priključkov, kar vključuje preplastitev na delu odseka Kronovo–Dobruška vas–Drnovo, Šentilj–Pesnica–Dragučova–Lenart in Lipce–Lesce–Podtabor, obnovo vozne površine na delu odseka Divača–Kozina, obnovo na delu odseka Vogrsko–Šempeter–Vrtojba ter dokončanje obnove dela odsekov Sv. Jurij ob Ščavnici–Vučja vas–Murska Sobota.

Skupno so bila izvedena obnovitvena dela na 24 premostitvenih objektih, od tega je bilo v okviru obnov odsekov delno obnovljenih 20 manjših premostitvenih objektov. Samostojno sta bila obnovljena nadvoza Ljubečna na odseku Dramlje–Celje in Podutik na odseku Koseze–LJ(Celovška cesta) ter menjane dilatacije na nadvozu Meljska cesta in mostu čez Savo na Hrušici.

Podpisani sta bili pogodbi za izvedbo dodatnih ukrepov na oporni konstrukciji OZ5, na območju razcepa Dragučova, dela so se pričela jeseni 2022 in se bodo nadaljevala tudi v letu 2023. Izvedena je bila sanacija splazele vkopne brežine Ljubečna na odseku Dramlje–Celje, sanacija geotehničnih sider na opornem zidu Sela na odseku Malence–Šmarje Sap ter nadzorna točka na območju Hrušice.

Vse leto se izvajajo aktivnosti za zaključevanje preteklih projektov ter aktivnosti na področju priprave projektne in druge potrebne dokumentacije za obnovitvena dela v prihodnjih letih. Večji projekti, ki so bili v letu 2022 v fazi projektiranja so:

- PZI za rekonstrukcijo ceste in objektov na odsekih AC A1/0036 in 0636 Fram–Slovenska Bistrica in 0461 priključek Slovenska Bistrica sever;

- PZI za rekonstrukcijo odseka Slovenske Konjice–Dramlje od km 7,000 do km 7,600, vključno z rekonstrukcijo viadukta Slatina-D VA0407 in zamenjavo viadukta Slatina-L VA0093;
- PZI za rekonstrukcijo ceste in objektov na AC A1 0039 in 0639 Dramlje–Celje, 0138 priključek Celje Center, 0040 in 0640 Celje–Arja vas, 0191 priključek Celje Zahod in Most čez Hudinjo;
- PZI za rekonstrukcijo ceste in objektov na AC A1 0043/0643 Vransko–Trojane, 0067/0667 Trojane–Blagovica, priključka 0105 Trojane ter za gradbeno obnovo predorov Ločica in Jasovnik;
- PZI za rekonstrukcijo cestnega telesa in objektov na odsekih AC A1/0046 in 0646 Domžale–Šentjakob, A1/0047 in 0647 Šentjakob–LJ (Zadobrova), 0145 priključek LJ–Šentjakob in 0189 priključek L-Sneberje z namenom vzpostavitve tretjega pasu;
- PZI za rekonstrukcijo dela odseka na AC A1 vključno z zamenjavo viadukta Dolgi most VA0045 v km 0,295 in VA0046 v km 0,280;
- PZI za rekonstrukcijo cestnega telesa in objektov na delih odsekov AC Ljubljana(Kozarje)–Brezovica–Vrhnika–Logatec ter priključkih Brezovica in Vrhnika z namenom vzpostavitve tretjega pasu;
- PZI za rekonstrukcijo cestnega telesa na AC A1 0055 in 0655 Unec–Postojna, A1 0056 in 0656 Postojna–Razdrto ter 0153 priključka Postojna;
- Izdelava PZI za rekonstrukcijo vozišča na AC A1 0058 in 0658 Senožeče–Gabrk, 0156 razcep Gabrk, A1 0059 in 0659 Gabrk–Divača in A3 0068 Gabrk–Sežana V;
- PZI za rekonstrukcijo vozišča na AC A1/0061 Kozina–Črni Kal, A1/0661 Kozina–Črni Kal in 1640 počivališče Ravne;
- PZI za rekonstrukcijo delov odsekov na AC A2 0022 in 0622 Grosuplje–Ivančna Gorica, 0410 priključek Ivančna Gorica, 0023 in 0623 Ivančna Gorica–Bič, 0411 priključek Bič ter 0072 in 0672 Bič–Trebneje vzhod;
- PZI projektne dokumentacije za obnovo voziščne konstrukcije in objektov na delih odsekov hitre ceste H4/ 0374 in 0774 Razdrto–Vipava, 0375 in 0775 Vipava–Ajdovščina in na 0451 priključku Vipava;
- PZI za sanacijo dvoetažnega mostu čez reko Dravo v Mariboru VA0125 in rekonstrukcijo pokritega vkopa Maribor-Tezno VA0126 in VA0127.

Sklenjeni sta bili pogodbi za izvedbo obnove obstoječih PHO. Dela so se pričela le na odseku Fram–Sl. Bistrica, na preostalih lokacijah (Blagovica–Krtina, Ajdovščina–Selo–Vogrsko, Pesnica–Maribor, Hrušica–Lipce, LJ Zadobrova–Zaloška–Litijska–Malence) bodo izvedena v letu 2023. Zaključene so bile tudi študije za obremenitev hrupa s predlogom protihrupnih ukrepov za pet nadaljnjih sklopov, ki so vključeni v Operativni program varstva pred hrupom, ki je bil sprejet jeseni 2022. Pričete so bile aktivnosti za naročilo PZI projektne dokumentacije na posameznih lokacijah.

Pri projektu Rušitev cestninskih postaj in preureditve cestninskih platojev je bila že v letu 2021 izvedena zadnja rekonstrukcija AC na območju bivše CP Dragotinci s čimer se je zaključil celoten projekt rušenja in preureditev območij cestninskih postaj po uvedbi DarsGo sistema. V letu 2022 so tekle aktivnosti odprave nekaterih ugotovljenih pomanjkljivosti pri izvedbi del ter zaključevanje preostalih pogodbah.

Nadaljevala se je rekonstrukcija priključka Leskoškova v okviru ureditve priključkov na območju BTC. Izveden je bil južni rondo preko katerega je ponovno mogoče dostopati na HC v smeri Zadobrove. Prek rondoja je vzpostavljena tudi povezava med Leskoškovo cesto zahod in jug, ki je v upravljanju Mestne občine Ljubljana. Rekonstrukcija se bo nadaljevala v letu 2023. Vzoredno so tekle aktivnosti za zaključevanje pogodbe za rekonstrukcijo priključka Letališka ter pridobivanje zemljišč.

Elektrostrojna dela in ITS

V letu 2022 se je izdelovala projektna dokumentacija PZI za projekte:

- optimizacija požarnih algoritmov delovanja mehanskega prezračevanja v predoru Šentvid,
- obnov ESO opreme v predorih Debeli hrib, Mali vrh, Ločica, Jasovnik, Kastelec, Dekani, Cenkova, pokritih vkopov Močna, Vodole in Malečnik.

Izdelala se je projektna dokumentacija PZI za projekte:

- izvedba preureditve centra za upravljanje prometa Ljubljana (RNC Dragomelj),
- gradbeno instalacijskih del za izvedbo digitalnega video nadzora na AC v RS – »IPK4«,
- izvedbe digitalnega video nadzora na objektih družbe DARS,
- sanacije sistema klica v sili (KVS) na AC Vrba Vodice,
- gradbeno instalacijskih del za izvedbo digitalnega video nadzora na AC v RS – »IPK4« in
- digitalnega video nadzora na objektih družbe DARS.

Izvedena so bila naslednja javna naročila:

- izvedba projekta Rekonstrukcije ceste in objektov na odseku AC A1 0038/0638 Slovenske Konjice–Dramlje od km 0.071 do km 9.000 in obnova ESO v predorih Pletovarje in Golo Rebro. V sklopu projekta je predvidena celovita obnova ESO opreme v predorih Pletovarje in Golo Rebro ter zamenjava NKS,
- za zamenjavo naprav in sistemov za neprekinjeno napajanje (UPS), ki omogočajo nemoteno delovanje kritičnih predorskih varnostnih naprav in sistemov, v primeru izpada električne napetosti iz elektro distribucijskega omrežja,
- v pripravi je JN za izvedbo del nadgradenj obstoječega sistema nadzora in vodenja prometa (SNVP) na AC Vrnsko–Blagovica.

V letu 2022 so se izvajali projekti:

- projekt vzpostavitve sistema ADR v predorih Kastelec, Dekani, Markovec, Barnica, Podnanos, Šentvid, Debeli hrib, Mali vrh, Podmilj, Trojane, Jasovnik, Ločica, Pletovarje, Golo Rebro in Cenkova,
- projekt upravljanja s prometom na mestnih vpadnicah Ljubljane, ki predvideva umirjanje prometa s pomočjo avtomatsko vodenega omejevanja hitrosti na tem območju,
- projekt programskih nadgradenj in poenotenja obstoječega SNVP sistema,
- projekt postavitve LED smernikov za vidno vodenje prometa v primeru megle na območju klanca Višnja gora,
- projekt obnove 15 cestno vremenskih postaj (CVP). Izdelala se je projektna dokumentacija za dobavo in postavitev 16 novih cestno vremenskih postaj.

V letu 2022 so bili zaključeni projekti:

- sanacija sidrnih vijakov ventilatorjev v predorih Jasovnik, Trojane, Kastelec in Dekani,
- dobava in zamenjava diesel agregata napajanja predora Močna,
- postavitve nadzorne točke Hrušica,
- sanacija sistema klica v sili (KVS) AC Golovec – priključek Trebnje zahod,
- optična komunikacijska povezava Blagovica–Slovenske Konjice,
- zamenjave video detekcijske opreme (VDP) v predorih Pletovarje in Golo Rebro,
- nadgradnja video nadzornega sistema Genetec.

Na osnovi Sporazuma DARS – Asfinag je bil za predor Karavanke objavljen razpis za ESO – paket 1 (ventilacija predora, SN napajanje, hidrantno omrežje, oprema v pogonski centrali). Na osnovi Sporazuma ima Asfinag pooblastilo za izvedbo postopka skupnega javnega naročila.

Trajnostna mobilnost in alternativni pogonski energenti

Družba DARS sledi trendom razvoj elektromobilnosti tudi na področju elektrifikacije lastnega voznega parka in s tem povezanega zagotavljanja oskrbe električnih vozil z energijo. V ta namen je na lokacijah, kjer izvaja svoje dejavnosti, namestila dodatne elektro polnilnice na trifazni izmenični tok nazivne moči 22 kW, tako da skupno število polnilnic konec leta 2022 znaša 29 polnilnic na 24 lokacijah, skupna nazivna moč polnilnic pa je 616 kW.

I.10.6 Odplačilo dolga

Družba DARS je v obdobju visokih letnih obveznosti iz naslova odplačila dolga. V letih od 2023 do vključno 2027 zapade v plačilo za 837 milijonov evrov glavnih kreditov. V tem obdobju bodo letne obveznosti iz naslova odplačila dolga porabljale bistveni del denarnega toka iz poslovanja, zato bo del dolga ob izvajanju investicijskih načrtov treba refinancirati. Upravljanje dolga je opredeljeno kot ena glavnih aktivnosti družbe za doseganje cilja družbe DARS, da samostojno odplačuje oziroma poravnava vse svoje finančne obveznosti. Odločitev o izvedbi refinanciranja na podlagi krovnega zakona o poroštvu (ZPKROD) je odvisna od ustvarjenih likvidnostnih rezerv (depoziti) in prihodnjih obveznosti iz t. i. 6-letnega operativnega načrta izvajanja investicij. Stanje finančnih sredstev v obliki depozitov v letu 2022 ni izražalo potrebe po izvedbi refinanciranja. Tako je družba v tem letu odplačala za 181,2 milijona evrov glavnih in obresti v višini 31,7 milijona evrov. Kredit v višini 90 milijonov evrov za financiranje gradnje druge cevi predora Karavanke, ki ga je družba najela pri Evropski investicijski banki v letu 2020, je bil v celoti črpan v oktobru 2022. Skupni dolg družbe se je zmanjšal na 1.620 milijonov evrov (stanje na dan 31. 12. 2022). V zadnjih petih letih se je skupna zadolžitev družbe znižala za 844 milijonov evrov. Eden od razlogov za to je tudi pozitiven razvoj v prihodkih od cestnin. Zaradi obsežnih novih investicijskih projektov družba v naslednjih letih pričakuje ponovni dvig skupnega dolga.

I.11 Avtoceste in hitre ceste v RS ter prometne obremenitve

Republika Slovenija je leta 1994 s posebno pogodbo na družbo DARS prenesla upravljanje in vzdrževanje vseh zgrajenih avtocest in infrastrukturnih objektov ter naprav na njih. RS je tako na družbo DARS prenesla 198,8 kilometra do takrat zgrajenih dvopasovnih in štiripasovnih avtocest in hitrih cest ter 67,5 kilometra priključkov.

Z izvajanjem NPJA se je omrežje v upravljanju in vzdrževanju družbe DARS postopno povečevalo. Ob koncu leta 2022 je družba upravljala 624,9 kilometra avtocest, 143,4 kilometra priključkov nanje, 22,3 kilometra razcepov ter 40,8 kilometra drugih cest.

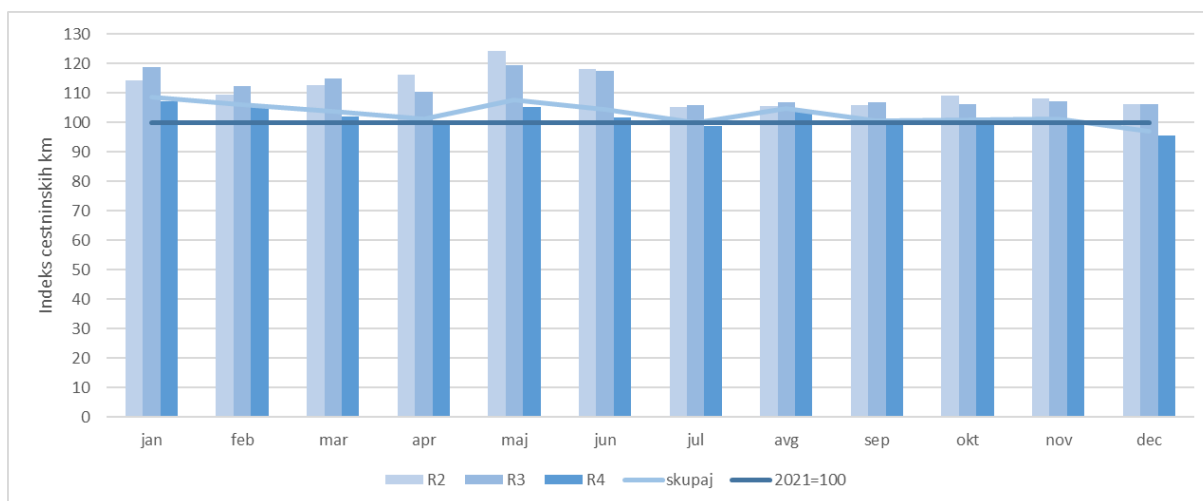
Tabela 10: Dolžina omrežja v upravljanju in vzdrževanju družbe DARS na dan 31. decembra 2022

Stanje 31. 12. 2022 (v km)		Dolžina AC in HC (A)	Dolžina razcepov	Dolžina priključkov	Dolžina drugih cest
A1	Šentilj–Dragučova–Maribor–Slivnica–Celje–Trojane–Ljubljana (Zadobrova–Malence–Kozarje)–Postojna–Razdrto–Divača–Črni Kal–Srmin	245,266	11,782	57,842	14,920
A2	Predor Karavanke–Lesce–Podtabor–Kranj–Ljubljana (Kozarje)–po A1–Malence–Ivančna Gorica–Bič–Pluska–Trebnje–Hrastje–Novo mesto–Kronovo–Drnovo–Obrežje	175,472	4,929	41,030	11,700
A3	Divača (Gabrk)–Sežana vzhod–Fernetiči	12,246	0,000	3,779	4,383
A4	Slivnica–Draženci–Gruškovje–R Hrvaška	34,609	4,450	7,482	3,552
A5	Maribor (Dragučova)–Lenart–Senarska–Vučja vas–Murska Sobota–Dolga vas–Lendava–Pince	79,574	1,099	13,005	3,466
430	Pesnica–Maribor (Tržaška)	8,792	0,000	3,590	0,000
H3	Ljubljana (Zadobrova–Tomačevo–Koseze)	10,222	0,000	6,849	0,000
H4	Razdrto (Nanos)–Vipava–Ajdovščina–Selo–Šempeter–Vrtojba	42,127	0,000	3,871	2,636
H5	Škofije–Koper (Škocjan)–[Dragonja*]	7,833	0,000	2,756	0,162
H6	Koper (Škocjan)–Izola–[Lucija*]	5,236	0,000	2,257	0,000
H7	AC A5–Dolga vas	3,526	0,000	0,955	0,000
Skupaj AC in HC ter R cest		624,903	22,260	143,416	40,819

OPOMBA: AC A4 še ni v celoti kategorizirana

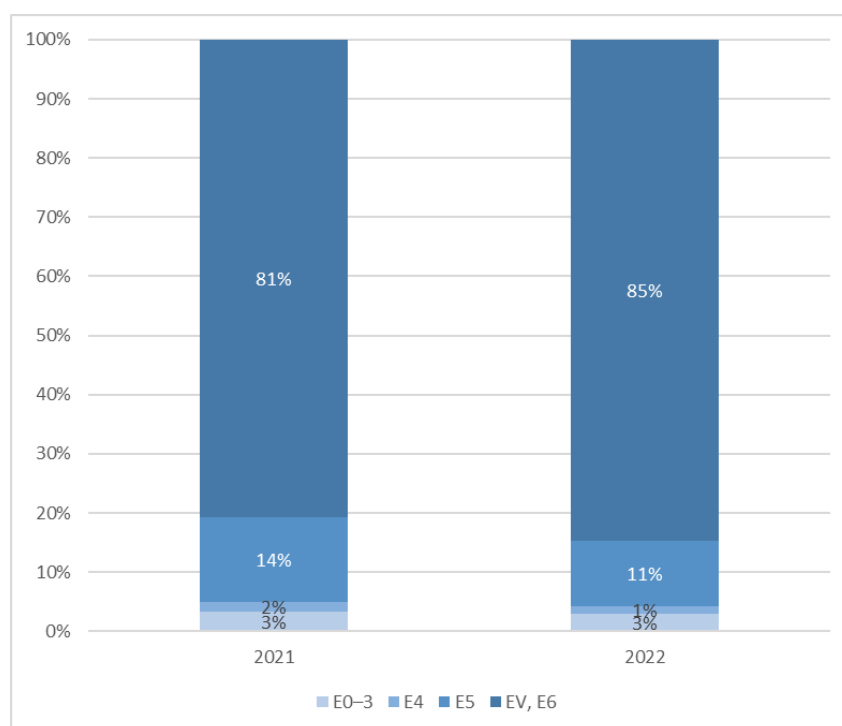
Skupno število cestninskih kilometrov tovornih vozil na omrežju cestninskih cest (brez predora Karavanke) je v letu 2022 glede na leto 2021 zraslo za 2,9 odstotka

Slika 10: Mesečni indeks cestninskih km vozil razredov R2, R3 in R4 2020/2021 na AC omrežju (brez predora Karavanke)

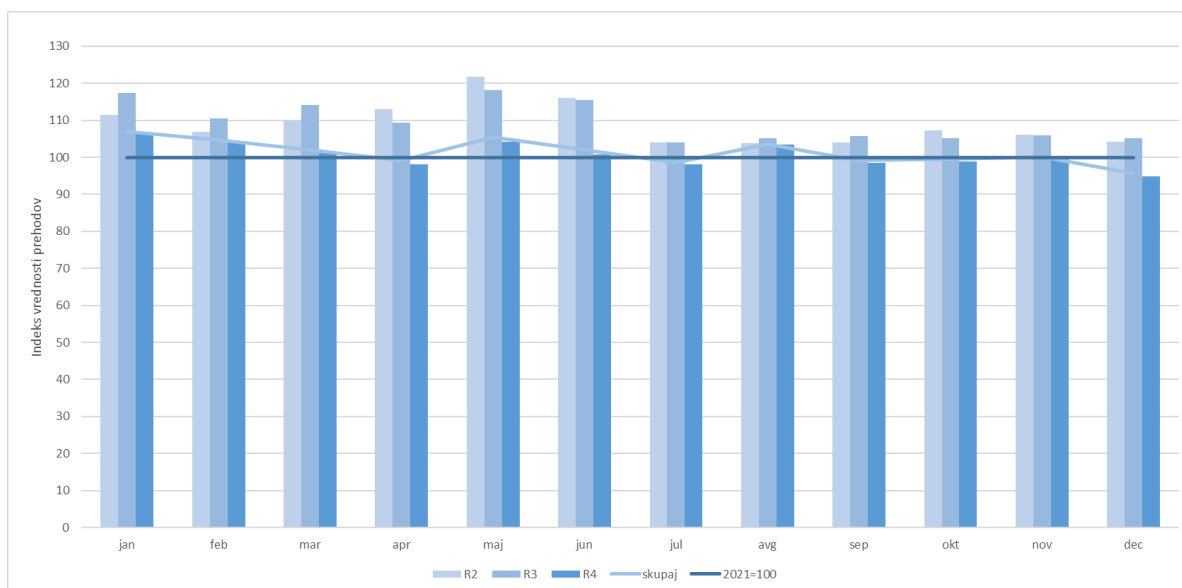
Delež cestninskih km tovornih vozil iz nižjih emisijskih razredov (EURO 0–III) upada zaradi povečevanja števila čistejših tovornih vozil, predvsem razreda EEV in EVI, ki plačujejo najnižjo cestnino.

Slika 11: Delež cestninskih km po posameznih emisijskih razredih EURO v letih 2021 in 2022

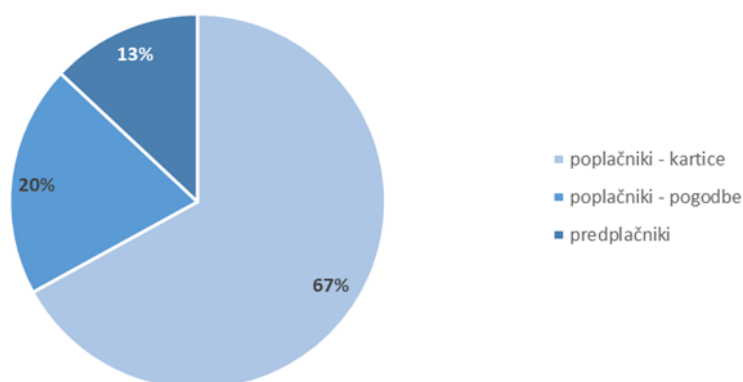
V letu 2022 se je vrednost prehodov težkih vozil povečala za 1,3 odstotka, kar je 1,61 odstotne točke manj kot je zraslo število opravljenih cestninskih km.

Slika 12: Mesečni indeks vrednosti prehodov 2022/2021 vozil cestninskih razredov R2, R3 in R4 na AC omrežju (brez predora Karavanke)

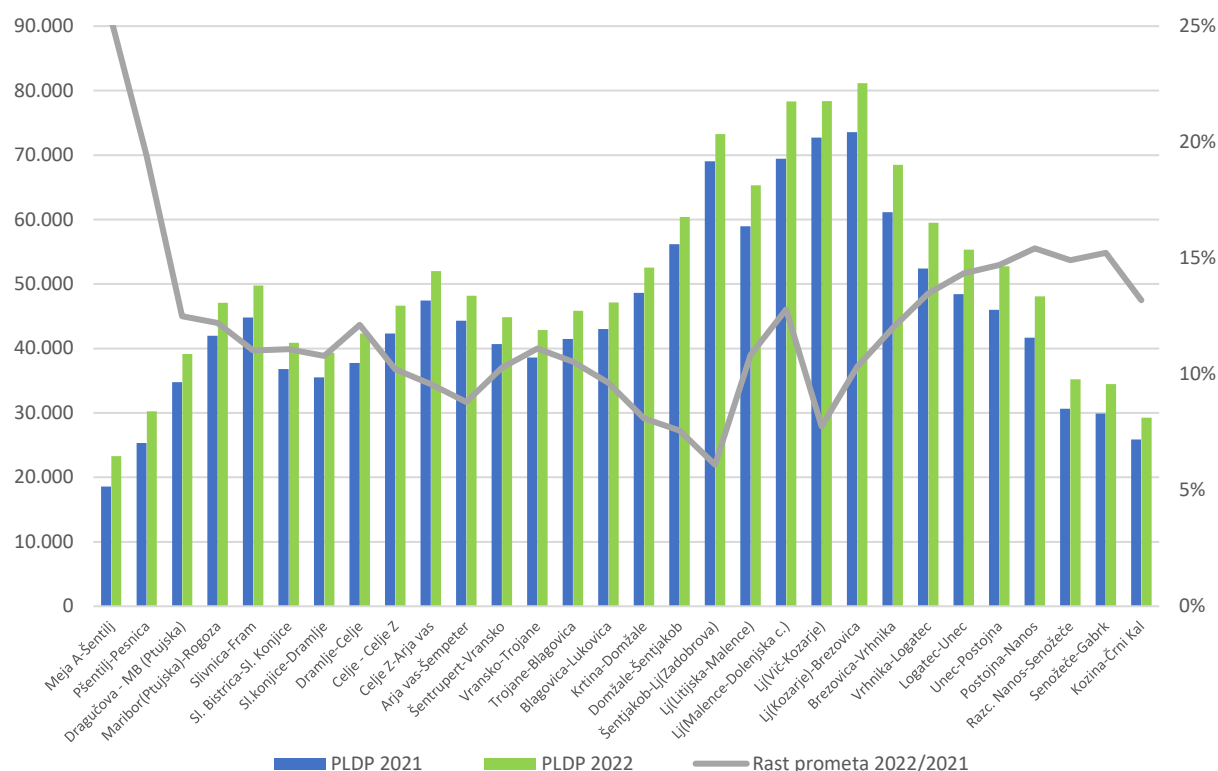

Struktura načina plačila v letu 2022 je podobna kot v letu 2021. Največji delež (67 odstotkov) predstavljajo poplačniki, ki plačevanje cestnine povežejo s plačilno kartico, 20 odstotkov so prispevali uporabniki, ki imajo z družbo DARS sklenjeno pogodbo o odloženem plačevanju cestnine. Predplačniki so predstavljali 13 odstotkov v vrednosti prehodov.

Slika 13: Delež vrednosti prehodov po načinu plačila v letu 2022

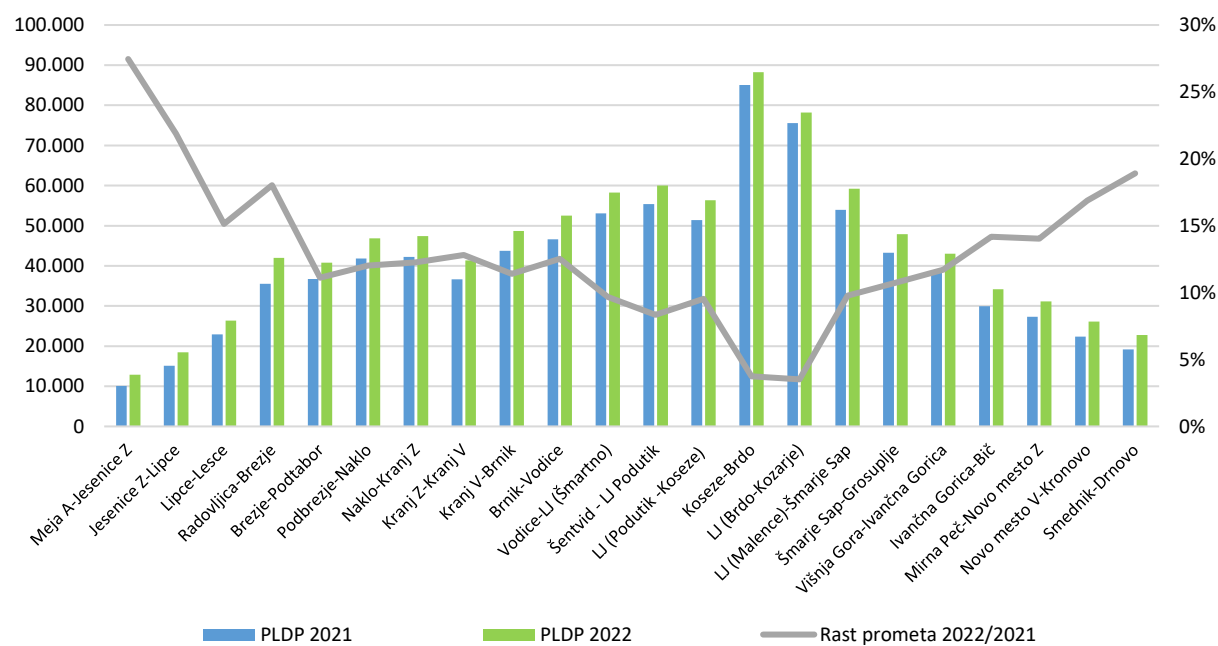

Slika 14: Primerjava PLDP v letih 2021 in 2022 na izbranih odsekih avtoceste A1

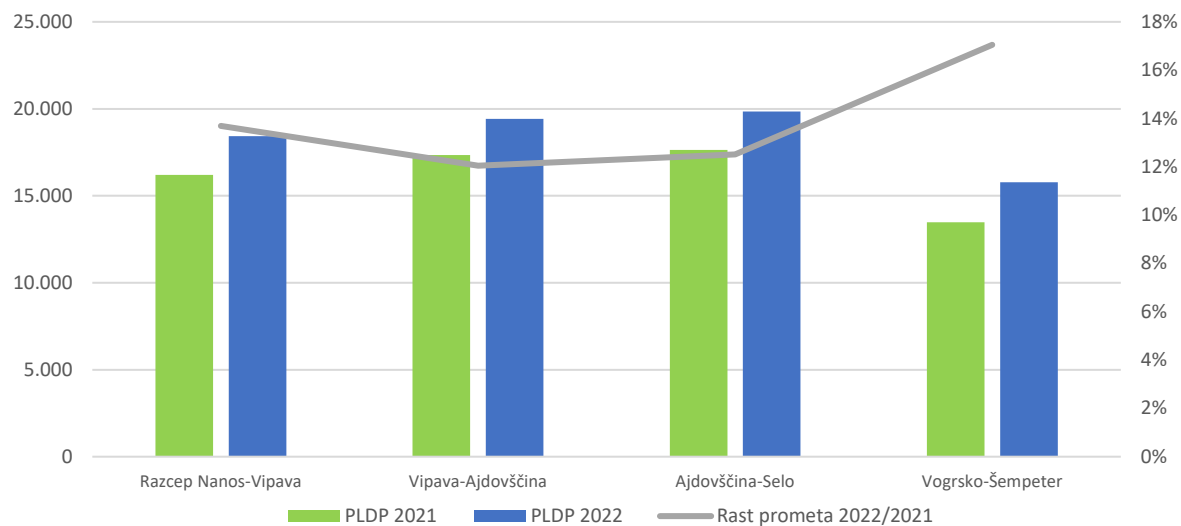
Promet na A1 se je na vseh odsekih povečal. V povprečju je bila rast PLDP v letu 2022 približno 11,5 % glede na leto 2021. Glede na leto 2019 je bilo približno 2 % več prometa.

Slika 15: Primerjava PLDP v letih 2021 in 2022 na izbranih odsekih avtoceste A2

Na A2 se je promet povečal za približno 11 %, nekaj manj kot na A1. Če ga primerjamo glede na leto 2019, pa je promet približno enak. V primerjavi z letom 2019 pa je bilo na gorenjske delu A2 nekoliko več prometa, na dolenskem nekoliko manj, v okolici Ljubljane pa približno enako.

Slika 16: Primerjava PLDP v letih 2021 in 2022 na izbranih odsekih hitre ceste H4

Na hitri cesti H4 je v povprečju promet zrastel za 14 % glede na leto 2021. Na odseku Šempeter–Vrtojba ni podatkov zaradi obnove vozišča.

Slika 17: Avtocestni sistem v Republiki Sloveniji, december 2022

Avtocestni sistem v Republiki Sloveniji

I.12 Vlaganja v razvoj in obnavljanje avtocest

I.12.1 Investicije v imenu RS in za njen račun

Prostorsko dokumentacijo in pridobivanje nepremičnin za potrebe gradnje avtocest je družba DARS skladno s 4. členom ZDARS-1 izvajala v imenu RS in za njen račun. Navedene naloge so bile realizirane v višini 20,3 milijona evrov. V letu 2022 je bilo na področju pridobivanja nepremičnin sklenjenih nekaj več kot 800 pogodb in drugih listin na podlagi katerih so bile nepremičnine pridobljene v last Republike Slovenije. Vloženih je bilo 48 postopkov za razlastitev, zaključenih pa je bilo 55 razlastitvenih postopkov.

Tabela 11: Realizirana vrednost izvedenih nalog v imenu RS in za njen račun (v evrih)

Prostorska dokumentacija in pridobivanje nepremičnin	Realizacija*
Prostorsko načrtovanje	1.292.586
Pridobivanje nepremičnin	19.033.514
Skupaj prostorska dokumentacija in pridobivanje nepremičnin	20.326.101

*Navedene naloge opravlja družba DARS v imenu in za račun RS, zato so vrednosti prikazane v bruto zneskih.

I.12.2 Investicije v imenu družbe DARS in za njen račun

Investicijska dejavnost se je v letu 2022 izvajala skladno z možnostmi zagotavljanja finančnih virov. Vrednost realizacije gradnje in obnov avtocestnih odsekov je v letu 2022 znašala 138,0 milijona evrov.

Tabela 12: Realizirana vrednost investicij v imenu družbe DARS in za njegov račun (v evrih)

Razvoj avtocest	Realizacija
Projektna dokumentacija	7.179.898
Pričetek gradnje	123.473
Gradnja odsekov, za katere se je v letu 2022 pripravljala projektna dokumentacija	424.315
Nadaljevanje gradnje	46.306.430
Zaključna dela na AC, predanih prometu do vključno leta 2021	879.369
Ostale postavke	5.888.755
Gradbena dela pri obnavljanju avtocest	44.428.674
Elektrostrojna dela in ITS	6.479.005
Izboljšanje prometne varnosti	379.269
Preureditev malih počivališč na AC križu v RS	6.432.183
Investicije na področju upravljanja in vzdrževanja	18.848.626
Avtocestna policija - oprema, objekti in avtocestna infrastruktura	655.595
Skupaj razvoj in obnavljanje avtocest	138.025.591

I.13 Mednarodno sodelovanje in pridobivanje evropskih nepovratnih sredstev

Družba DARS že vrsto let sistematično gradi vedno boljše mednarodne povezave, k čemur jo zavezuje tudi vizija podjetja, ki je usmerjena v povezovanja na najrazličnejših področjih. V letu 2022 smo se po skoraj dveh letih spletnih dogodkov, ki so bili posledica pandemije covid-19, spet začeli udeleževati dogodkov v živo, kar je ponovno okrepilo sodelovanje v okviru mednarodnih združenj in platform. Predstavniki družbe DARS so sodelovali na več mednarodnih dogodkih in s tem pripomogli tako k širši prepoznavnosti družbe kot tudi k pridobivanju informacij iz najrazličnejših področij. Na začetku leta 2022 je nekaj dogodkov še potekalo preko spleta (PIARC mednarodni kongres zimske službe, ASECAP marketinška in komunikacijska delavnica), skozi leto pa se je zvrstilo kar nekaj dogodkov v živo, med katerimi so bili Intertraffic Amsterdam, ASECAP konferenca o prometni varnosti v Madonni di Campiglio in pa dogodek, na katerem sodelujemo vsako leto, dnevi ASECAP, ki so tokrat potekali v Bruslju.

Preko sodelovanja v mednarodnem združenju ASECAP, v okviru katerega sodelujemo v posameznih odborih in delovnih skupinah s področja cestninjenja, trajnostnega poslovanja, prometne varnosti in pametne mobilnosti, sooblikujemo tako načrte dela združenja kot tudi sodelujemo pri aktivnostih povezanih s pripravo evropske zakonodaje s področja naše dejavnosti. Pomembno vlogo imamo pri zbiranju in analizi statističnih podatkov članov združenja ASECAP, kjer vodimo odbor za statistiko. V okviru ASECAP smo vpeti tudi v pripravo trajnostnega poročila. V združenju PIARC sodelujemo v tehničnih odborih Zimska služba in Financiranje, smo član platforme za vzpostavitev evropskega elektronskega cestninjenja (EFP - EETS Facilitation Platform).

Družba DARS je v letu 2022 prejela skupaj 4.814.489,24 evra evropskih nepovratnih sredstev za dela, izvedena v letih 2021 in 2022. Sredstva Instrumenta za povezovanje Evrope smo prejeli za čezmejni projekt gradnja cestnega predora Karavanke v višini 2.069.111,36 evra, kar predstavlja 10 % upravičenih stroškov. Na področju čezmejnega sodelovanja in harmonizacije aplikacij ITS smo prejeli 229.962,23 evra za projekt Crocodile 3, ki je sofinanciran v višini 20 % upravičenih stroškov. Za pilotni projekt C-Roads Slovenija, ki je sofinanciran v višini 50 % in se je zaključil v letu 2021, smo prejeli 33.335,32 evra, za C-Roads Slovenija 2, ki je nadaljevanje prvotnega projekta, smo prejeli 257.380,95 evra.

V okviru programa izvajanja Evropske kohezijske politike za obdobje 2014–2020 prejeli evropska sredstva sklada za regionalni razvoj v višini 1.975.005,49 evra za izdelavo dokumentacije za izgradnjo hitre ceste za 2. odsek 3. razvojne osi sever od priključka Velenje jug do priključka Slovenj Gradec jug in 249.693,89 evra za izdelavo dokumentacije za 2. odsek 3. razvojne osi jug na odseku od priključka Maline do mednarodnega mejnega prehoda Metlika ter do priključka Črnomelj jug. Projekta sta sofinancirana v višini 80 % upravičenih stroškov.

V letu 2022 smo prejeli tudi 1.035.500 evrov predplačil evropskih sredstev. Na osnovi Instrumenta za povezovanje Evrope (CEF 2) smo prejeli 1.014.500 evrov za gradnjo Navezave na Luko Koper - Srminske vpadnice. Projekt je sofinanciran v višini 50 % upravičenih stroškov, izvajal pa se bo v letih 2022–2026. Iz raziskovalno – razvojnega mehanizma HORIZON Europe smo prejeli 21.000 evrov za projekt ATLANTIS. Projekt bo prispeval k izboljšani obsežni oceni ranljivosti ter ustvarjanju ustreznega znanja in ozaveščenosti o odpornosti evropske kritične infrastrukture na sistemsko tveganja.

I.14 Samoocena po modelu odličnosti EFQM

V skladu s »Priporočili in pričakovanji Slovenskega državnega holdinga« družba DARS izvaja samoocene po modelu odličnosti EFQM.

Glede na usmeritve SDH se samoocena po zahtevah EFQM izvaja vsaki dve leti in v družbi DARS smo v letu 2021 izvedli tretjo samooceno in na njeni osnovi pripravili poročilo, ki vsebuje ugotovitve, akcijski načrt z 12 ukrepi ter kratkoročne in srednjeročne cilje poslovanja družbe na področju kakovosti in odličnosti.

Uprava družbe daje priporočilom in pričakovanjem SDH velik pomen in je v »Strategiji DARS 2021–2025« določila kot enega izmed ključnih kazalnikov »Doseči 550 točk do leta 2025 glede na zahteve modela EFQM«.

Nadzorni svet obravnava poročilo o realizaciji ukrepov samoocene po modelu odličnosti EFQM na dvanajst mesecev in potrди primernost uvedenih ukrepov. Naslednjo samooceno bomo izvedli v letu 2023.

I.15 Integrirani sistem vodenja

Integrirani sistem vodenja vključuje vidik kakovosti po zahtevah standarda ISO 9001, vidik sistema upravljanja energije po zahtevah standarda ISO 50001 in vidik sistema varovanja informacij po zahtevah standarda ISO/IEC 27001. Vsi vidiki skupaj sestavljajo enovit sistem vodenja, ki je opisan v Poslovniku sistema vodenja in pripadajočih dokumentih.

Temelj integriranega sistema vodenja in zahtev standardov so nenehne izboljšave na podlagi pristopa PDCA (načrtuj, izvedi, preveri in ukrepaj), ki je gonilo napredka in optimizacije poslovnih procesov na vseh področjih delovanja družbe.

V letu 2021 smo začeli vzpostavitev sistema neprekinjenega poslovanja po zahtevah standarda ISO 22301, katerega bomo certificirali s strani zunanje akreditirane institucije v letu 2023.

Z namenom zagotavljanja kredibilnosti sistema vodenja kakovosti, upravljanja energije in varovanja informacij po zahtevah standardov ISO 9001, ISO/IEC 27001 in ISO 50001 le-te vsakoletno in uspešno potrdi zunanja akreditirana institucija.

I.16 Notranja revizija

V notranji reviziji smo delovali samostojno in neodvisno, organizacijsko smo podrejeni upravi, funkcijsko pa revizijski komisiji nadzornega sveta. Dejavnost notranjega revidiranja v družbi DARS izvajamo na osnovi Temeljne listine o delovanju notranje revizije. Posle zagotavljanja in svetovanja smo opravljali skladno s Hierarhijo pravil notranjega revidiranja.

Delo smo opravljali skladno s Strateškim načrtom notranje revizije in Letnim načrtom. Letni načrt dela smo na tekom leta prilagodili novo nastalim tveganjem. Tako Strateški kot Letni načrt dela notranje revizije temeljita na tveganjih in vključujeta vse prepoznane in ocenjene vrste tveganj, ključne dokumente družbe ter vhodne podatke vodstva in revizijske komisije. Strateški načrt notranje revizije kot tudi Letne načrte dela notranje revizije je sprejela uprava družbe, pregledala ju je revizijska komisija nadzornega sveta in potrdil nadzorni svet družbe DARS.

Delovali smo s ciljem povečanja dodane vrednosti ter izboljšanja učinkovitosti in uspešnosti poslovanja. S podajanjem objektivnih zagotovil upravi in revizijski komisiji družbe DARS in svetovalnimi storitvami smo skrbeli za krepitev in zaščito vrednosti organizacije. Na podlagi ocene tveganj smo podajali objektivna zagotovila in vodstvu svetovali z namenom, da se uresničijo zastavljeni cilji, ter spodbujali in omogočali nenehne izboljšave.

S pomočjo programa zagotavljanja in izboljševanja kakovosti smo skrbeli za razvoj notranje revizije. Skladno z Mednarodnimi standardi strokovnega ravnanja pri notranjem revidiranju smo v letu 2021 izvedli zunanjo presojo kakovosti delovanja notranje revizije. Zunanja presojevalka je podala mnenje, da v notranji reviziji delujemo skladno s standardi. Kakovost in izboljševanje delovanja notranje revizije se zagotavlja še z notranjimi presojami ter s spremljanjem in merjenjem delovanja notranje revizije.

V notranji reviziji smo pomagali družbi DARS uresničevati njene cilje tako, da smo jih spodbujali k preišljenemu upravljanju različnih vrst tveganj. V toku izvedbe poslov smo ocenjevali obstoj, delovanje in učinkovitost sistema notranjih kontrol, obvladovanja tveganj in upravljanja ter podajali priporočila za ustrezno upravljanje tveganj. O svojih ugotovitvah in priporočilih za izboljšanje učinkovitosti notranjih kontrol za obvladovanje tveganj in upravljanje družbe smo poročali vodstvu revidiranega procesa, upravi in revizijski komisiji nadzornega sveta.

V letu 2022 smo izvajali notranjerevizijske posle in posle svetovanja skladno s potrjenim letnim načrtom dela. Letni načrt dela smo med letom prilagodili novonastalim tveganjem in izvajali revizijske posle skladno s prenovljenim načrtom dela. Za revidirana področja smo podali zagotovila, da je sistem notranjih kontrol vzpostavljen, deluje in je učinkovit. Pri izvajanju revizijskih poslov so bile ugotovljene posamezne pomanjkljivosti oz. možnosti za izboljšave, na katere smo opozorili in podali priporočila za vzpostavitev ali izboljšanje kontrol. Realizacijo priporočil smo spremljali četrtno ter o tem seznanjali upravo in revizijsko komisijo. Sodelovali smo kot svetovalci pri realizaciji priporočil. Veliko časa smo namenili tudi svetovalnemu delu, aktivno sodelovali pri prenovi sistemskih dokumentov in razvoju notranje revizije. Notranji revizorji smo izpopolnjevali svoja znanja in dopolnjevali metodologijo ter skrbeli za strokovno in kakovostno delovanje notranjerevizijske dejavnosti.

I.17 Trajnostni razvoj

V Trajnostnem poročilu družbe DARS za leto 2022, ki ga bomo objavili kot samostojen dokument, bomo podali informacije o ekonomskih, okoljskih, družbenih in upravljavskih učinkih in rezultatih delovanja organizacije. Strategija družbe DARS zasleduje dolgoročne cilje, usmerjene k trajnostnemu razvoju, in družbo usmerja k družbeno odgovornemu delovanju v prihodnosti. S poročanjem o svojem trajnostnem delovanju družba po eni strani svojim deležnikom zagotavlja kakovostne informacije o družbeno odgovornem ravnanju podjetja, po drugi strani pa na podlagi sodelovanja in prepoznavanja potreb in interesov deležnikov tudi lažje oblikuje odločitve za družbeno odgovorno ravnanje družbe v prihodnosti. Naše ključno vodilo je povezljivost našega poslovanja z vsemi deležniki.

I.17.1 Strateško upravljanje trajnostnega razvoja v družbi DARS

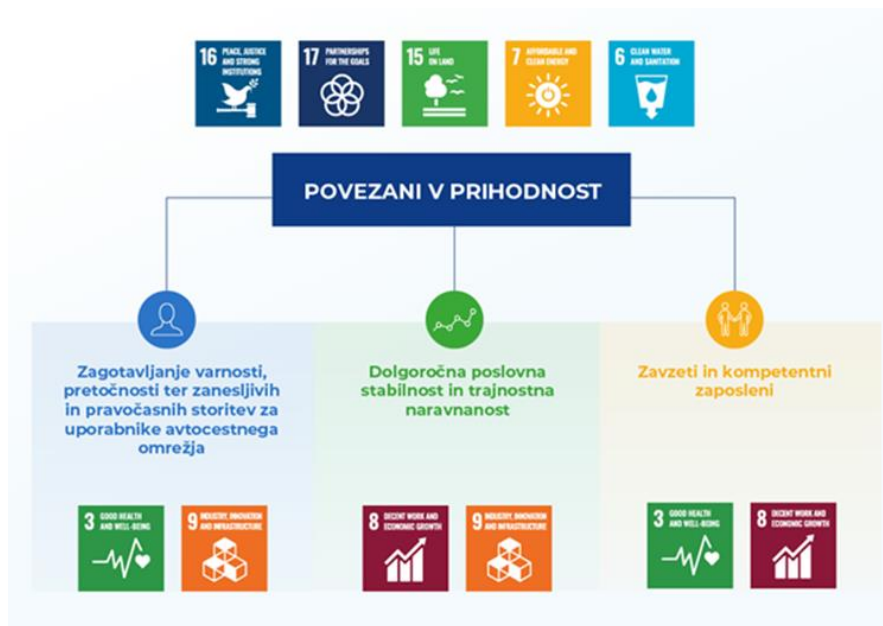
Družba DARS se zaveda velike odgovornosti do ljudi, okolja in družbe. Tako dejansko trajnostno uresničuje družbeno odgovornost v vseh projektih in dolgoročnih načrtih ter na vseh ravneh. Ambiciozni in jasno določeni cilji zagotavljajo, da bo javnost družbo DARS še nadalje prepoznavala kot odgovorno in v prihodnost usmerjeno podjetje.

Strategija družbe DARS za obdobje 2021–2025, ki povezuje vizijo in njene deležnike s tremi ključnimi strateškimi smernicami družbe DARS, je podrobneje razvidna s slike »Strateška mapa družbe DARS« v poglavju I.3 Poslanstvo, vizija, vrednote in strateške usmeritve, od katerih je osrednja dolgoročna poslovna stabilnost in trajnostna naravnost (usmerjena na okolje), ki se s svojo vsebino in strateškimi cilji pomembno navezuje tudi na uresničevanje prve strateške smernice (zagotavljanje varnosti, pretočnosti ter zanesljivih in pravočasnih storitev za uporabnike na avtocestnem omrežju) z uporabniki kot ciljnim deležniki in tretje strateške smernice (zavzeti in kompetentni zaposleni) z zaposlenimi kot ciljnim deležniki.

Omeniti velja tudi vlogo oz. prispevek družbe DARS h globalnemu razvoju, to je z upoštevanjem ciljev globalnega trajnostnega razvoja, t. i. »Sustainable Development Goals (SDG)«, sprejetih s strani držav članic Združenih narodov, katerih namen je vlaganje navora v razvoj celotne družbe, ekonomijo, znanost in civilno družbo – kar bo igralo pomembno vlogo v doseganju pomembnih ciljev celotne družbe do leta 2030.

Družba DARS s svojim delovanjem poskuša prispevati k osmim ciljem trajnostnega razvoja – povezljivost z vizijo in strateškimi cilji družbe DARS je razvidna s spodnje slike.

Slika 18: Povezljivost vizije in strateških ciljev družbe DARS z osmimi cilji trajnostnega razvoja (SDG)

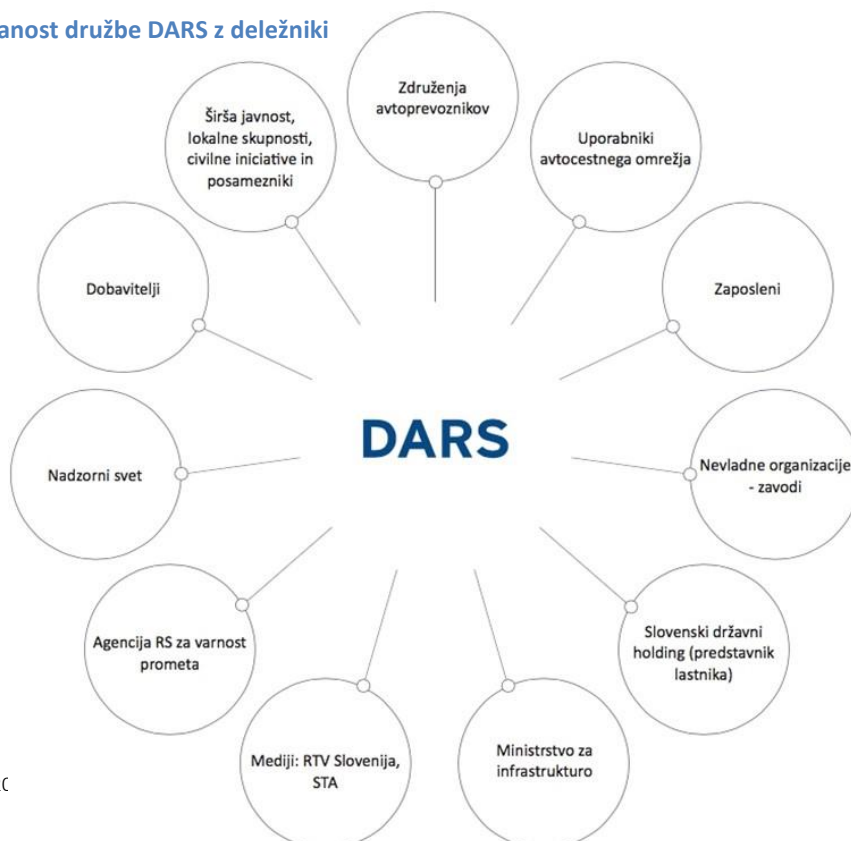

I.17.1.1 Družba DARS in njeni deležniki

S svojimi deležniškimi skupinami sodelujemo korektno in uravnoteženo ter z njimi dvosmerno komuniciramo. Pri uresničevanju svojega poslanstva prepoznavamo in spremljamo potrebe in interese deležnikov skozi splet medsebojnih odnosov na strateški in operativni ravni. Tako krepimo razumevanje med posameznimi skupinami deležnikov in družbo ter povečujemo medsebojno zaupanje.

Deležniki družbe DARS so identificirani in opredeljeni v dokumentu »Potrebe in pričakovanja deležnikov«, kjer so za vse relevantne deležnike prepoznani vpliv deležnika na družbo, potrebe in pričakovanja deležnika, osebe, ki so odgovorne za odnose z deležnikom, osebe, ki sodelujejo s posameznimi deležniki, in način spremljanja dojemanja deležnika. Vključevanje in upravljanje deležnikov poteka na različne načine, in sicer glede na vpliv, ki ga ima določen deležnik na družbo, ter glede na vpliv, ki ga ima družba na določeno skupino deležnikov.

Slika 19: Povezanost družbe DARS z deležniki

I.17.2 Aktivnosti družbe na področju raziskav in razvoja

Na podlagi sprejete politike sistema vodenja in iz nje izhajajočih strateških ciljev na osnovi kazalnikov uspešnosti poslovanja, opredeljenih v poslovnem načrtu družbe, spremljamo uspešnost izvajanja projektov in izboljšav in v primeru odmikov sprejemamo ukrepe. Sistem razvijamo tako, da sta nenehno izboljševanje in inovativnost stalnica vseh zaposlenih na vseh organizacijskih ravneh.

Tako s projekti kot z izboljšavami in inovacijami spremljamo novosti dobrih praks ter jih sistematično uvajamo v sistem vodenja in delovne procese.

Družba DARS je v letu 2022 nadaljevala izvajanje projekta vpeljave gospodarjenja s cestami, ki so v njegovem upravljanju. Ekspertni sistem PMS DARS (PMS: Pavement Management System), ki poteka s programskim orodjem dTIMS_CT (Deighton's Total Infrastructure Management System with Concurrent Transformation), je v letu 2022 uporabljen v novi verziji 9.5, ki omogoča enostavnejšo dopolnjevanje novih odsekov, izboljššan grafični prikaz ter možnost vodenja arhivskih podatkov vozišč. V letu 2022 smo pri načrtovanju ukrepov na premostitvenih objektih uspešno uporabili tudi rezultate novega Sistema za gospodarjenje s premostitvenimi objekti BMS DARS (BMS: Bridge Management System).

V letu 2022 smo zaključili s pilotnim projektom satelitskega spremljanja pomikov cestnih objektov, s katerim smo preverili možnost določitve pomikov cestnih objektov s pomočjo podatkov pridobljenih s satelitov ter z razvojnim projektom digitalizacije spremljanja stanja premostitvenih objektov, s katerim smo preverili možnost uporabe brezpilotnih letalnikov in sodobnih tehnologij zajema podatkov pri spremljanju stanja premostitvenih objektov.

Družba DARS je v obdobju 2016–2022 sodelovala pri mednarodnem projektu »C-Roads«, ki si prizadeva izboljševati prometne in transportne razmere prek implementacije mednarodno usklajenih aplikativnih rešitev ITS na koridorskem cestnem omrežju. V letu 2022 so bili predstavljeni dosežki uspešno zaključenega prvega dela implementacije pilotnih projektov kooperativnih sistemov C-ITS z mobilno povezavo vozil in infrastrukture z omrežji LTE in tudi z mikrovalovno povezavo (ITS-G5) prenosa informacij med infrastrukturo in vozili. Nadaljuje se projekt C-Roads 2, ki zajema integracijo obstoječih sistemov upravljanja prometa in obveščanja v C-ITS in razširitev področja delovanja C-ITS tehnologij. Izvedla so se čezmejna testiranja s sosednjimi državami z vidika interoperabilnosti C-ITS sistemov.

V sklopu evropskega projekta Crocodile je potekal nadaljnji razvoj aplikacije Kažipot v smeri izmenjave prometnih podatkov s sosednjimi državami. Tu je predvsem pomembna uvedba standarda DATEX II in vključitev le-tega v GeoRSS. Razvita pa so bila tudi orodja za opravila v nadzornih centrih družbe DARS z implementacijo dodatnih mednarodnih standardov ter izboljšave in nadgradnje aplikacije DarsPromet+, ki izhajajo iz uporabe teh orodij. V sklopu izdelave načrtov za mednarodno vodenje prometa so se izdelali načrti vodenja prometa v izrednih razmerah, ki so bili usklajeni s sosednjimi državami.

Začeli smo izvajati pilotne projekte, ki bodo v prihodnje podlaga za digitalizacijo cest in avtonomno vožnjo. Izvajajo se projekti na področju digitalizacije infrastrukture (lidar in laserski posnetki infrastrukture, vnos fiksne in spremenljive prometne signalizacije v digitalne aplikacije), digitalizacije prometnih podatkov prek detektorjev prometa (detekcijske termokamere, števeci prometa, detekcija prek optičnih vlaken), zaznavanja vremenskih razmer z vremenskimi postajami ter prenosa teh podatkov z infrastrukture na uporabnika (C-ITS z mikrovalovno ITS-G5 tehnologijo in 3G/4G/LTE/5G mobilnimi tehnologijami, IoT).

I.17.3 Korporativna integriteta

Notranji sistem obravnave prijav domnevnih nepravilnosti s področja korporativne integritete

S 1. 4. 2021 je bil uveljavljen Pravilnik o vodenju postopka obravnave domnevnih nepravilnosti s področja korporativne integritete, podeljeno pooblastilo za izvajanje nalog pooblaščenke za korporativno integriteto ter imenovana komisija za obravnavo prijav domnevnih nepravilnosti s področja korporativne integritete. Komisija je v letu 2022 obravnavala štiri prijave.

Sistem obravnave prijav domnevnih nepravilnosti s področja korporativne integritete je bil dopolnjen z ureditvijo v Pravilniku o izvajanju notranjih nadzorov in notranjih preiskav. Prijava se odstopi pooblaščenca za notranje preiskave v obravnavo, če ta oceni, da je treba izvesti notranjo preiskavo. V letu 2022 je bila pooblaščenca za notranje preiskave odstopljena ena prijava.

Inšpekcijski in prekrškovni postopki

V letu 2022 so bile izdane štiri odločbe v postopkih inšpekcijskega nadzora nad spoštovanjem zakonov in drugih predpisov s področja okolja. Zaradi ugotovljene kršitve pri uporabi fitofarmaceutskih sredstev je bil uveden prekrškovni postopek, ki je bil zaključen z izrekom opomina.

V postopkih inšpekcijskega nadzora nad spoštovanjem zakonov in drugih predpisov s področja cest in njihovega vzdrževanja v letu 2022 ni bila izdana nobena odločba zoper družbo DARS, izdana pa je bila ena odločba, s katero je bila spoznana za krivo prekrška odgovorna oseba družbe DARS. Zoper omenjeno odločbo je bila vložena zahteva za sodno varstvo.

V letu 2022 Informacijski pooblaščenec ni uvedel novih inšpekcijskih postopkov zoper družbo DARS. Dva predhodno začeta postopka sta bila ustavljena, vezano na ugotovitve v enem od postopkov pa je bila izdana odločba o prekršku, pri čemer je bil za storjeni prekršek izrečen opomin tako odgovorni osebi, kot tudi družbi DARS kot pravni osebi.

Revizijski postopki pred DKOM

Pravno varstvo zoper kršitve v postopkih javnega naročanja je zagotovljeno v predrevizijskem postopku, ki poteka pred naročnikom, in v revizijskem postopku, ki poteka pred Državno revizijsko komisijo za revizijo postopkov oddaje javnih naročil (v nadaljevanju: DKOM).

Iz tabele »Objavljena in oddana javna naročila« je razvidno, da je družba DARS v letu 2022 objavila 124, oddala pa 146 javnih naročil. Na podlagi Zakona o pravnem varstvu v postopkih javnega naročanja (Uradni list RS, št. 43/11, 60/11 – ZTP-D, 63/13, 90/14 – ZDU-1I, 60/17 in 72/19) je bilo v letu 2022 pred DKOM obravnavanih 10 zahtevkov za revizijo, na DKOM pa je bilo izdanih 9 odločitev (tabela 14: Revizijski postopki pred DKOM). V enem postopku DKOM še ni odločila.

Tabela 13: Objavljena in oddana javna naročila na portalu eNaročanje (podatki za DARS d. d.)*

	2018	2019	2020	2021	2022
Število objavljenih javnih naročil	176	162	189	137	124
Število oddanih javnih naročil	281	313	194	168	146

*Vir podatkov: <https://ejn.gov.si/statist>, <https://www.enarocanje.si/>

Tabela 14: Revizijski postopki pred DKOM (podatki za DARS d. d.)*

	2018	2019	2020	2021	2022
Število delno ugodenih revizijskih zahtevkov	-	-	2	-	1
Število ugodenih revizijskih zahtevkov	1	5	5	7	4
Število razveljavljenih postopkov	-	1	-	-	-
Število zavrženih revizijskih zahtevkov	-	1	1	-	-
Število zavrženih revizijskih zahtevkov	6	8	10	10	3
Število ustavljenih postopkov	2	1	1	-	1

*Vir podatkov: www.dkom.si

Spoštovanje določil za družbo DARS relevantnih kodeksov in priporočil

Odstopanja od posameznih določil za družbo DARS relevantnih kodeksov in priporočil pojasnjujemo v Izjavi o upravljanju, ki je v skladu s petim odstavkom 70. člena ZGD-1 del Letnega poročila družbe DARS za leto 2022.

Nasprotje interesov

Člani uprave, drugi sodelavci ter člani nadzornega sveta svoje službe ali položaja in informacij, ki jih pridobijo pri opravljanju svojega dela, ne smejo uporabiti za to, da bi sebi ali komu drugemu uresničili nedovoljen zasebni interes. Zloraba notranjih informacij in poslovnih skrivnosti je za družbo DARS nesprejemljiva, škodljiva in prepovedana. Sodelavci družbe DARS so dolžni svoje nadrejene seznaniti o vseh okoliščinah (poslovnih, družinskih ali drugih odnosih zunaj družbe), ki bi lahko vplivale na sprejemanje odločitev. V takem primeru velja za dobro prakso, da je sodelavec izločen iz konkretnega delovnega procesa.

I.17.4 Odgovoren odnos do kupcev in zadovoljstvo uporabnikov

Produkt družbe DARS in njegova cena

Glavni "produkt", ki ga družba DARS nudi uporabnikom, je uporaba avtocest in hitrih cest v RS, plačilo za uporabo cestninskih cest - cestnina - pa predstavlja večinski delež prihodkov družbe DARS.

Optimalna raven cestninskih prihodkov dolgoročno zagotavlja varno, pretočno in kakovostno omrežje avtocest in hitrih cest, zato je odgovornost družbe DARS, da si prizadeva za temu ustrezno cenovno politiko cestninjenja ter s tem maksimalno varnost in mobilnost uporabnikov.

Družba DARS zasleduje cilj, da s cestninskimi prihodki pokrije vse oz. čim večji delež stroškov cestninskih cest. V letnih stroških cestninskih cest predstavljajo največji delež stroški investicije v infrastrukturo, skupaj s stroški financiranja, poleg teh se upoštevajo tudi tekoči stroški, povezani z upravljanjem, rednim in investicijskim vzdrževanjem ter cestninjenjem. Višino cestnine in ceno vinjet določa Vlada RS, družba DARS kot upravljavec pa ima možnost podati in utemeljiti svoje predloge.

Zaračunavanje uporabe infrastrukture in trajnostni razvoj

Normativno urejanje cestninjenja je v EU je ne le orodje za doseg enotnega trga in nediskriminatornega pretoka blaga, storitev in ljudi, ampak tudi odločno posega na področje trajnosti. Evropska unija spodbuja uporabo načel »onesnaževalec plača« in »uporabnik plača« ter s tem spodbuja »finančno in okoljsko trajosten ter družbeno pravičen cestni, promet. Dne 24. marca 2022 je začela veljati Direktiva (EU) 2022/362, ki spreminja in dopolnjuje Direktivo o evrovinjeti (1999/96/ES). V Zakon o cestninjenju bo njene določbe potrebno prenesti do 25. marca 2024. V prihodnje bo pri cestninjenju težkih vozil obvezno razlikovanje višine cestnine glede na izpuste CO₂ ali alternativno zaračunavanje pristojbine za zunanje stroške za emisije CO₂ ter uvedba pristojbine za zunanje stroške onesnaževanja zraka in hrupa.

Višina cestnine za težka vozila (nad 3,5 t NDM) v Sloveniji temelji na prevoženih km ter na stroških vzpostavitve in obratovanja cest, cene vinjet za lahka vozila (do vključno 3,5 t NDM) pa na trajanju uporabe infrastrukture.

Načelo »uporabnik plača« družba DARS implementira pri določanju višine cestnine DARS, saj upošteva metodologijo izračuna, ki temelji na načelu nadomestila infrastrukturnih stroškov skladno z veljavno evropsko direktivo 1999/62/ES in Uredbo o metodologiji za izračun stroškov cestninskih cest (Ur. l. RS, št. 46/19). Z zasledovanjem optimalne (tj. maksimalne dopustne) višine cestnine družba DARS ohranja cestno infrastrukturo varno in hkrati uporabnikom zagotavlja, da za uporabo AC in HC ne bodo plačevali neupravičeno visokih stroškov.

Načelo »onesnaževalec plača« družba DARS udejanja s svojo cenovno politiko cestninjenja težkih vozil, ki infrastrukturno pristojbino diferencira glede na vpliv vozil na okolje (družbeni stroški onesnaževanja zraka) ter s tem pozitivno vpliva na okolje in kakovost zraka, saj imajo uporabniki spodbudo, da za vožnjo po Sloveniji uporabljajo vedno čistejša vozila. V letu 2022 je bilo na naših cestah skoraj 96 % prevoženih kilometrov opravljenih z vozili, katerih največja dovoljena masa presega 3,5 t in sodijo v emisijske razrede EURO V, EEV in EURO VI. Ta delež je bil v cestninskem razredu vozil s 4 in več osmi (R4) 98 %.

Kupci naših produktov in njihovo zadovoljstvo s storitvijo družbe DARS

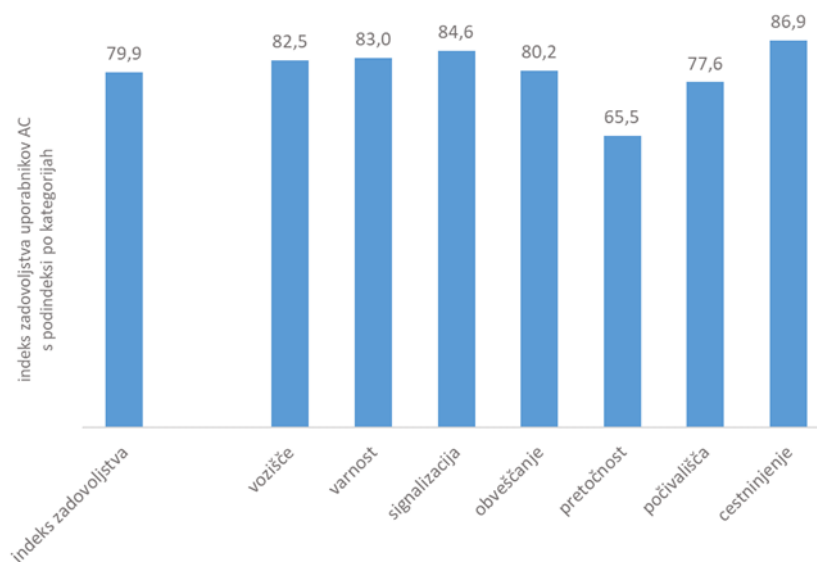
V družbi DARS posvečamo veliko pozornosti mnenju voznikov, uporabnikov avtocest, zato že od leta 2008 merimo zadovoljstvo naših strank. Na podlagi povratnih informacij se skozi leta z različnimi ukrepi trudimo izboljšati na področjih merjenja, pri katerih se pokaže nižje zadovoljstvo. Na nekatera področja imamo manj

vpliva in so povezana z večjimi investicijami v infrastrukturo, ki so odvisne tudi od strategij na ravni države. Posebej občutljivo je področje pretočnosti, saj se tudi promet skozi leta povečuje. Na splošno pa zaznavamo pozitiven trend rasti indeksa skozi leta.

Zbiranje podatkov navadno poteka spomladi in v jeseni. V raziskavi merjenja zadovoljstva uporabnikov avtocest je v letu 2022 sodelovalo 1.518 voznikov, od tega, na podlagi deleža prometnega dela, 80 odstotkov voznikov osebnih vozil in 20 odstotkov voznikov tovornih vozil. Domači vozniki osebnih vozil na vprašanja odgovarjajo v spletni anketi, anketiranje domačih voznikov tovornih vozil in tujih voznikov osebnih vozil pa poteka na izbranih počivališčih ob avtocestah.

V raziskavi vozniki ocenjujejo zadovoljstvo s 23 različnimi dejavniki, združenimi v naslednje kategorije: vozišče, varnost, signalizacija, informiranje, pretočnost, počivališča in elektronsko cestninjenje (v to kategorijo je bila v letu 2022 dodana tudi e-vinjeta). Iz ocen vseh dejavnikov je izračunan skupni indeks zadovoljstva, ki je za leto 2022 znašal 79,9 in predstavlja visoko raven zadovoljstva uporabnikov.

Slika 20: Zadovoljstvo po kategorijah dejavnikov

Jesenski val merjenja je pokazal nekoliko nižje zadovoljstvo kot spomladanski, vendar še vedno visoko. V vseh merjenih kategorijah v letu 2022 dosegamo boljše rezultate.

Kategorija, kjer smo do sedaj merili le DarsGo sistem, se je preimenovala v Cestninjenje, vanjo pa je v 2022 vključeno tudi zadovoljstvo z e-vinjeto. Zaradi nekoliko nižjega zadovoljstva uporabnikov s sistemom e-vinjete v primerjavi s sistemom DarsGo, je ta podindeks v letu 2022 edini nižje. Kljub vsemu je zadovoljstvo z e-vinjeto visoko, saj je na splošno z njim zadovoljnih 89 odstotkov anketirancev. Tuji vozniki ostajajo bolj zadovoljni kot domači. Najbolj zadovoljni so vozniki tujih osebnih vozil, najmanj pa vozniki domačih osebnih vozil. Zadovoljstvo domačih voznikov osebnih vozil se sicer med leti nekoliko izboljšuje. Pretočnost prometa ostaja najšibkejša točka, s podindeksom 65,5. Do področja so najbolj kritični domači vozniki osebnih vozil. Vozniki osebnih vozil, posebej domači, so tudi na splošno bolj občutljivi. Domači vozniki osebnih vozil so najmanj zadovoljni s pretočnostjo oz. prevoznostjo avtocest v času vzdrževalnih in obnovitvenih del. Ta skupina voznikov slabo ocenjuje tudi sanitarije, povprečna ocena tega dejavnika med domačimi vozniki osebnih vozil ostaja na ravni 3,2. Zadovoljstvo s cestninjenjem ostaja na najvišji ravni. Na visoki ravni še naprej ostajata zadovoljstvo s signalizacijo in varnostjo. Kar 79 odstotkov anketirancev je zadovoljnih z naborom plačil za e-vinjeto, 85 odstotkov pa jih je zadovoljnih z dostopnostjo in razumljivostjo informacij o e-vinjetah, tujcev je takih kar 91 odstotkov.

Glavna zaznana prednost e-vinjete med vozniki osebnih vozil je odpravljenost lepljenja in strganja vinjet (64 odstotkov). Sledi hiter in enostaven nakup, ki ga kot glavno prednost označujejo tuji vozniki (66 odstotkov). Med domačimi vozniki je med največkrat navedenimi prednostmi tudi to, da je veljavnost vinjete vezana na obdobje

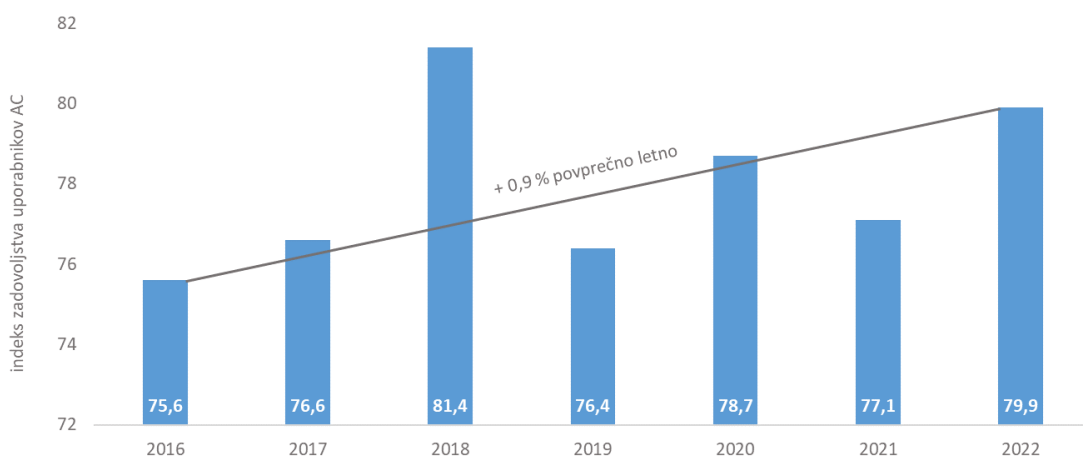
enega leta od dneva nakupa in ne več na posamezno koledarsko leto, kar kot prednost navaja 37 odstotkov anketiranih. E-vinjeta bi prek mobilne aplikacije kupilo 51 odstotkov anketiranih voznikov osebnih vozil (povprečna ocena je 3,4). Med tujimi vozniki je potencial za nakup preko aplikacije višji (69 odstotkov).

Glede na pozitivna povratna sporočila v zvezi z akcijami napisov na elektronskih portalih, ki smo jih prejeli v Službi za komuniciranje, smo se odločili, da to preverimo tudi v med uporabniki avtocest v okviru raziskave. Odgovori so pokazali, da so bili napisi dobro sprejeti, saj je več kot dve tretjini anketirancev menilo, da imajo pozitiven vpliv, da prispevajo k večji varnosti, da so posrečeni, da se človek ob njih zamisli ... Večina anketirancev se ne strinja, da so za voznika moteči.

Med domačimi vozniki tovornih vozil se je povečala seznanjenost z evropskim sistemom interoperabilnosti EETS, in sicer za 18 odstotnih točk.

Povprečna ocena družbe DARS ostaja na visoki ravni in od leta 2014 nadaljuje z rahlim trendom rasti.

Slika 21: Indeks zadovoljstva uporabnikov AC

Da bi lahko v prihodnje še boljše spoznali navade uporabnikov in pridobili vpogled v njihovo izkušnjo z uporabo avtocest ter pridobili kakovostne informacije, ki so pomembne za ocenjevanje različnih priložnosti za družbo DARS, bomo v prihodnje v sklopu digitalne preobrazbe raziskavo nadgrajevali v skladu s sodobnimi trendi v raziskovanju, ki se bolj osredotočajo na izkušnjo uporabnika.

I.17.5 Promet in skrb za varnost

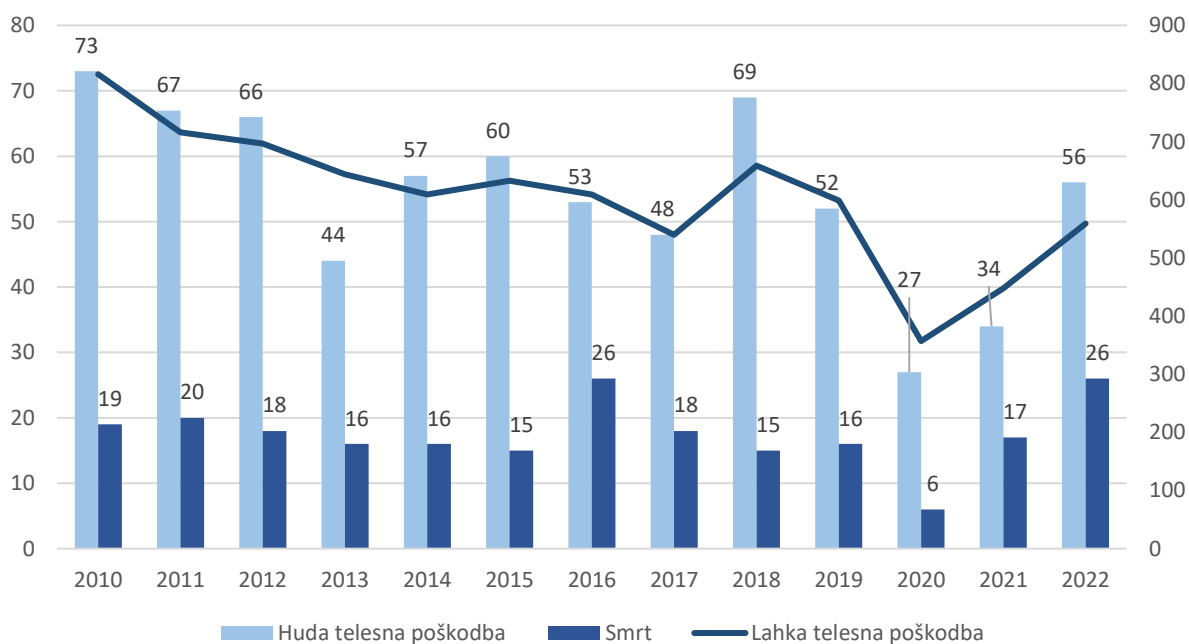
V želji vsakoletnega izboljšanja prometne varnosti smo vse ukrepe, tako ustaljene kot nove, intenzivno nadaljevali in skrbeli, da bomo uporabnikom nudili varno potovanje po AC/HC. Varnostne kampanje in sodelovanje z deležniki na tem področju pozitivno vplivajo na prometno varnost, zato so aktivnosti na tem področju zelo široke in kontinuirane. V nadaljevanju je razvidna primerjava izrednih dogodkov po letih ter posledice prometnih nesreč na AC in HC po letih, s tem da so zabeležene rasti izrednih dogodkov in nekaterih posledic prometnih nesreč zaradi vsakoletnih visokih rasti prometa.

Število izrednih dogodkov se je glede na leto 2021 povečalo za 22 %. Promet je podoben letu 2019, a se število izrednih dogodkov povečuje. Ugotavljamo dva razloga za to povečanje. Prvi razlog je večje število tovornih vozil, kar je pomemben indikator pri generiranju izrednih dogodkov. Drugi razlog je boljše zaznavanje samih dogodkov zaradi stalnega posodabljanja in nadgradenj v skladu s tehnološkim razvojem na področju prometa in prometnih storitev vključno z informiranjem.

Slika 22: Primerjava izrednih dogodkov po letih

Slika 23: Posledice prometnih nesreč na AC in HC po letih

I.17.6 Varnost v predorih

Izredni dogodki

V letu 2022 je bilo v predorih, daljših od 500 m, skupaj 59 nesreč in incidentov, ko je bilo potrebno ukrepanje reševalnih služb in začasno izločiti celotne predore ali posamezne dele iz obratovanja. Največkrat je šlo za okvare vozil (31 %) in za skupino nerazporejenih dogodkov (31 %), med katerimi so prevladovali dogodki s previsokimi vozili. Sledijo prometne nesreče I. ali II. kategorije (19 %) in vožnje v nasprotni smeri (10 %). Med večjimi nesrečami sta bila evidentirana dva požarna dogodka zaradi samovžiga avtodoma oziroma tovornega vozila, ter po ena prometna nesreča III oziroma IV kategorije in nesreča z nevarno snovjo. Zaradi dogodkov je bilo potrebno začasno povsem ali delno omejiti promet skozi predore v skupnem času več kot 46 ur. V nekaj manj kot polovici dogodkov (49 %) so bila udeležena osebna vozila, v velikem deležu (31 %) pa so bila udeležena tudi tovorna vozila. Pri dogodkih je bila ena oseba težko telesno poškodovana (padelec motorista v predoru Markovec).

Težo dogodkov in učinkovitost odziva pristojnih služb družbe DARS, zunanjih reševalnih služb in policije lahko ocenimo na podlagi podatkov o potrebnem časučasne zapore pri posameznem dogodku. V zadnjih desetih letih ima trend zmanjševanja, v 2022 je znašal v povprečju približno 47 minut. Zapore pri požarnih dogodkih z relativno velikim požarnim potencialom, kar pomeni veliko nevarnost za uporabnike in predor z vgrajeno opremo, so trajale v povprečju le približno 2,5 ure, zahvaljujoč aktivnemu posredovanju udeležencev in hitremu ukrepanju pristojnih gasilcev. Pri požaru avtodoma v predoru Karavanke je potrebno znova pohvaliti usklajeno ukrepanje reševalnih služb Slovenije in Avstrije, še posebej pristojnih gasilskih enot.

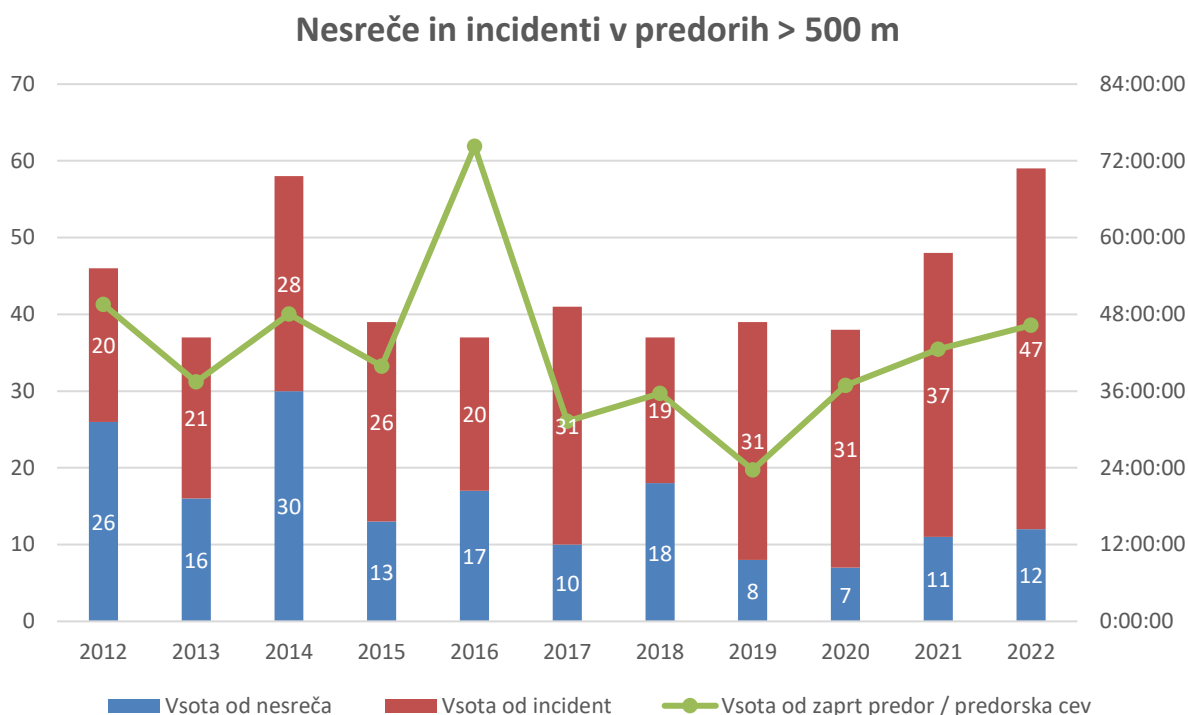
Med dogodki je potrebno omeniti tudi tehnično okvaro v predoru Karavanke v septembru - izpad elektro napajanja portalnih ventilatorjev na slovenski strani zaradi vpliva gradnje 2. cevi. Zaradi učinkovitega ukrepanja vodstva in več področij družbe DARS pri intervencijski odpravi okvare je bil ponovni redni promet brez omejitev vzpostavljen v samo 14 urah, kar je bistveno krajši čas od pričakanega potrebnega časa nekaj dni.

Poleg navedenih dogodkov je bilo potrebno v prvih treh mesecih in v novembru zaradi burje šestkrat preventivno izločiti iz obratovanja levo cev predora Kastelec v skupnem trajanju približno 48 ur.

Ugotavljamo:

- da je število dogodkov že drugo leto v rahlem porastu vendar pa je še vedno relativno majhno,
- da so bili dogodki večinoma posledica ravnanja uporabnikov, na kar družba DARS praktično ne more neposredno vplivati, okvara elektro napajanja prezračevalnega sistema v predoru Karavanke pa je bila posledica vpliva gradnje 2. predorske cevi,
- da je bil pri dogodkih je bil en udeleženec težje poškodovan, evidentirana pa je bila tudi neposredna škoda za predore z vgrajeno opremo,
- da gostitve dogodkov niso bile ugotovljene, nekaj več okvar vozil je bilo evidentiranih v predorih Karavanke in Šentvid,
- da je bilo delovanje varnostnih sistemov predorov in odziv pristojnih služb ob izrednih dogodkih učinkovito.

Slika 24: Nesreče in incidenti v predorih, daljših od 500 m, od leta 2012 do 2022

Reševalne vaje in izobraževanja zaposlenih za izredne dogodke v predorih

Izvedba vaj, urjenj enot družbe DARS in skupnih urjenj vodij reševalnih služb za predore, ki so daljši od 500 m, je določena v obratnih načrtih zaščite in reševanja.

V letu 2022 je bilo izvedenih vseh 7 predvidenih reševalnih vaj, od tega 4 štabne in 3 praktične. Med praktičnimi vajami je potrebno omeniti regijsko vajo v predoru Golo Rebno in pa meddržavno vajo v predoru Karavanke. Praktične vaje so obravnavale scenarije prometnih nesreč s požari, pri štabnih vajah pa so bili preverjeni odzivi služb za primer požara avtobusa oziroma električnega vozila.

Večina predvidenih urjenj po enotah družbe DARS in skupnih urjenj vodij reševalnih služb je bilo izvedenih. Neizvedene aktivnosti se prenesejo v leto 2023.

V letu 2023 se bodo izvedla:

- urjenja zaposlenih v družbi DARS in skupna urjenja vodij reševalnih služb, ki se niso izvedla v 2022,
- redne vaje (2 praktični regijski vaji, 5 štabnih).

Aktivnosti bodo izvedene v spomladanskem in jesenskem sklopu po sistemih predorov, kjer posredujejo iste reševalne službe. Vaje se bodo izvedle po načrtu za posamezno vajo, ki bo predhodno usklajen z udeleženci vaje.

I.17.7 Projekti na področju vodenja prometa in skrb za varnost uporabnikov

Družba DARS na letni ravni izvaja veliko različnih ukrepov, ki so neposredno povezani z varnostjo, udobjem uporabnikov avtocest in pretočnostjo prometa. Predpogoj dobre prepustnosti je opremljenost avtocestnega sistema z najsodobnejšo opremo. Sodobna oprema za nadzor, vodenje in varnost prometa zagotavlja manj prometnih nesreč, njihovo hitrejšo zaznavo ter posledično zmanjšanje zastojev. S sodobno opremo in vedno hitrejšim pretokom informacij zagotavljamo tudi večjo varnost vzdrževalcev in ostalih intervencij na terenu.

I.17.7.1 Upravljanje in vodenje prometa

24-urni nadzor in vodenje prometa

Nadzorni centri Kozina, Ljubljana, Vranksko, Slovenske Konjice, Hrušica in Glavni nadzorni center (GNC) s svojimi ekipami nadzornikov prometa skrbijo za nenehni nadzor prometa in zagotavljajo optimalno varnost ter pretočnost slovenskih avtocest in hitrih cest. Glavni nadzorni center (GNC) pokriva celotno območje AC/HC v RS, povezuje regionalne nadzorne centre in usklajuje akcije med njimi. Med drugim skrbi za nadzor in vodenje prometa na državni ter mednarodni ravni, kjer skrbi za nemoten potek izvajanja mednarodnih načrtov vodenja prometa (Traffic management plans - TMP). Poleg koordinacije RNC skrbi GNC tudi za koordiniranost ob večjih dogodkih, kot so na primer izločanja tovornih vozil v času zimske sezone. V času večjih izrednih dogodkov, ko ima le ta vpliv na sosednji RNC, prevzame vlogo koordinatorja tudi med ostalimi področji družbe DARS ter zunanjimi intervencijskimi službami.

Slika 25: Centri za nadzor in vodenje prometa

Največjo strokovnost in pravilno ukrepanje nadzornikov prometa zahtevajo nesreče s požari v predorih ter večje spremenljive vremenske razmere, kot so žled, zmanjšana vidljivost, snežni metež, močan veter zaradi katerih so posledično možne tudi množične prometne nesreče.

V zadnjem času veliko pozornosti poleg prometne varnosti namenjamo tudi pretočnosti prometa, zato ukrepe prilagajamo trenutnim razmeram na avtocesti, prav tako nadgrajujemo sisteme detekcije prometnega stanja. Na dogodke se tako vedno hitreje odzivamo ter s tem zmanjšujemo nevarne situacije in nepotrebne zastoje.

V letu 2022 smo v Oddelku za promet prilagajali delovne procese v nadzornih centrih zaradi epidemije covid-19. Sproti smo prilagajali delovnike zaposlenih v nadzornih centrih ter z vsemi deležniki (policija, URSZR, cestninski nadzor ...) usklajevali ukrepe vodenja in nadzora prometa.

S pomočjo glavnega nadzornega centra (GNC) so bile v letu 2022 uspešno vodene ter koordinirane vse večje aktivnosti za zagotavljanje prometne varnosti ter pretočnosti na AC/HC. Med drugim lahko zagotovo omenimo uspešno izvajanje zimske službe ter izvajanju ukrepov v času turistične sezone. S pomočjo zaposlenih v Oddelku

za promet smo usklajevali izvajanje prometnih zapor s službami, ki sodelujejo pri izvajanju vzdrževalnih ali večjih obnovitvenih del na AC/HC.

Avtocestni promet nadzorujejo kvalificirani certificirani nadzorniki cestnega prometa

V letu 2022 smo s pomočjo simulatorja za Sisteme za nadzor in vodenje prometa (SNVP) usposobili nadzornike prometa vseh nadzornih centrov. Vsako leto je tako predvideno obdobjo usposabljanje na simulatorju SNVP ter predorskem simulatorju, s katerim želimo doseči boljše odzivne čase ob intervencijah ter pravilne reakcije zaposlenih v nadzornih centrih. V skladu z Načrti zaščite in reševanja (NZiR), smo med nadzorniki prometa preverjali znanje iz tega področja. Ugotovljeno je bilo zelo dobro znanje zato so zaposleni pridobili potrdila o usposobljenosti. Nadzorniki prometa RNC Ljubljana so se usposabljali na predorskem simulatorju predora Šentvid in le-to tudi uspešno opravili.

Z namenom povečanja povezanosti, zavzetosti in timskega dela, je bil v mesecu decembru 2022, v Oddelku za promet, izveden Team Building, ki zelo pozitivno vpliva na delovne procese nadzora in vodenja prometa na AC/HC.

Poleg izvajanja usposabljanj so v letu 2023 načrtovana tudi druga izobraževanja na temo prometa in prometne varnosti. V ta namen nameravamo izvesti sklop usposabljanj vseh nadzornikov prometa, na temo varnosti v predorih, upravljanja ventilacije v predorih, prometne zakonodaje ter novitete s področja prometne opreme in signalizacije.

Osveščanje o pomenu varne vožnje ter informiranje o pretočnosti v prometu

Družba DARS si prizadeva, da zagotavlja pogoje za varno vožnjo in da čim bolj zagotavlja pretočnost v prometu. Za zagotavljanje prometne varnosti si prizadevajo tudi druge institucije, ki pomembno vplivajo na večjo ozaveščenost uporabnikov, družba DARS pa pri teh vsebinah tvorno sodeluje oz. nekaj aktivnosti (predvsem tiste, ki se tičejo prometa po AC/HC) izvaja sama.

S ciljem, da se zagotovi čim višja stopnja prometne varnosti, so se izvajale različne aktivnosti in preventivne akcije (dosegljivo na povezavi https://www.dars.si/Sporocila_za_javnost/5/prometna_varnost, www.promet.si in na družbenih omrežjih):

- Skupaj za večjo varnost ob začetku motoristične sezone – treningi varne vožnje za motoriste.
- Sodelovanje z Zavodom VOZIM v obliki inovativnih interaktivnih delavnic »Še vedno vozim – vendar ne hodim«, ki potekajo na osnovi podajanja osebne izkušnje poškodovancev v prometnih nesrečah.
- **»Reši življenje«** – upoštevaj pravilno razvrščanje ob zastoju na avtocesti in na ta način prispevaj k temu, da bodo intervencijske vožnje reševalcev do prometne nezgode potekale čim hitreje. Preventivna vsebina se lahko na portalih objavlja takrat, ko ni drugih aktivnih dogodkov.
- **»Upoštevaj varnostno razdaljo«**, ki je pomembna preventivna vsebina zaradi dokazanega dejstva, da bi bilo na vseh cestah manj prometnih nezgod, če bi bile razdalje med vozili v prometu pravilne (ustreznejše). Preventivna vsebina je še vedno aktivna predvsem na lokacijah, kjer smo vzpostavili dodatno prometno signalizacijo, tako imenovane strešice.
- **»Vozi desno, prehitvaj levo«**, katere začetek sega v leto 2019, se lahko na portalih objavlja takrat, ko ni drugih aktivnih dogodkov in ko promet na voznem pasu ne presega 1.200 vozil/uro. Ko je promet gost, pa te vsebine niso več ustrezne, saj se pogoji takšne vožnje spremenijo.
- Druge pomembne vsebine, kot primer: podajanje prometnih informacij glede čakalnih časov (zastojev) na mejnih prehodih z navedbo druge izbire (ugodnejše smeri) ter informacije v zvezi z epidemijo, ki vplivajo na promet in prometna dogajanja.

Poleg zgoraj omenjenih akcijah smo sodelovali še pri izvajanju preventivnih akcij Agencije RS za prometno varnost: »Alkohol«, »Hitrost« in »Telefon«. Namen teh akcij je bil predvsem poziv voznikom k temu, da ne uživajo alkohola, medtem ko nameravajo za volan, in zmanjšanju/prilagoditvi hitrosti na cesti.

Izvajanje ukrepov na področju prometa in skrbi za varnost uporabnikov

- Umirjanje hitrosti in povečanje pretočnosti.
- Menjava varnostnih ograj in prometne signalizacije.
- Postavitev varnostnih ograj na objektih za preprečevanje zdrsa vozil z objektov.
- Zamenjava kašipotne signalizacija na izvozih z avtocest.
- Zamenjava zaključnic in postavitev dodatnih varnostnih ograj ter postavitev blažilnikov trkov.

Upravljanje inteligentnih transportnih sistemov (ITS) oziroma t. i. pametnih avtocest

- V izvedbi je projekt upravljanja s prometom na mestnih vpadnicah Ljubljane.
- V izvedbi je projekt avtomatskega prenosa dogodkov iz predorskih nadzorno krmilnih sistemov v sistem Kažipot in v sistem C-ITS (2. del).

I.17.7.2 Zagotavljanje prometnih informacij

Na evropski ravni so prometne informacije v Sloveniji optimalno obdelane in posredovane uporabnikom. Hitrejša in kakovostna prometna informacija je pogoj za optimalno pretočnost in prometno varnost. Prometni dogodki so v Sloveniji zelo hitro zaznani. Hitrost in zanesljivost povečuje uporaba sodobnih sistemov, prek katerih je vse več informacij uporabnikom dosegljivih že v nekaj sekundah. Zadnji tak sistem je zaznava nasprotne vožnje, ki je prek sodobnih sistemov t. i. C-ITS v trenutku dostopna uporabnikom. Tudi mediji oz. kanali, po katerih se pretakajo informacije, so vsako leto številnejši, saj različni uporabniki (glede na starost in vrsto prevoznega sredstva) uporabljajo različne komunikacijske kanale.

Družba DARS razvoju informacijskih kanalov in zaznavi dogodkov sledi na način, da redno uvaja nove tehnologije, pilotne sisteme in da je vključena v mednarodne delovne skupine na tem področju.

Prometno-informacijski center: vir verodostojne in ažurne prometne informacije

Vsebine na spletni strani www.promet.si, ki jih uporabniki najbolj spremljajo:

- dogodki in potek prometa na zemljevidu,
- cestne kamere,
- cene goriva,
- merilna mesta sistema Burja,
- virtualni asistent Stane.

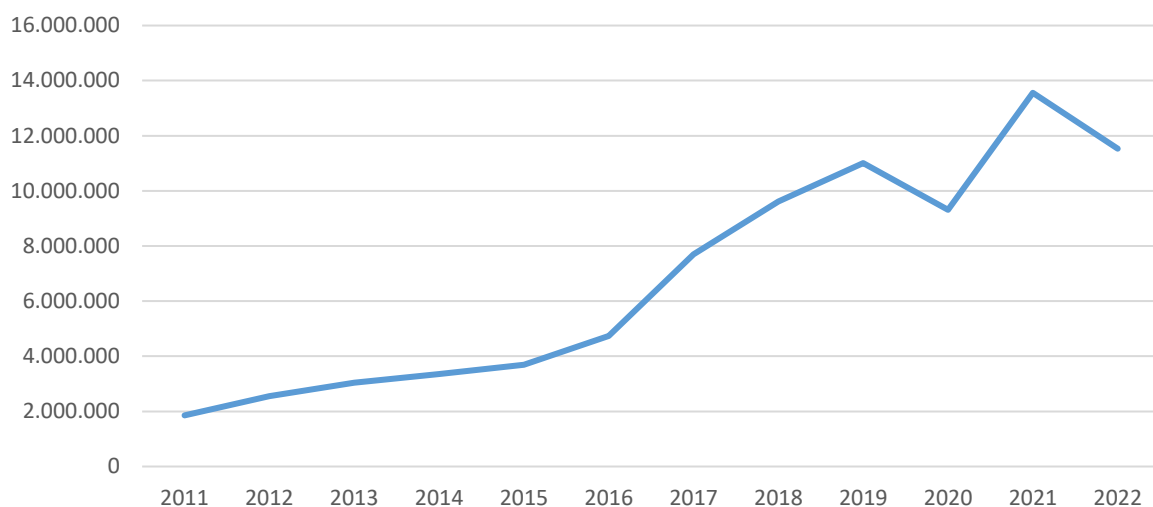
Ob tem je na voljo še možnost kreiranja lastnega uporabniškega računa (Moj Profil/Prijava), prek katerega se uporabniki lahko naročijo na številne informacije po e-pošti, npr. na tedensko prometno napoved, posebna opozorila za tovornjake ipd.

Prometno-informacijski center je v zadnjih 15 letih:

- posredoval več kot 530.000 informacij o dogodkih na državnem cestnem omrežju: v povprečju 35.515 na leto, 2.959 na mesec in 98 na dan,
- samo v zadnjih osmih letih so operaterji v PIC-u sprejeli že več kot 1.000.000 klicev, spletno stran pa je v tem času obiskalo več kot 11.000.000 različnih uporabnikov.

Rast prometa in števila dogodkov kaže razlika med dogodki prvo leto delovanja PIC-a (2006) in leta 2022. Leta 2006 je PIC poročal o 11.545, leta 2022 pa o 50.093 dogodkih. Zaradi vpliva krize zaradi covid-19 se je leta 2020 število dogodkov zmanjšalo, leta 2021 se je že približalo letu 2019, leta 2022 pa ga je že preseglo. Tako se spet povečuje potreba po prometnih informacijah. Uporaba lastnih kanalov obveščanja je kljub manjšemu številu dogodkov že leta 2021 presegla leto 2019. Pomemben dejavnik pri tem so dejavnosti Prometno-informacijskega centra in Darsove Službe za komuniciranje pri promoviranju prometnih informacij.

Slika 26: Aktivna uporaba prometnih informacij

Prikaz aktivne uporabe prometnih informacij predstavlja uporabo več kanalov, prek katerih uporabniki dostopajo do prometne informacije (svetovni splet, Twitter, Facebook, aplikacija za mobilne naprave, klici v PIC).

Aktivna uporaba prometnih informacij, ki jih zagotavlja Prometno-informacijski center, se je zaradi razmer ob epidemiji covid-19 leta 2020 zmanjšala na raven iz leta 2018. Pri tradicionalnih medijih je padla še precej bolj, skok leta 2021 je bil izjemen in je delno posledica zatišja leto prej. Leta 2022 se je trend vrnil na obdobje pred letom 2020 in predvidevamo zmerno rast tudi v prihodnje.

Mednarodno vodenje prometa (Traffic management plan – TMP)

V družbi DARS že več let aktivno sodelujemo s sosednjimi državami na področju mednarodnega vodenja prometa.

V letu 2022 smo upravljalci avtocest v Sloveniji (GNC DARS) in sosednjih državah večkrat uporabili sistem TMP za medsebojno obveščanje in usklajevanje ukrepov. Izkazal se je za dobro orodje, ki izboljša in pospeši medsebojno komunikacijo. Razvoj na področju digitalizacije pa narekuje stalno prilagajanje in nadgrajevanje sistema.

Gre za prvi povsem digitalizirani sistem mednarodnega vodenja prometa v Evropi. S tem je narejen velik korak k hitrejšemu in mednarodno usklajenemu obveščanju in vodenju prometa na glavnih cestnih povezavah v tem delu Evrope. S tem je tudi močno izboljššan odziv na večje nepredvidene izredne dogodke, ki zahtevajo takojšnje operativno mednarodno usklajevanje.

Vodenje prometa na AC omrežju (slovenski TMP)

V letu 2022 smo uspešno aktivirali državne načrte za vodenje prometa, in sicer za boljše ukrepanje in preusmerjanje prometa ob zaprti avtocesti. Usklajeni so z DRSI in policijo, v veliko pomoč pri izvedbi pa so bile izkušnje pri izdelavi mednarodnih načrtov. Državni načrti so osnovno vodilo upravljavcem cest za primere, ko se promet zaradi izrednih dogodkov preusmerja na vzporedno cestno omrežje.

I.17.8 Upravljanje človeških virov

Zavzeti in kompetentni zaposleni so ena od treh strateških smernic družbe DARS, ki izhajajo iz Strategije družbe DARS 2021–2025. Ključni strateški cilji v okviru te strateške usmeritve so:

- nenehna krepitev zavzetosti in kompetentnosti zaposlenih,
- razvoj voditeljstva in
- zagotavljanje varnosti delavcev pri delu in krepitev njihovega zdravja.

V družbi DARS se zavedamo, da so visoko motivirani, zavzeti in ustrezno usposobljeni zaposleni ključni za uspeh ter doseganje in preseganje zastavljenih strateških ciljev. Zavedamo se, da prav zaposleni s svojim znanjem, predanostjo in pripadnostjo ustvarjajo ključno dodano vrednost za našo organizacijo, zato:

- sodelavcem omogočamo nenehno krepitev njihove kompetentnosti v okviru internih in eksternih strokovnih usposabljanj ter spodbujamo njihov profesionalni in osebni razvoj;
- skrbimo za razvoj vodij in njihovih kompetenc ter jih spodbujamo v smeri voditeljstva;
- skrbimo za varnost in zdravje zaposlenih;
- zaposlenim omogočamo lažje usklajevanje družinskih in delovnih obveznosti v okviru ukrepov polnega certifikata Družini prijazno podjetje;
- obravnavamo in nagradujemo predloge izboljšav in dobrih idej zaposlenih;
- podeljujemo priznanja in pohvale zaposlenim za njihove delovne dosežke ter prizadevnost pri delu;
- skrbimo za dobro medgeneracijsko sodelovanje;
- zaposlenim zagotavljamo visoko raven socialne varnosti in ob težkih življenjskih preizkušnjah pomagamo s solidarnostno pomočjo ter psihosocialno podporo in svetovanjem;
- skrbimo za varovanje dostojanstva zaposlenih pri delu z ustreznimi internimi pravilniki in akti, ki jih dosledno izvajamo, ter imamo ničelno toleranco do vseh oblik kratenja človekovih pravic in dostojanstva.

Podatki o zaposlenih v družbi DARS

Tabela 15: Ključni podatki o zaposlenih v družbi DARS za leti 2021 in 2022

	2021	2022
Stanje zaposlenih v družbi DARS		
Število zaposlenih v družbi DARS – z nadomeščanji	1.234	1.256
Število zaposlenih v družbi DARS – brez nadomeščanj	1.233	1.252
Demografski podatki o zaposlenih		
Povprečna starost zaposlenih	46,9 leta	47,2 let
Odstotek zaposlenih žensk	25,2 %	25,5 %
Število zaposlenih moških	923	936
Število zaposlenih žensk	311	320
Izobrazbena struktura zaposlenih		
Odstotek zaposlenih z največ IV. stopnjo izobrazbe	35,3 %	34,8 %
Odstotek zaposlenih s V. stopnjo izobrazbe	31,8 %	31,4 %
Odstotek zaposlenih s VI. stopnjo izobrazbe	18,9 %	19,7 %
Odstotek zaposlenih s VII. ali višjo stopnjo izobrazbe	14,0 %	14,1 %
Socialna varnost zaposlenih v družbi DARS		
Število dodeljenih solidarnostnih pomoči	58	51
Število delavcev s priznano invalidnostjo	48	55
Število uvedenih postopkov za priznanje invalidnosti	27	30
Število prijav v prostovoljno pokojninsko zavarovanje	23	66
Stopnja bolniške odsotnosti	6,76 %	7,55 %

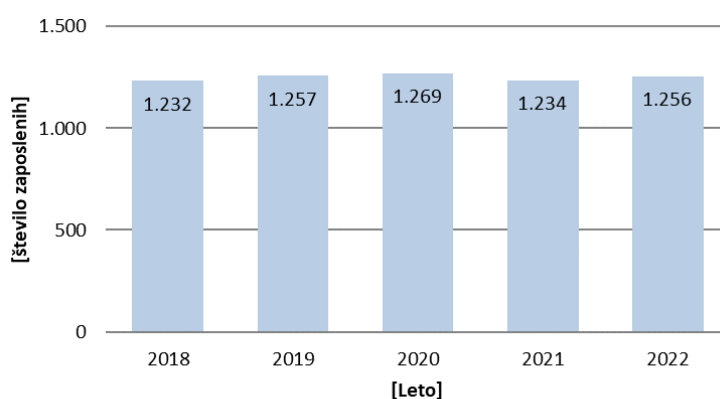
Razvoj zaposlenih – izobraževanje in usposabljanje	2021	2022
Obseg izobraževanj v urah na zaposlenega ²	9	12,50
Vrednost izobraževanj na zaposlenega	111	134
Obseg udeležencev na izobraževanju	1.781	3.938

Zaposlovanje

Za doseganje zastavljenih poslovnih ciljev v letu 2022 in nemoteno poslovanje je potekalo zaposlovanje v skladu s sprejetim Operativno-izvedbenim delom Kadrovskega načrta za leto 2022. V letu 2022 je bilo izvedenih 90 eksternih in 20 internih objav prostih delovnih mest, torej skupaj 110 prostih delovnih mest. V letu 2022 je našo organizacijo zapustilo 45 zaposlenih, zaposlilo pa se je 67 novih sodelavcev.

Konec leta 2022 je družba štela 1.256 zaposlenih, kar je dvaindvajset več kot predhodno leto.

Slika 27: Število zaposlenih v družbi DARS od 2018 do 2022

Skrb za socialno varnost zaposlenih

Ob upoštevanju številnih specifičnih dejavnikov delovnega okolja, vpliva internih in zunanjih sprememb na trgu dela ter delavca kot posameznika ima skrb za socialno varnost zaposlenih v družbi DARS pomembno vlogo pri razvoju človeških virov. Po obdobju epidemije korona virusa je v letu 2022 vplival na organizacijo dela višji bolniški stalež zaposlenih in pomanjkanje delovne sile na trgu dela, za zapolnitve nekaterih delovnih mest.

V skladu z veljavno zakonodajo in internimi akti delodajalca družba DARS nadaljuje z izvajanjem že utečenih dobrih praks, ki pomembno prispevajo k višji socialni varnosti zaposlenih, kot tudi bodočih upokoјencev. V letu 2022 je bilo zaposlenim izplačanih enainpetdeset solidarnostnih pomoči. Sto deset zaposlenih je bilo upravičenih do izplačila jubilejne nagrade. Vsi zaposleni, ki so sklenili delovno razmerje v družbi pa so bili vključeni v kolektivno dodatno zavarovanje za dodatno pokojnino po svoji izbiri, pri enem od treh upravljavcev pokojninskih skladov, s katerim je zaposlenim ponujen pomemben vidik zagotavljanja socialne varnosti tudi potem, ko se bodo upokojili. V letu 2022 je bilo v teku trideset invalidskih postopkov. V tem letu je dvanajst delavcev pridobilo kategorijo invalidnosti. Vsem je bilo zagotovljeno drugo ustrezno delo. Petim delavcem invalidom je v letu 2022 prenehalo delovno razmerje iz razloga starostne ali invalidske upokojitve. Število zaposlenih z ugotovljeno kategorijo invalidnosti narašča tudi v letu 2022. V tem letu je bilo v družbi mesečno zaposlenih povprečno 49 delavcev s priznano kategorijo invalidnosti, kar predstavlja povprečno 12 invalidov nad zakonsko določeno kvoto, zato pri Javnem jamstvenem, preživninskem in invalidskem skladu Republike Slovenije uveljavljamo nagrado za preseganje kvote invalidov in oprostitev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

² GRI GS 404-1.

V letu 2022 se je upokojilo osemnajst delavcev, dvanajst manj kot v letu 2021. Šestintrideset delavcev nadaljuje z delom po izpolnitvi pogojev za upokojitev. Pripravljenih je bilo 25 pogodb za opravljanje začasnega ali občasnega dela upokojencev za upravičence, ki so opravljali delo skladno z določili Zakona o urejanju trga dela.

Delež upravičene zadržanosti z dela, ki v največji meri predstavlja odsotnost zaradi zdravstvenih razlogov, je v letu 2022 znašal 7,55 % glede na redno delo in je višji za 0,79 odstotne točke, glede na preteklo leto, ko je znašal 6,76 %. Število izgubljenih dni zaradi upravičene zadržanosti z dela je znašalo povprečno 19,90 delovnih dni na zaposlenega, v letu 2021 je bilo teh odsotnosti povprečno 17,75 dni na zaposlenega.

Glede na vse večjo zahtevnost in kompleksnost delovnih procesov, visok delež upravičene zadržanosti z dela, visoko število zaposlenih s spremenjeno delovno zmožnostjo, upošteva višjo povprečno starost in daljšo delovno aktivnost ter pomanjkanje kadrov na trgu dela, zahteva posebno skrb načrtovanje kadrovskih resursov.

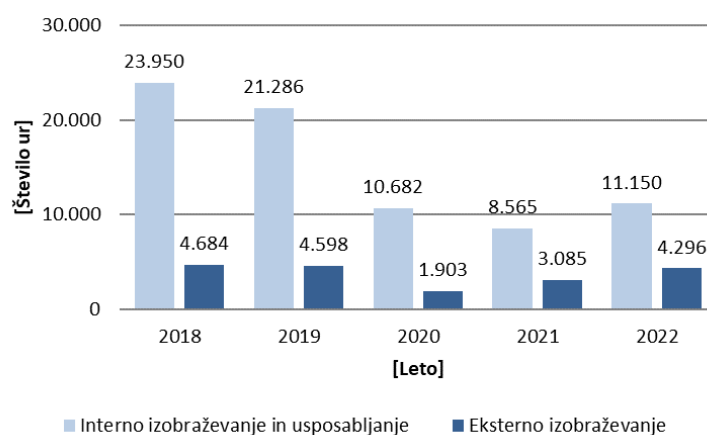
Razvoj kadrov

Razvoj kadrov v letu 2022 je bil usmerjen na področje razvoja ključnih kadrov. Ključne kadre predstavljajo delovno nadpovprečno uspešni sodelavci z bogatim strokovnim znanjem in veščinami ter vodje. Za slednje je v letu 2022 potekalo merjenje menedžerskih in socialnih kompetenc s ciljem, da se na osnovi rezultatov in ugotovitev pripravi za vsakega posameznega vodjo individualni razvojni načrt. Rezultati služijo tudi za analizo stanja vodenja v družbi ter pripravo programa nadaljnjega sistematičnega razvoja vodstvenih kompetenc.

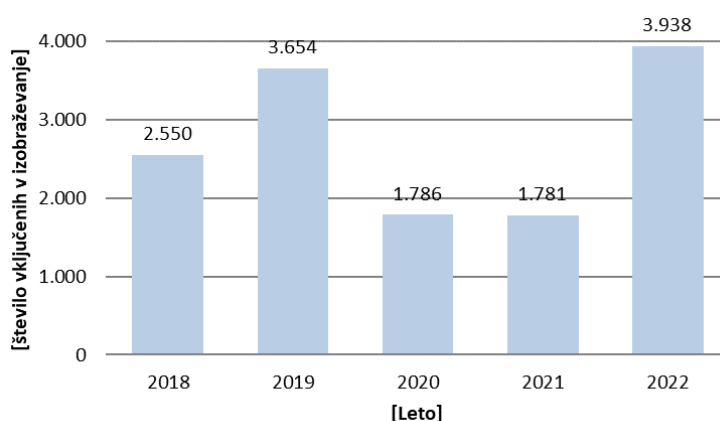
Izobraževanja in usposabljanja v letu 2022 so predstavljala nadaljevanje trenda na področju računalniške pismenosti. Epidemija covid-19 v predhodnih letih je dodobra razvila zavedanje o pomenu digitalizacije poslovanja in intenzivirala prizadevanja, da se v naši družbi razvijejo ustrezni poslovni procesi in takšna računalniška pismenost vseh zaposlenih, da lahko poslovanje nemoteno poteka. Vse to je bilo tudi podlaga temu, da je lahko večina izobraževanj in usposabljanj potekala v digitalni obliki in e-obliki prek različnih izobraževalnih portalov in platform. S ciljem, da zaposleni pridobijo dodatna potrebna in želena znanja ter veščine za uspešnejšo in bolj suvereno uporabo digitalne tehnologije, smo v letu 2021 pristopili k merjenju digitalnih kompetenc ter na tej osnovi k sistematičnemu in ciljno naravnemu usposabljanju iz računalniških znanj po meri zaposlenih, ki je v veliki meri zaznamovalo leto 2022. V letu 2022 smo za samostojno učenje in usposabljanje začeli uspešno uporabljati tudi lastni e-portal, v okviru katerega je zaposlenim omogočeno pridobivanje znanja različnih vsebin za razvoj strokovnih in osebnostnih kompetenc.

Z organizacijo internih izobraževanj v živo, online ali e-izobraževanj želimo čim več zaposlenim omogočiti možnost pridobivanja znanja in veščin za profesionalni in tudi osebni razvoj. Našim strokovnjakom in tistim zaposlenim, ki morajo pri svojem delu nenehno slediti razvoju stroke, zakonodajnim in tehnološkim spremembam, pa omogočamo pridobitev visoko strokovnih in specifičnih znanj tudi izven okvirov naše družbe ter v tujini.

Slika 28: Prikaz števila izobraževalnih ur v obdobju 2018–2022

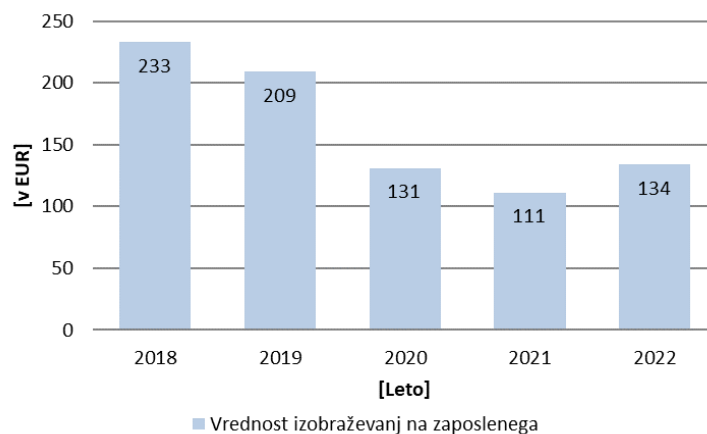
Slika 29: Število vključenih v izobraževanje v obdobju 2018–2022

Izobraževanja in usposabljanja za zaposlene so bila organizirana v različnih oblikah, s katerimi je bilo mogoče doseči največ udeležencev in obenem učinkovito prenesti nova znanja. Še vedno imajo največji delež v obsegu opravljenih izobraževalnih ur interna izobraževanja zaposlenih »v živo«, in sicer v obsegu 42 %, sledijo eksterna izobraževanja v obsegu 24 %, izobraževanja preko digitalnih povezav pa predstavljajo 34 % skupno opravljenih izobraževalnih ur. Pomembno vlogo pri tem ima e-izobraževanje, ki je bilo uvedeno v začetku leta, in dosega 15-odstotni delež v skupnih izobraževalnih urah.

Vrednost eksternih izobraževanj v letu 2022 je znašala 63 evrov na zaposlenega, vrednost internih izobraževanj na zaposlenega pa 71 evrov.

Slika 30: Vrednost uporabljenih finančnih sredstev za izobraževanje na zaposlenega v obdobju 2018–2022

Projekti na področju upravljanja človeških virov

V družbi DARS so v letu 2022 potekale aktivnosti, s katerimi se je nadgrajevalo obstoječ sistem upravljanja s kadri, s tem pa omogočalo boljše rezultate na področju izobraževanja, motivacije in zavzetosti zaposlenih.

Kadrovski informacijski sistem: Vzpostavljen je bil novih kadrovski informacijski sistem, ki nudi ažurne in dostopne informacije kadrovski službi, prav tako pa tudi vsakemu zaposlenemu, vodjem in vodstvu. V letu 2022 se je sistem nadgrajeval na več modulih, kar po novem omogoča hitrejšo obdelavo prejetih prijav na delovno mesto, preglednejši sistem nagrajevanja delovne uspešnosti, priprave različnih poročil ipd.

Priprava razvojnih načrtov: Eden od strateških ciljev je priprava razvojnih načrtov za ključne kadre v družbi DARS. V letu 2022 se je nadaljevalo z merjenjem menedžerskih in socialnih kompetenc ključnih kadrov, ki pomembno prispevajo k uresničevanju ciljev družbe. V pripravo razvojnih načrtov na podlagi rezultatov je bilo vključenih skupno 80 zaposlenih. Aktivnosti pa se nadaljujejo tudi v letu 2023.

Vzpostavitev lastnega portala za e-izobraževanja: V začetku leta 2022 se je v družbi DARS vzpostavil portal za izvedbo e-izobraževanj. Ta omogoča, da se zaposleni udeležijo vsebinsko raznolikih izobraževanj v terminu in kraju, ki njim najbolj ustreza. V e-izobraževanje je bilo vključenih skupno 1.799 sodelavcev, realiziranih pa je bilo 2.376 izobraževalnih ur, kar predstavlja 15 % vseh izobraževalnih ur.

Sofinanciranje šolnin zaposlenim v procesu izobraževanja ob delu: Družba DARS vsako leto objavi interni razpis za sofinanciranje stroškov šolnin v procesu izobraževanja ob delu ter za zagotovitev nadomestila plače za čas odsotnosti z dela zaradi študijskih obveznosti. V letu 2022 je bilo na podlagi prijave na interni razpis 15 zaposlenim omogočeno sofinanciranje stroškov šolnin in 23 zaposlenim nadomestilo plače za čas odsotnosti z dela zaradi študijskih obveznosti.

Merjenje organizacijske klime in zadovoljstva zaposlenih: V letu 2021 začeto merjenje digitalnih kompetenc zaposlenih se je v letu 2022 nadaljevalo. Na podlagi že pridobljenih rezultatov merjenja so potekala tudi ciljno usmerjena računalniška usposabljanja za zapolnitev ugotovljenih vrzeli v digitalnih znanjih. Ta usposabljanja so zajemala tečaje urejevanja preglednic, oblikovanja dokumentov in prezentacij, projektnega vodenja ipd. Teh usposabljanj se je udeležilo skupno 296 zaposlenih.

Razvoj voditeljstva: Vodenje predstavlja odgovorno funkcijo na področju upravljanja z zaposlenimi, zato je razvoj vodij in njihovih kompetenc eden od strateških ciljev družbe DARS. V letu 2022 vodjem so za vodje uvedena kratka online izobraževalna srečanja, ki potekajo do dvakrat mesečno in na katerih se obravnavajo aktualne tematike in izzivi s področja vodenja. Poleg tega imajo vodje dodatno možnost pridobivanja znanja tudi v obliki e-izobraževanj, v obliki coachingov in treningov. Za strokovno podporo in usmeritve pri delu vodje prejema tudi bilten Vodja DARS.

Štipendiranje dijakov in študentov: V letu 2022 smo pristopili k štipendiranju dijakov in študentov za tista delovna mesta v družbi, za katera je v naslednjih letih predvidena potreba po kadrih in so obenem tudi deficitarni na trgu dela. Z namenom lastne predstavitve je družba sodelovala tudi na različnih sejmih in strokovnih srečanjih, kjer je imela možnost predstaviti prednosti zaposlitve v družbi DARS.

Merjenje organizacijske klime in zadovoljstva zaposlenih: Merjenje zadovoljstva in zavzetosti zaposlenih je bilo izvedeno tudi v letu 2022. Rezultati v primerjavi s prehodnimi leti kažejo upad stopnje delovne zavzetosti in zadovoljstva zaposlenih kot posledica večjih pričakovanj zaposlenih vsled aktualne gospodarske situacije, predvsem na področju nagrajevanja.

POLNI CERTIFIKAT

Družba DARS je družini prijazno podjetje: Na osnovi sprejetih ukrepov iz naslova pridobljenega polnega certifikata Družini prijazno podjetje so se v letu 2022 nadaljevale aktivnosti, ki zaposlenim omogočajo lažje usklajevanje zahtev dela in družinskega življenja.

I.17.8.1 Oblikovanje varnega delovnega okolja

Delovno okolje zaposlenih v Darsu so ceste z objekti, potrebnimi za njihovo obratovanje, na njih potekajoči promet, servisni in upravni prostori ter oprema potrebna za izvajanje del (vozila, stroji, orodja in drugi pripomočki za delo). Osnova za zagotavljanje varnosti pri delu je pravilno načrtovanje, to je načrtovanje, ki upošteva zagotavljanje varnosti vseh deležnikov, tako v času gradnje, kot v času obratovanja. Ceste in objekti morajo biti takšni, da je zagotovljena tako varnost udeležencev v prometu, kot tudi varnost delavcev pri nadzoru prometa in delavcem pri vzdrževanju. Tega se v Darsu zelo zavedamo in že uveljavljene rešitve zato stalno preverjamo, dopolnjujemo ter izboljšujemo. Ob obnovah cest širimo odstavne pasove, menjamo varnostne ograje z ograjami višjega nivoja zadrževanja, postavljamo dodatno prometno signalizacijo, ki jo varujemo pred naletom vozil, urejamo varne dostope do objektov. Iste rešitve vgrajujemo tudi v nove odseke cest.

Načela "bolj varno za vse", se držimo tudi pri nabavi delovne opreme. Kupujemo nove stroje in vozila, ki so tehnološko sodobnejša, bolj varna in manj obremenjujejo okolje. Lokacije avtocestnih baz in izpostav smo opremili s polnilnicami za električne avtomobile, pričeli smo z uvajanjem električnih vozil, orodja na bencinski pogon pa zamenjujemo z baterijskimi. Varnost in zdravje pri delu sta sestavni del vseh procesov v naši družbi. O tem razmišljajo vsi zaposleni, podpora pri odločitvah pa jim nudijo strokovni delavci Službe za varnost in zdravje pri delu. Da bi lahko sledili napredku se delavci redno izobražujejo, udeležujejo strokovnih posvetov in sejmov.

Nezgode pri delu

V letu 2022 je bilo Službi za varnost in zdravje pri delu prijavljenih 26 nezgod s poškodbami delavcev pri delu, oziroma kar 5 manj kot leto prej (31). Poškodovalo se je 22 vzdrževalcev, 3 cestninski nadzorniki in 1 študentka (pomoč v Glavni pisarni). Zaradi poškodb ni prišlo do invalidnosti nobenega od delavcev, 6 delavcev je bilo v bolniški več kot 30 dni, v 2 primerih pa je šlo za lažje poškodbe in ni bilo potrebe po bolniškem staležu.

Zaradi poškodb nastalih v 2022 je bilo izgubljenih 499 delovnih dni, kar je najmanj v zadnjih 11 letih. Ker je bilo lani nezgod pri delu manj kot prejšnja leta, je bil tudi skupni bolniški stalež zaradi poškodb pri delu (upoštevaje nadaljevanje zdravljenja treh poškodovanih iz leta 2021) najmanjši po letu 2017. Vsi delavci poškodovani v letu 2021 so z zdravljenjem lani zaključili, 6 delavcev, ki so se poškodovali v zadnjih mesecih 2022, pa zdravljenja še ni zaključilo.

I.17.9 Odgovornost do naravnega okolja

Glede na naše poslanstvo smo zgradili in upravljamo AC-omrežje, ki je tesno povezano z naravnim okoljem tako v fazi umestitve v prostor kot v fazi upravljanja in nadaljnjega razvoja avtocestnega omrežja. Naša zaveza je, da v vseh fazah delovanja delujemo okoljsko odgovorno in vseskozi zmanjšujemo škodljive vplive na okolje.

Družba DARS ima področje energije sistematično obvladovano, kar potrjuje pridobljen mednarodni standard ISO 50001.

Družba DARS se z letno porabo energije 41,77 GWh (v letu 2022) že uvršča med velike slovenske porabnike energije. Glede na procese družbe, ki jih določa potreba po upravljanju predorov in osvetljevanju površin, pa tudi po upravljanju in vzdrževanju cest, predstavlja največjo porabo energije električna energija (51,8 %), ki ji sledi poraba goriva za pogon vozil (38,1 %). Manjši del energije se porablja za potrebe ogrevanja objektov, to področje je zaradi velikih možnosti optimizacije pomemben element upravljanja energije.

Strategija družbe 2021–2025 namenja velik poudarek energetske učinkovitosti in varovanju okolja, zato smo v strategiji določili, kot enega izmed desetih strateških ciljev, **razvoj trajnostne infrastrukture in krožnega gospodarstva**, z dvema ključnima kazalnikoma:

- Zmanjšati delež rabe energije za 5 odstotkov na km AC in HC omrežja v upravljanju do leta 2025 glede na leto 2019.
- Zmanjšati delež izpustov CO₂ na km AC in HC omrežja v upravljanju za 15 odstotkov do leta 2025 glede na leto 2019.

Ključne kazalnike bomo dosegli z naslednjimi operativnimi cilji:

- Količinska poraba električne energije se bo do leta 2025 zmanjšala za 15 odstotkov glede na obstoječe stanje porabnikov električne energije za leto 2015.
- Zmanjšati porabo energentov za ogrevanje za 30 odstotkov do leta 2025 glede na izhodiščno leto 2015 in zmanjšati izpuste CO₂ energentov za ogrevanje za 30 odstotkov do leta 2025 glede na izhodiščno leto 2015.
- Zmanjšati povprečno porabo goriva za delovna vozila in mehanizacijo ter lahka tovorna vozila za 2 odstotka do leta 2025 glede na leto 2019.
- Povečati delež energije iz obnovljivih virov do leta 2025 v skupni porabi na področjih:
 - o ogrevanja za 15 odstotkov glede na leto 2019,
 - o električne energije za 1 odstotek glede na leto 2019.
- Do leta 2025 ustanovitev vsaj ene Energetske skupnosti, ki bo temeljila na obnovljivih virih energije.
- Do leta 2025 zagotovitev 20 odstotkov voznega parka osebnih vozil za službene namene na alternativna pogonska goriva (električna vozila, SZP ali hibridi) in 10 odstotkov lahkih tovornih vozil na stisnjen zemeljski plin.

Skupna raba energije

Spodnja tabela predstavlja rabo in trende porabe energije po vrstah energentov. S celovitim pristopom upravljanja energije in pripadajočimi ukrepi smo uspeli zmanjšati porabo energije pri energentu električna energija ter ogrevanje, kjer se je na osnovi energetskih pregledov izvedel bistveni del načrtovanih ukrepov.

Tabela 16: Raba energije

		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Elektrika	MWh	25.735	25.181	24.526	23.598	22.584	21.670	22.190	21.653
Goriva	MWh	16.384	17.538	16.369	18.662	18.081	16.752	17.646	15.911
Zemeljski plin	MWh	1.866	1.524	1.676	1.443	1.386	1.564	1.812	1.642
UNP propan	MWh	2.018	2.253	2.123	1.964	1.857	1.736	1.994	1.681
UNP propan butan	MWh	1.171	1.225	1.105	852	475	428	403	408
Kurilno olje	MWh	238	344	291	238	97	58	82	74
Daljinsko ogrevanje	MWh	586	810	778	638	550	0	0	400
Biomasa	MWh	0	0	0	0	0	452	482	0
Skupaj	MWh	47.998	48.875	46.868	47.395	45.030	42.660	44.609	41.769

Drugi podrobnejši podatki in prikazi odgovornega ravnanja do naravnega okolja bodo navedeni v »Trajnostnem poročilu za leto 2022«, ki je samostojen dokument.

I.17.10 Vključenost v širšo družbo

Lokalna skupnost je vključena v vseh fazah umeščanja avtocest v prostor, njeni predlogi in pobude se primerno upoštevajo.

Priznanja in nagrade

Družba DARS je v zadnjih letih prejela naslednja priznanja in nagrade:

- priznanje Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti za primer dobre prakse na področju promocije zdravja pri delu za leto 2012;
- priznanje Evropske mreže za promocijo zdravja (ENWHP) pri delu za primer dobre prakse za leto 2013;
- DARS ugledni delodajalec v letu 2013;
- DARS ugledni delodajalec v letu 2015;
- DARS je skupaj z Republiko Slovenijo prejemnik posebnega jubilejnega odličja Maksa Fabianija v letu 2015;
- DARS ugledni delodajalec v letu 2016;
- DARS ugledni delodajalec v letu 2018;
- DARS priznanje za okolju prijazen storitev za leto 2019;
- priznanje Fakultete za elektrotehniko Univerze v Ljubljani v letu 2020;
- DARS ugledni delodajalec v letu 2022.

Zaveze zunanjim pobudam

V družbi DARS prostovoljno sodelujemo v pobudah, ki spodbujajo etično ravnanje ter okoljsko, družbeno in ekonomsko vzdržno poslovanje.

Članstvo v mednarodnih združenjih

Družba DARS aktivno sodeluje s sorodnimi podjetji v tujini in je vključena v članstvo v mednarodnih organizacijah. Najpomembnejše med njimi je evropsko združenje avtocestnih koncesionarjev ASECAP, kjer zasedamo tudi nekatere pomembne funkcije in prek katerega posredno sodelujemo z globalnim združenjem lastnikov in operaterjev cestninskih objektov IBTTA. Prek Nacionalnega komiteja PIARC Slovenija je družba DARS vključena tudi v PIARC, ki je kot nepolitično in nepridobitno svetovno cestno združenje ustanovljeno z namenom izmenjave znanj na področju cest in prometa. Družba DARS je članica platforme za vzpostavitev evropskega elektronskega cestninjenja EPF (EETS Facilitation Platform) in pridružena članica platforme EasyGo. Poleg formalnega članstva smo prisotni tudi na dogodkih, ki jih organizirajo druga stanovska institucije. Podrobnejša predstavitev mednarodnega sodelovanja družbe DARS je razvidna iz poglavja I.13 *Mednarodno sodelovanje in pridobivanje evropskih nepovratnih sredstev*.

Družbena odgovornost

Zavedamo se odgovornosti, ki jo imamo do ljudi in okolja, v katerem delujemo. Z ozaveščanjem in preventivnimi akcijami na področju prometa in prometne varnosti ter varovanja okolja se aktivno vključujemo v aktualno družbeno dogajanje in ga po svojih močeh sooblikujemo na boljše.

Na področju družbene odgovornosti posvečamo posebno pozornost vsebinam, povezanim z varnostjo v prometu, izobraževanju in preventivnemu delovanju na avtocestah in hitrih cestah, ki jih upravljamo in vzdržujemo.

Sponzorstva in donacije

Zavedamo se odgovornosti, ki jo imamo do ljudi in okolja, v katerem delujemo. Z ozaveščanjem in preventivnimi akcijami na področju prometa in prometne varnosti ter varovanja okolja se aktivno vključujemo v aktualno družbeno dogajanje in ga po svojih močeh sooblikujemo na boljše.

Na področju družbene odgovornosti namenjamo posebno pozornost vsebinam, povezanim z varnostjo v prometu, izobraževanju in preventivnemu delovanju na cestah, ki jih upravljamo. Sredstva namenjamo projektom s področja preventive v prometu in strokovnim srečanjem, povezanim s prometom in varnostjo ter graditvijo, vzdrževanjem in upravljanjem avtocest in hitrih cest. Pomagamo pa tudi gasilskemu društvu in drugim, ki intervenirajo ob izrednih dogodkih na avtocestnem sistemu v našem upravljanju.

Varstvo osebnih podatkov

Družba DARS posebno pozornost namenja zagotavljanju skladnosti obdelave osebnih podatkov z veljavnimi predpisi, ki urejajo to področje. Imenovana je pooblaščenca oseba za varstvo osebnih podatkov v družbi.

Z osebnimi podatki zaposlenih, poslovnih partnerjev ter drugih deležnikov naših poslovnih procesov ravnamo skrbno ter spoštujemo njihovo zasebnost. Osebnostne podatke zbiramo, obdelujemo in shranjujemo samo za točno določene, jasne in pravno dopustne namene ter v nujno potrebnem obsegu.

Strojna in programska oprema je varovana v skladu z notranjimi akti in načeli upravljanja dostopov do informacijskih rešitev.

Izvajajo se izobraževanja in ozaveščanja zaposlenih, saj ozaveščeni zaposleni lahko bistveno pripomorejo k zagotavljanju skladnosti obdelave osebnih podatkov.

I.17.11 Odgovornost do dobaviteljev/izvajalcev

Družba DARS je tudi v letu 2022 uspešno sodelovala z velikim številom dobaviteljev/izvajalcev (154) tako doma kot v tujini, medtem ko je bilo glede na specifičnost poslovanja večina poslovnega sodelovanja skoncentriranega na dobavitelje/izvajalce iz Slovenije (vrednostno 99 %), in to predvsem na področje gradenj (26 %), nabave storitev (59 %) in nabave blaga (15 %), podrobnejši podatki o višini, strukturi in lokaciji dobaviteljev/izvajalcev so razvidni v nadaljevanju.

Kompleksne postopke javnega naročanja v družbi DARS, ki sodi med največje javne naročnike v Republiki Sloveniji, izvajajo usposobljeni zaposleni s pridobljeno dodatno kvalifikacijo »strokovnjak/strokovnjakinja za oddajo javnih naročil v Republiki Sloveniji«.

Merila za oddajo javnega naročila

Družba DARS je zavezana pri naročanju blaga, storitev in gradenj slediti Zakonu o javnem naročanju. Merila za oddajo javnega naročila so podrobneje opredeljena v 84. členu Zakona o javnem naročanju, kjer je zapisano, da naročnik odda javno naročilo na podlagi ekonomsko najugodnejše ponudbe.

Ekonomsko najugodnejša ponudba se določi na podlagi cene ali stroškov, ob uporabi pristopa stroškovne učinkovitosti, na primer z izračunom stroškov v življenjski dobi, kot ga določa ta zakon, ter lahko zajema tudi najboljše razmerje med ceno in kakovostjo, ocenjeno na podlagi meril, ki se nanašajo na kakovost in okoljske ali socialne vidike, povezane s predmetom javnega naročila. Tovrstna merila lahko na primer vključujejo:

- kakovost, vključno s tehničnimi prednostmi, estetske in funkcionalne lastnosti, dostopnost, oblikovanje, prilagojeno vsem uporabnikom, socialne, okoljske in inovativne značilnosti ter trgovanje in pogoje v zvezi z njim;
- organiziranost, usposobljenost in izkušnost osebja, ki bo izvedlo javno naročilo, če lahko kakovost osebja bistveno vpliva na raven izvedbe javnega naročila;
- poprodajne storitve, tehnično pomoč in pogoje dobave, kot so datum dobave ali dokončanja del, postopek dobave ali izvedbe in trajanje dobav ali del.

Za oddajo javnega naročila storitve izdelave računalniških programov, arhitekturnih in inženirskih storitev ter prevajalskih in svetovalnih storitev naročnik ne sme uporabiti zgolj cene kot edinega merila za oddajo javnega naročila.

Merila za oddajo javnega naročila morajo biti nediskriminatorna, sorazmerna in povezana s predmetom javnega naročila. Šteje se, da so merila povezana s predmetom javnega naročila, če se nanašajo na gradnje, blago ali storitve, ki jih je treba zagotoviti v skladu z javnim naročilom, in sicer v katerem koli pogledu in na kateri koli stopnji njihove življenjske dobe, vključno z dejavniki, povezanimi s posebnim postopkom proizvodnje, zagotavljanja ali trženja teh gradenj, blaga ali storitev ali s posebnim postopkom za drugo stopnjo njihove življenjske dobe, tudi če takšni dejavniki vsebinsko niso del njih.

Naročnik v dokumentaciji v zvezi z oddajo javnega naročila določi relativno utež, ki jo dodeli vsakemu merilu, izbranemu za določitev ekonomsko najugodnejše ponudbe, razen če se slednja določi le na podlagi cene. Navedene uteži se lahko opredelijo z določitvijo razpona z ustrezno največjo razliko. Kadar uteži ni mogoče navesti zaradi objektivnih razlogov, naročnik navede merila v padajočem zaporedju po pomembnosti.

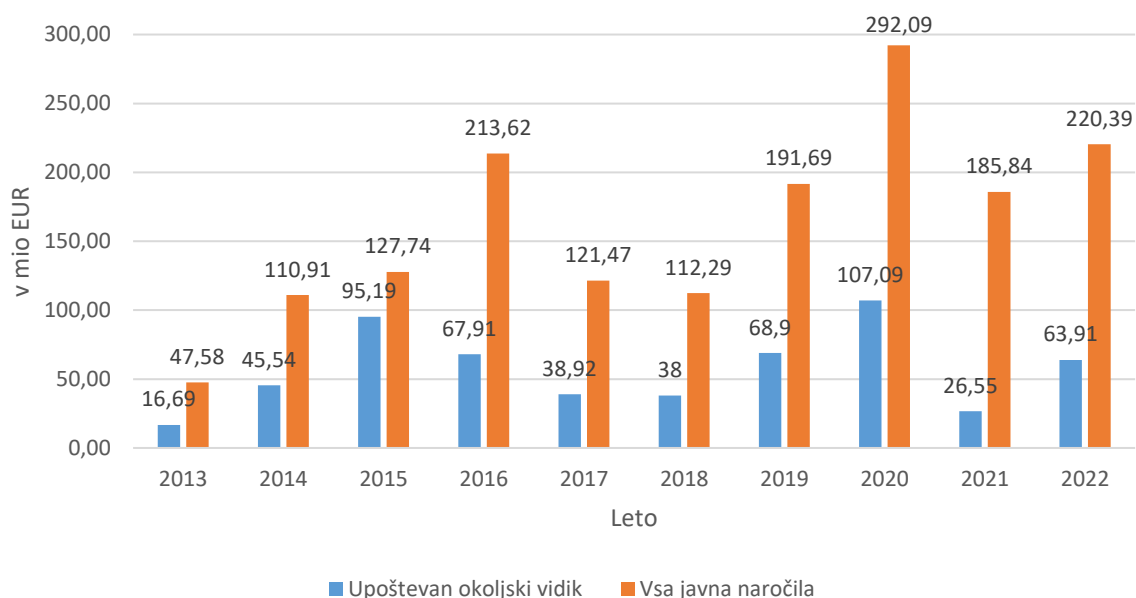
Dobavitelji izdelkov in storitev (lokalno, tujina)

Na portalu eJN³, ki je v upravljanju Ministrstva za javno upravo, je v modulu STATIST mogoče pridobiti statistične podatke s področja javnega naročanja v Republiki Sloveniji. Iz podatkov za leto 2022 je razvidno, da je 960 javnih naročnikov oddalo za 5.404.901.893,39 evra (brez DDV) javnih naročil. Skupno število oddanih javnih naročil v Republiki Sloveniji v letu 2022 je bilo 8.472. Okoljski vidik je bil upoštevan pri 1624 oziroma 19,20 % oddanih naročil.

Gibanje celotnih javnih naročil družbe DARS in rast vrednosti javnih naročil, pri čemer je upoštevan »okoljski vidik«, za obdobje od leta 2013 do leta 2022 (v milijon evrih) sta razvidna v nadaljevanju.

³ Vir: <https://ejn.gov.si/statist>

Slika 31: Vsa javna naročila in javna naročila z »okoljskega vidika« v obdobju 2013–2022

Iz podatkov za leto 2022 je razvidno, da je družba DARS oddala za 220.388.666,01 evra (brez DDV) javnih naročil. Skupno število objavljenih javnih naročil je bilo 124, oddanih javnih naročil pa 151. Okoljski vidik je bil upoštevan pri 36 oziroma 29 %, kar predstavlja vrednostno 63,91 milijona evrov oziroma 23,84 % oddanih naročil.

I.17.12 Komuniciranje

Strategija komuniciranja

Družba DARS ima izdelano komunikacijsko strategijo, ki sledi poslovni strategiji družbe. Krovna komunikacijska strategija dolgoročno krepi odnose z vsemi ključnimi deležniki oz. javnostmi: uporabniki avtocestnega omrežja, mediji, zaposlenimi, odločevalci, poslovnimi partnerji, strokovnjaki in nevladnimi organizacijami ter širšim družbenim okoljem.

Družba pri izvajanju komunikacijskih aktivnosti sledi smernicam, ki bodo zagotovile izpolnjevanje komunikacijskih ciljev: proaktivnost, ažurnost, jasnost in transparentnost, prijemljivost ter ustvarjanje partnerstev.

Spoštovanje notranjih pravil (Pravilnik o načinu dajanja informacij za medije DARS) in državnih predpisov (Zakon o medijih, Zakon o dostopu do informacij javnega značaja), primerna organiziranost, strokovni pristop ter aktivno in konstruktivno sodelovanje vseh vključenih zagotavljajo, da je informacija pravočasna, verodostojna in predvsem v čim večjem mogočem interesu družbe DARS; na tej osnovi se potem z javnostmi gradi čim bolj odprt odnos. Predvsem dobro interno sodelovanje vseh vpetih deležnikov zagotavlja, da je javno (zlasti medijsko) pojavljanje lahko učinkovito, po drugi strani se zmanjšuje tveganje napačnih razlag v medijskih objavah in nesporazumov.

Sporočila za medije oziroma javnosti objavimo tudi na spletni strani družbe in na družbenih omrežjih. Za medije pripravljamo predvsem sporočila za javnost, organiziramo novinarske konference, izjave za medije ali javnosti ter jih vabimo na pomembne poslovne dogodke.

Zavedamo se, da je prisotnost na družbenih omrežjih danes nujna za podjetje. Z aktivno uporabo Facebooka in Twitterja učinkovito dostopamo do širokega kroga uporabnikov avtocest. Na zanimiv način jih obveščamo o aktivnostih družbe DARS s področja gradnje, vzdrževanja in upravljanja avtocest ter ozaveščamo o varnem obnašanju v cestnem prometu ter posledicah tveganega ravnanja. Na družbenih kanalih, od koder obiskovalce preusmerjamo tudi na našo spletno stran, smo tudi v letu 2022 zabeležili rast sledilcev, njihovo število je preseglo 60.000.

Družba DARS uporablja pravilnike, ki določajo varovanje poslovnih skrivnosti in informacij za člane organov vodenja in nadzora ter druge osebe, ki imajo dostop do notranjih informacij v času mandata in tudi po njegovem izteku.

Objavljanje poslovnih poročil in izkazov

Družba sledi najvišjim standardom objavljanja poslovnih poročil, opredeljenim v Zakonu o trgu finančnih instrumentov in Priporočilih Ljubljanske borze. Na spletnih straneh družbe DARS in SEOnetu se vsako leto objavlja finančni koledar z navedbo rokov vseh pomembnejših poslovnih objav in dogodkov.

I.18 Poročilo nadzornega sveta za leto 2022

V letu 2022 so bili člani nadzornega sveta kot predstavniki lastnika:

- Pavle Hevka (predsednik) do 7. 10. in nato član do 23. 12.
- dr. Robert Rožič (namestnik predsednika) do 23. 9.
- Jože Oberstar (član) do 23. 9.
- Jožef Zimšek (član) do 23. 9.
- dr. Štefan Šumah (član) do 23. 9.
- Anton Guzej (član)
- mag. Andrej Šušteršič (član) od 24. 9. do 7. 10, od 7. 10. dalje predsednik
- Metod Dragonja (član) od 24. 9. do 7. 10, od 7. 10. dalje namestnik predsednika
- dr. Nevenka Hrovatin (članica) od 24. 9.
- Janko Kramžar (član) od 24. 9.

Člani predstavnikov zaposlenih pa so bili Martin Stožir, Nataša Ivančević in Branko Švigelj.

Nadzorni svet sestavlja uravnotežena skupina različnih strokovnjakov, ki se medsebojno dopolnjujejo in se osredotočajo na učinkovitost opravljanja svojih osnovnih funkcij. Delo nadzornega sveta je potekalo v skladu z zakonodajo, priporočili Združenja nadzornikov Slovenije in preostalimi priporočili dobre prakse. Nadzorni svet je upošteval tudi Kodeks upravljanja javnih delniških družb, Kodeks korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države ter Kodeks profesionalne etike Združenja nadzornikov Slovenije, pri čemer so člani nadzornega sveta dosledno spoštovali njihova načela.

Člani so na sejah aktivni in sodelujejo v razpravah s ciljem, da se vsa morebitna različna stališča pojasnijo in uskladijo do stopnje, ko so strokovno, zakonsko in strateško usklajena. Nadzorni svet je v letu 2022 sprejel 216 sklepov, od tega je bilo 12 takih, ki niso bili soglasno sprejeti. Razprave, povzete v zapisnikih sej nadzornega sveta, so dokaz, da so se člani sveta temeljito pripravili na seje, saj sicer ne bi mogli aktivno in strokovno sodelovati pri obravnavi posameznih točk dnevnega reda. Podajali so konstruktivne predloge ter na podlagi pripravljenih pisnih in ustnih informacij, ki so jih prejeli od uprave družbe, kompetentno sprejemali odločitve v skladu s poslovníkom, akti družbe in zakonskimi pooblastili.

V letu 2022 so se razen enega člana, ki je bil enkrat opravičeno odsoten, vsi člani udeležili vseh sej.

Skozi leto je Nadzorni svet ohranjal uravnotežen profesionalni odnos z upravo in bil deležen pravočasni s podatki podprtih informacij z njene strani. Predsednik nadzornega sveta in predsednik uprave sva sodelovala tudi izven formalno sklicanih sej.

Delo članov nadzornega sveta, vključno z delom v komisijah, je bilo strokovno in usmerjeno v učinkovitost opravljanja funkcije. Delo nadzornega sveta so vsebinsko učinkovito podpirali predlogi komisij nadzornega sveta. Člani svoje znanje nadgrajujejo tudi z udeležbo na različnih strokovnih seminarjih in izobraževalnih srečanjih, ki potekajo v organizaciji Slovenskega državnega holdinga in drugih strokovnih organizacij. Nadzorni svet je sproti obveščal zainteresirano javnost.

Nadzorni svet v skladu s Kodeksom korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države navaja, da so vsi stroški delovanja nadzornega sveta razkriti v letnem poročilu.

Nadzorni svet DARS se je v letu 2022 sestal na trinajstih rednih sejah, dveh izrednih in sedmih dopisnih sejah, na katerih je obravnaval redna poročila o poslovanju družbe ter druge tekoče zadeve in pomembna vprašanja.

Na sejah je nadzorni svet obravnaval in odločal tudi o drugih zadevah, za katere je pristojen po zakonu, drugih predpisih in po statutu. Nadzorni svet je redno spremljal uresničevanje lastnih sklepov.

Nadzorni svet DARS je med drugim:

- imenoval novega predsednika in namestnika predsednika nadzornega sveta;
- imenoval nove člane v vse tri komisije nadzornega sveta;
- odpoklical 3 člane uprave,
- imenoval 3 nove člane uprave;
- podal soglasje k rebalansu Poslovnega načrta za leto 2022;
- podal soglasje k Poslovnemu načrtu za leto 2023;
- izdajal soglasja za posle nad 1 milijon evrov (brez DDV) na podlagi sklepa z dne

- 27. 8. 2020 in nad 2,5 milijona evrov (brez DDV) na podlagi Statuta družbe;
- se tekoče seznanjal s stanjem na projektih Karavanke, 3. razvojna os, širitev tretjega pasu, poslovna stavba Grič, mala počivališča ter glede vzpostavitve evropskega cestninskega sistema;
- se tekoče seznanjal s stanjem postopkov javnega naročanja;
- se seznanil s Poročilom samoocene nadzornega sveta;
- se seznanil s Poročilom o izvajanju nacionalnega programa, ki ureja izgradnjo avtocest za leto 2021;
- potrdil Trajnostno poročilo družbe za leto 2021;
- spremljal realizacijo ukrepov samoocene družbe po modelu odličnosti EFQM;
- dal soglasje k Letnemu planu službe za notranjo revizijo za leti 2022 in 2023, Temeljni listini o delovanju notranje revizije ter se seznanil s Poročilom o delu službe za notranjo revizijo za leto 2021;
- obravnaval in potrdil Letno poročilo družbe DARS za leto 2021;
- sprejel Poročilo o svojem delu za preteklo leto;
- obravnaval in potrdil predloge za sprejemanje sklepov na skupščini;
- odločal o prejemkih uprave družbe;
- predlagal skupščini podelitev razrešnice upravi in nadzornemu svetu za poslovno leto 2021 ter soglašal s predlogom skupščini glede uporabe bilančnega dobička po stanju na dan 31. 12. 2021;
- predlagal skupščini družbe imenovanje družbe za izvajanje revizijskih storitev v obdobju petih let;
- se seznanil z Nerevidiranim polletnim poročilom;
- obravnaval poročila o obvladovanju tveganj;
- se tekoče seznanjal z izpostavljanjem družbe glede vojne v Ukrajini;
- obravnaval poročilo Sveta delavcev za leto 2021;
- se tekoče seznanjal s poročili komisij nadzornega sveta;
- sprejel Letni načrt dela nadzornega sveta;
- sprejel novelirane Poslovnike nadzornega sveta in njegovih komisij;
- sprejel novelirano Politiko raznolikosti družbe;
- sprejel novelirano Politiko upravljanja družbe;
- sprejel Politiko prejemkov članov organov vodenja in nadzora;

- se tekoče seznanjal z drugimi informacijam (med drugim tudi o problematiki avtocestne policije in zemljišč v Semedeli).se tekoče seznanjal z drugimi informacijam (med drugim tudi o problematiki avtocestne policije, zemljišč v Semedeli).

Nadzorni svet se je v mesecu februarju seznanil s Poročilom o samooceni nadzornega sveta za leto 2021. Samoocena dela nadzornega sveta po metodologiji Združenja nadzornikov Slovenije je pokazala, da delovanje nadzornega sveta in njegovih komisij dosega visoke standarde, vendar so kljub temu na nekaterih področjih še možnosti za izboljšave. Izvedeni postopki samoocenjevanja dvigujejo raven delovanja, kar se kaže tudi v večji kakovosti nadzora poslovanja.

Člani nadzornega sveta so pri odločanju o posameznih zadevah na sejah nadzornega sveta upoštevali splošna pravila korporacijskega upravljanja glede vprašanja konflikta interesov.

Komisije nadzornega sveta DARS

Nadzorni svet ima oblikovane naslednje komisije: revizijsko komisijo, kadrovsko komisijo in investicijsko komisijo, ki so nudile nadzornemu svetu strokovno podporo. Komisije so redno poročale in svetovale nadzornemu svetu, odločanje pa je ostalo v pristojnosti nadzornega sveta.

Revizijska komisija se je sestala na devetih rednih sejah in dveh dopisnih sejah. Pripravila je podlage nadzornemu svetu za potrditev letnega poročila. Večkrat je opravila tudi razpravo z revizorji KPMG, d. o. o., sodelovala pri postopku izbire zunanjega revizorja in podala predlog za izbor revizorja nadzornemu svetu.

Komisija je obravnavala nerevidirano polletno poročilo, revidirano letno poročilo in podala predlog nadzornemu svetu, da ga potrdi. Obravnavala je tudi poročilo o delu notranje revizije za leto 2021, polletno poročilo o delu notranje revizije za leto 2022, temeljno listino notranje revizije, plan dela notranje revizije za leto 2022 in 2023, ter podala predlog nadzornemu svetu za izdajo soglasja k planu dela in temeljni listini. Med drugim je redno spremljala in obravnavala poročila in priporočila notranje revizije. Komisija se je redno seznanjala tudi s poročili opravljenih rednih notranjih revizij. Prav tako se je komisija redno seznanjala s poročili o poslovanju družbe, redno spremljala realizacijo sklepov komisije, obravnavala Trajnostno poročilo, Rebalans poslovnega načrta, predlog Poslovnega

načrta 2023, obravnavala Poročila o obvladovanju tveganj, tudi glede izpostavljenosti družbe zaradi vojne v Ukrajini ter sprejela Plan dela komisije za leto 2022. Seznanila se je tudi s planom dela in rednimi aktivnostmi službe za Skladnost poslovanja in integriteto. Redno je obravnavala poročila o morebitnih prijavah nepravilnosti s področja korporativne integritete. Komisija je obravnavala tudi druga vprašanja in teme iz pristojnosti revizijske komisije, med drugim je tudi skozi »kazalnike za spremljanje zunanje revizije s strani revizijske komisije ob zaključku revizije letnih računovodskih izkazov« ocenila delovanje revizorja KPMG, d. o. o.

Kadrovska komisija nadzornega sveta družbe se je sestala na sedmih sejah. Obravnavala je predlog spremenljivega prejemka uprave za leto 2021, Politiko prejemkov članov organov vodenja in nadzora ter novelirano Politiko raznolikosti. Pričela je tudi postopek določitve načina merjenja meril za določitev spremenljivega dela prejemkov uprave iz Politike prejemkov in postavitve ciljev z namenom oblikovanja internega akta NS za določitev spremenljivega dela prejemkov uprave. Komisija je izpeljala tudi postopke za imenovanje novih članov uprave ter obravnavala tudi druga vprašanja in teme iz pristojnosti komisije.

Investicijska komisija se je sestala na dvanajstih rednih sejah in eni dopisni seji, na katerih je obravnavala investicijske projekte in ostala javna naročila nad 1 milijon evrov (brez DDV) ter nadzornemu svetu podala mnenje pred odločanjem.

Skladno z drugim odstavkom 282. člena Zakona o gospodarskih družbah je Nadzorni svet DARS pripravil pisno poročilo o ugotovitvah pregleda Letnega poročila družbe DARS za leto 2022 in podanem predlogu uprave o delitvi bilančnega dobička za skupščino.

Preveritev in potrditev Letnega poročila 2022

Nadzorni svet DARS je Letno poročilo družbe DARS za leto 2022 obravnaval v okviru zakonskega roka. Seznanil se je z revizijskim poročilom in mnenjem pooblaščenega revizorja o pregledanih računovodskih izkazih za poslovno leto 2022 ter ugotovil, da pooblaščen revizor ni odkril nobenih napačnih navedb oz. nepravilnosti, ki bi lahko vplivale na računovodske izkaze družbe. V revizijskem poročilu tudi ni nobenih pripomb in zadržkov glede uprave družbe in nadzornega sveta. Nadzorni svet ni imel pripomb k poročilu revizijske družbe BDO Revizija, d. o. o.

Skladno s točko 7.3.7 Statuta DARS je nadzorni svet preveril predloženo revidirano letno poročilo in predlog uprave o delitvi bilančnega dobička, na katerega nadzorni svet ni imel pripomb in ga potrdil.

Nadzorni svet se je ob sprejemanju letnega poročila opredelil tudi do izjave o upravljanju družbe, ki je vključena v poslovno poročilo Letnega poročila družbe DARS za leto 2022 in ocenil, da je odsev dejanskega stanja upravljanja družbe v letu 2022.

mag. Andrej Šušteršič
predsednik nadzornega sveta

II Računovodsko poročilo

II Računovodsko poročilo

II	Računovodsko poročilo	112
II.1	Računovodski izkazi družbe DARS	113
II.2	Poročajoča družba	121
II.3	Popravek napak v primerjalnih podatkih na dan 31. 12. 2021	121
II.4	Pomembnejše računovodske usmeritve	122
II.5	Pojasnila k računovodskim izkazom	137
II.5.1	Pojasnila k bilanci stanja.....	137
II.5.2	Pojasnila k izkazu poslovnega izida	166
II.5.3	Pojasnila k izkazu vseobsegajočega donosa	173
II.6	Poslovna tveganja.....	174
II.7	Posli z lastniki in njihovimi povezanimi družbami	174
II.8	Dogodki po datumu bilance stanja	175
II.9	Revidiranje letnega poročila za leto 2022	175
II.10	Revizorjevo poročilo	176

II.1 Računovodski izkazi družbe DARS

Bilanca stanja na dan 31. decembra 2022

V EUR (brez centov)	Pojasnila	31.12.2022	31.12.2021*
SREDSTVA		5.159.975.244	5.079.282.602
A. DOLGOROČNA SREDSTVA		4.732.894.173	4.802.890.381
I. Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve	II.5.1.1	27.585.032	30.411.543
1. Dolgoročne premoženjske pravice		27.572.062	30.395.690
5. Druge dolgoročne aktivne časovne razmejitve		12.970	15.853
II. Opredmetena osnovna sredstva	II.5.1.2*	4.529.611.852	4.589.307.102
1. Zemljišča in zgradbe		4.295.572.096	4.434.001.775
a) Zemljišča		157.711.006	161.698.478
b) Zgradbe		4.137.861.090	4.272.303.297
3. Druge naprave in oprema		39.189.548	44.406.585
4. Opredmetena osnovna sredstva, ki se pridobivajo		194.850.209	110.898.741
a) Opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi		194.850.209	110.898.741
III. Naložbene nepremičnine	II.5.1.3*	24.429.000	23.744.530
IV. Dolgoročne finančne naložbe	II.5.1.5	144.000.000	153.000.964
1. Dolgoročne finančne naložbe, razen posojil		0	964
c) Druge delnice in deleži		0	964
2. Dolgoročna posojila		144.000.000	153.000.000
b) Dolgoročna posojila drugim		144.000.000	153.000.000
V. Dolgoročne poslovne terjatve	II.5.1.6*	529.437	56.088
3. Dolgoročne poslovne terjatve do drugih		529.437	56.088
VI. Odložene terjatve za davek	II.5.1.7	6.738.852	6.370.154
B. KRATKOROČNA SREDSTVA		426.249.353	275.676.159
I. Sredstva (skupine za odtujitev) za prodajo	II.5.1.8	1.727.729	416.605
II. Zaloge	II.5.1.9	4.877.973	4.215.695
1. Material		4.311.833	3.706.196
3. Proizvodi in trgovsko blago		566.141	509.498
III. Kratkoročne finančne naložbe	II.5.1.10	310.272.407	168.000.000
1. Kratkoročne finančne naložbe, razen posojil		17.272.407	0
c) Druge kratkoročne finančne naložbe		17.272.407	0
2. Kratkoročna posojila		293.000.000	168.000.000
b) Kratkoročna posojila drugim		293.000.000	168.000.000
IV. Kratkoročne poslovne terjatve	II.5.1.11*	61.030.895	50.466.537
1. Kratkoročne poslovne terjatve do družb v skupini		0	0
2. Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev		31.468.473	31.186.958
3. Kratkoročne poslovne terjatve do drugih		29.562.422	19.279.579
V. Denarna sredstva	II.5.1.12	48.340.349	52.577.322
C. KRATKOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	II.5.1.13	831.718	716.063

V EUR (brez centov)	Pojasnila	31.12.2022	31.12.2021*
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV		5.159.975.244	5.079.282.602
A. KAPITAL	II.5.1.14	3.199.015.617	3.041.652.197
I. Vpoklicani kapital		2.086.559.144	2.086.559.144
1. Osnovni kapital		2.086.559.144	2.086.559.144
II. Kapitalske rezerve		31.429.279	28.868.850
III. Rezerve iz dobička		1.020.588.748	893.457.395
1. Zakonske rezerve		55.083.966	48.327.649
4. Statutarne rezerve		231.732.145	199.639.640
5. Druge rezerve iz dobička		733.772.637	645.490.106
V. Rezerve, nastale zaradi vrednotenja po pošteni vrednosti		12.299.688	-7.376.966
VI. Preneseni čisti poslovni izid		0	0
VII. Čisti poslovni izid poslovnega leta		48.138.758	40.143.774
B. REZERVACIJE IN DOLG. PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	II.5.1.15	157.228.217	155.279.738
1. Rezervacije za pokojnine in podobne obveznosti		4.646.298	4.442.008
2. Druge rezervacije		3.796.287	785.662
3. Dolgoročne pasivne časovne razmejitve		148.785.632	150.052.068
C. DOLGOROČNE OBVEZNOSTI		1.519.648.469	1.601.941.502
I. Dolgoročne finančne obveznosti	II.5.1.16	1.483.208.031	1.557.868.963
2. Dolgoročne finančne obveznosti do bank	II.5.1.17	1.219.848.684	1.290.983.980
3. Dolgoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic	II.5.1.18	117.800.967	117.800.967
4. Druge dolgoročne finančne obveznosti	II.5.1.19	145.558.380	149.084.016
II. Dolgoročne poslovne obveznosti	II.5.1.20	33.158.681	44.072.538
2. Dolgoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev		52.983	0
5. Druge dolgoročne poslovne obveznosti	II.5.1.21*	33.105.698	44.072.538
III. Odložene obveznosti za davek	II.5.1.7	3.281.757	0
Č. KRATKOROČNE OBVEZNOSTI		248.396.148	263.816.512
II. Kratkoročne finančne obveznosti	II.5.1.22	150.682.339	177.942.384
2. Kratkoročne finančne obveznosti do bank		141.672.376	157.793.581
3. Kratkoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic		3.117.571	3.117.571
4. Druge kratkoročne finančne obveznosti		5.892.392	17.031.232
III. Kratkoročne poslovne obveznosti	II.5.1.23*	97.713.809	85.874.128
2. Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev		57.746.111	37.531.572
4. Kratkoročne poslovne obveznosti na podlagi predujmov		364.309	30.114
5. Druge kratkoročne poslovne obveznosti		39.603.388	48.312.442
D. KRATKOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	II.5.1.24	35.686.793	16.592.653
IZVENBILANČNA EVIDENCA	II.5.1.25*	194.655.273	282.777.904

*V primerjalnih zneskih na dan 31. 12. 2021 so bile popravljene napake, kar je pojasnjeno v točki II.3 Popravek napak v primerjalnih podatkih na dan 31. 12. 2021.

Računovodske usmeritve in pojasnila so sestavni del računovodskih izkazov in jih je treba brati v povezavi z njimi.

Izkaz poslovnega izida za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2022 (različka I)

V EUR (brez centov)	Pojasnila	1. 1. do 31. 12. 2022	1. 1. do 31. 12. 2021
1. Čisti prihodki od prodaje	II.5.2.1	494.473.636	469.535.406
Prihodki od cestnin		479.557.025	456.235.915
Prihodki od zakupnin za počivališča		9.463.637	8.347.355
Prihodki od zapor in prekomernih obremenitev		1.384.680	1.130.221
Prihodki od služnosti za bazne postaje in ostalo		751.278	572.513
Prihodki po pogodbi o izvajanju naročila		288.164	321.312
Prihodki od zakupa optičnih vlaken		928.456	1.003.149
Drugi prihodki od prodaje		2.100.396	1.924.942
3. Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	II.5.2.2	1.482.558	1.681.712
4. Drugi poslovni prihodki	II.5.2.3	16.350.549	16.091.935
5. Stroški blaga, materiala in storitev	II.5.2.4	-60.807.678	-48.350.592
a) Nabavna vrednost prodanega blaga in materiala ter str. porab. materiala		-13.511.562	-9.472.198
b) Stroški storitev		-47.296.117	-38.878.394
6. Stroški dela	II.5.2.5	-54.082.891	-47.936.062
a) Stroški plač		-39.499.916	-35.188.562
b) Stroški socialnih zavarovanj		-7.688.767	-6.907.359
c) Drugi stroški dela		-6.894.208	-5.840.140
7. Odpisi vrednosti	II.5.2.6	-200.885.298	-220.978.268
a) Amortizacija		-194.501.316	-189.378.633
b) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopred. sr. in opred. osnovnih sr.		-6.054.385	-31.481.217
c) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih		-329.597	-118.418
8. Drugi poslovni odhodki	II.5.2.7	-3.637.364	-877.044
10. Finančni prihodki iz danih posojil	II.5.2.8	4.392.185	1.748.859
b) Finančni prihodki iz posojil, danih drugim		4.392.185	1.748.859
11. Finančni prihodki iz poslovnih terjatev	II.5.2.9	4.557	54.451
b) Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do drugih		4.557	54.451
12. Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finančnih naložb		-964	0
13. Finančni odhodki iz finančnih obveznosti		-31.038.108	-32.403.784
b) Finančni odhodki iz posojil, prejetih od bank	II.5.2.10	-18.567.142	-18.536.250
c) Finančni odhodki iz izdanih obveznic	II.5.2.11	-5.637.344	-5.633.924
č) Finančni odhodki iz drugih finančnih obveznosti	II.5.2.12	-6.833.622	-8.233.609
14. Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	II.5.2.13	-13.926	-38.880
b) Finančni odhodki iz obveznosti do dobaviteljev in meničnih obveznosti		-3.871	-5.370
c) Finančni odhodki iz drugih poslovnih obveznosti		-10.055	-33.511
15. Drugi prihodki	II.5.2.14	179.089	177.951
16. Drugi odhodki	II.5.2.15	-223.831	-233.086
17. Davek iz dobička	II.5.2.16	-33.111.658	-27.237.468
18. Odloženi davki		2.051.847	1.468.237
19. Čisti poslovni izid obračunskega obdobja		135.132.702	112.703.369

Računovodske usmeritve in pojasnila so sestavni del računovodskih izkazov in jih je treba brati v povezavi z njimi.

Izkaz drugega vseobsegajočega donosa za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2022

v EUR (brez centov)	Pojasnilo	2022	2021
19. Čisti poslovni izid poslovnega leta		135.132.702	112.703.369
20. Spremembe rezerv, nastalih zaradi prevrednotenja po poštenu vrednosti	II.5.3.	19.465.330	5.579.212
21. Druge sestavine vseobsegajočega donosa	II.5.3.	204.958	28.403
22. Celotni vseobsegajoči donos obračunskega obdobja		154.802.991	118.310.984

Računovodske usmeritve in pojasnila so sestavni del računovodskih izkazov in jih je treba brati v povezavi z njimi.

Izkaz denarnih tokov za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2022

v EUR (brez centov)	leto 2022	leto 2021
A. Denarni tokovi pri poslovanju		
a) Postavke izkaza poslovnega izida		
Poslovni prihodki (razen za prevrednotenje) in finančni prihodki iz poslovnih terjatev	509.661.024	485.237.576
Poslovni odhodki brez amortizacije (razen za prevredn.) in finančni odh. iz posl. obveznosti	-117.612.729	-95.872.369
Davki iz dobička in drugi davki, ki niso zajeti v poslovnih odhodkih	-29.178.262	-26.151.242
	362.870.033	363.213.965
b) Spremembe čistih obratnih sredstev (in časovnih razmejitev, rezervacij ter odloženih terjatev in obveznosti za davek) poslovnih postavk bilance stanja		
Začetne manj končne poslovne terjatve	-10.255.138	-4.511.693
Začetne manj končne aktivne časovne razmejitve	-115.656	64.581
Začetne manj končne terjatve za odloženi davek	-368.698	-159.533
Začetna manj končna sredstva (skupine za odtujitev) za prodajo	-1.311.124	56.052
Začetne manj končne zaloge	-662.279	1.019.962
Končni manj začetni poslovni dolgovi	863.486	-5.682.732
Končne manj začetne pasivne časovne razmejitve in rezervacije	21.042.619	-3.185.865
Končne manj začetne obveznosti za odloženi davek	3.281.757	0
	12.474.969	-12.399.227
c) Pozitivni ali negativni denarni izid pri poslovanju (a + b)	375.345.002	350.814.738
B. Denarni tokovi pri investiranju		
a) Prejemki pri investiranju		
Prejemki od dobljenih obresti in deležev v dobičku, ki se nanašajo na investiranje	266.980	264.903
Prejemki od odtujitve neopredmetenih sredstev	0	0
Prejemki od odtujitve opredmetenih osnovnih sredstev	1.497.488	603.900
Prejemki od odtujitve naložbenih nepremičnin	0	322.765
Prejemki od odtujitve finančnih naložb	178.000.000	92.000.000
	179.764.468	93.191.568
b) Izdatki pri investiranju		
Izdatki za pridobitev neopredmetenih sredstev	-3.235.257	-6.138.883
Izdatki za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev	-134.790.334	-117.786.065
Izdatki za pridobitev naložbenih nepremičnin	-2.560.429	-371.945
Izdatki za pridobitev finančnih naložb	-294.000.000	-112.000.000
	-434.586.020	-236.296.892
c) Pozitivni ali negativni denarni izid pri investiranju (a + b)	-254.821.552	-143.105.325
C. Denarni tokovi pri financiranju		
a) Prejemki pri financiranju		
Prejemki od vplačanega kapitala	0	0
Prejemki od povečanja finančnih obveznosti	90.916.042	0
	90.916.042	0
b) Izdatki pri financiranju		
Izdatki za dane obresti, ki se nanašajo na financiranje	-30.975.770	-32.657.081
Izdatki za vračila kapitala	0	0
Izdatki za odplačila finančnih obveznosti	-184.700.696	-184.782.569
Izdatki za izplačila dividend in drugih deležev v dobičku	0	0
	-215.676.466	-217.439.650
c) Pozitivni ali negativni denarni izid pri financiranju (a + b)	-124.760.423	-217.439.650
Č. Končno stanje denarnih sredstev	48.340.349	52.577.322
x) Denarni izid v obdobju (seštevek prebitkov Ac, Bc in Cc)	-4.236.973	-9.730.237
y) Začetno stanje denarnih sredstev	52.577.322	62.307.559

Računovodske usmeritve in pojasnila so sestavni del računovodskih izkazov in jih je treba brati v povezavi z njimi.

Izkaz gibanja kapitala za obdobje od 1. januarja 2022 do 31. decembra 2022

	I.	II.	III.			V.	VI.	VII.	Skupaj kapital
	Vpoklicani kapital	Kapitalske rezerve	Rezerve iz dobička			Rezerve, nastale zaradi vrednotenja po pošteni vrednosti	Preneseni čisti poslovni izid	Čisti poslovni izid poslovnega leta	
	1.		1.	4.	5.		1.	1.	
	Osnovni kapital		Zakonske rezerve	Statutarne rezerve	Druge rezerve iz dobička		Preneseni čisti dobiček/izguba	Čisti dobiček poslovnega leta	
A1. Stanje na dan 31. 12. 2021	2.086.559.144	28.868.850	48.327.649	199.639.640	645.490.106	-7.376.966	0	40.143.774	3.041.652.197
B.1. Sprememba lastniškega kapitala - transakcije z lastniki	0	0	0	0	0	0	0	0	0
a) vpis vpoklicanega osnovnega kapitala									0
f) vračilo kapitala									0
B.2. Celotni vseobsegajoči donos poročevalskega obdobja	0	0	0	0	0	19.670.289	0	135.132.702	154.802.991
a) Vnos čistega poslovnega izida poročevalskega obdobja								135.132.702	135.132.702
c) Spremembe rezerv, nastalih zaradi vrednotenja finančnih naložb po pošteni vrednosti						19.465.330			19.465.330
d) Druge sestavine vseobsegajočega donosa poročevalskega obdobja						204.958			204.958
B.3. Spremembe v kapitalu	0	2.560.429	6.756.317	32.092.505	88.282.531	6.365	0	-127.137.718	2.560.429
a) Razporeditev preostalega dela čistega dobička primerjalnega poročevalskega obdobja na druge sestavine kapitala								-40.143.774	0
b) Razporeditev dela čistega dobička poročevalskega obdobja na druge sestavine kapitala po sklepu organov vodenja in nadzora			6.756.317	32.092.505	48.138.758		6.365	-86.993.945	0
f) Druge spremembe v kapitalu		2.560.429				6.365	-6.365		2.560.429
D. Stanje na dan 31. 12. 2022	2.086.559.144	31.429.279	55.083.966	231.732.145	733.772.637	12.299.688	0	48.138.758	3.199.015.617
BILANČNI DOBIČEK na dan 31. 12. 2022							0	48.138.758	48.138.758

Izkaz gibanja kapitala za obdobje od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2021

	I.	II.	III.			V.	VI.	VII.	Skupaj kapital
	Vpoklicani kapital	Kapitalske rezerve	Rezerve iz dobička			Rezerve, nastale zaradi vrednotenja po pošteni vrednosti	Preneseni čisti poslovni izid	Čisti poslovni izid poslovnega leta	
	1.		1.	4.	5.		1.	1.	
	Osnovni kapital		Zakonske rezerve	Statutarne rezerve	Druge rezerve iz dobička		Preneseni čisti dobiček/izguba	Čisti dobiček poslovnega leta	
A1. Stanje na dan 31. 12. 2020	2.086.559.144	28.491.168	42.693.436	172.877.124	584.144.280	-13.003.673	0	21.202.052	2.922.963.531
B.1. Sprememba lastniškega kapitala - transakcije z lastniki	0	0	0	0	0	0	0	0	0
a) vpis vpoklicanega osnovnega kapitala									0
f) vračilo kapitala									0
B.2. Celotni vseobsegajoči donos poročevalskega obdobja	0	0	0	0	0	5.607.614	0	112.703.369	118.310.984
a) Vnos čistega poslovnega izida poročevalskega obdobja								112.703.369	112.703.369
c) Spremembe rezerv, nastalih zaradi vrednotenja finančnih naložb po pošteni vrednosti						5.579.212			5.579.212
d) Druge sestavine vseobsegajočega donosa poročevalskega obdobja						28.403			28.403
B.3. Spremembe v kapitalu	0	377.682	5.634.214	26.762.516	61.345.825	19.093	0	-93.761.648	377.682
a) Razporeditev preostalega dela čistega dobička primerjalnega poročevalskega obdobja na druge sestavine kapitala					21.202.052			-21.202.052	0
b) Razporeditev dela čistega dobička poročevalskega obdobja na druge sestavine kapitala po sklepu organov vodenja in nadzora			5.634.214	26.762.516	40.143.774		19.093	-72.559.596	0
f) Druge spremembe v kapitalu		377.682				19.093	-19.093		377.682
D. Stanje na dan 31. 12. 2021	2.086.559.144	28.868.850	48.327.649	199.639.640	645.490.106	-7.376.966	0	40.143.774	3.041.652.197
BILANČNI DOBIČEK na dan 31. 12. 2021							0	40.143.774	40.143.774

Računovodske usmeritve in pojasnila so sestavni del računovodskih izkazov in jih je treba brati v povezavi z njimi.

Izkaz bilančnega dobička 2022

V EUR (brez centov)	31. 12. 2022	31. 12. 2021
A. ČISTI POSLOVNI IZID POSLOVNEGA LETA	135.132.702	112.703.369
B. PRENESENI DOBIČEK/IZGUBA	-6.365	-19.093
C. POVEČANJE REZERV IZ DOBIČKA PO SKLEPU UPRAVE		
- Zakonske rezerve	6.756.317	5.634.214
- Statutarne rezerve	32.092.505	26.762.516
- Druge rezerve iz dobička	48.138.758	40.143.774
BILANČNI DOBIČEK 31. 12.	48.138.758	40.143.774

Čisti poslovni izid leta 2022 znaša 135.132.702 evrov. Ob sestavi letnega poročila je DARS, skladno s Statutom DARS in 64. ter 230. členom ZGD-1, oblikoval zakonske rezerve v višini 6.756.317 evrov, statutarne rezerve v višini 32.092.505 evrov in druge rezerve iz dobička v višini 48.138.758 evrov.

Bilančni dobiček DARS na dan 31. decembra 2022 znaša 48.138.758 evrov. O razporeditvi bilančnega dobička bo v skladu z ZGD-1 odločala skupščina DARS.

Uprava in Nadzorni svet družbe v skladu z 69. členom ZGD-1 predlagata razporeditev bilančnega dobička leta 2022 v višini 48.138.758 evrov v druge rezerve iz dobička.

II.2 Poročajoča družba

DARS je registrirana pravna oseba s sedežem v Sloveniji. Naslov registriranega sedeža je Ulica XIV. divizije 4, 3000 Celje.

Družba DARS izvaja dejavnost gradnje avtocest in hitrih cest ter upravlja in vzdržuje obstoječe avtoceste in hitre ceste v RS. Družba DARS v imenu RS in za njen račun opravlja naloge povezane s prostorskim načrtovanjem in umeščanjem avtocest v prostor ter naloge v zvezi s pridobivanjem nepremičnin za potrebe gradnje avtocest.

Družba sestavlja računovodske izkaze in poročila, kot jih določa prvi odstavek 60. člena ZGD-1, v skladu s SRS. Uprava družbe DARS je računovodske izkaze odobrila za javno objavo dne 31. marca 2023.

II.3 Popravek napak v primerjalnih podatkih na dan 31. 12. 2021

Družba je v bilanci stanja popravila podatke na dan 31. 12. 2021 pri naslednjih postavkah:

- naložbenih nepremičninah,
- zemljiščih,
- dolgoročnih in kratkoročnih poslovnih terjatvah,
- dolgoročnih in kratkoročnih poslovnih obveznostih in
- zunajbilančni evidenci.

Podatki po posameznih postavkah na dan 31. 12. 2021 pred popravki in po popravkih so prikazani v spodnji tabeli.

v EUR (brez centov)	31.12.2021 Popravljeno	31.12.2021 Pred popravkom		
II. Opredmetena osnovna sredstva				
1. Zemljišča in zgradbe				
a) Zemljišča	161.698.478	180.304.799		
III. Naložbene nepremičnine			23.744.530	5.138.209
V. Dolgoročne poslovne terjatve			56.088	9.749.182
3. Dolgoročne poslovne terjatve do drugih			19.279.579	23.063.787
II. Dolgoročne poslovne obveznosti			44.072.538	53.765.633
5. Druge dolgoročne poslovne obveznosti			48.312.442	52.096.651
III. Kratkoročne poslovne obveznosti			282.777.904	269.300.601
5. Druge kratkoročne poslovne obveznosti				
ZUNAJBILANČNA EVIDENCA	282.777.904	269.300.601		

Družba je vodila zemljišča, ki jih je prejela od države v letu 2010 in za katera prihodnja raba ni bila določena, med zemljišči. Ker prihodnja raba teh zemljišč ni določena ali pa so zemljišča namenjena prodaji, jih mora družba izkazovati med naložbenimi nepremičninami.

Družba je na dan 31. 12. 2021 izkazovala med terjatvami vstopni davek na dodano vrednost iz naslova nadomestila za ustanovitev stavbne pravice (izkazovanje med dolgoročnimi in kratkoročnimi poslovnimi terjatvami). Med dolgoročnimi in kratkoročnimi poslovnimi obveznostmi pa je izkazovala obveznost za davek na dodano vrednost iz naslova nadomestila za ustanovitev stavbne pravice. Kratkoročni del obveznosti se prenaša iz dolgoročnih obveznosti na podlagi Letne izvedbene pogodbe (za izvajanje naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1 za vsako poslovno leto). Vse postavk davka na dodano vrednost so bile na dan 31. 12. 2021 prenesene na zunajbilančno evidenco.

Napake in njihovi popravki niso imeli vpliva na poslovni izid in kapital družbe.

II.4 Pomembnejše računovodske usmeritve

Podlaga za sestavitev izkazov

Računovodski izkazi družbe DARS s pojasnili in razkritji najpomembnejših kategorij so pripravljene v skladu z računovodskimi ter poročevalskimi zahtevami SRS, upoštevaje določila ZGD-1 in ZDARS-1.

Računovodski izkazi predstavljajo ločene računovodske izkaze družbe za splošne potrebe. Računovodski izkazi so bili pripravljene za obdobje poročanja, ki traja od 1. januarja 2022 do 31. decembra 2022, v skladu s SRS 2016. Družba dosledno uporablja spodaj opredeljene računovodske usmeritve za vsa obdobja, predstavljena v priloženih računovodskih izkazih. Pri izbiri računovodskih usmeritev, to je pravil in postopkov, ki jih je potrebno upoštevati in uporabljati pri sestavljanju računovodskih izkazov in celotnem računovodenju, je družba upoštevala zahtevo po previdnosti, prednosti vsebine pred obliko in pomembnost dogodkov.

Pri sestavi računovodskih izkazov sta bili upoštevani temeljni računovodski predpostavki: nastanek poslovnih dogodkov in časovna neomejenost delovanja.

Računovodski izkazi so sestavljeni v evrih, brez centov. Posle, izražene v tuji valuti, družba preračuna v evre po referenčnem tečaju Evropske centralne banke na dan posla. Denarna sredstva in obveznosti, izražene v tuji valuti na dan izkaza bilance stanja, so preračunane v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke, veljavnem na zadnji dan obračunskega obdobja. Tečajne razlike so pripoznane v izkazu poslovnega izida.

Poslovodstvo mora pri sestavi računovodskih izkazov podati ocene, presoje in predpostavke, ki vplivajo na uporabo računovodskih usmeritev in na izkazane vrednosti sredstev, obveznosti, prihodkov ter odhodkov. Dejanske vrednosti se lahko razlikujejo od ocenjenih. Ocene, presoje in predpostavke se redno pregledujejo. Učinki spremembe računovodskih ocen, presoj in predpostavk se uporabijo za naprej in vplivajo le na obdobje, v katerem je bila računovodska ocena spremenjena, in na kasnejša obdobja.

Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitev

Neopredmetena sredstva zajemajo naložbe v pridobljene pravice do industrijske lastnine (licence, računalniški programi) in neopredmetena osnovna sredstva v pridobivanju.

Neopredmetena sredstva se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo po nabavni vrednosti, ki sestoji iz vseh izdatkov, ki so potrebni za njihov nakup, oziroma iz stroškov, ki so potrebni za njihovo usposobitev za uporabo. Za vrednotenje se uporablja model nabavne vrednosti, kar pomeni, da se neopredmetena sredstva izkazujejo po nabavni vrednosti, zmanjšani za amortizacijski popravek vrednosti.

Družba samostojno določi letne amortizacijske stopnje glede na dobo koristnosti posameznega neopredmetenega dolgoročnega sredstva s končno dobo koristnosti.

Oslabitev sredstva ali denar ustvarjajoče enote se pripozna, kadar njegova knjigovodska vrednost presega njegovo nadomestljivo vrednost. Oslabitev se izkaže v izkazu poslovnega izida. Če družba posluje z zadostnim dobičkom in v okviru poslovnih načrtov, ni razlogov za oslabitev.

Opredmetena osnovna sredstva

Opredmetena osnovna sredstva vključujejo zemljišča, zgradbe, opremo in opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi ter opredmetena osnovna sredstva, ki so v najemu kot pravica do uporabe. Osnovna sredstva, ki jih družba ne more uporabljati, ker so poškodovana, zastarana ali podobno, so trajno izločena iz uporabe.

Opredmeteno osnovno sredstvo se ob začetnem pripoznavanju ovrednoti po nabavni vrednosti, ki jo sestavljajo nakupna cena osnovnega sredstva, uvozne in nevračljive nakupne dajatve ter stroški, ki jih je mogoče neposredno pripisati usposobitvi osnovnega sredstva za uporabo.

Opredmetena osnovna sredstva so vrednotena po modelu nabavne vrednosti.

Pozneje nastali stroški, ki so povezani z opredmetenim osnovnim sredstvom, povečujejo njegovo nabavno vrednost, če povečujejo prihodnje koristi v primerjavi s prvotno ocenjenimi ali omogočajo podaljšanje dobe koristnosti. Avtocestni odsek se aktivira z dnem njegove predaje v promet, stroški nastali po tem dnevu, povezani z gradnjo avtocestnega odseka, povečujejo njegovo nabavno vrednost enkrat letno, to je s stanjem na dan 31. decembra tekočega leta.

Nabavno vrednost osnovnega sredstva sestavljajo tudi stroški izposojanja, povezani s pridobitvijo osnovnega sredstva do njegove usposobitve za uporabo. Stroški izposojanja so:

- obresti,
- drugi stroški družbe, ki so povezani z izposojanjem finančnih sredstev.

Stroške izposojanja, ki jih je mogoče neposredno pripisati nakupu, gradnji ali proizvodnji osnovnega sredstva v pripravi, družba usredstvi kot del nabavne vrednosti tega sredstva. Druge stroške izposojanja družba pripozna kot odhodek v obdobju, ko nastanejo. Stroški, ki so neposredno povezani z zadolževanjem, namenjenem financiranju gradnje avtocest, povečujejo nabavno vrednost avtocest, dokler so avtocestni odseki, za katere so bila najeta posojila, v gradnji (do usposobitve za uporabo). Družba preneha usredstvovati stroške izposojanja takrat, ko so avtocestni odseki predani v promet.

Nabavna vrednost v družbi zgrajenega ali izdelanega sredstva zajema neposredne stroške, ki jih povzroči njegova zgraditev ali izdelava, in posredne stroške njegove zgraditve ali izdelave, ki mu jih je mogoče pripisati.

Popravila ali vzdrževanje opredmetenih osnovnih sredstev so namenjena obnavljanju ali ohranjanju prihodnjih gospodarskih koristi, ki se pričakujejo na podlagi prvotno ocenjene stopnje učinkovitosti sredstev. Kadar se pojavijo, se pripoznajo kot odhodki.

Če je nabavna vrednost opredmetenega osnovnega sredstva pomembna, se razporedi na njegove dele. Če imajo ti deli različne dobe koristnosti in/ali vzorce uporabe in so pomembni v razmerju do celotne nabavne vrednosti opredmetenega osnovnega sredstva, se vsak del obravnava posebej.

Pripoznanje opredmetenega osnovnega sredstva se odpravi ob odtujitvi ali če od njegove uporabe ali odtujitve ni več pričakovati prihodnjih gospodarskih koristi.

Pri odtujitvi opredmetenega osnovnega sredstva se razlika med čistim donosom ob odtujitvi in preostalo knjigovodsko vrednostjo odtujenega opredmetenega osnovnega sredstva prenese med prevrednotovalne poslovne prihodke, če je prva večja od druge, ali med prevrednotovalne poslovne odhodke, če je druga večja od prve.

Družba enkrat letno preveri knjigovodsko vrednost opredmetenih osnovnih sredstev, da ugotovi, ali so prisotni znaki oslabitve. Če takšni znaki obstajajo, se oceni nadomestljiva vrednost sredstva. Kot nadomestljiva vrednost se upošteva čista prodajna vrednost ali vrednost pri uporabi, in sicer tista, ki je večja. Oslabitev sredstva se pripozna v primeru, ko njegova knjigovodska vrednost presega nadomestljivo vrednost. Oslabitev se izkaže v izkazu poslovnega izida. Če družba posluje z zadostnim dobičkom in v okviru poslovnih načrtov, ni razlogov za oslabitev. Na podlagi izračunane zahtevane stopnje donosnosti sredstev ugotavljamo, da slabitev sredstev ni potrebna.

Družba prek skrbnikov projektov in investicij mesečno spremlja potek projektov in investicij. Če ugotovi, da se določeni projekt ne bo dokončal, se izvede odpis.

Če družba utemeljeno predvideva, da se bo opredmeteno osnovno sredstvo prodalo v naslednjih dvanajstih mesecih, se prerazvrsti med nekratkoročna sredstva za prodajo.

V skladu z ZGD-1 in SRS 2016 družba stavbno pravico vodi v postavki Zemljišča.

Stavbna pravica je bila v skladu z ZDARS-1 ustanovljena v korist družbe DARS, na zemljiščih v lasti Republike Slovenije, na katerih so avtoceste kot objekti, ki so bili zgrajeni ali so se pričeli graditi pred uveljavitvijo ZDARS-1. Stavbna pravica je ustanovljena za 50 let (od 4. decembra 2010 do 4. decembra 2060) kot neodplačna. Po ZUJF je stavbna pravica postala odplačna in se zanjo plačuje letno nadomestilo v skladu z letno izvedbeno pogodbo za izvajanje naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1.

Stavbna pravica je kot ena od pravic na nepremičninah ob začetku pripoznana po nabavni vrednosti. Ima končno dobo koristnosti in jo amortiziramo v dobi koristnosti, to je v obdobju, za katero je ustanovljena. Doba koristnosti stavbne pravice je doba, v kateri jo ima družba pravno pravico izrabljati. Uporabi se metoda enakomernega časovnega amortiziranja.

Naložbene nepremičnine

Naložbene nepremičnine ima družba v lasti, da bi prinašale najemnino. V skladu s SRS 6.2., ki določa, da so naložbene nepremičnine tudi zemljišča, za katere družba ni določila prihodnje uporabe, so med naložbenimi nepremičninami evidentirana tudi zemljišča, pridobljena po 3. alineji 14. člena ZDARS-1. Gre za nepremičnine, ki so bile pridobljene za gradnjo avtocest, vendar delno ali v celoti niso bile uporabljene za gradnjo avtocest oziroma za njihovo upravljanje in vzdrževanje.

Naložbene nepremičnine se ob začetnem pripoznanju izmerijo po nabavni vrednosti. Nabavna vrednost naložbene nepremičnine obsega njeno nakupno ceno in vse njej neposredno pripisljive stroške. Po začetnem pripoznanju se naložbene nepremičnine vrednotijo po nabavni vrednosti, zmanjšani za nabrani amortizacijski popravek vrednosti in izgubo zaradi oslabitve.

Doba koristnosti naložbenih nepremičnin je enaka kot za istovrstna opredmetena osnovna sredstva.

Družba preverja pomen slabitve enako kot pri opredmetenih osnovnih sredstvih.

Amortizacija

Nabavna vrednost opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev se zmanjšuje z amortiziranjem. Osnovo za obračun amortizacije opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev družbe predstavlja polna nabavna vrednost osnovnih sredstev. V osnovo se po aktiviranju vključujejo tudi vsa naknadna investicijska vlaganja, ki povečujejo prihodnje koristi ali omogočajo podaljšanje dobe uporabnosti osnovnega sredstva (na primer obnova vozišč in objektov).

Družba določa letne amortizacijske stopnje glede na ocenjeno dobo koristnosti posameznega opredmetenega osnovnega sredstva in neopredmetenega dolgoročnega sredstva. Doba koristnosti je odvisna od:

- pričakovanega fizičnega izrabljanja,
- pričakovanega tehničnega staranja,
- pričakovanega ekonomskega staranja,
- pričakovanih zakonskih ali drugih omejitev uporabe.

Kot dobo koristnosti posameznega sredstva družba upošteva dobo, ki je najkrajša glede na vsakega izmed naštetih dejavnikov.

Družba preverja ustreznost opredeljenih ocenjenih življenjskih dob avtocestne infrastrukture na vsakih 5 let, amortizacijske stopnje pa glede na to preračuna za sedanja in bodoča obdobja, če so pričakovanja bistveno drugačna od ocen. Družba je na dan 31. 12. 2019 presojala ustreznost opredeljenih ocenjenih življenjskih dob zgornjega ustroja avtocestne infrastrukture in ocenila, da je ocenjena življenjska doba ustrežna. V letu 2022 ni bilo dejavnikov, na podlagi katerih bi družba ocenila, da ocenjena življenjska doba ni ustrežna.

Opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena sredstva družba amortizira posamično po metodi enakomernega časovnega amortiziranja. Sredstvo se prične amortizirati prvi dan naslednjega meseca po usposobitvi za uporabo. Opredmetena osnovna sredstva – avtoceste – se začnejo uporabljati z dnem odprtja za promet, pri čemer pa ni nujno, da je investicija končana in da so odpravljene vse pomanjkljivosti. Amortiziranje sredstev v najemu je usklajeno z amortiziranjem podobnih sredstev v lasti družbe oziroma je usklajeno z dobo najema, če je ta krajša.

Amortizacijske stopnje za opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena sredstva

Skupina osnovnih sredstev	Amortizacijske stopnje v letu 2022
Zgornji ustroj avtocest s pripadajočo cestno infrastrukturo (ograje, naprave za odvodnjavanje)	2,96 % - 16,53 %
Prometna signalizacija in prometna oprema (vertikalna in horizontalna signalizacija, cestna razsvetljava, sistem klicev v sili, CVP, kabelska kanalizacija, portali ipd.)	3,40 % - 20,00 %
Avtocestni objekti (viadukti, mostovi, predori, nadvozi, podvozi, oporni zidovi ipd.)	1,92 % - 33,09 %
Zgradbe	1,21 % - 18,44 %
Stavbna pravica	2,06 %
Transportna sredstva	0,30 % - 20,00 %
Druga oprema in naprave	0,29 % - 50,03 %
Računalniki in računalniška oprema	0,99 % - 50,06 %
Računalniški programi, licence	1,56 % - 50,00 %
Služnostna pravica	3,34 % - 10,00 %
Zemljišča-najemi	10 %
Zgradbe-najemi	10,00 % - 32,43 %
Oprema-najemi	10,00 % - 30,77 %

Popravek vrednosti, ki je povezan z amortiziranjem, se ne pojavlja pri:

- a) zemljiščih,
- b) opredmetenih osnovnih sredstvih v gradnji oziroma izdelavi,
- c) opredmetenih osnovnih sredstvih kulturnega, zgodovinskega ali umetniškega pomena,
- č) spodnjem ustroju avtocest cest, ki vključuje gradbena dela (pripravljalna dela, zemeljska dela), stroški krajinske ureditve, stroški arheoloških izkopavanj, stroški rušitve objektov ipd.

Amortizacija se obračuna, tudi če se sredstvo ne uporablja več ali je izločeno iz uporabe, dokler ni v celoti amortizirano.

Stroški amortizacije sredstev, pridobljenih z državnimi podporami ali donacijami, se nadomestijo v dobro poslovnih prihodkov in ustreznega zmanjšanja dolgoročno odloženih prihodkov.

Najemi

Družba na dan 31. 12. 2022 izkazuje sredstva, ki so v najemu kot pravico do uporabe sredstva pri opredmetenih osnovnih sredstvih.

V skladu s SRS 1.27 je družba na datum začetka najema pripoznala opredmeteno osnovno sredstvo, ki predstavlja pravico do uporabe in obveznost iz najema. Opredmeteno osnovno sredstvo, pridobljeno na podlagi najema, je torej sestavni del opredmetenih osnovnih sredstev družbe, njegova nabavna vrednost pa zajema (SRS 1.27):

- a) znesek začetnega merjenja obveznosti iz najema;
- b) plačila najemnine, ki so bila izvedena na datum začetka najema ali pred njim, zmanjšana za prejete spodbude za najem;
- c) začetne neposredne stroške;
- d) oceno stroškov, ki bodo nastali najemniku pri demontaži ali odstranitvi sredstva, ki je predmet najema, obnovitvi mesta, na katerem se nahaja, ali vrnitvi sredstva, ki je predmet najema, v stanje kot ga zahtevajo pogoji najema, razen če so ti stroški nastali pri proizvodnji zalog.

Družba je na datum začetka najema izmerila obveznost iz najema po sedanji vrednosti najemnin, ki na ta dan še niso plačane. Pri izračunu sedanje vrednosti najmanjše vsote najemnin je diskontna mera z najemom povezana obrestna mera, če jo je mogoče določiti, v nasprotnem primeru pa predpostavljena obrestna mera za izposojanje, ki jo mora plačati najemnik. Družba je za diskontno mero izbrala predpostavljeno obrestno mero za izposojanje.

Najemnine, zajete na začetni datum pri merjenju obveznosti iz najema, ki niso plačane, zajemajo na datum začetka najema naslednja plačila pravice do uporabe sredstva, ki je predmet najema, v obdobju najema:

- a) nespremenljive najemnine, zmanjšane za terjatve za spodbude za najem;
- b) spremenljive najemnine, ki so odvisne od indeksa ali stopnje in se na začetku merijo z indeksom ali stopnjo, ki velja na datum začetka najema;
- c) zneski, za katere se pričakuje, da jih bo najemnik plačal na podlagi jamstev za preostalo vrednost;
- d) izpolnitvena cena možnosti nakupa, če je precej gotovo, da bo najemnik izrabil to možnost, in
- e) plačila kazni za odpoved najema, če trajanje najema kaže, da bo najemnik izrabil možnost odpovedi najema.

Družba v skladu s SRS 1.27 ob sklenitvi najemne pogodbe oceni, ali gre za najemno pogodbo oziroma ali pogodba vsebuje najem. Pogodba je najemna pogodba oziroma vsebuje najem, če se z njo prenaša pravica do obvladovanja uporabe identificiranega sredstva za določeno obdobje v zameno za nadomestilo. Pri tem družba obračuna vse najemne sestavine, kot eno samo najemno sestavino. Družba pri ocenjevanju, ali se s pogodbo za določeno obdobje prenaša pravica do uporabe identificiranega sredstva, oceni, ali ima v celotnem obdobju uporabe hkrati:

- a) pravico pridobiti vse pomembne gospodarske koristi od uporabe identificiranega sredstva in
- b) pravico usmerjati uporabo identificiranega sredstva.

Če ima družba pravico do obvladovanja uporabe identificiranega sredstva samo za del trajanja pogodbe, pogodba vsebuje najem za ta del trajanja pogodbe.

Sredstvo običajno velja za identificirano, če je izrecno določeno v pogodbi. Lahko pa se identificira tudi tako, da se implicitno določi takrat, ko ga družba dobi v uporabo. Družba nima pravice do uporabe identificiranega sredstva, če ima najemodajalec skozi celotno obdobje uporabe materialno pravico do zamenjave sredstva, kar pomeni, da ima dejansko možnost zamenjave alternativnih sredstev skozi celotno obdobje uporabe in bi pri tem imel tudi gospodarsko korist.

Družba ima pravico do usmerjanja uporabe identificiranega sredstva skozi celotno obdobje samo, če:

- a) ima skozi celotno obdobje uporabe pravico usmerjati način in namen uporabe sredstva, ali
- b) so pomembne odločitve o načinu in namenu uporabe sredstva določene vnaprej in:
 - o ima družba skozi celotno obdobje uporabe pravico upravljati sredstvo, ne da bi imel najemodajalec pravico spreminjati ta navodila za delovanje, ali
 - o je družba zasnovala sredstvo tako, da je z zasnovo vnaprej določila način in namen uporabe
 - o sredstva skozi celotno obdobje uporabe.

Družba določi trajanje najema kot obdobje, v katerem najema ni mogoče odpovedati, skupaj z:

- a) obdobjem, za katero velja možnost podaljšanja najema, če je precej gotovo, da bo najemnik to možnost izrabil; in
- b) obdobjem, za katero velja možnost odpovedi najema, če je precej gotovo, da najemnik te možnost ne bo izrabil.

Ob začetnem pripoznanju družba pravico do uporabe sredstva izmeri po sedanji vrednosti prihodnjih najemnin. To pravico amortizira in pripoznava strošek amortizacije, zaradi časovne vrednosti denarja pa tudi strošek obresti med odhodki iz financiranja. V izkazu denarnega toka loči znesek, ki pomeni plačilo glavnice in znesek, ki pomeni plačilo obresti. Oba razvrsti med denarne tokove pri financiranju.

Obveznost iz najema se izkaže med obveznostmi iz financiranja, ki se glede na ročnost deli na dolgoročni del, ki zapade v obdobju daljšem od leta dni po datumu bilance stanja, in na kratkoročni del, ki zapade v 12 mesecih po datumu bilance stanja.

Za kratkoročne najeme (obdobje najema je krajše od 12 mesecev) in najeme sredstev majhne vrednosti (vrednost najetega sredstva, če bi bilo novo, je manjša od 10.000 evrov; to so na primer prenosni računalniki, tablice in telefoni) družba uporablja izjemo in ne pripoznava pravice do uporabe sredstva. Stroške v povezavi z najemom teh sredstev zato pripoznava med odhodki enakomerno v obdobju trajanja najema. V izkazu poslovnega izida jih

pripoznavna med stroški storitev v postavki stroškov najemnin. Družba nima sklenjenih pogodb za najeme s spremenljivimi najemnini.

Osnovno sredstvo, vzeto v najem, se izkazuje ločeno od drugih istovrstnih osnovnih sredstev. Amortiziranje osnovnih sredstev, vzetih v najem, mora biti usklajeno z amortiziranjem drugih podobnih osnovnih sredstev. Če ni utemeljenega zagotovila, da bo najemnik prevzel lastništvo do konca trajanja najema, se takšno osnovno sredstvo povsem amortizirata bodisi med trajanjem najema bodisi v dobi njegove koristnosti, in sicer v tistem obdobju, ki je krajše. Stroški amortizacije z najemom pridobljenih opredmetenih osnovnih sredstev se obračunavajo posebej.

Bistveni predpostavki, ki se uporabljata za izračun pravice do uporabe sredstev sta:

- predpostavljena diskontna stopnja, ki je za najeme sklenjene do 30. 6. 2020 znašala 2,187 %. Na podlagi izvedene presoje ustreznosti diskontne stopnje glede na spremenjene razmere na finančnem trgu, se je predpostavljena diskontna stopnja za najeme, sklenjene od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2021, znižala na 1,759 %, za sklenjene po 1. 1. 2022 pa znaša 0,487 % za najeme za obdobje od enega do petih let in 0,897 % za najeme za obdobje nad pet do deset let,
- predpostavljena doba najema.

Finančne naložbe

Finančne naložbe so finančna sredstva, ki jih ima družba, da bi z donosi, ki izhajajo iz njih, povečala svoje finančne prihodke. Finančne naložbe se pri začetnem pripoznanju razvrstijo v finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, finančna sredstva v posesti do zapadlosti v plačilo, finančne naložbe v posojila ali za prodajo razpoložljiva finančna sredstva. V bilanci stanja se izkazujejo kot kratkoročne in dolgoročne finančne naložbe.

Med finančnimi naložbami družba prikazuje dolgoročne in kratkoročne depozite pri bankah, ki jih ob začetnem pripoznanju evidentira po nabavni vrednosti (je enaka plačanemu znesku denarja), ki ustreza pošteni vrednosti depozita ob začetnem pripoznanju. Ob sklenitvi depozita niso nastali nobeni pomembni stroški, ki bi izhajali neposredno iz nakupa ali izdaje finančnega sredstva.

Izpeljani finančni instrument je lahko ena izmed kratkoročnih finančnih naložb, ki jih družba poseduje, da se zavaruje pred tveganji.

Odložene terjatve za davek

Terjatve za odloženi davek se pripoznajo za zneske davka od dobička, ki bodo povrnjeni v prihodnjih obdobjih. Znesek odloženega davka se ugotovi z uporabo pričakovane davčne stopnje v naslednjih letih.

Odložene terjatve za davek se pripoznajo le, če je verjetno, da bo na razpolago obdavčljivi dobiček, v breme katerega bo v prihodnje mogoče uporabiti odložene terjatve.

Nepomembni zneski terjatev za odloženi davek niso pripoznani.

Odloženi davek se evidentira neposredno v breme ali dobro kapitala, če se davek nanaša na postavke, evidentirane v istem ali drugem obdobju neposredno v breme ali dobro kapitala.

Sredstva za prodajo

Dolgoročna sredstva, za katera se pričakuje, da bo njihova vrednost poravnana predvsem s prodajo in ne z nadaljnjo uporabo, se razvrstijo med sredstva za prodajo. Predstavljajo opredmetena osnovna sredstva (zemljišča, zgradbe), ki izpolnjujejo pogoje za prerazvrstitev med sredstva za prodajo:

- a) sredstvo je na razpolago za takojšnjo prodajo v trenutnem stanju,
- b) prodaja je zelo verjetna (poslovodstvo je sprejelo načrt prodaje, išče se kupec),
- c) poteka aktivno trženje prodaje sredstva,
- d) obstaja pričakovanje, da bo prodaja končana v letu dni po opravljeni prerazvrstitvi.

Sredstvo se preneha amortizirati, ko je opredeljeno kot nekratkoročno sredstvo za prodajo. Takšno nekratkoročno sredstvo za prodajo se izmeri po knjigovodski vrednosti ali po pošteni vrednosti, zmanjšani za stroške prodaje, in sicer po tisti, ki je manjša.

Prodaja je zelo verjetna v primeru, ko uprava družbe sprejme sklep o načrtu prodaje. Družba letno preverja, ali sredstva še izpolnjujejo sodila za izkazovanje med sredstvi za odtujitev. Če sredstvo ne izpolnjuje več teh sodil, ga družba prerazvrsti nazaj med opredmetena osnovna sredstva ali naložbene nepremičnine.

Zaloge

Med zalogami so evidentirane zaloge materiala, nadomestnih delov, drobnega inventarja in embalaže ter trgovskega blaga.

Količinska enota zaloge materiala se ob začetnem pripoznanju ovrednoti po nabavni ceni, ki sestoji iz nakupne cene, v kateri so upoštevani na računu priznani popusti, uvozne dajatve in neposredni stroški nabave. Nakupna cena je znižana za dobljene popuste.

Zaloge se vrednotijo po metodi zaporednih cen (fifo).

Družba izvede odpis zalog, če je njihova prodaja v celoti ustavljena ali v primeru nekurantnosti zalog.

Zaloge se prevrednotijo na koncu poslovnega leta, če knjigovodska vrednost presega ali čisto iztržljivo izvirno vrednost zalog.

Poslovne terjatve

Terjatve vseh vrst se ob pripoznanju izkazujejo z zneski, ki izhajajo iz ustreznih listin, ob predpostavki, da bodo plačane. Delijo se na kratkoročne in dolgoročne, odvisno od datuma zapadlosti.

Med dolgoročnimi poslovnimi terjatvami družba izkazuje poleg terjatev do kupcev tudi dolgoročno terjatev za vstopni DDV za stavbno pravico. Na osnovi Letne izvedbene pogodbe o izvajanju naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1 se kratkoročni del dolgoročne terjatve za vstopni DDV prenese na kratkoročne terjatve.

Med kratkoročnimi poslovnimi terjatvami družba izkazuje kratkoročne terjatve do kupcev doma in v tujini, kratkoročne terjatve iz poslovanja za tuj račun, kratkoročne terjatve za obračunane obresti od vpoglednih sredstev in finančnih naložb, dane avanse, terjatve za vstopni DDV, kratkoročne terjatve za evropska sredstva in druge terjatve.

Terjatve, izražene v tujih valutah, se na dan nastanka preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke.

Ustreznost izkazane velikosti posamezne terjatve družba ugotavlja posamično ob koncu obračunskega obdobja, v sklopu letnega popisa in na osnovi argumentiranih dokazov o dvomu o njihovi poplačljivosti. Popravki terjatev se izkazujejo v dobro posebnih popravljalnih kontov terjatev in v breme prevrednotovalnih poslovnih odhodkov na podlagi naslednjih pravil:

- popravek se izvede za posamično terjatev, ki v izvornem znesku (vključujoč DDV) presega 3.000 evrov in
 - o za zapadle terjatve do 90 dni se ne oblikuje popravkov vrednosti,
 - o za zapadle terjatve od 91 do 180 dni se oblikuje popravek vrednosti terjatev v višini 30 % vrednosti terjatve,
 - o za zapadle terjatve od 181 do 365 dni se oblikuje popravek vrednosti terjatve v višini 60 % vrednosti terjatve,
 - o za zapadle terjatve nad 365 dni se oblikuje popravek vrednosti terjatev v višini 100 % vrednosti terjatve;
- če se za določene terjatve domneva, da ne bodo poravnane oziroma ne bodo poravnane v celotnem znesku, jih je potrebno šteti kot dvomljive, če se zaradi za njih začne sodni postopek, pa kot sporne. Popravek vrednosti teh terjatev se oblikuje na podlagi sklepa uprave v višini 100 % vrednosti terjatve, ne glede na zapadlost.

Družba izvede na podlagi ustreznih listin odpis v celoti za tiste terjatve, za katere je zaključen stečajni postopek ali prisilna poravnava oziroma je s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika izvedla vsa dejanja, da bi dosegla plačilo terjatev, oziroma ugotavlja, da so nadaljnji pravni postopki ekonomsko neupravičeni.

Denarna sredstva

Denarna sredstva vključujejo gotovino v blagajni, denarna sredstva na računih pri bankah, denar na poti in depozite na odpoklic ter nočni depoziti pri bankah. Denar na poti je denar, ki se prenaša iz blagajne na ustrezen račun pri banki in se tisti dan še ne vpiše kot dobroimetje pri njej.

Denarna sredstva so ločeno prikazana v domači in tuji valuti. Denarna sredstva, izražena v domači valuti, se izkazujejo po nominalni vrednosti. Tuje valute se preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke na dan prejema. Stanje denarnih sredstev v tujih valutah je preračunano v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke na zadnji dan poslovnega leta. Tečajna razlika, ki se pojavi pri tem, poveča finančne prihodke ali finančne odhodke.

Kapital

Celotni kapital organizacije je njegova obveznost do lastnikov, ki zapade v plačilo, če organizacija preneha delovati, pri čemer se velikost kapitala popravi glede na tedaj dosegljivo ceno čistega premoženja. Opredeljen je z zneski, ki so jih vložili lastniki, ter z zneski, ki so se pojavili pri poslovanju in pripadajo lastnikom. Zmanjšujejo ga izguba pri poslovanju, odkupljene lastne delnice in lastni poslovni deleži ter dvigi (izplačila).

Kapital družbe sestoji iz vpoklicanega kapitala, kapitalskih rezerv, rezerv iz dobička (zakonske rezerve, statutarne rezerve in druge rezerve iz dobička), rezerve, nastale zaradi vrednotenja po pošteni vrednosti in še nerazdeljenega čistega dobička poslovnega leta.

Kapital odraža lastniško financiranje družbe in je z vidika družbe njena obveznost do lastnikov. Opredeljen je ne samo z zneski, ki so jih lastniki vložili v družbo, temveč tudi z zneski, ki so nastali pri poslovanju družbe.

Kot kapitalne rezerve ima družba izkazan znesek v letu 2004 prenesenega stvarnega premoženja za opravljanje nalog upravljanja in vzdrževanja avtocest, ki ga je zagotovila RS ob preoblikovanju družbe, splošni prevrednotovalni popravek kapitala, ki je bil 1. januarja 2006 ob prehodu na SRS 2006 prenesen v kapitalne rezerve, presežek sredstev, ki predstavlja razliko med stvarnim vložkom RS in vrednostjo novo izdanih delnic družbe v letu 2010, razliko pri pripojitvi hčerinskega podjetja DELKOM d. o. o. v letu 2015 ter presežek sredstev, ki predstavlja razliko med stvarnim vložkom RS in vrednostjo novo izdanih delnic družbe v letu 2017 in zneske naknadnih vplačil RS v kapital družbe na podlagi sklepov Vlade RS, izdanih na podlagi 16. člena ZDARS-1, s katerim se ugotovijo in konkretizirajo nepremičnine, ki so bile v lasti RS, in katere v skladu s 14. členom ZDARS-1 pridobi družba DARS (naknadna vplačila ugotovi uprava družbe s sklepom).

Zakonske rezerve so rezerve, ki so določene z Zakonom o gospodarskih družbah. Družba mora imeti oblikovane zakonske rezerve v taki višini, da vsota zneska zakonskih rezerv in kapitalskih rezerv iz točk 1–3 prvega odstavka 64. člena ZGD-1 predstavlja najmanj deset odstotkov osnovnega kapitala. Če zakonske in kapitalne rezerve iz točk 1–3 prvega odstavka 64. člena ZGD-1 skupaj ne dosegajo desetodstotnega deleža osnovnega kapitala in družba v poslovnem letu izkaže čisti dobiček, mora pri sestavi bilance stanja za to poslovno leto v zakonske rezerve odvesti pet odstotkov zneska čistega dobička, zmanjšanega za znesek, ki je bil uporabljen za kritje morebitne prenesene izgube.

Družba oblikuje statutarne rezerve do višine 25 odstotkov osnovnega kapitala. Statutarne rezerve se oblikujejo tako, da se 25 odstotkov čistega dobička, ki ostane po morebitni uporabi za kritje prenesene izgube, za oblikovanje zakonskih rezerv in za oblikovanje rezerv za lastne deleže, uporabi za oblikovanje statutarne rezerv, dokler te ne dosežejo 25 odstotkov osnovnega kapitala. Te rezerve niso namenjene delitvi.

V skladu s tretjim odstavkom 230. člena ZGD-1 lahko organi vodenja ali nadzora pri sprejemu letnega poročila iz zneska čistega dobička, ki ostane po uporabi čistega dobička za namene iz prvega odstavka 230. člena ZGD-1, oblikujejo druge rezerve iz dobička, vendar za ta namen ne smejo uporabiti več kot polovice zneska čistega dobička, ki ostane po uporabi dobička za namene iz prvega odstavka tega člena.

Druge rezerve iz dobička so nenominirani kapital in se letno povečujejo z razporeditvijo čistega dobička.

Rezerve, nastale zaradi vrednotenja po pošteni vrednosti, vsebujejo:

- aktuarske dobičke in izgube, vezane na rezervacije za odpravnine ob upokojitvi po aktuarskem izračunu, in
- uspešni del sprememb v pošteni vrednosti izpeljanega finančnega instrumenta.

Družba prikazuje sestavine in gibanje kapitala v izkazu gibanja kapitala in bilanci stanja.

Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve

Rezervacije se oblikujejo za sedanje obveze, ki izhajajo iz obvezujočih preteklih dogodkov in se bodo po predvidevanjih poravnale v obdobju, ki ni z gotovostjo določeno, ter katerih zneske za njihovo poravnavo je mogoče zanesljivo oceniti. Dolgoročne rezervacije so oblikovane na račun vnaprej vračunanih stroškov oziroma odhodkov in se zmanjšujejo zaradi koriščenja za namene, za katere so bile oblikovane.

Družba je v skladu z zakonskimi predpisi, kolektivno pogodbo in internim pravilnikom zavezana k plačilu jubilejnih nagrad zaposlencem ter odpravnin ob upokojitvi, za kar so oblikovane dolgoročne rezervacije v višini ocenjenih prihodnjih izplačil za jubilejne nagrade in odpravnine, diskontirane na dan bilance stanja. Rezervacije se oblikujejo na podlagi aktuarskega izračuna, ki ga pripravi pooblaščen aktuar. Izračun se naredi za vsakega zaposlenega, upoštevajoč stroške odpravnine ob upokojitvi ter stroške vseh pričakovanih jubilejnih nagrad do upokojitve. Ob zaključku vsakega poslovnega leta se preveri višina tako oblikovanih rezervacij, ki se nato ustrezno povečajo ali zmanjšajo. Plačila za odpravnine ob upokojitvi in izplačila jubilejnih nagrad zmanjšujejo oblikovane rezervacije. V izkazu poslovnega izida se pripoznajo stroški dela in stroški obresti, preračun pozaposlitvenih zaslužkov oziroma nerealiziranih aktuarskih dobičkov ali izgub iz naslova odpravnin pa v drugem vseobsegajočem donosu kapitala.

Družba izkazuje dolgoročne rezervacije na račun dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov iz naslova pričakovanih izgub, ki nastanejo zaradi odškodninskih zahtevkov za tožbe, povezane z gradnjo in obnavljanjem avtocest, njihovim upravljanjem in vzdrževanjem, ter za tožbe delavcev iz delovnih razmerij. Rezervacije za obveznosti za tožbe družba oblikuje na podlagi ocene o verjetnem izidu tožb, in sicer takrat, ko je verjetnost za negativen izid spora za družbo več kot polovična.

Med dolgoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami družba izkazuje dolgoročno odložene prihodke, ki bodo v obdobju, daljšem od enega leta, pokrili predvidene odhodke. Odloženi prihodki se pretvorijo v obračunane prihodke, ko so ustrezne storitve opravljene ali ko se pojavi upravičenost do njihove vključitve v izkaz poslovnega izida in ko je treba pokriti ustrezne stroške.

Med dolgoročno odloženimi prihodki vodi družba prejeta nepovratna sredstva EU in sofinancerska sredstva za pridobitev osnovnih sredstev. Namenjene so za pokrivanje stroškov amortizacije tako nabavljenih osnovnih sredstev in se porabljajo s prenašanjem med poslovne prihodke. Odloženi prihodki iz naslova prejetih nepovratnih sredstev EU in sofinancerskih sredstev se pripoznajo, ko so prejeti oziroma ko obstaja sprejemljivo zagotovilo, da bo družba odložene prihodke prejela in da bo izpolnila pogoje v zvezi z njimi. Odloženi prihodki iz naslova dobljenih nepovratnih sredstev EU in sofinancerskih sredstev za pridobitev osnovnih sredstev se porabljajo s prenašanjem med poslovne prihodke skladno z obračunano amortizacijo. Odloženi prihodki, iz naslova prejetih nepovratnih sredstev EU in sofinancerskih sredstev za pokrivanje drugih stroškov, se porabljajo s prenašanjem med poslovne prihodke skladno s pojavljanjem stroškov, za pokrivanje katerih so bila sredstva prejete.

Dolgoročno odloženi prihodki so oblikovani tudi za sredstva, prejeta od unovčenih garancij za odpravo napak, garancij za dobro izvedbo del in garancij za resnost ponudbe. Unovčeni zneski garancij služijo za pokrivanje stroškov namena unovčitve oziroma v primeru unovčitve garancij za dobro izvedbo del tudi za odpravo napak v garancijski dobi.

Dolgoročne finančne obveznosti do bank

Med dolgoročnimi finančnimi obveznostmi do bank se izkazujejo prejeta dolgoročna posojila za financiranje investicijskih načrtov družbe.

Dolgoročne finančne obveznosti, ki bodo zapadle v plačilo v letu dni po dnevu bilance stanja, se izkazujejo kot kratkoročne finančne obveznosti.

Dolgoročne finančne obveznosti se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo z zneski iz ustreznih listin o njihovem nastanku, ki dokazujejo prejem denarnih sredstev. Dolgovi, izraženi v tujih valutah, se ob nastanku preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke.

Na koncu poslovnega leta se dolgoročne finančne obveznosti na osnovi prejetih tujih posojil prevrednotijo po referenčnem tečaju Evropske centralne banke na zadnji dan poslovnega leta.

Plačila obresti od najetih dolgoročnih posojil za financiranje investicijskih načrtov družbe povečujejo nabavno vrednost osnovnega sredstva, dokler je osnovno sredstvo, za katero so bili krediti najeti, v pridobivanju. Po usposobitvi osnovnega sredstva plačila obresti od najetih posojil predstavljajo finančne odhodke.

Družba se zadolžuje v svojem imenu in za svoj račun.

Družba uporablja izvedene finančne instrumente za varovanje pred tveganjem v primeru izpostavljenosti spremenljivosti denarnih tokov.

Ob uvedbi varovanja pred tveganjem družba vodi formalne listine o razmerju varovanja pred tveganjem in o namenu ravnanja s tveganjem v podjetju ter o strategiji projekta varovanja pred tveganjem, kot tudi metode, ki se uporabijo pri ocenjevanju učinkovitosti razmerja pri varovanju pred tveganjem. Družba ocenjuje varovanje pred tveganjem na ustaljen način in ob njegovi uvedbi, kadar se pričakuje zelo uspešno varovanje pred tveganjem pri doseganju pobotanih sprememb poštene vrednosti ali denarnih tokov, ki se pripisujejo varovanemu tveganju. Pri varovanju pred tveganji denarnih tokov mora biti predvideni posel, ki je predmet varovanja, zelo verjeten in izpostavljen spremembam denarnih tokov, ki lahko odločilno vplivajo na poslovni izid.

Izpeljani finančni instrumenti se na začetku pripoznajo po pošteni vrednosti; stroški, povezani s poslom, se pripoznajo v poslovnem izidu, in sicer ob njihovem nastanku. Po začetnem pripoznanju se izpeljani finančni instrumenti merijo po pošteni vrednosti, pripadajoče spremembe pa se obravnavajo, kot je opisano v nadaljevanju.

Varovanje denarnega toka pred tveganji

Ko se izpeljani finančni instrument določi kot varovanje pred tveganjem v primeru izpostavljenosti spremenljivosti denarnih tokov, ki jih je mogoče pripisati posameznemu tveganju, povezanemu s pripoznanim sredstvom ali obveznostjo ali zelo verjetnimi predvidenimi posli, ki lahko vplivajo na poslovni izid, se uspešni del sprememb v pošteni vrednosti izpeljanega finančnega instrumenta pripozna v drugem vseobsegajočem donosu obdobja in razkrije v rezervi za varovanje pred tveganjem oziroma postavki kapitala. Neuspešni del sprememb poštene vrednosti izpeljanega finančnega instrumenta se pripozna neposredno v poslovnem izidu.

Znesek, pripoznan v kapitalu, se prenese v poslovni izid za isto obdobje, v katerem pred tveganjem varovana postavka vpliva na poslovni izid. Družba predvidoma preneha obračunavati varovanje pred tveganjem, če instrument za varovanje pred tveganjem ne zadošča več sodilom za obračunavanje varovanja pred tveganjem, če se instrument za varovanje pred tveganjem proda, odpove ali izkoristi ali če družba prekliče označitev. Če predvidenega posla ni več pričakovati, se znesek v drugem vseobsegajočem donosu mora pripoznati neposredno v poslovnem izidu.

Če se ekonomsko razmerje v prihodnje v veliki meri spremeni oziroma izravna in varovano razmerje postane učinkovito, se s tem izpolnijo pogoji za računovodsko obravnavo varovanja pred tveganjem. V tem primeru se z mesecem izpolnitve pogojev spremeni računovodska obravnava in se instrument obračunava v skladu z določili za obračunavanje varovanja pred tveganjem.

Dolgoročne obveznosti na podlagi obveznic

Dolgoročne obveznosti na podlagi izdanih obveznic se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo z zneski iz ustreznih listin o njihovem nastanku, ki dokazujejo prejem denarnih sredstev.

Plačila kuponov od izdanih obveznic povečujejo nabavno vrednost osnovnega sredstva, dokler je osnovno sredstvo, za katero so bile obveznice izdane, v pridobivanju. Po usposobitvi osnovnega sredstva plačila kuponov od izdanih obveznic predstavljajo finančne odhodke.

Družba se zadolžuje v svojem imenu in za svoj račun.

Druge dolgoročne finančne obveznosti

Med drugimi dolgoročnimi finančnimi obveznostmi družba izkazuje:

- prejeta dolgoročna posojila od drugih tujih organizacij in izdane imenske zadolžnice za financiranje investicijskih načrtov družbe prejeta od drugih tujih organizacij (glej usmeritve Dolgoročne finančne obveznosti do bank) in
- dolgoročne obveznosti iz najema (glej usmeritve Najemi).

Poslovne obveznosti

Poslovni dolgovi so dobaviteljski krediti za kupljeno blago ali kupljene storitve, obveznosti do zaposlenih za opravljeno delo, obveznosti do financerjev v zvezi z obrestmi in podobnimi postavkami, obveznosti do države iz naslova javnih dajatev, ki so predpisane in obvezne ter vključujejo davke, prispevke in druge javne dajatve. Podvrsta poslovnih dolgov so obveznosti do kupcev za dobljene predujme in prejete varščine.

Ob začetnem pripoznanju se ovrednotijo z zneski iz ustreznih listin, ki dokazujejo prejem blaga, storitev in gradenj. Pozneje se obveznosti merijo po odplačni vrednosti. Obveznosti, izražene v tujih valutah, se na dan nastanka preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke.

Med dolgoročnimi poslovnimi obveznostmi je izkazana obveznost iz naslova nadomestila za stavbno pravico. Na temelju Letne izvedbene pogodbe o izvajanju naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1 se kratkoročni del dolgoročne obveznosti prenese na kratkoročne obveznosti.

Kratkoročne finančne obveznosti

Kratkoročne finančne obveznosti zajemajo:

- kratkoročni del dolgoročnih finančnih obveznosti, ki zapadejo v plačilo v naslednjem letu,
- natečene in obračunane obresti na dan 31. decembra 2022 za najeta posojila in izdane obveznice za financiranje investicijskih načrtov družbe ter natečene obresti za izpeljane finančne instrumente, sklenjene za zavarovanje bančnih posojil pred tveganjem spremembe obrestnih mer in
- kratkoročne obveznosti iz najema.

Kratkoročne časovne razmejitve

Aktivne časovne razmejitve zajemajo kratkoročno nezaračunane prihodke in kratkoročno odložene stroške, ki ob svojem nastanku ne bremenijo dejavnosti, s katero se družba ukvarja, in ne vplivajo na poslovni izid. Kot aktivne časovne razmejitve so med drugim izkazani odloženi stroški provizije prodajnim zastopnikom vinjet in odloženi stroški tiskanja vinjet, ki se pripoznajo v ustreznem deležu vsakokratnega pripoznanega zneska prihodkov od prodanih vinjet.

Pasivne kratkoročne časovne razmejitve zajemajo vnaprej vračunane stroške in kratkoročno odložene prihodke. Vnaprej vračunani stroški so stroški, ki bremenijo poslovni izid tekočega poslovnega leta. Obveznost za plačilo se pričakuje v naslednjem obračunskem obdobju. Kot vnaprej vračunane stroške družba izkazuje tudi stroške za poslovno uspešnost uprave in vodilnih delavcev.

Kratkoročno odloženi prihodki nastanejo, če še niso opravljene sicer že zaračunane ali celo plačane storitve. Kratkoročno odloženi prihodki družbe so bili oblikovani:

- za prihodke od prodaje cestnine v obliki dobroimetja, naloženega na naprave DarsGo. Naprave DarsGo veljajo za vozila nad 3,5 tone največje dovoljene mase od 1. aprila 2018, ko je stopilo v veljavo elektronsko cestninjenje v prostem prometnem toku. Prihodki bodo odloženi, dokler uporabniki storitev ne bodo opravili cestninskega prehoda.
- za zaračunane vrednosti elektronskih vinjet, ki so delno ali v celoti veljavne za uporabo avtocest po letu 2022. Prihodki iz naslova elektronskih vinjet se pripoznavajo glede na število dni veljavnosti posameznih elektronskih vinjet v obračunskem obdobju, v sorazmernem deležu glede na dneve veljavnosti elektronskih vinjet.

Prihodki

Družba v skladu s SRS 15 uporablja petstopenjski model za določitev, kdaj pripoznati prihodke in do katere višine. Postopek pripoznavanja prihodkov se izvaja v sosedju petih korakov:

1. korak: opredelitev pogodbe,
2. korak: opredelitev izvršitvenih obvez,
3. korak: določitev transakcijske cene,
4. korak: razporeditev transakcijske cene na izvršitvene obveze in

5. korak: izpolnitev izvršitvenih obvez oziroma pripoznanje prihodkov, ko je izpolnjena izvršitvena obveza. V pogodbi, sklenjeni pisno, ustno ali v skladu z običajno prakso, se družba s kupcem dogovori o glavnih sestavinah prodajnega posla in stranki se z dogovorom zavežeta, da izpolnita obveze, o katerih sta se dogovorili.

Pogodbena obveza je izvršitvena obveza družbe, da kupcu dobavi ali opravi pogodbeno dogovorjeno (obljubljeno) blago ali storitve.

Prihodki se pripoznajo, ko se upravičeno pričakuje, da bo družba zanje prejela nadomestilo. Transakcijska cena je znesek nadomestila, za katerega družba pričakuje, da ga bo prejela v zameno, ko bo blago oziroma storitev prenesla na kupca, razen zneskov, ki se zbirajo v imenu tretjih oseb.

Model opredeljuje, da se prihodki pripoznajo, ko družba prenese storitev oziroma blago na stranko, in sicer v višini, do katere družba pričakuje, da je upravičena. Glede na izpolnjene kriterije se prihodki pripoznajo:

- v trenutku ali
- skozi obdobje.

Prihodki se pripoznajo v trenutku, ko družba izpolni izvršitveno obvezo, to je takrat, ko se na kupca prenese obvladovanje nad storitvijo ali blagom. Obvladovanje pomeni, da kupec lahko usmerja uporabo sredstva in prejema vse bistvene koristi iz sredstva ter lahko tudi prepreči drugo uporabo in prejemanje koristi iz sredstva. Pri pogodbah, kjer družba izvaja storitev skozi daljše časovno obdobje, se prihodki pripoznajo razporejeno skozi obdobje izvajanja storitve.

Družba dosledno sledi usmeritvi hkratnega pripoznavanja prihodkov in odhodkov v obdobju opravljene storitve ali prodaje blaga ne glede na to, kdaj je plačilo realizirano.

Prihodki se razčlenjujejo na poslovne, finančne in druge prihodke.

Poslovni prihodki vključujejo zlasti:

- prihodke od cestnine,
- prihodke od zakupnin za oddajo površin za spremljajoče dejavnosti v zakup,
- prihodke od zapor in povračil za izredne prevoze,
- prihodke od služnosti za napeljevanje objektov in naprav javnega pomena ob avtocesti,
- prihodke od telekomunikacij,
- prihodke po pogodbi o izvajanju naročila,
- druge poslovne prihodke,
- usredstvene lastne proizvode in lastne storitve.

Prihodki od cestnine predstavljajo pretežen del poslovnih prihodkov, v poslovnem letu 2022 so predstavljali 97 odstotkov vseh prihodkov od prodaje. Za vsako uporabo cestninske ceste oziroma cestninskega odseka in cestninskega cestnega objekta se plača cestnina, razen za vozila, ki so v skladu z Zakonom o cestninjenju oproščena plačila cestnine.

Cestnina za uporabo cestninskih cest se za vozila nad 3.500 kg največje dovoljene mase obračuna glede na prevoženo razdaljo po cestninski cesti (cestnina glede na prevoženo razdaljo- sistem DarsGo) in za vozila do 3.500 kg največje dovoljene mase glede na dolžino časovnega obdobja, v katerem se cestninska cesta uporablja (cestnina za določen čas – vinjetni sistem). Višino cestnine predpiše vlada, pri čemer upošteva:

a) pri cestnini glede na prevoženo razdaljo:

- tip vozila oziroma cestninski razred vozila, s katerim se opravlja prevoz po cestninski cesti, emisijski razred EURO.

Plačevanje cestnine glede na prevoženo razdaljo se izvaja z elektronskim sistemom cestninjenja v prostem prometnem toku (sistem DarsGo). Za plačevanje cestnine stranka pridobi napravo DarsGo in jo namesti v vozilo pred vstopom na cestninsko cesto.

Pred začetkom uporabe sistema DarsGo je treba zagotoviti ustrezno finančno kritje za plačilo cestnine. Cestnino je mogoče plačevati z dobroimetjem na računu vozila (predplačniški način plačevanja cestnine) ali s poznejšim plačilom na podlagi izdanega računa (poplačniški način plačevanja cestnine).

V primeru predplačniškega načina plačevanja cestnine je potrebno pred začetkom uporabe naprave DarsGo na račun vozila vplačati dobroimetje. Pri uporabi cestninskih cest se stanje na računu vozila zniža za cestnino glede na prevoženo razdaljo in se pripoznajo prihodki iz naslova porabljenega dobroimetja.

V primeru poplačniškega načina plačila cestnine s sklenitvijo pogodbe o odloženem plačevanju cestnine se strankam izstavi mesečni račun za cestnino in se pripoznajo prihodki na podlagi prevožene razdalje v obravnavanem mesečnem obdobju.

Vlada je 13. decembra 2018 sprejela sklep o uvedbi pribitka k cestnini na določenih odsekih avtocestnega omrežja, ki ga plačujejo cestninski zavezanci v okviru sistema DarsGo. Družba DARS kot upravljavec cestninskih cest je obračunava pribitek na določenih odsekih cestninskih cest od 1. januarja 2019 dalje. Zbrana sredstva so namenjena za zagotavljanje sredstev za financiranje gradnje drugega tira železniške proge Divača–Koper. Zaračunan pribitek k cestnini se ne prikazuje kot del prihodkov družbe, ampak kot obveznost do Republike Slovenije.

b) pri cestnini za določen čas:

- tip oziroma cestninski razred vozila;
- obdobje uporabe cestninske ceste (tedenska, mesečna, polletna in letna vinjeta).

S 1. 12. 2021 sta letno in polletno vinjeto v obliki nalepke nadomestili letna in polletna elektronska vinjeta, prodaja mesečne in tedenske vinjete v obliki nalepke pa se je zaključila 31. 1. 2022. Prodaja mesečnih in tedenskih elektronskih vinjet se je pričela 1. 1. 2022.

Letna elektronska vinjeta velja od dneva njenega nakupa ali od vključno dneva, ki ga določi cestninski zavezanec ob njenem nakupu, do preteka dneva, ki ima isto številko dvanajst mesecev po dnevu nakupa ali določitvi začetka njene veljavnosti, ali če v dvanajstem mesecu takšnega dneva, ni do preteka zadnjega dneva v dvanajstem mesecu.

Polletna elektronska vinjeta velja od dneva njenega nakupa ali od vključno dneva, ki ga določi cestninski zavezanec ob njenem nakupu, do preteka dneva, ki ima isto številko šest mesecev po dnevu nakupa ali določitvi začetka njene veljavnosti, ali če v šestem mesecu takšnega dneva, ni do preteka zadnjega dneva v šestem mesecu.

Mesečna elektronska vinjeta velja od dneva njenega nakupa ali od vključno dneva, ki ga določi cestninski zavezanec ob njenem nakupu, do preteka dneva, ki ima isto številko en mesec po dnevu nakupa ali določitvi začetka njene veljavnosti, ali če v naslednjem mesecu takšnega dneva ni do preteka zadnjega dneva v mesecu.

Tedenska elektronska vinjeta velja sedem zaporednih dni od vključno dneva, ki ga določi cestninski zavezanec ob nakupu elektronske vinjete.

Elektronske vinjete je možno kupiti tudi vnaprej, torej z datumom začetka veljavnosti, ki ni enak dnevu nakupa. Začetek veljavnosti posamezne vinjete je možno določiti do 30 dni vnaprej od dneva nakupa (največ 30 dni pred začetkom njene veljavnosti).

Če cestninski zavezanec ob nakupu elektronske vinjete določi dan začetka njene veljavnosti, ki ni enak dnevu njenega nakupa, lahko cestninski zavezanec odstopi od prodajne pogodbe do začetka veljavnosti kupljene elektronske vinjete in zahteva vračilo kupnine. V skladu z določbami Zakona o cestninjenju ima cestninski zavezanec pod določenimi pogoji pravico do vračila sorazmernega dela vrednosti elektronske vinjete.

Prihodki iz naslova elektronskih vinjet se pripoznavajo glede na obdobje veljavnosti elektronske vinjete, v posamičnem mesečnem obračunskem obdobju sorazmernem deležu glede na dneve veljavnosti elektronske vinjete. V skladu z zahtevami SRS 15 in ob upoštevanju določil Zakona o cestninjenju je tako dan začetka veljavnosti elektronske vinjete dogodek, ko se pričnejo pripoznavati prihodki iz naslova prodaje elektronske vinjete.

Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve se nanašajo na usredstvene lastne storitve, izvedene na avtocestah (investicijska vlaganja, vlaganja v povečanje prometne varnosti na avtocestah). Nabavna vrednost v družbi izdelanega sredstva zajema stroške materiala, neposredne stroške dela in ostale stroške, ki jih je mogoče neposredno pripisati usposobitvi sredstva za nameravano uporabo.

Drugi poslovni prihodki, povezani s poslovnimi učinki, so subvencije, dotacije, regresi, kompenzacije, premije in podobni prihodki. Državne podpore, prejete za pridobitev osnovnih sredstev oziroma pokrivanje določenih stroškov, ostajajo začasno med odloženimi prihodki in se prenašajo med poslovne prihodke skladno z amortiziranjem pridobljenih osnovnih sredstev oziroma nastajanjem stroškov, za katerih pokrivanje so namenjene.

Prihodki iz naslova obračunanih zamudnih obresti in z njimi povezane terjatve se ob nastanku pripoznajo, če je verjetno, da bodo gospodarske koristi, povezane s poslom pritekale v družbo.

Zneski, zbrani v korist tretjih oseb, kot so obračunani davek na dodano vrednost in druge dajatve, niso sestavina prihodkov od prodaje.

Finančni prihodki so prihodki iz naslova obresti in pozitivnih tečajnih razlik. Finančni prihodki se pripoznajo, če ne obstaja utemeljen dvom o njihovi velikosti in plačljivosti. Obresti se obračunavajo v sorazmerju s pretečenim obdobjem ter glede na neodplačni del glavnice in veljavno obrestno mero.

Druge prihodke sestavljajo neobičajne postavke, ki v obravnavanem poslovnem letu povečujejo poslovni izid (prejete odškodnine, nagrade za zaposlovanje invalidov nad predpisano kvoto ipd.).

Odhodki

Odhodki se pripoznajo, če je zmanjšanje gospodarskih koristi v obračunskem obdobju povezano z zmanjšanjem sredstev ali povečanjem dolga in je to zmanjšanje mogoče zanesljivo izmeriti. Odhodki se razvrščajo na poslovne, finančne in druge odhodke.

Poslovni odhodki se pripoznajo, ko je porabljen material oziroma opravljena storitev, in sicer v obdobju, na katero se nanašajo. Poslovni odhodki družbe zajemajo odhodke, povezane z gradnjo, obnavljanjem ter upravljanjem in vzdrževanjem avtocest, ter so sestavljeni iz:

- stroškov materiala in nabavne vrednosti prodanega blaga,
- stroškov storitev,
- stroškov dela,
- odpisov vrednosti (razkritja, povezana z obračunom amortizacije, so prikazana v sklopu razkritij neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev),
- drugih poslovnih odhodkov.

Stroški materiala in storitev se pripoznajo na podlagi listin, ki dokazujejo, da so praviloma povezani z nastalimi gospodarskimi koristmi. Zmanjšanje vrednosti zalog materiala na njihovo čisto iztržljivo vrednost ne poveča izkazanih stroškov materiala, temveč poveča prevrednotovalne poslovne odhodke v zvezi z zalogami. Stroški materiala, ki se pred uporabo zadržujejo v zalogah, se izkazujejo v zneskih, ki so pred nastankom potroškov materiala oblikovali vrednost zalog. Zaloge se vrednotijo po metodi zaporednih cen (fifo). Stroški materiala in storitev, ki se pred uporabo ne zadržujejo v zalogah, se izkazujejo v dejanskih zneskih ob nabavi takšnega materiala. Ocenjeni znesek vnaprej vračunanih stroškov materiala in storitev se izkazuje v postavkah, v katerih bi se sicer izkazovali takšni dejanski stroški materiala in storitev. Če se pri letnem popisu materiala ugotovijo presežki ali primanjkljaji, za katere ni nihče osebno odgovoren, presežki zmanjšujejo do tedaj pripoznane stroške, primanjkljaji pa jih povečujejo.

Stroški dela so vse oblike zaslužkov, ki jih daje družba zaposlenim v zameno za njihovo službovanje. Stroški dela so plače, nadomestila plač, dajatve naravi, darila in nagrade zaposlenim, odpravnine, ki pripadajo zaposlenim, ko nehajo delati v družbi, in drugi dohodki, ki pripadajo zaposlenim skladno z zakonom, kolektivno pogodbo ali pogodbo o zaposlitvi skupaj z dajatvami, ki se dodatno obračunajo in bremenijo družbo. Rezervacije za jubilejne nagrade in odpravnine ob upokojitvi se obravnavajo kot stroški dela. Nadomestila plač, ki bremenijo družbo, so nadomestila za določeno število dni odsotnosti med boleznijo, letni dopust, državne praznike in izredni dopust ter druga nadomestila skladno s predpisi, kolektivno pogodbo ali pogodbo o zaposlitvi. Povračila zaposlenim, ki

se obravnavajo kot stroški dela in so v neposredni zvezi z opravljanjem dela, so na primer zneski za prevoz na delo in z njega, zneski za povračilo stroškov prehrane med delom in drugi. Potni stroški v zvezi s službenimi potovanji, stroški dela na terenu, šolnine in štipendije, ki so v neposredni zvezi s poslovanjem družbe, se obravnavajo kot stroški storitev. Družba je v letu 2022 izplačevala plače na podlagi Podjetniške kolektivne pogodbe DARS, plače uprave družbe pa tudi v skladu z Zakonom o prejemkih poslovnih oseb v gospodarskih družbah v večinski lasti RS in samoupravnih lokalnih skupnosti (ZPPOGD, Ur. l. RS, št. 21/2010). Družba v letu 2022 ni imela stroškov storitev v zvezi z agencijami za posredovanje delovne sile. Za zahteve zaposlenih po izplačilih na podlagi določb zakona, kolektivne pogodbe, splošnega akta organizacije ali pogodbe o zaposlitvi, katerim pa organizacija nasprotuje, so vloženi tožbeni zahtevki s strani delavcev. Rezervacije za obveznosti za tožbe družba oblikuje na podlagi ocene o verjetnem izidu tožb, in sicer takrat, ko je verjetnost za negativen izid spora za družbo več kot 50-odstotna.

Finančni odhodki so odhodki iz naslova obresti iz prejetih posojil in izdanih obveznic, odhodki iz izpeljanih finančnih instrumentov za varovanje pred finančnimi tveganji, iz negativnih tečajnih razlik, zamudnih obresti in oslabitve finančnih naložb. Finančni odhodki se pripoznajo po obračunu, in to ne glede na plačila, ki so povezana z njimi.

Druge odhodke sestavljajo neobičajne postavke, ki v obravnavanem poslovnem letu zmanjšujejo poslovni izid. Med drugimi poslovnimi odhodki družba evidentira:

- plačilo odškodnin po sodbah,
- povračila stroškov revizijskih postopkov,
- ostale denarne kazni.

Davek od dohodka pravnih oseb in odloženi davek

Davek od dohodka je obračunan po Zakonu o davku od dohodka pravnih oseb. Davek od dohodka za leto 2022 je obračunan po 19-odstotni stopnji na obdavčljivi dobiček, ki ga je ustvarila družba v davčnem obdobju.

Odloženi davek je namenjen pokrivanju začasne razlike, ki nastane med davčno vrednostjo sredstev in obveznosti ter njihovo knjigovodsko vrednostjo, in se izračunava z metodo obveznosti po trenutno veljavnih davčnih stopnjah.

Odložena terjatev za davek se pripozna v obsegu, za katerega obstaja verjetnost, da bo na razpolago prihodnji obdavčljiv dobiček, v breme katerega bo v prihodnje mogoče uporabiti odloženo terjatev.

Izkaz denarnih tokov

Izkaz denarnih tokov je sestavljen po posredni metodi (različica II) iz podatkov iz bilance stanja na dan 31. decembra 2022 in 31. decembra 2021, iz podatkov izkaza poslovnega izida za leto 2022 ter iz dodatnih podatkov, ki so potrebni za prilagoditev pritokov in odtokov.

Izkaz denarnih tokov sestavljajo denarni tokovi pri poslovanju, investiranju in financiranju.

II.5 Pojasnila k računovodskim izkazom

II.5.1 Pojasnila k bilanci stanja

II.5.1.1 Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve

Kot neopredmetena sredstva vodi družba računalniške programe.

Pregled gibanja neopredmetenih sredstev v letu 2022

V EUR (brez centov)	Računalniški programi	Neopredmetena osnovna sredstva v gradnji	Skupaj
Nabavna vrednost			
Stanje na dan 31. 12. 2021	52.156.572	92.880	52.249.452
Nabave	0	3.235.257	3.235.257
Premiki med postavkami	70.980	0	70.980
Aktiviranje	2.864.156	-2.864.156	0
Izločitve (odtujitve, odpisi)	-116.554	0	-116.554
Stanje na dan 31. 12. 2022	54.975.154	463.980	55.439.134
Popravek vrednosti			
Stanje na dan 31. 12. 2021	21.853.761	0	21.853.761
Amortizacija	6.093.393	0	6.093.393
Premiki med postavkami	36.472	0	36.472
Izločitve (odtujitve, odpisi)	-116.554	0	-116.554
Stanje na dan 31. 12. 2022	27.867.073	0	27.867.073
Sedanja vrednost			
Stanje na dan 31. 12. 2021	30.302.811	92.880	30.395.691
Stanje na dan 31. 12. 2022	27.108.082	463.980	27.572.062

Pregled gibanja neopredmetenih sredstev v letu 2021

V EUR (brez centov)	Računalniški programi	Neopredmetena sredstva v gradnji	Skupaj
Nabavna vrednost			
Stanje na dan 31. 12. 2020	44.051.232	1.732.722	45.783.954
Nabave	0	6.138.883	6.138.883
Premiki med postavkami	375.753	0	375.753
Aktiviranje	7.778.725	-7.778.725	0
Izločitve (odtujitve, odpisi)	-49.138	0	-49.138
Stanje na dan 31. 12. 2021	52.156.572	92.880	52.249.452
Popravek vrednosti			
Stanje na dan 31. 12. 2020	17.057.591	0	17.057.591
Amortizacija	4.698.339	0	4.698.339
Premiki med postavkami	146.969	0	146.969
Izločitve (odtujitve, odpisi)	-49.138	0	-49.138
Stanje na dan 31. 12. 2021	21.853.761	0	21.853.761
Sedanja vrednost			
Stanje na dan 31. 12. 2020	26.993.641	1.732.722	28.726.363
Stanje na dan 31. 12. 2021	30.302.811	92.880	30.395.691

V letu 2022 smo nadgradili in aktivirali naslednja večja neopredmetena osnovna sredstva:

- licence za priključitev programske opreme video nadzornega sistema v višini 187.550 evrov,
- programska oprema orodje mobilne komunikacije C-ITS v višini 72.745 evrov,
- nadgradnja programske opreme za projekt elektronskih vinjet: e-VIN centralni, prodajni in nadzorni sistem v višini 853.590 evrov,
- nadgradnja dokumentnega sistema na tehnološki rešitvi M-Files v višini 125.503 evrov,
- nadgradnja aplikacije za vodenje mednarodnega prometa v višini 255.200 evrov,
- nadgradnja programske opreme sistema DarsGo v višini 205.490 evrov ter
- nadgradnja programske opreme KAŽIPOT II. v višini 331.094 evrov.

Neopredmetena osnovna sredstva v gradnji predstavlja programska oprema, vezana na vzpostavitev inteligentnih transportnih sistemov na avtocestah in hitrih cestah.

Neopredmetena dolgoročna sredstva družbe na dan 31. decembra 2022 niso zastavljena kot jamstvo za obveznosti in ne izkazujejo znakov slabitev, saj gre večinoma za novo nabavljena neopredmetena osnovna sredstva.

Pogodbene obveze za neopredmetena sredstva na 31. 12. 2022 znašajo 515.616 evrov in se pretežno nanašajo na nakup programske opreme ter licenc.

Dolgoročne aktivne časovne razmejitve v višini 12.970 evrov se nanašajo na preostanek stroškov razvoja in registracije lastne blagovne znamke DarsGo. Družba je za potrebe identifikacije Elektronskega cestninskega sistema v prostem prometu ter naprav, ki so nameščene v kabine težkih vozil, razvila in na Uradu za intelektualno lastnino registrirala lastno blagovno znamko DarsGo z dobo veljavnosti do junija 2027. Ker v organizaciji ustvarjene blagovne znamke ni mogoče pripoznati kot neopredmeteno sredstvo, je skupni strošek razvoja in registracije pripoznan kot dolgoročna aktivna časovna razmejitev in se bo ves čas veljavnosti sorazmerno mesečno prenašal na stroške.

II.5.1.2 Opredmetena osnovna sredstva

Opredmetena osnovna sredstva vključujejo zemljišča, zgradbe, opremo ter opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi.

Zemljišča predstavljajo zemljišča vzdrževalnih avtocestnih baz, poslovnih in stanovanjskih stavb, počitniških kapacitet, počivališč in viškov ob avtocesti ter pravice na nepremičninah.

Stavbna pravica je bila v skladu z ZDARS-1 ustanovljena v korist družbe, na zemljiščih v lasti Republike Slovenije, na katerih so avtoceste kot objekti, ki so bili zgrajeni ali so se pričeli graditi pred uveljavitvijo ZDARS-1. Stavbna pravica je ustanovljena za 50 let (od 4. decembra 2010 do 4. decembra 2060) kot neodplačna. Z Zakonom o uravnoteženju javnih financ je stavbna pravica postala odplačna in se zanjo plačuje letno nadomestilo v skladu z letno izvedbeno pogodbo za izvajanje naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1.

Stavbna pravica ima končno dobo koristnosti in jo amortiziramo v dobi koristnosti, to je v obdobju, za katero je ustanovljena. Doba koristnosti stavbne pravice je doba, v kateri jo ima družba pravno pravico izrabljati.

Pooblaščenec ocenjevalec vrednosti nepremičnin je 29. februarja 2016 na zahtevo Ministrstva za infrastrukturo dopolnil Poročilo o oceni vrednosti nadomestila za ustanovitev stavbne pravice na dan 31. 5. 2012, ki sedaj znaša 190.760.000 evrov brez DDV. Družba DARS je izvedla uskladitev vrednosti stavbne pravice na novo ocenjeno vrednost, ki je sedaj za 50.787 evrov nižja od prvotno ocenjene. Neodpisana vrednost stavbne pravice na dan 31. 12. 2022 znaša 149.201.513 evrov.

Zgradbe so sestavljene iz avtocest (spodnji ustroj, zgornji ustroj, objekti, cestna infrastruktura) in ostalih zgradb (avtocestne baze, cestninske postaje, poslovna stavba v Celju, počitniške enote, stanovanja).

Slovenski računovodski standardi ne določajo podrobno, kateri stroški sestavljajo nabavno vrednost spodnjega ustroja avtoceste, zato je to opredelitev sprejela družba sama. Razmejitve stroškov, ki sestavljajo nabavno vrednost spodnjega in zgornjega ustroja avtoceste, je prikazana v poglavju računovodske usmeritve.

Oprema predstavlja premično opremo, namenjeno za opravljanje dejavnosti upravljanja, vzdrževanja in pobiranja cestnine.

Med opredmetenimi osnovnimi sredstvi družba vodi naprave DarsGo s pomočjo katerih se izvaja cestninjenje v sistemu DarsGo. Cestninjenje v prostem prometnem toku se izvaja samo s predpisano nameščeno in delujočo napravo DarsGo v vozilu cestninskega zavezanca. V skladu s 25. členom Zakona o cestninjenju je naprava DarsGo v lasti upravljavca cestninskih cest. Družba DARS lahko od stranke kadar koli zahteva vračilo in zamenjavo naprave DarsGo.

Na dan 31. 12. 2022 je znašala nabavna vrednost naprav DarsGo 6.049.302 evrov in knjigovodska vrednost 2.418.658 evrov. Naprava DarsGo se iz zalog blaga prenese med osnovna sredstva s prvo izročitvijo naprave DarsGo cestninskemu zavezancu.

Če je nabavna vrednost opredmetenega osnovnega sredstva pomembna, jo družba v skladu s SRS razdeli na pomembnejše sestavne dele takega osnovnega sredstva. Če imajo ti deli različne dobe koristnosti in/ali vzorce uporabe, pomembne v razmerju do celotne nabavne vrednosti opredmetenega sredstva, se obravnava vsak del posebej.

V letu 2022 smo aktivirali naslednja večja opredmetena osnovna sredstva:

- vlaganja v avtoceste in ostale zgradbe v višini 43.786.430 evrov,
- vlaganja v ostalo opremo za opravljanje dejavnosti družbe (kot na primer računalniška oprema, pisarniško pohištvo, stroji, naprave, orodja, priklopna vozila, tovorna in kombinirana vozila ter najem osebnih vozil) v višini 4.179.487 evrov,
- vlaganja v opremo sistema e Vinjeta v višini 696.136 evrov,
- naprave DarsGo v višini 1.087.614 evrov.

V letu 2022 smo izločili naslednja večja opredmetena osnovna sredstva iz naslova:

- rekonstrukcije avtocestnih odsekov v višini nabavne vrednosti 7.355.003 evrov,
- obnove in prenove zgradb v višini nabavne vrednosti 992.968 evrov,
- trajne izločitve osnovnih sredstev iz uporabe z odvozom na javna odlagališča odpadkov zaradi dotrajanosti, poškodb ter zastarelosti v višini nabavne vrednosti 2.648.168 evrov,
- izločitev vrnjenih sredstev v najemu zaradi poteka najemne pogodbe v višini nabavne vrednosti 298.611 evrov in
- izločitev naprav DarsGo zaradi izgube in dotrajanosti v višini nabavne vrednosti 184.013 evrov.

V letu 2022 smo izvedli premike med postavkami opredmetenih osnovnih sredstev, in sicer:

- premike znotraj postavke Zgradbe, ki se nanaša predvsem na delitev cestninskih postaj CP Log, CP Dane in CP Drnovo na sestavne dele v skupni vrednosti 3.137.535 evrov. Izvedli smo premike iz postavke Avtoceste in postavke Zgradbe na postavke Oprema in drobni inventar ter Neopredmetena osnovna sredstva v skupni vrednosti 72.040 evrov.

Opredmetena osnovna sredstva v gradnji zajemajo projekte gradnje in obnove odsekov avtocest in hitrih cest. Med investicijami v teku vodimo razširitev v 6-pasovnico na območju Koseze – Kozarje, 3. razvojno os sever Velenje–Slovenj Gradec, 3. razvojno os sever Šentrupert–Velenje, 3. razvojno os jug Novo mesto–Maline (I. etapa – etapi 3 in 4), dograditev predora Karavanke, priključek Dragomer, Bertoška vpadnica – razširitev v štiripasovnico, cestno povezavo Ptuj–Markovci–Gorišnica–Ormož, rekonstrukcijo priključkov na AC obroču (Leskoškova) in druge, ki so v postopku pridobivanja dokumentacije ali se gradnja nadaljuje ali pa je zanje predviden pričetek gradnje v prihodnjih letih in se izvajajo pripravljalni postopki.

Opredmetena osnovna sredstva družbe na dan 31. decembra 2022 niso zastavljena kot jamstvo za obveznosti.

Opredmetenim osnovnim sredstvom, ki so bila aktivirana v letu 2022, ni bilo pripisanih stroškov izposojanja. Stroški izposojanja pripisani opredmetenim osnovnim sredstvom v pridobivanju v letu 2022 znašajo 743.871 evrov, skupaj stroški izposojanja za opredmetena osnovna sredstva v pridobivanju na dan 31. 12. 2022 znašajo 5.428.787 evrov.

Družba enkrat letno preveri knjigovodsko vrednost opredmetenih osnovnih sredstev, da ugotovi, ali so prisotni znaki oslabitve. Če takšni znaki obstajajo, se oceni nadomestljiva vrednost sredstva. Kot nadomestljiva vrednost se upošteva čista prodajna vrednost ali vrednost pri uporabi, in sicer tista, ki je večja. Oslabitev sredstva se

pripozna v primeru, ko njegova knjigovodska vrednost presega nadomestljivo vrednost. Oslabitev se izkaže v izkazu poslovnega izida. Če družba posluje z zadostnim dobičkom in v okviru poslovnih načrtov, ni razlogov za oslabitev. Na podlagi izračunane zahtevane stopnje donosnosti sredstev ugotavljamo, da slabitev sredstev ni potrebna. Prevrednotovalni poslovni odhodki v zvezi z opredmetenimi osnovnimi sredstvi so razkriti v poglavju II.5.2.6 Odpisi vrednosti.

Pregled gibanja opredmetenih osnovnih sredstev v letu 2022

V EUR (brez centov)	Zemljišča		Stavbna pravica	Zgradbe-NAJEMI	Avtoceste (spodnji ustroj, zgornji ustroj, objekti, druga avtocestna infrastruktura)	Zgradbe (AC baze, CP, poslovna stavba Celje ...)	Opredmetena osnovna sredstva v gradnji-zgradbe	Oprema in drobni inventar	Oprema-NAJEMI	Opredmetena osnovna sredstva v pridobivanju - oprema	Skupaj
	Zemljišča	Zemljišča-NAJEMI									
Nabavna vrednost											
Stanje na dan 31. 12. 2021	8.545.234	36.250	190.760.000	2.728.025	5.785.765.454	74.504.795	110.340.907	158.554.489	2.718.420	557.835	6.334.511.409
Nabave v letu 2022	0	0	0	0	0	0	129.234.077	0	0	5.556.257	134.790.334
Odpis investicij v teku	0	0	0	0	0	0	-797.723	0	0	0	-797.723
Premiki med postavkami	0	0	0	0	-70.980	-1.060	0	1.060	0	0	-70.980
Aktiviranja	0	0	0	291.476	42.000.180	1.786.250	-44.077.907	5.319.561	643.676	-5.963.237	0
Izločitve/odtuitve/odpisi v letu 2022	-57.491	0	0	-129.208	-7.355.003	-992.968	0	-2.832.181	-298.611	0	-11.665.461
Stanje na dan 31. 12. 2022	8.487.743	36.250	190.760.000	2.890.293	5.820.339.652	75.297.018	194.699.354	161.042.929	3.063.486	150.855	6.456.767.579
Popravek vrednosti											
Stanje na dan 31. 12. 2021	0	10.875	37.632.131	1.529.405	1.567.486.410	21.679.161	0	115.684.860	1.181.465	0	1.745.204.308
Amortizacija v letu 2022	0	3.625	3.926.356	511.378	169.980.162	2.864.574	0	10.493.288	598.847	0	188.378.230
Oslabitev v 2022	0	0	0	0	0	0	0	643	0	0	643
Premiki med postavkami	0	0	0	0	-36.472	0	0	0	0	0	-36.472
Izločitve/odtuitve/odpisi v letu 2022	0	0	0	-45.223	-2.937.290	-366.234	0	-2.743.624	-298.611	0	-6.390.981
Stanje na dan 31. 12. 2022	0	14.500	41.558.487	1.995.561	1.734.492.810	24.177.502	0	123.435.167	1.481.701	0	1.927.155.727
Sedanja vrednost											
Stanje na dan 31. 12. 2021	8.545.234	25.375	153.127.869	1.198.620	4.218.279.044	52.825.634	110.340.907	42.869.629	1.536.956	557.835	4.589.307.102
Stanje na dan 31. 12. 2022	8.487.743	21.750	149.201.513	894.733	4.085.846.842	51.119.516	194.699.354	37.607.762	1.581.785	150.855	4.529.611.852

Pregled gibanja opredmetenih osnovnih sredstev v letu 2021

V EUR (brez centov)	Zemljišča		Stavbna pravica	Zgradbe- NAJEMI	Avtoceste (spodnji ustroj, zgornji ustroj, objekti, druga avtocestna infrastruktura)	Zgradbe (AC baze, CP, poslovna stavba Celje ...)	Opredmetena osnovna sredstva v gradnji-zgradbe	Oprema in drobni inventar	Oprema- NAJEMI	Opredmetena osnovna sredstva v pridobivanju - oprema	Skupaj
	Zemljišča	Zemljišča- NAJEMI									
Nabavna vrednost											
Stanje na dan 31. 12. 2020	9.280.483	36.250	190.760.000	2.677.672	5.747.636.229	65.859.867	95.279.587	150.888.529	2.312.414	489.026	6.265.220.056
Nabave v letu 2021	0	0	0	0	0	0	108.170.095	0	0	9.621.707	117.791.802
Odpis investicij v teku	0	0	0	0	0	0	-19.300	0	0	0	-19.300
Premiki med postavkami	-794.298	0	0	0	-3.409.922	1.633.894	0	1.400.276	0	0	-1.170.050
Aktiviranja	60.915	0	0	50.353	83.805.889	9.172.318	-93.089.474	8.889.436	663.462	-9.552.899	0
Izločitve/odtujitve/odpisi v letu 2021	-1.866	0	0	0	-42.266.742	-2.161.283	0	-2.623.752	-257.456	0	-47.311.099
Stanje na dan 31. 12. 2021	8.545.234	36.250	190.760.000	2.728.025	5.785.765.454	74.504.795	110.340.907	158.554.489	2.718.420	557.835	6.334.511.409
Popravek vrednosti											
Stanje na dan 31. 12. 2020	0	7.250	33.705.776	1.016.161	1.415.911.513	19.129.231	0	105.950.057	850.113	0	1.576.570.101
Amortizacija v letu 2021	0	3.625	3.926.356	513.244	165.753.524	2.702.329	0	11.162.715	588.808	0	184.650.600
Oslabitev v 2021	0	0	0	0	0	0	0	2.661	0	0	2.661
Premiki med postavkami	0	0	0	0	-1.539.012	524.787	0	867.257	0	0	-146.969
Izločitve/odtujitve/odpisi v letu 2021	0	0	0	0	-12.639.615	-677.185	0	-2.297.830	-257.456	0	-15.872.086
Stanje na dan 31. 12. 2021	0	10.875	37.632.131	1.529.405	1.567.486.410	21.679.161	0	115.684.860	1.181.465	0	1.745.204.308
Sedanja vrednost											
Stanje na dan 31. 12. 2020	9.280.483	29.000	157.054.224	1.661.511	4.331.724.716	46.730.635	95.279.587	44.938.471	1.462.302	489.026	4.688.649.955
Stanje na dan 31. 12. 2021	8.545.234	25.375	153.127.869	1.198.620	4.218.279.044	52.825.634	110.340.907	42.869.629	1.536.956	557.835	4.589.307.102

II.5.1.3 Naložbene nepremičnine

Gibanje naložbenih nepremičnin v letu 2022

V EUR (brez centov)	Zemljišča - najem	Zemljišča - ni določene prihodnje uporabe	Zgradbe - najem	Skupaj
Nabavna vrednost				
Stanje na dan 31. 12. 2021	1.363.906	21.390.843	989.781	23.744.530
Povečanja	0	2.560.429	0	2.560.429
Premiki med postavkami	0	0	0	0
Zmanjšanje	0	-1.715.120	0	-1.715.120
Stanje na dan 31. 12. 2022	1.363.906	22.236.152	989.781	24.589.839
Popravek vrednosti				
Stanje na dan 31. 12. 2021	0	0	131.146	131.146
Amortizacija	0	0	29.693	29.693
Stanje na dan 31. 12. 2022	0	0	160.839	160.839
Sedanja vrednost				
Stanje na dan 31. 12. 2021	1.363.906	21.390.843	858.635	23.613.384
Stanje na dan 31. 12. 2022	1.363.906	22.236.152	828.941	24.429.000

Gibanje naložbenih nepremičnin v letu 2021

V EUR (brez centov)	Zemljišča - najem	Zemljišča - ni določene prihodnje uporabe	Zgradbe - najem	Skupaj
Nabavna vrednost				
Stanje na dan 31. 12. 2020	1.363.906	21.341.663	989.781	23.695.350
Povečanja	0	371.945	0	371.945
Premiki med postavkami	0	0	0	0
Zmanjšanje	0	-322.765	0	-322.765
Stanje na dan 31. 12. 2021	1.363.906	21.390.843	989.781	23.744.530
Popravek vrednosti				
Stanje na dan 31. 12. 2020	0	0	101.452	101.452
Amortizacija	0	0	29.693	29.693
Stanje na dan 31. 12. 2021	0	0	131.145	131.145
Sedanja vrednost				
Stanje na dan 31. 12. 2020	1.363.906	21.341.663	888.329	23.593.898
Stanje na dan 31. 12. 2021	1.363.906	21.390.843	858.636	23.613.385

Namen pridobljenih naložbenih nepremičnin je pridobivanje prihodkov od najemnin. Prihodki od najemnin od naložbenih nepremičnin so v letu 2022 znašali 26.162 evrov. Stroške povezane z naložbenimi nepremičninami krijejo najemniki.

Med naložbenimi nepremičninami vodi družba med drugim zemljišča počivališč, ki se oddajajo za namen spremljajočih dejavnosti. Po namenski rabi so to površine cest z zelo omejeno rabo, in sicer so po državnem prostorskem načrtu namenjene zgolj in samo površinam za spremljajoče dejavnosti, zaradi česa poštene vrednosti ni mogoče pridobiti iz tržnih podatkov. Družba izkazuje med naložbenimi nepremičninami tudi zemljišča, ki so bila pridobljena za namene graditve avtocest in za gradnjo niso bila v celoti porabljena. Ta zemljišča se nahajajo izven cestnega zemljišča, vendar je njihova uporaba omejena, zaradi česar njihove poštene vrednosti ni mogoče pridobiti iz tržnih podatkov.

Med naložbene nepremičnine se v skladu s SRS razvrstijo nepremičnine, ki bodo namenjene prodaji in za katere družba ne določi prihodnje rabe. Zemljišča v vrednosti 2.560.429 evrov je družba pridobila od Republike Slovenije na podlagi 14. člena ZDARS-1. Zemljišča v skupni vrednosti 1.715.120 evrov so bila v letu 2022 prenesena na sredstva namenjena prodaji.

Družba je vodila zemljišča, ki jih je prejela od države v letu 2010 in za katera prihodnja raba ni bila določena, med zemljišči. Ker prihodnja raba teh zemljišč ni določena ali pa so zemljišča namenjena prodaji, jih mora družba izkazovati med naložbenimi nepremičninami.

II.5.1.4 Pravica do uporabe sredstva

Za vsa sredstva, ki jih ima družba v najemu, se pripozna pravica do uporabe sredstva med sredstvi, obveznosti iz najema pa se pripoznajo med finančnimi obveznostmi. Družba najema zemljišča, poslovne prostore, optična vlakna, vozila in opremo. Povprečna doba trajanja najema znaša 5,1 let. Družba nima možnosti, da določeno opremo, ki je v najemu odkupi po nominalni vrednosti po koncu obdobja najema. Obveznosti iz najema so zavarovane z lastninsko pravico najemodajalca na opredmetenih osnovnih sredstvih, ki so v najemu.

Gibanje sredstva, ki predstavlja pravico do uporabe, za leto 2022

V EUR (brez centov)	Zemljišča	Zgradbe	Oprema in drobn inventar	Skupaj
Nabavna vrednost				
Stanje na dan 31.12.2021	36.250	2.728.025	2.718.420	5.482.695
Nabave v letu 2022	0	291.476	643.676	935.153
Izločitve v letu 2022	0	-129.208	-298.611	-427.819
Stanje na dan 31. 12. 2022	36.250	2.890.293	3.063.486	5.990.029
Popravek vrednosti				
Stanje na dan 31.12.2021	10.875	1.529.405	1.181.465	2.721.744
Amortizacija v letu 2022	3.625	511.378	598.847	1.113.850
Izločitve v letu 2022	0	-45.223	-298.611	-343.834
Stanje na dan 31. 12.2022	14.500	1.995.561	1.481.700	3.491.761
Sedanja vrednost				
Stanje na dan 31.12.2021	25.375	1.198.620	1.536.956	2.760.951
Stanje na dan 31.12.2022	21.750	894.733	1.581.785	2.498.268

Gibanje sredstva, ki predstavlja pravico do uporabe, za leto 2021

V EUR (brez centov)	Zemljišča	Zgradbe	Oprema in drobn inventar	Skupaj
Nabavna vrednost				
Stanje na dan 31. 12. 2020	36.250	2.677.672	2.312.414	5.026.336
Nabave v letu 2021	0	50.353	663.462	713.815
Izločitve v letu 2021	0	0	-257.456	-257.456
Stanje na dan 31. 12. 2021	36.250	2.728.025	2.718.420	5.482.695
Popravek vrednosti				
Stanje na dan 31. 12. 2020	7.250	1.016.161	850.112	1.873.523
Amortizacija v letu 2021	3.625	513.244	588.808	1.105.677
Izločitve v letu 2021	0	0	-257.456	-257.456
Stanje na dan 31. 12. 2021	10.875	1.529.405	1.181.465	2.721.744
Sedanja vrednost				
Stanje na dan 31. 12. 2020	29.000	1.661.511	1.462.302	3.152.813
Stanje na dan 31. 12. 2021	25.375	1.198.620	1.536.956	2.760.951

Družba sredstvo, ki predstavlja pravico do uporabe meri po nabavni vrednosti, ki je enaka sedanji vrednosti prihodnjih najemnin. Za dobo koristnosti sredstva, ki predstavlja pravico do uporabe upošteva obdobje trajanja najemne pogodbe.

Zneski, pripoznani s pravico do uporabe sredstva, razvrščeno med opredmetena osnovna sredstva v izkazu poslovnega izida

Med kratkoročne najeme so razvrščeni najemi delovnih vozil in ostale opreme, katerih najem je krajši od enega leta, med najeme manjše vrednosti so uvrščeni tisti najemi pri katerih vrednost novega osnovnega sredstva, ki je predmet najema, ne presega 10.000 evrov.

Na dan 31. decembra 2022 ima družba 25.297 evrov obveznosti iz naslova kratkoročnih najemov in najemov majhnih vrednosti. Nobena od sklenjenih najemnih pogodb za najem, ne vključuje spremenljive najemnine, ki bi bila vezana na ustvarjeno prodajo v teh najetih nepremičninah.

Znesek plačanih najemnin od najemov, ki se vodijo kot pravica do uporabe, je v letu 2022 znašal 1.161.380 evrov.

Prikaz učinka najemov v letu 2022 na izkaz poslovnega izida

V EUR (brez centov)	2022	2021
Amortizacija Pravice do uporabe sredstva	-1.113.850	-1.105.677
Odhodki za obresti na obveznosti iz najema	-43.176	-58.338
Prihodki nastali pri zaključku najema	52.987	54.789
Stroški nastali pri zaključku najema	0	-6.024
Stroški najema v zvezi s kratkoročnimi najemi	-52.164	-2.420
Stroški najema v zvezi z najemi sredstev majhnih vrednosti	-90.414	-49.813
Skupaj	-1.246.617	-1.167.484

Družba DARS nima sklenjenih pogodb s spremenljivimi najemninami, zato vsi zgoraj navedeni zneski predstavljajo nespremenljive pogodbe za leto 2022. Družba v letu 2022 ni ustvarila prihodkov iz podnajema pravice do uporabe sredstva in družba ni ustvarila dobičkov oziroma izgub iz transakcij prodaje s povratnim najemom.

II.5.1.5 Dolgoročne finančne naložbe

Dolgoročna posojila drugim na dan 31. decembra 2022 v višini 144.000.000 evrov vključujejo:

- dolgoročne depozite pri bankah v višini 144.000.000 evrov z zapadlostjo od 440 do 829.

V EUR (brez centov)	2022	2021
Stanje na dan 1.1.	153.000.000	93.000.000
Sklenitev novih depozitov	164.000.000	112.000.000
Prenos iz kratkoročnih finančnih naložb	0	116.000.000
Prenosi na kratkoročne finančne naložbe	173.000.000	168.000.000
Stanje na dan 31. 12.	144.000.000	153.000.000

Dolgoročne finančne naložbe niso izpostavljene kreditnemu tveganju oziroma obstaja le minimalno tveganje, da nasprotna stranka ne bo izpolnila obveznosti. Knjigovodska vrednost dolgoročnih finančnih naložb do drugih je enaka pošteni vrednosti.

II.5.1.6 Dolgoročne poslovne terjatve

Dolgoročne poslovne terjatve do drugih v višini 529.437 evrov se nanašajo na natečene obresti od dolgoročnih depozitov pri bankah.

Družba je na dan 31. 12. 2021 med dolgoročnimi poslovnimi terjatvami do drugih izkazovala tudi 9.693.094 evrov dolgoročni del terjatev za vstopni DDV iz naslova nadomestila za ustanovitev stavbne pravice, ki ga na dan 31. 12. 2022 izkazuje v zunajbilančni evidenci. Stanje dolgoročnih poslovnih terjatev do drugih na dan 31. 12. 2021 je znašalo 56.088 evrov.

II.5.1.7 Odložene terjatve in obveznosti za davek

Pregled gibanja odloženih terjatev za davek v letu 2022

V EUR (brez centov)	31. 12. 2021	Pripoznavano v izkazu poslovnega izida	Pripoznavane v izkazu drugega vseobsegajočega donosa	31. 12. 2022
Rezervacije za odpravnine in jubilejne nagrade	394.164	-21.034	0	373.131
Varovanje denarnega toka iz naslova obrestnih zamenjav	1.683.150	0	-1.683.150	0
Popravek vrednosti terjatev	4.765	23.389	0	28.154
Osnovna sredstva	4.288.075	2.049.492	0	6.337.567
	6.370.154	2.051.847	-1.683.150	6.738.852

Pregled gibanja odloženih terjatev za davek v letu 2021

V EUR (brez centov)	31. 12. 2020	Pripoznavano v izkazu poslovnega izida	Pripoznavane v izkazu drugega vseobsegajočega donosa	31. 12. 2021
Rezervacije za odpravnine in jubilejne nagrade	397.069	-2.905	0	394.164
Varovanje denarnega toka iz naslova obrestnih zamenjav	2.991.854	0	-1.308.704	1.683.150
Popravek vrednosti terjatev	11.538	-6.773	0	4.765
Osnovna sredstva	2.810.160	1.477.916	0	4.288.075
	6.210.621	1.468.237	-1.308.704	6.370.154

Pregled gibanja odloženih obveznosti za davek v letu 2022

V EUR (brez centov)	31. 12. 2021	Pripoznavano v izkazu poslovnega izida	Pripoznavane v izkazu drugega vseobsegajočega donosa	31. 12. 2022
Varovanje denarnega toka iz naslova obrestnih zamenjav	0	0	3.281.757	3.281.757
	0	0	3.281.757	3.281.757

Odložene terjatve in obveznosti za davek so izračunane na podlagi začasnih razlik po metodi obveznosti po bilanci stanja glede na stopnjo obdavčitve dohodka pravnih oseb v naslednjih letih. V obravnavanem obdobju je dohodek pravnih oseb obdavčen z 19-odstotno davčno stopnjo.

II.5.1.8 Sredstva za prodajo

Med kratkoročnimi sredstvi so evidentirane nepremičnine v vrednosti 1.727.729 evrov, ki jih družba ne namerava uporabljati v poslovne namene in za katere je uprava družbe sprejela sklep o njihovi prodaji. Ta je predvidena v naslednjih dvanajstih mesecih.

Pregled gibanja sredstev za prodajo v letu 2022

V EUR (brez centov)	Zemljišča	Zgradbe	Skupaj
Stanje 31. 12. 2021	416.605	0	416.605
Prerazporeditev na sredstva za prodajo	1.825.288	32.863	1.858.151
Prodaja	514.164	32.863	547.027
Prerazporeditev na osnovna sredstva ali naložbene nepremičnine	0	0	0
Stanje 31. 12. 2022	1.727.729	0	1.727.729

Pregled gibanja sredstev za prodajo v letu 2021

V EUR (brez centov)	Zemljišča	Zgradbe	Skupaj
Stanje 31. 12. 2020	453.379	19.278	472.657
Prerazporeditev na sredstva za prodajo	287.622	18.000	305.622
Prodaja	324.396	37.278	361.674
Prerazporeditev na osnovna sredstva ali naložbene nepremičnine	0	0	0
Stanje 31. 12. 2021	416.605	0	416.605

II.5.1.9 Zaloge

Med zalogami materiala so evidentirane zaloge materiala, nadomestnih delov, drobnega inventarja in embalaže. V strukturi zalog predstavljajo največji, 67-odstotni delež zaloge materiala, v okviru teh pa največji delež predstavljajo zaloge posipnih materialov (52 odstotkov), zaloge ograj (15 odstotkov) in zaloge goriv (15 odstotkov).

V EUR (brez centov)	31. 12. 2022	Delež	31. 12. 2021	Indeks
Material	3.253.909	67 %	2.819.432	115
Nadomestni deli	495.893	10 %	478.123	104
Drobni inventar in embalaža	562.031	12 %	408.641	138
Trgovsko blago	566.141	12 %	509.499	111
Skupaj	4.877.973	100 %	4.215.695	116

V skladu s SRS 4.41 se je zaloga neprodanih tedenskih in mesečnih vinjet v obliki nalepke z letnico 2022, katerih prodaja se je zaključila 31. 1. 2022, odpisala v breme prevrednotovalnih poslovnih odhodkov v višini 34.115 evrov, kar predstavlja znesek nabavne vrednosti vinjet.

Pri letnem popisu zalog materiala in zalog drobnega inventarja je bil ugotovljen primanjkljaj v višini 1.045 evrov in višek v višini 111.709 evrov, znesek kala je znašal 1.722 evrov.

Zaloge trgovskega blaga sestavljajo med drugim:

- zaloge naprav DarsGo v višini 555.235 evrov in
- zaloge nosilcev za naprave DarsGo v višini 3.368 evrov.

Naprave DarsGo se ob izdaji stranki prenesejo med opredmetena osnovna sredstva. V skladu s 25. členom Zakona o cestninjenju je naprava DarsGo v lasti upravljavca cestninskih cest.

Zaloge družbe na dan 31. decembra 2022 predstavljajo tekoče zaloge in niso bile zastavljene kot jamstvo za obveznosti. Knjigovodska vrednost zalog ne presega iztržljive vrednosti.

V višini 10.245 evrov je bila evidentirana slabitev zalog materiala, ki ni bil več primeren za nadaljnjo uporabo v poslovnih procesih.

II.5.1.10 Kratkoročne finančne naložbe

Kratkoročna finančna naložba zajemajo:

- depozite pri bankah v višini 293.000.000 evrov z zapadlostjo od 28 do 363 dni,
- izvedene finančne instrumente v višini 17.272.407 evrov. Izvedeni finančni instrumenti so podrobneje razkriti v poglavju o kratkoročnih finančnih obveznostih.

Gibanje kratkoročnih depozitov v letu 2022

V EUR (brez centov)	2022	2021
Stanje na dan 1.1.	168.000.000	208.000.000
Sklenitev novih depozitov	130.000.000	0
Vračila depozitov	178.000.000	92.000.000
Prenosi iz dolgoročnih finančnih naložb	173.000.000	168.000.000
Prenos na dolgoročne finančne naložbe	0	116.000.000
Stanje na dan 31. 12.	293.000.000	168.000.000

Družba likvidnostne presežke ob zagotavljanju razpršenosti v pretežnem delu vlaga v depozite bank v Republiki Sloveniji in Evropski uniji. Kratkoročne finančne naložbe niso izpostavljene kreditnemu tveganju oziroma obstaja le minimalno tveganje, da nasprotna stranka ne bo izpolnila obveznosti. Knjigovodska vrednost kratkoročnih finančnih naložb do drugih je enaka pošteni vrednosti.

II.5.1.11 Kratkoročne poslovne terjatve

V EUR (brez centov)	31. 12. 2022	Delež v odstotkih	31. 12. 2021	Indeks
Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev:	31.468.473	52 %	31.186.958	101
- terjatve za cestnino	28.799.451	47 %	29.737.748	97
- terjatve za povračila za spremljajoče dejavnosti ob avtocesti	969.196	2 %	770.153	126
- kupci za zapore	54.565	0 %	61.206	89
- druge kratkoročne terjatve	1.804.870	3 %	642.930	281
- popravek Vrednosti kratkoročnih terjatev do kupcev	-159.609	0 %	-25.078	636
Kratkoročne poslovne terjatve do drugih:	29.562.422	48 %	19.279.579	153
- za dane predujme za obratna sredstva	930	0 %	1.586	59
- kratkoročne terjatve iz poslovanja za tuj račun	16.240.274	27 %	15.663.512	104
- popravek vrednosti kratkoročnih terjatev tuj račun	0	0 %	0	0
- kratkoročne terjatve povezane s finančnimi prihodki	898.048	1 %	115.479	778
- terjatve za vstopni DDV	1.302.169	2 %	872.761	149
- druge kratkoročne terjatve do državnih institucij	10.325.730	17 %	2.038.414	507
- ostale kratkoročne terjatve	804.116	1 %	2.312.608	35
- popravek vrednosti ostalih kratkoročnih terjatev	-8.845	0 %	-1.724.781	1
Skupaj	61.030.895	100 %	50.466.537	113

Večinski delež kratkoročnih poslovnih terjatev do drugih predstavljajo:

- terjatve do domačih komisionarjev ter tujih prodajnih zastopnikov v višini 8.399.037 evrov;
- terjatve do RS v skupni višini 5.606.982 evrov, ki se nanašajo na poslovanje za tuj račun za posle iz 4. člena ZDARS-1 v višini 5.495.971 evrov in na nadomestilo po pogodbi o izvajanju naročila v višini 110.800 evrov. Na podlagi 4. člena ZDARS-1 družba DARS opravlja posle v imenu države in za njen račun. Te posle v poslovnih knjigah izkazuje kot posle za tuj račun. Gre za naloge prostorskega načrtovanja in umeščanja avtocest v prostor ter pridobivanja nepremičnin za potrebe gradnje avtocest, ki jih družba opravlja

skladno s pogodbo o izvajanju naročila. Za opravljene posle družba evidentira terjatve do RS. Sredstva za te posle se v skladu z 10. členom ZDARS-1 zagotavljajo v proračunu RS;

- kratkoročne terjatve do Policije iz naslova neporabljenih sredstev nakazanih za sofinanciranja delovanja Avtocestne policije v višini 9.769.010 evrov.

Razčlenitev pomembnejših postavk kratkoročnih poslovnih terjatev po zapadlosti

V EUR (brez centov)	Nezapadle	Do 90 dni	Nad 90 dni	Skupaj
Kratkoročne terjatve iz poslovanja za tuj račun	15.378.413	826.004	35.856	16.240.274
Oblikovani popravki vrednosti terjatev iz poslovanja za tuj račun	0	0	0	0
Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	31.167.652	148.974	311.456	31.628.083
Oblikovani popravki vrednosti poslovnih terjatev do kupcev	0	0	-159.609	-159.609
Ostale terjatve	13.319.462	974	10.556	13.330.992
Oblikovani popravki vrednosti ostale terjatve	0	-85	-8.759	-8.845

V letu 2022 je družba oblikovala popravek vrednosti kratkoročnih poslovnih terjatev v znesku 146.389 evrov in odpisala terjatve v višini 1.704.964 evrov. Odpisi terjatev se nanašajo na odpise terjatev iz naslova neplačanih glob in plačilnih nalogov za sodne takse, ki jih ni bilo mogoče izterjati preko Finančne uprave Republike Slovenije, so bile globe izrečene tujcem in je ni bilo mogoče izterjati, je bila sodna taksa znižana oziroma je bil postopek ustavljen. Odpisi terjatev iz naslova glob in taks se evidentirajo neposredno v breme kratkoročnih obveznosti do države iz naslova glob in taks.

V EUR (brez centov)	31. 12. 2022	31. 12. 2021
Stanje 1. 1.	1.749.859	1.785.507
Odpisi terjatev	1.704.964	39.991
Odprava popravkov	22.830	5.765
Oblikovanje	146.389	10.109
Stanje 31. 12.	168.454	1.749.859

Terjatve družbe na dan 31. decembra 2022 niso bile zastavljene kot jamstvo za obveznosti. Kratkoročne poslovne terjatve družbe predstavljajo tekoče terjatve družbe in so v višini 8.487.085 evrov zavarovane z bančnimi garancijami in izvršnicami.

Družba je na dan 31. 12. 2021 med kratkoročnimi poslovnimi terjatvami za vstopni DDV izkazovala tudi 3.784.209 evrov kratkoročnega dela terjatev za vstopni DDV iz naslova nadomestila za ustanovitev stavbne pravice, ki ga na dan 31. 12. 2022 izkazuje v zunajbilančni evidenci.

II.5.1.12 Denarna sredstva

V EUR (brez centov)	31. 12. 2022	Delež	31. 12. 2021	Indeks
Denarna sredstva v bankah	17.594.439	36 %	31.836.153	55
Depozit na odpoklic	30.000.000	62 %	20.000.000	150
Nočni depozit v bankah	62.625	0 %	26.263	238
Denarna sredstva v blagajni in prejeti čeki	1.141	0 %	795	143
Denarna sredstva v blagajnah na cestninskih postajah	288.100	1 %	304.810	95
Denar na poti	312.224	1 %	260.507	120
Sredstva na računu PayPal	81.820	0 %	148.795	-
Denarna sredstva skupaj	48.340.349	100 %	52.577.322	92

Postavka depoziti na odpoklic predstavlja stanje depozitov, ki jih je mogoče kadarkoli odpoklicati. Postavka nočni depozit v bankah predstavlja kratkoročni depozit pri banki, vezan čez noč, v višini 62.625 evrov.

Postavka denar na poti predstavlja denar od pobrane cestnine, ki še ni bil položen na transakcijski račun družbe. Po opravljenem letnem popisu stanja denarja od pobrane cestnine na poti na dan 30. novembra 2022 je družba uskladila izkazano stanje v poslovnih knjigah z dejanskim stanjem.

II.5.1.13 Kratkoročne aktivne časovne razmejitve

V EUR (brez centov)	31. 12. 2022	Delež	31. 12. 2021	Indeks
Kratkoročno odloženi stroški - ostalo	249.893	30 %	583.463	43
Kratkoročno odloženi stroški - provizija prodajnim zastopnikom od prodanih vinjet za leto 2022	581.825	70 %	131.070	444
Kratkoročno odloženi stroški - nabavni strošek prodanih vinjet za leto 2022	0	0 %	30	0
Kratkoročno nezaračunani prihodki	0	0 %	1.500	-
Skupaj	831.718	100 %	716.063	116

II.5.1.14 Kapital

Gibanje kapitala je prikazano v Izkazu gibanja kapitala za obdobje od 1. januarja 2022 do 31. decembra 2022, iz katerega so razvidni tudi razlogi za vsako spremembo posameznih postavk kapitala.

Osnovni kapital

Osnovni kapital družbe znaša 2.086.559.144 evrov in je razdeljen med 55.650.231 navadnih imenskih kosovnih delnic, katerih edini lastnik je RS. Knjigovodska vrednost delnice je na dan 31. decembra 2022 znašala 57,48 evra. Izračunana je kot razmerje med celotno vrednostjo kapitala in številom delnic.

Kapitalske rezerve

Kapitalske rezerve v višini 31.429.279 predstavljajo:

- znesek prenesenega stvarnega premoženja za opravljanje nalog upravljanja in vzdrževanja avtocest, ki ga je zagotovila RS ob preoblikovanju družbe leta 2004, v višini 26.202.240 evrov,
- splošni prevrednotovalni popravek kapitala, ki je bil 1. januarja 2006 ob prehodu na SRS 2006 prenesen v kapitalske rezerve, v višini 225.817 evrov,
- presežek sredstev, ki predstavlja razliko med stvarnim vložkom RS leta 2010 in vrednostjo novo izdanih delnic družbe, v višini 27 evrov,
- razlike pri pripojitvi hčerinskega podjetja DELKOM d. o. o. v letu 2015 v višini 148.410 evrov,
- presežek sredstev, ki predstavlja razliko med stvarnim vložkom RS leta 2017 in vrednostjo novo izdanih delnic družbe, v višini 35 evra in
- zneske naknadnih vplačil RS v kapital družbe na podlagi sklepov Vlade RS, izdanih na podlagi 16. člena ZDARS-1, s katerim so se ugotovile in konkretizirale nepremičnine, ki so bile v lasti RS, in katere je v skladu s 14. členom ZDARS-1 pridobila družba DARS, v višini 4.852.750 evrov. Naknadna vplačila ugotovi uprava družbe s sklepom.

Rezerve, nastale zaradi vrednotenja po pošteni vrednosti v višini 12.299.688 evrov, se nanašajo na:

- spremembo presežka iz prevrednotenja za aktuarske primanjkljaje in presežke. Kot aktuarski presežek ali primanjkljaj se izkazujejo spremembe sedanje vrednosti obveznosti do zaposlencev zaradi sprememb v aktuarskih predpostavkah. Konec leta 2022 je primanjkljaj iz prevrednotenja znašal 9.891 evrov;
- uspešni del sprememb v pošteni vrednosti izpeljanega finančnega instrumenta za zavarovanje pred obrestnimi tveganji, ki je razviden iz izkaza vseobsegajočega donosa ter konec leta 2022 znaša, zmanjšan za odložene davke, 12.289.797 evrov. Izpeljani finančni instrumenti so podrobneje razkriti pri usmeritvah in pojasnilih v okviru drugih dolgoročnih finančnih obveznosti.

Gibanje posamezne sestavine postavke presežka v letu 2022 je razvidno v Izkazu drugega vseobsegajočega donosa za leto 2022.

Preneseni čisti dobiček

Delničarji so na 21. seji skupščine družbe DARS dne 30. 8. 2022 sprejeli sklep o uporabi bilančnega dobička poslovnega leta 2021 v višini 40.143.774 evrov, ki se je po sklepu razporedil v druge rezerve iz dobička.

Druge spremembe prenesenega čistega dobička v višini 6.365 evrov predstavljajo zmanjšanje prenesenega čistega dobička, ki se nanaša na prenos sorazmernega dela zneska aktuarskih izgub, vezanih na porabo rezervacij za odpravnine ob upokojitvi.

Čisti poslovni izid poslovnega leta

Čisti poslovni izid leta 2022 znaša 135.132.702 evrov. Ob sestavi letnega poročila je družba skladno s Statutom DARS in 64. ter 230. členom ZGD-1 oblikovala zakonske rezerve v višini 6.756.317 evrov, statutarne rezerve v višini 32.092.505 evrov in druge rezerve iz dobička v višini 48.138.758 evrov.

Dobiček na delnico

V EUR (brez centov)	31. 12. 2022	31. 12. 2021
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	135.132.702	112.703.369
Število vseh delnic	55.650.231	55.650.231
Število navadnih delnic	55.650.231	55.650.231
Osnovni in popravljalni čisti dobiček na delnico	2,43	2,03

Osnovni čisti dobiček na delnico je izračunan tako, da čisti poslovni izid obračunskega obdobja delimo s tehtanim povprečnim številom navadnih delnic.

Vse delnice, ki jih je izdala družba DARS so navadne imenske kosovne delnice, zato je kazalnik popravljalni čisti dobiček na delnico enak osnovnemu dobičku na delnico.

Dividendna politika

Cilj družbe je zagotavljanje finančno vzdržne izgradnje avtocestnih odsekov in finančne stabilnosti, zato se bo družba prizadevala, da se bodoči bilančni dobiček do zaključka vlaganj DARS v skladu z Resolucijo o nacionalnem programu razvoja prometa v Republiki Sloveniji za obdobje do leta 2030 razporedi med rezerve družbe, s čimer se zagotavljajo sredstva za razvoj avtocestne infrastrukture.

II.5.1.15 Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitevve

Gibanje rezervacij in dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev v letu 2022

V EUR (brez centov)	Stanje na dan 31. 12. 2021	Poraba v letu 2022	Odprava v letu 2022	Dodatno oblikovanje v letu 2022	Stanje na dan 31. 12. 2022
Rezervacije za odpravnine ob upokojitvi	3.012.068	88.668	204.958	202.122	2.920.563
Rezervacije za jubilejne nagrade za zaposlene	1.429.940	132.740	0	428.534	1.725.735
Rezervacije za tožbene zahtevke iz delovnih razmerij	28.174	0	0	47.211	75.385
Rezervacije za tožbene zahtevke s področja gradnje in obnov	757.488	38.230	0	3.001.644	3.720.902
Brezplačne pridobitve osnovnih sredstev	213.071	44.641	0	6.900	175.330
Zakup optičnih vlaken	354.288	324.153	0	1.892.013	1.922.148
Unovčene garancije	3.746.864	139.572	0	57.378	3.664.670
Nepovratna sredstva EU in drugih	145.737.846	8.626.774	0	5.912.413	143.023.484
Skupaj	155.279.738	9.394.777	204.958	11.548.214	157.228.217

Rezervacije za jubilejne nagrade in odpravnine so oblikovane na podlagi:

- zakonskih predpisov, kolektivne pogodbe in internih aktov, iz katerih izhaja zaveza k plačilu jubilejnih nagrad in odpravnin zaposlenim ob upokojitvi, in
- aktuarskega izračuna, ki ga pripravi pooblaščen aktuar.

Ob zaključku vsakega poslovnega leta se preveri višina oblikovanih rezervacij in se ustrezno povečajo ali zmanjšajo. Aktuarski izračun na dan 31. decembra 2022 se je opravil za vsakega zaposlenega, tako da so se upoštevali stroški odpravnine ob upokojitvi in stroški vseh pričakovanih jubilejnih nagrad do upokojitve. Rezervacije so oblikovane v višini ocenjenih prihodnjih izplačil za odpravnine in jubilejne nagrade, diskontiranih na koncu poročevalskega obdobja. Pri aktuarskem izračunu so bile upoštevane naslednje predpostavke:

- nominalna dolgoročna obrestna mera se ocenjuje v višini 4,10 odstotka glede na povprečno dospelje v družbi, ki znaša 14,1 let;
- trenutno veljavne višine odpravnin ob upokojitvi in jubilejnih nagrad, določenih v internih aktih;
- pričakovana dolgoročna rast višine jubilejnih nagrad in neobdavčljivih zneskov v izračunu znaša 3,5 odstotek letno;
- fluktuacija zaposlenih, ki je odvisna predvsem od njihove starosti;
- pričakovana smrtnost delavcev v skladu s tablicami smrtnosti za Slovenijo 2007, ločena po spolih;
- prihodnja dolgoročna nominalna rast plač v višini 3,5 odstotka letno.

Na podlagi aktuarskega izračuna so na dan 31. decembra 2022 oblikovane rezervacije za jubilejne nagrade v višini 1.725.735 evrov in rezervacije za odpravnine ob upokojitvi v višini 2.920.563 evrov.

Družba na osnovi pridobljenih pravnih mnenj in na podlagi ocene posloводства izkazuje rezervacije v višini 3.720.902 evrov za tožbe v zvezi s tožbenimi zahtevki s področja gradnje in obnov ter v višini 75.385 evrov za tožbene zahtevke iz delovnih razmerij. Rezervacije za obveznosti po tožbah so oblikovane na podlagi ocene verjetnega izida, ki je opravljena z visoko stopnjo previdnosti. Datuma zapadlosti obveznosti ni mogoče določiti. Tožbe, za katere so oblikovane rezervacije, so v različnih fazah postopka.

V preteklih letih so bile oblikovane dolgoročne pasivne časovne razmejitve iz donacij v višini nabavne vrednosti počitniških objektov in stanovanj, ki služijo pokrivanju stroškov amortizacije počitniških objektov z opremo in stanovanj v celotni življenjski dobi. Na dan 31. 12. 2022 so brezplačne pridobitve osnovnih sredstev znašale 175.330 evrov.

Med dolgoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami družba izkazuje dolgoročno razmejeni prihodek iz naslova vnaprej plačanega zakupa optičnih vlaken s strani uporabnikov v višini 1.922.148 evrov.

Družba oblikuje dolgoročno odložene prihodke za sredstva, prejeta od unovčenih garancij za odpravo napak, garancij za dobro izvedbo del in garancij za resnost ponudbe. Unovčeni zneski garancij služijo za pokrivanje stroškov namena unovčitve oziroma v primeru unovčitve garancij za dobro izvedbo del tudi za namen garancije za odpravo napak v garancijski dobi. Na dan 31. 12. 2022 je znašal znesek prejetih unovčenih garancij 3.664.670 evrov.

Družba ima oblikovane dolgoročno odložene prihodke za nepovratna sredstva EU in sofinancerska sredstva, prejeta za financiranje priprave prostorske in projektne dokumentacije ter graditve avtocest oziroma s tem povezane naloge (izboljšanje prometne varnosti – graditev sistemov nadzora in vodenja prometa).

Vrednost dolgoročno odloženih prihodkov se zmanjšuje za znesek amortizacije osnovnih sredstev in za zneske drugih vrst stroškov, za katere so bila sredstva prejeta.

V EUR (brez centov)	Stanje 31. 12. 2021	Povečanja	Zmanjšanja	Stanje 31. 12. 2022
Kohezijski sklad EU: Slivnica - Draženci	3.378.316		267.351	3.110.966
Kohezijski sklad EU: Pluska - Ponikve	20.415.421		1.328.236	19.087.185
Kohezijski sklad EU: Ponikve - Hrastje	8.983.629		595.934	8.387.694
Kohezijski sklad EU: Gradnja PHO	17.465.076		1.507.555	15.957.521
Kohezijski sklad EU: Rekonstrukcije AC odsekov	16.225.183		966.808	15.258.374
Kohezijski sklad EU: AC Draženci - MMP Gruškovje	53.396.682		2.522.100	50.874.582
Druga evropska sredstva: TEMPO - connect (ITS, nosilec MzP) in EasyWay - faza I in II	738.219		107.261	630.958
Druga evropska sredstva: TEN T: Draženci - Gruškovje PGD in PZI	2.457.118		83.949	2.373.168
Druga evropska sredstva: TEN T: CROCODILE I	676.015		69.602	606.413
Druga evropska sredstva: CEF PGD/PZI Karavanke	2.646.415			2.646.415
Druga evropska sredstva: CEF CROCODILE 2	601.668		107.419	494.249
Druga evropska sredstva: CEF C-Roads	1.146.687	290.716	215.349	1.222.054
Druga evropska sredstva: CEF CROCODILE 3	435.710	229.962	104.665	561.007
Druga evropska sredstva: CEF AC predor Karavanke, gradnja 2. cevi	2.240.170	2.069.111		4.309.282
Evropski sklad za regionalni razvoj: 3. razvojna os jug: Maline–Metlika (Črnomelj) - 2. odsek		312.117		312.117
Druga evropska sredstva: CEF Srimnska vpadnica		1.014.500		1.014.500
Evropski sklad za regionalni razvoj: 3. razvojna os sever: Velenje–Slovenj Gradec	8.340.290	1.975.005		10.315.295
Druga sofinancerska sredstva	6.591.249	21.000	750.545	5.861.704
Skupaj:	145.737.846	5.912.413	8.626.774	143.023.485

II.5.1.16 Dolgoročne finančne obveznosti

V EUR (brez centov)	31. 12. 2022	31. 12. 2021
Dolgoročne finančne obveznosti iz zadolževanja za financiranje investicijskih načrtov	1.481.799.561	1.556.119.813
Dolgoročne obveznosti iz najema	1.408.469	1.749.151
Skupaj	1.483.208.030	1.557.868.964

a) Dolgoročne finančne obveznosti iz zadolževanja za financiranje investicijskih načrtov

Družba se za potrebe poslovanja zadolžuje na mednarodnih in domačih finančnih trgih. Namen zadolževanja je financiranje investicijskih načrtov ter refinanciranje obstoječega dolga. Z izjemo treh kreditov so vse obveznosti iz naslova zadolževanja 100 % zavarovane s poroštvo RS. Kredita Evropske investicijske banke za vzpostavitev sistema DarsGo v višini 51 milijonov evrov in izgradnjo druge cevi predora Karavanke v višini 90 milijonov evrov imata jamstvo Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI) oziroma InvestEU risk-sharing mehanizma. Kredit pri banki KfW za vzpostavitev sistema DarsGo v višini 51 milijonov evrov pa je edini kredit, ki nima niti porošstva države, niti jamstva Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI) oziroma InvestEU risk-sharing mehanizma.

Obrestne mere in načini obračunavanja obresti za najeta posojila so pogodbeno določene ter predstavljajo poslovno skrivnost. Ponderirana letna obrestna mera celotnega dolga družbe DARS je na dan 31. decembra 2022 znašala 2,11 odstotka. Obrestna mera celotnega dolga družbe DARS je bila na dan 31. decembra 2022 v intervalu od 0 do 4,96 odstotka.

V EUR (brez centov)	31. 12. 2022	Delež
Dolgoročno dobljena posojila pri domačih bankah	482.683.077	33 %
Dolgoročno dobljena posojila pri tujih bankah	737.165.606	50 %
Dolgoročno dobljena posojila pri tujih podjetjih	6.369.910	0 %

Posojilo na osnovi zadolžnice Schuldschein	37.780.000	2 %
Izdane imenske zadolžnice NSV	100.000.000	7 %
Izdane dolgoročne obveznice	117.800.967	8 %
Skupaj	1.481.799.561	100 %

Dolgoročne finančne obveznosti po zapadlosti

V EUR (brez centov)	31. 12. 2022	Delež
Dolgoročne finančne obveznosti z zapadlostjo do pet let	698.839.360	47 %
Dolgoročne finančne obveznosti z zapadlostjo nad pet let	782.960.200	53 %
Skupaj	1.481.799.561	100 %

Gibanje dolgoročnih finančnih obveznosti v letu 2022

Dolgoročne finančne obveznosti	Stanje na dan 31. 12. 2021	Povečanje v letu 2022	Prenos na kratkoročne finančne obveznosti 2022	Stanje na dan 31. 12. 2022
Evropska investicijska banka	577.150.435	90.000.000	53.104.622	614.045.814
Nova Ljubljanska banka	245.684.615	0	38.778.205	206.906.410
Kreditanstalt für Wiederaufbau	145.505.208	0	22.385.417	123.119.792
Regione Autonoma Friuli Venezia	9.554.866	0	3.184.955	6.369.910
Deutsche Pfandbriefbank	10.714.286	0	10.714.286	0
UniCredit Banka Slovenija (in Addiko bank)	7.298.029	0	7.298.029	0
Konzorcij slovenskih bank	7.674.739	0	7.674.739	0
Intesa Sanpaolo	74.666.667	0	5.333.333	69.333.333
Schuldschein	37.780.000	0	0	37.780.000
Nova KBM	38.240.000	0	5.880.000	32.360.000
SKB banka	40.000.000	0	6.666.667	33.333.333
Unicredit in Intesa Sanpaolo	94.050.000	0	3.300.000	90.750.000
SID banka	50.000.000	0	0	50.000.000
NSV	100.000.000	0	0	100.000.000
Obveznice	117.800.967	0	0	117.800.967
Skupaj	1.556.119.812	90.000.000	164.320.252	1.481.799.561

b) Dolgoročne obveznosti iz najema

V EUR (brez centov)	31. 12. 2022	31. 12. 2021
Dolgoročne obveznosti iz najema - glavnica	1.429.315	1.794.956
Dolgoročne obveznosti iz najema - obresti	-20.846	-45.805
Skupaj	1.408.469	1.749.151

V EUR (brez centov)	31. 12. 2022	31. 12. 2021
Dolgoročne obveznosti iz najema - glavnica	1.429.315	1.794.956
Kratkoročne obveznosti iz najema - glavnica	1.148.923	1.103.986
Skupaj	2.578.238	2.898.941

Ročnost obveznosti iz najemov

V EUR (brez centov)	31. 12. 2022	31. 12. 2021
Do 1 leta	1.148.923	1.103.986
od 1 do 5 let	1.429.315	1.754.063
nad 5 let	0	40.892
Skupaj	2.578.238	2.898.941

II.5.1.17 Dolgoročne finančne obveznosti do bank

Stanje dolgoročnega dela glavnice bančnih posojil po posameznih posojilodajalcih

Posojilodajalec	Stanje na dan 31. 12. 2022	Delež
Intesa Sanpaolo	69.333.333	6 %
UniCredit Banka Slovenija in Intesa Sanpaolo	90.750.000	7 %
NLB	206.906.410	17 %
Nova KBM	32.360.000	3 %
SKB banka	33.333.333	3 %
SID banka	50.000.000	4 %
Evropska investicijska banka	614.045.814	50 %
Kreditanstalt für Wiederaufbau	123.119.792	10 %
Skupaj	1.219.848.683	100 %

a) Posojila konzorcija slovenskih bank

Družba DARS je v letih 1996–2004 pri konzorciju domačih bank najela sedem posojil. V letu 2022 je bilo v celoti predčasno odplačano posojilo Konzorcija bank VII.

Dolgoročne obveznosti do konzorcija bank ter roki odplačila posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
VII	od 2012 do 2024	0
Skupaj		0

b) Posojila UniCredit Banke Slovenija

V letih 2005 in 2009 je družba DARS najela dve posojili pri UniCredit Banki Slovenija. Dne 31. 12. 2021 je UniCredit Banka Slovenije prevzela terjatve Addiko bank iz naslova vseh treh kreditnih pogodb sklenjenih z Addiko bank. Posojila UniCredit Banke Slovenija prevzeta od Addiko Bank so bila v celoti predčasno odplačana v letu 2022. Posojilo UniCredit Banke Slovenija je bilo prav tako v celoti predčasno odplačano v letu 2022.

Dolgoročne obveznosti do UniCredit Banke Slovenija ter roki odplačila posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2011 do 2023	0
III	od 2011 do 2023	0
IV	od 2012 do 2024	0
V	od 2014 do 2023	0
Skupaj		0

c) Posojilo Intesa Sanpaolo

V letu 2016 je družba DARS najela posojilo pri banki Intesa Sanpaolo II v višini 80 milijonov evrov, namenjeno za refinanciranje obstoječega dolga. Posojilo Intesa Sanpaolo je bilo v letu 2022 odplačano v skupnem znesku 5.333.333 evrov.

Dolgoročna obveznost do banke Intesa Sanpaolo ter roki odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
II	od 2021 do 2036	69.333.333
Skupaj		69.333.333

d) Posojila NLB

V letih 2007, 2008 in 2013 je družba DARS najela tri posojila pri NLB, ki jih je v celoti uporabila za financiranje gradnje avtocest. V letu 2016 sta bila reprogramirana kredita NLB I in NLB II z namenom podaljšanja ročnosti posojila. Posojila NLB so bila v letu 2022 odplačana v skupnem znesku 38.778.205 evrov.

Dolgoročna obveznost do NLB ter roki odplačila posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2020 do 2027	114.150.000
II	od 2020 do 2025	42.756.410
III	2028	50.000.000
Skupaj		206.906.410

e) Posojilo Nova KBM

Leta 2015 je družba DARS najela posojilo pri banki Nova KBM (prej Abanka) v višini 50 milijonov evrov, namenjeno za refinanciranje oziroma predčasno odplačilo kreditov. Posojilo NKBM je bilo v letu 2022 odplačano v skupnem znesku 5.880.000 evrov.

Dolgoročna obveznost do Nove KBM (prej Abanke) ter rok odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2021 do 2029	32.360.000
Skupaj		32.360.000

f) Posojilo SKB

Leta 2015 je družba DARS najela posojilo pri SKB banki v višini 50 milijonov evrov, namenjen za refinanciranje oziroma predčasno odplačilo kreditov. Posojilo SKB banke je bilo v letu 2022 odplačano v skupnem znesku 6.666.667 evrov.

Dolgoročna obveznost do SKB banke ter rok odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2021 do 2028	33.333.333
Skupaj		33.333.333

g) Posojilo UniCredit Banke Slovenija in banke Intesa Sanpaolo

V letu 2016 je družba DARS najela posojilo pri UniCredit Banki Slovenija in Intesa Sanpaolo v skupni višini 99 milijonov evrov, z namenom refinanciranja oziroma predčasnega odplačila kreditov. Posojilo UniCredit Banke Slovenija in banke Intesa Sanpaolo je bilo v letu 2022 odplačano v skupnem znesku 3.300.000 evrov.

Dolgoročna obveznost do UniCredit Banke Slovenija in banke Intesa Sanpaolo ter rok odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2021 do 2036	90.750.000
Skupaj		90.750.000

h) Posojilo SID

Leta 2016 je družba DARS najela posojilo pri SID banki v višini 50 milijonov evrov, namenjeno za refinanciranje oziroma predčasno odplačilo kreditov.

Dolgoročna obveznost do SID banke ter rok odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2024 do 2036	50.000.000
Skupaj		50.000.000

i) Posojila Evropske investicijske banke (EIB)

Posojila Evropske investicijske banke, najeta v obdobju 2003–2022, končna zapadlost posojil je med letoma 2027 in 2044. Družba DARS je v 2022 črpala novo posojilo EIB XI v višini 90 milijonov evrov. Posojila EIB so bila v letu 2022 odplačana v skupnem znesku 53.104.622 evrov.

Dolgoročne obveznosti do Evropske investicijske banke ter roki odplačila posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
V	od 2007 do 2027	21.000.000
VI	od 2012 do 2029	34.760.000
VII	od 2014 do 2037	148.863.636
VIII	od 2015 do 2034	155.944.444
IX	od 2022 do 2041	133.846.153
X	od 2019 do 2028	29.631.579
XI	od 2022 do 2044	90.000.000
Skupaj		614.045.814

j) Posojila Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW)

V letu 2008 je družba DARS pri banki Kreditanstalt für Wiederaufbau najela posojilo, ki je bilo namenjeno financiranju gradnje avtocest. V letu 2019 je družba DARS pri banki Kreditanstalt für Wiederaufbau najela posojilo, ki je bilo najeto za vzpostavitev sistema DarsGo. Posojili pri banki sta bili v letu 2022 odplačani v vrednosti 22.385.417 evrov.

Dolgoročne obveznosti do Kreditanstalt für Wiederaufbau ter roki odplačila posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2013 do 2029	91.953.125
II	od 2020 do 2029	31.166.667
Skupaj		123.119.792

k) Posojila Deutsche Pfandbriefsbank

Leta 2006 je družba DARS najela dve posojili pri Deutsche Pfandbriefsbank v skupnem znesku 225.000.000 evrov. Posojilo Deutsche Pfandbriefsbank I je bilo v letu 2022 v celoti predčasno odplačano.

Dolgoročne obveznosti do Deutsche Pfandbriefsbank ter roki odplačila posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja kreditov	V EUR (brez centov)
I	od 2014 do 2024	0
Skupaj		0

Izpolnjevanje finančnih zavez

Določene banke, ki so odobrile posojila, zahtevajo vzdrževanje v posojilnih pogodbah opredeljenih vrednosti finančnih zavez. Na dan poročanja 31. december 2022 so bile vse finančne zaveze izpolnjene.

II.5.1.18 Dolgoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic

Družba DARS ima za financiranje gradnje in obnavljanja avtocest izdani dve obveznici. Obveznosti iz izdanih obveznic so zavarovane s poroštvom RS.

Izdaja	Zapadlost	Velikost izdaje v EUR (brez centov)
DRS1	2024	56.042.047
DRS2	2025	61.758.920
Skupaj		117.800.967

a) Obveznice DARS prve emisije (DRS1)

Družba DARS je leta 2004 izdala obveznice prve emisije z oznako DRS1 v skupni nominalni vrednosti 56.042.047 evrov. Glavnica v celoti zapade v letu 2024, letna kuponska obrestna mera je 5,1 odstotka. Z obveznicami se trguje na Ljubljanski borzi.

b) Obveznice DARS druge emisije (DRS2)

Družba DARS je v letu 2005 izdala obveznice druge emisije z oznako DRS2 v skupni nominalni vrednosti 61.758.920 evrov. Glavnica v celoti zapade v letu 2025, letna kuponska obrestna mera je 4,5 odstotka. Z obveznicami se trguje na Ljubljanski borzi.

II.5.1.19 Druge dolgoročne finančne obveznosti

a) Posojilo Regione Autonoma Friuli Venezia

Posojilo družbe DARS pri podjetju Regione Autonoma Friuli Venezia je bilo pridobljeno na podlagi memoranduma o soglasju med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Italije za gradnjo avtocestnih objektov, potrebnih za povezavo slovenskega avtocestnega omrežja z italijanskim. Posojilo je bilo najeto leta 2000. V letu 2022 je bilo posojilo Regione Autonoma Friuli Venezia odplačano v znesku 3.184.955 evrov.

Dolgoročne obveznosti do Regione Autonoma Friuli Venezia ter rok odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja kreditov	V EUR (brez centov)
I	od 2011 do 2025	6.369.910
Skupaj		6.369.910

b) Posojilo na osnovi zadolžnice Schuldschein

V letu 2015 je družba DARS najela posojilo na osnovi zadolžnice Schuldschein v višini 37,78 milijona evrov. Posojilo je družba DARS najela za dobo 15 let. Schuldschein je sporazum o posojilu, s katerim se ne trguje na organiziranem trgu.

Dolgoročne obveznosti iz naslova posojila Schuldschein ter rok odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja kreditov	V EUR (brez centov)
I	2030	37.780.000
Skupaj		37.780.000

c) Instrument Namensschuldverschreibung (NSV oziroma imenska zadolžnica)

V letu 2017 je družba DARS izdala instrument Namensschuldverschreibung (NSV oziroma imenska zadolžnica) v višini 100 milijonov evrov. Glavnica v celoti zapade v letu 2037. Z instrumentom se ne trguje na borzi. Namensschuldverschreibung je imenska zadolžnica, ki predstavlja hibrid med obveznico in kreditom, vendar je bližje obveznici. Organizator izdaje vodi knjigo o imetnikih.

Dolgoročne obveznosti iz naslova imenske zadolžnice ter rok odplačila

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	2037	100.000.000
Skupaj		100.000.000

d) Dolgoročne obveznosti iz najema

V EUR (brez centov)	2022	2021
Stanje na dan 1. 1.	1.749.151	2.166.437
Pridobitev novih obveznosti	954.035	793.661
Prenosi na kratkoročne finančne obveznosti	-1.294.716	-1.210.947
Stanje na dan 31. 12.	1.408.469	1.749.151

Izpostavljenost tveganju sprememb obrestnih mer

Družba DARS je izpostavljena obrestnemu tveganju, zato se je v preteklih letih – v skladu s politiko aktivnega upravljanja s finančnimi tveganji – odločila, da bo zmanjšala izpostavljenost tveganju sprememb obrestnih mer na trgu. Pregled izpostavljenosti obrestnemu tveganju je prikazan v spodnjih tabelah.

Pregled izpostavljenosti brez obrestne zaščite

(v odstotkih)	31. 12. 2022	31. 12. 2021
Delež dolga z variabilno obrestno mero (brez obrestne zaščite)	32 %	39 %
Delež dolga s fiksno obrestno mero	67 %	60 %
Brezobrestni kredit	1 %	1 %
Skupaj	100 %	100 %

Pregled izpostavljenosti z obrestno zaščito

(v odstotkih)	31. 12. 2022	31. 12. 2021
Delež dolga z variabilno obrestno mero (z obrestno zaščito)	13 %	18 %
Delež dolga s fiksno obrestno mero	86 %	81 %
Brezobrestni kredit	1 %	1 %
Skupaj	100 %	100 %

Analiza občutljivosti bančnih posojil na spremembe variabilnih obrestnih mer izkazuje, da morebitna sprememba obrestne mere za 100 bazičnih točk ob razmerju fiksne in variabilne obrestne mere na dan poročanja bi povečala/zmanjšala čisti poslovni izid za okoli 2,1 mio evrov.

Za zavarovanje pred obrestnimi tveganji uporabljamo izvedene finančne instrumente (navadna obrestna zamenjava), s katerimi zagotavljamo dolgoročno stabilnost določenega dela variabilnih obrestnih mer. Namen varovanja je fiksiranje obrestne mere, s čimer je dosežen nespremenljiv denarni tok. Pri sklepanju poslov obrestnih zamenjav sledimo načelu, da imajo posli obrestne zamenjave primerljive značilnosti posla varovane postavke (nominalni znesek, ročnost, obračunsko obdobje). V skladu s politiko aktivnega upravljanja s finančnimi tveganji družba sledi, da se za sklenjene obrestne zamenjave uporablja računovodsko obračunavanje varovanja pred tveganji, t. i. »hedge accounting«, kjer varovane postavke predstavljajo učinkovito varovalno razmerje.

Skupna poštena vrednost poslov obrestnih zamenjav na dan 31. 12. 2022 znaša 17.272.407 evrov.

Sklenjene pogodbe za obrestne zamenjave po ročnosti

V EUR (brez centov)	31. 12. 2022	31. 12. 2021
Zapadlost v letu 2024	150.000.000	150.000.000
Zapadlost v letu 2026	90.000.000	96.666.667
Zapadlost v letu 2027	72.000.000	77.000.000
Skupaj	312.000.000	323.666.667

Nominalna in knjigovodska vrednost instrumentov za varovanje pred obrestnimi tveganji

V EUR (brez centov)	Nominalna vrednost instrumentov varovanja	Knjigovodska vrednost instrumentov varovanja	
		31. 12. 2022	31. 12. 2021
Skupaj	312.000.000	17.272.407	(10.499.391)

Knjigovodska vrednost instrumentov varovanja je enaka pošteni vrednosti, ki je izračunana po metodi skupne srednje neto sedanje vrednosti, v skladu z amortizacijskim načrtom posla in ob upoštevanju tržnih cen. Pošteno vrednost uvrščamo v raven 2 hierarhije poštene vrednosti (model vrednotenja, ki neposredno ali posredno temelji na tržnih podatkih).

V EUR (brez centov)	Sprememba vrednosti instrumentov varovanja pripoznana v izkazu drugega vseobsegajočega donosa	Neučinkoviti instrumenti varovanja - znesek pripoznan v izkazu poslovnega izida	
		31. 12. 2022	31. 12. 2022
Skupaj	24.430.237		3.341.561

II.5.1.20 Dolgoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev

Družba ima na dan 31. 12. 2022 dolgoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev v višini 52.983 evrov, ki v pretežnem delu predstavljajo pogodbeno zadržana sredstva za odpravo napak v garancijski dobi. Manjši del obveznosti predstavljajo zadržana sredstva na podlagi prejetih sklepov o izvršbi, z rubežem denarne terjatve, ki jo ima dobavitelj do družbe DARS.

II.5.1.21 Druge dolgoročne poslovne obveznosti

Med drugim je med dolgoročnimi poslovnimi obveznostmi izkazana obveznost iz naslova nadomestila za ustanovitev stavbne pravice v višini 33.094.739 evrov. Na podlagi Letne izvedbene pogodbe (za izvajanje naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1 za leto 2023) se kratkoročni del dolgoročne obveznosti prenese na kratkoročne obveznosti. Družba je na dan 31. 12. 2021 v znesku dolgoročnih obveznosti za stavbno pravico izkazovala tudi 9.693.094 evrov davka na dodano vrednost iz naslova nadomestila za ustanovitev stavbne pravice, ki ga na dan 31. 12. 2022 izkazuje v zunajbilančni evidenci. Stanje kratkoročnih poslovnih terjatev do drugih na dan 31. 12. 2021 je znašalo 44.072.538 evrov.

Stavbna pravica je bila v skladu z ZDARS-1 ustanovljena v korist družbe DARS na zemljiščih v lasti RS, na katerih so avtoceste kot objekti, ki so bili zgrajeni ali so se pričeli graditi pred uveljavitvijo ZDARS-1. Stavbna pravica je ustanovljena za 50 let (od 4. decembra 2010 do 4. decembra 2060) kot neodplačna. Po Zakonu o uravnoteženju javnih financ se za stavbno pravico plačuje letno nadomestilo v skladu z letno izvedbeno pogodbo za izvajanje naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1.

Vrednost nadomestila za stavbno pravico je bila na podlagi mnenja pooblaščenega ocenjevalca vrednosti nepremičnin, podanega 7. junija 2012, določena v znesku 190.810.787 evrov brez DDV. Pooblaščen ocenjevalec vrednosti nepremičnin je 29. februarja 2016 na zahtevo Ministrstva za infrastrukturo ponovno izvedel cenitev stavbne pravice, ki znaša 190.760.000 evrov brez DDV. Družba DARS je izvedla uskladitev vrednosti stavbne pravice na novo ocenjeno vrednost, ki je sedaj za 50.787 evrov nižja od prvotno ocenjene.

V skladu s ZGD-1 in SRS 2016 družba stavbno pravico vodi med opredmetenimi osnovnimi sredstvi v postavki zemljišča.

II.5.1.22 Kratkoročne finančne obveznosti

Kratkoročne finančne obveznosti v skupni višini 150.682.339 evrov predstavljajo:

- kratkoročni del dolgoročnih finančnih obveznosti, ki zapadejo v plačilo v naslednjem letu, ter natečene obresti iz posojil, izdanih obveznic in obveznosti iz naslova izpeljanih finančnih instrumentov v višini 149.556.318 evrov ter
- kratkoročne obveznosti iz najema v višini 1.126.021 evrov.

Gibanje kratkoročnih finančnih obveznosti v letu 2022

	Kratkoročne finančne obveznosti do bank brez obresti	Kratkoročne finančne obveznosti za druga posojila brez obresti	Kratkoročne finančne obveznosti do bank za obresti	Kratkoročni izvedeni finančni instrumenti	Kratkoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic za obresti	Kratkoročne finančne obveznosti za druga posojila za obresti	Kratkoročni izvedeni finančni instrumenti za obresti	Kratkoročne obveznosti do banke za negativne obresti od depozitov	Druge kratkoročne finančne obveznosti	Skupaj
Stanje na dan 1. 1. 2022	152.328.319	3.184.955	5.465.262	10.499.391	3.117.571	1.553.070	724.879	8.611	1.060.325	177.942.384
Povečanje			17.462.551		5.220.118	3.183.591	2.601.781	29.494	1.199.397	29.696.933
Prenosi iz dolgoročnih obveznosti	161.135.296	3.184.955								164.320.251
Kratkoročna odplačila	-178.015.372	-3.184.955	-16.703.680		-5.220.118	-3.183.591	-3.298.315	-38.106	-1.133.702	-210.777.838
Drugo				-10.499.391						-10.499.391
Stanje na dan 31. 12. 2022	135.448.243	3.184.955	6.224.133	0	3.117.571	1.553.070	28.346	0	1.126.021	150.682.339

Gibanje kratkoročnih finančnih obveznosti v letu 2021

	Kratkoročne finančne obveznosti do bank brez obresti	Kratkoročne finančne obveznosti za druga posojila brez obresti	Kratkoročne finančne obveznosti do bank za obresti	Kratkoročni izvedeni finančni instrumenti	Kratkoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic za obresti	Kratkoročne finančne obveznosti za druga posojila za obresti	Kratkoročni izvedeni finančni instrumenti za obresti	Kratkoročne obveznosti do banke za negativne obresti od depozitov	Druge kratkoročne finančne obveznosti	Skupaj
Stanje na dan 1. 1. 2021	180.440.397	3.184.955	5.797.633	18.918.262	3.112.385	1.550.582	653.480	0	1.032.108	214.689.802
Povečanje			18.536.250		5.633.924	3.732.592	4.501.017	62.945	1.131.101	33.597.830
Prenosi iz dolgoročnih obveznosti	152.328.319	3.184.955								155.513.274
Kratkoročna odplačila	-180.440.396	-3.184.955	-18.868.622		-5.628.738	-3.730.103	-4.429.618	-54.333	-1.102.884	-217.439.650
Drugo				-8.418.871						-8.418.871
Stanje na dan 31. 12. 2021	152.328.319	3.184.955	5.465.262	10.499.391	3.117.571	1.553.070	724.879	8.611	1.060.325	177.942.384

Kratkoročne finančne obveznosti do bank v skupni višini 141.672.376 evrov predstavljajo:

- del glavnice kratkoročnih bančnih posojil za financiranje investicijskih načrtov, ki zapadejo v plačilo v letu 2022

Posojilodajalec	Stanje na dan 31. 12. 2021	Povečanja v letu 2022	Zmanjšanja v letu 2022	Stanje na dan 31. 12. 2022
Evropska investicijska banka V	6.000.000	6.000.000	6.000.000	6.000.000
Evropska investicijska banka VI	6.270.000	6.270.000	6.270.000	6.270.000
Evropska investicijska banka VII	11.363.636	11.363.636	11.363.636	11.363.636
Evropska investicijska banka VIII	16.666.667	16.666.667	16.666.667	16.666.667
Evropska investicijska banka IX	3.717.949	7.435.897	3.717.949	7.435.897
Evropska investicijska banka X	5.368.421	5.368.421	5.368.421	5.368.421
Kreditanstalt für Wiederaufbau 267,5	16.718.750	16.718.750	16.718.750	16.718.750

Posojilodajalec	Stanje na dan	Povečanja v letu 2022	Zmanjšanja v letu 2022	Stanje na dan
	31. 12. 2021			31. 12. 2022
Kreditanstalt für Wiederaufbau 51	5.666.667	5.666.667	5.666.667	5.666.667
Deutsche Pfandbriefbank I	7.142.857	10.714.286	17.857.143	0
Intesa Sanpaolo II	5.333.333	5.333.333	5.333.333	5.333.333
Konzorcij bank VII	5.116.493	7.674.739	12.791.231	0
UniCredit Banka I	3.332.168	1.666.084	4.998.251	0
UniCredit Banka III	1.250.874	1.876.311	3.127.186	0
UniCredit Banka IV	2.086.463	2.086.463	4.172.926	0
UniCredit Banka V	1.669.170	1.669.170	3.338.341	0
Nova Ljubljanska banka I	17.400.000	17.400.000	17.400.000	17.400.000
Nova Ljubljanska banka II	21.378.205	21.378.205	21.378.205	21.378.205
Nova KBM (prej Abanka)	5.880.000	5.880.000	5.880.000	5.880.000
SKB banka	6.666.667	6.666.667	6.666.667	6.666.667
UniCredit Banka in Intesa Sanpaolo	3.300.000	3.300.000	3.300.000	3.300.000
Skupaj glavnice	152.328.320	161.135.297	178.015.373	135.448.243

b) natečene obresti od dolgoročnih bančnih posojil na dan 31. decembra 2022 v višini 6.224.133 evrov.

Kratkoročne finančne obveznosti za obresti se nanašajo na obresti, natečene do 31. decembra 2022. Obrestne mere in način obračunavanja obresti za sklenjene posle so pogodbeno določeni in so bili 31. decembra 2022 v intervalu od 0 do 4,96 odstotka letno.

Kratkoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic v višini 3.117.571 evrov se nanašajo na obresti, natečene do 31. decembra 2022.

Druge kratkoročne finančne obveznosti v višini 5.892.392 evrov se nanašajo na:

V EUR (brez centov)	31. 12. 2022	31. 12. 2021
Kratkoročni del glavnice posojila Regione Autonoma Friuli Venezia	3.184.955	3.184.955
Kratkoročne finančne obveznosti za natečene obresti od drugih	1.553.070	1.553.070
Obresti od izpeljanih finančnih instrumentov	28.346	724.879
Obveznosti iz izpeljanih finančnih instrumentov	0	10.499.391
Kratkoročne finančne obveznosti do drugih	0	8.611
Kratkoročne obveznosti iz najema - glavnica*	1.148.923	1.103.986
Kratkoročne obveznosti iz najema - obresti	-22.902	-43.660
Skupaj	5.892.392	17.031.231

*Obveznosti iz najema so razkrite v postavki Dolgoročnih finančnih obveznosti.

II.5.1.23 Kratkoročne poslovne obveznosti

V EUR (brez centov)	31. 12. 2022	Delež v odstotkih	31. 12. 2021	Indeks
Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev	57.746.111	59 %	37.531.572	154
Kratkoročne obveznosti za predujme	364.309	0 %	30.114	1.210
Kratkoročne obveznosti do delavcev	5.476.238	6 %	4.771.621	115
Kratkoročne obveznosti do države	32.301.292	33 %	41.963.254	77
- obveznosti za davek od dohodka pravnih oseb	8.143.980	8 %	14.308.269	57

V EUR (brez centov)	31. 12. 2022	Delež v odstotkih	31. 12. 2021	Indeks
- obveznosti za obračunani DDV	6.816.550	7 %	6.911.332	99
- obveznosti za davke in prispevke izplačevalca iz naslova plač in drugih prejemkov	2.341.113	2 %	2.134.148	110
- kratkoročna obveznost za stavbno pravico	10.964.780	11 %	17.200.948	64
- obveznosti iz naslova obračunanega pribitka k cestnini	980.298	1 %	997.688	98
- druge obveznosti do države	3.054.571	3 %	410.869	743
Kratkoročne obveznosti do drugih	294.700	0 %	247.479	119
Kratkoročne obveznosti do podizvajalcev	1.531.159	2 %	1.330.088	115
Skupaj	97.713.809	100 %	85.874.128	114

Obveznosti družbe do dobaviteljev predstavljajo neplačane obveznosti za izvedena in obračunana dela pri gradnji avtocest, ki so jih izvajali domači in tuji dobavitelji (vključno s pogodbeno zadržanimi zneski), obveznosti iz naslova odškodnin pri pridobivanju zemljišč za posle v imenu RS in za njen račun, obveznosti iz poslovanja iz naslova upravljanja in vzdrževanja avtocest ter druge kratkoročne poslovne obveznosti.

Pogodbeno zadržana sredstva predstavljajo varščino za dobro izvedbo del in se do izpolnitve vseh pogodbenih obveznosti izvajalcev (prevzem del, odprava vseh pomanjkljivosti, predaja garancij za odpravo napak v garancijski dobi) zadržijo v višini do največ petih oziroma dveh odstotkov pogodbene vrednosti. Sredstva se zadržujejo tudi iz razloga nepredane dokumentacije, ki bi jo morali izvajalci v skladu s pogodbo priložiti situaciji. V pretežnem delu gre za izjavo izvajalcev, na podlagi katere se v skladu z Zakonom o javnem naročanju neposredno plačuje podizvajalcem, ki so vključeni v izvedbi pogodbenih del. Določena zadržana sredstva, ki jih družba izvajalcem še zadržuje, služijo kot zavarovanje za poplačilo potencialnih finančnih obveznosti iz naslova prejetih zahtevkov podizvajalcev, za kar so bili z izvajalcem sklenjeni sporazumi. Zadržana sredstva po sklenjenih pogodbah z izvajalci pripadajo izvajalcem oziroma podizvajalcem in se nakažejo, ko izvajalci izpolnijo pogodbeno obveznost ter investitorju dostavijo zahtevano dokumentacijo. V nasprotnem primeru se zadržijo do zaključka garancijske dobe in sprostijo pod razveznim pogojem nastanka napak v garancijski dobi. Na zadnji dan leta 2022 so kratkoročne obveznosti do dobaviteljev na podlagi zadržanih sredstev znašale 17.768.627 evrov in so predstavljale 31-odstotni delež vseh obveznosti do dobaviteljev.

Obveznosti družbe do delavcev predstavljajo predvsem obračunane decembrske plače ter nadomestila plač in povračila stroškov, povezanih z delom zaposlenih v družbi, izplačane januarja 2023.

Dolgovi do članov uprave in članov nadzornega sveta na dan 31. 12. 2022 predstavljajo obračunane decembrske plače oziroma sejnine ter nadomestila plač in povračila stroškov, povezanih z delom v družbi, izplačane januarja 2023.

Med kratkoročnimi poslovnimi obveznostmi je tudi kratkoročni del dolgoročne obveznosti iz naslova nadomestila za stavbno pravico, ki za leto 2023 v skladu z Letno izvedbeno pogodbo za izvajanje naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1 znaša 10.964.780 evrov. Družba je na dan 31. 12. 2021 v znesku kratkoročnih obveznosti za stavbno pravico izkazovala tudi 3.784.209 evrov davka na dodano vrednost iz naslova nadomestila za ustanovitev stavbne pravice, ki ga na dan 31. 12. 2022 izkazuje v zunajbilančni evidenci.

Vlada je 13. decembra 2018 sprejela sklep o uvedbi pribitka k cestnini na določenih odsekih avtocestnega omrežja, ki ga plačujejo cestninski zavezanci v okviru sistema DarsGo. Družba DARS kot upravljavec cestninskih cest je bila dolžna začeti obračunavati pribitek 1. januarja 2019. Zbrana sredstva so namenski prihodek proračuna Republike Slovenije in se bodo lahko uporabila izključno za drugi tir železniške proge Divača–Koper. Pribitek se obračunava vsem zavezancem z vozilom, katerega največja dovoljena masa presega 3,5 tone, ki prevozijo cestninske odseke med Koprom in Ljubljano ter med Ljubljano in Šentrupertom. Na dan 31. 12. 2022 znaša obveznost iz naslova obračunanega pribitka k cestnini 980.298 evrov.

Pregled kratkoročnih poslovnih obveznosti do dobaviteljev po zapadlosti na dan 31. decembra 2022

V EUR (brez centov)	Nezapadle	do 60 dni	nad 60 dni	Skupaj
Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev (tekoče obveznosti)	40.344.742	303.763	-671.020	39.977.484
Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev (zadržani zneski)	17.768.627	0	0	17.768.627

Pregled obveznosti do dobaviteljev na dan 31. decembra 2022

V EUR (brez centov)	31. 12. 2022	Delež
CGP, d. d.	4.864.037	8,42 %
POMGRAD, d. d.	4.820.742	8,35 %
KOLEKTOR CPG, d. o. o.	4.452.153	7,71 %
CENGIZ INSAAT SANAYI VE TICARET ANONIM SIRKETI	4.105.511	7,11 %
GORENJSKA GRADBENA DRUŽBA, d. d.	3.253.770	5,63 %
CPK, d. d.	2.929.493	5,07 %
ALPINE BAU GMBH, Salzburg - Podružnica Celje	1.888.452	3,27 %
DRI upravljanje investicij, d. o. o.	1.707.849	2,96 %
MAPRI PROASFALT, d. o. o.	1.661.613	2,88 %
HIDROTEHNIK, d. o. o.	1.449.160	2,51 %
Ostali dobavitelji	26.613.333	46,09 %
Skupaj	57.746.111	100,00 %

II.5.1.24 Kratkoročne pasivne časovne razmejitve

V EUR (brez centov)	31. 12. 2022	Delež	31. 12. 2021	Indeks
Kratkoročno vnaprej vračunani stroški	5.731.183	16 %	4.511.734	127
Kratkoročno odloženi prihodki	29.955.610	84 %	12.080.919	248
Skupaj	35.686.793	100 %	16.592.653	215

Med obveznostmi družbe so vnaprej vračunani stroški oziroma odhodki, ki zajemajo vnaprej vračunane stroške:

- za izvedbo revizije računovodskih izkazov za leto 2022 v višini 40.464 evrov,
- za izvedbo aktuarskega izračuna rezervacij za jubilejne nagrade in odpravnine na dan 31. decembra 2022 v višini 540 evrov,
- stroške nadzornega inženirja za zaključene investicijske projekte v višini 140.445 evrov,
- izvedenih del na investicijah v letu 2022 v višini 4.107.984 evrov,
- stroške vzdrževanja asfaltnih vozišč v višini 383.460 evrov,
- stroške dela v višini 674.312 evrov, za spremenljivi prejemek uprave v višini 329.702 evrov in variabilni del plače za zaposlene po individualni pogodbi v višini 23.521 evrov in
- stroške dežurstva gasilskih enot v višini 30.755 evrov.

Kratkoročno odloženi prihodki nastanejo, če še niso opravljene sicer že zaračunane ali celo plačane storitve.

Kratkoročno odloženi prihodki družbe so bili oblikovani:

- za v letu 2022 zaračunane elektronske vinjete, ki so delno ali v celoti veljavne za uporabo avtocest po koncu leta 2022, v skupni vrednosti 25.334.839 evrov;
- dobroimetje naloženo na naprave DarsGo v znesku 4.417.769 evrov, zaračunano in plačano leta 2022, ki mu niso sledili cestninski prehodi v istem letu. Prihodki so odloženi, dokler uporabniki storitev ne opravijo cestninskega prehoda;
- drugi kratkoročno odloženi prihodki v višini 203.002 evrov.

II.5.1.25 Zunajbilančna evidenca

Družba ima na dan 31. 12. 2022 v zunajbilančni evidenci izkazane naslednje postavke:

1. Znesek v višini 155.644.657 evrov predstavlja potencialna denarna sredstva oziroma terjatve iz naslova prejetih garancij oziroma drugih instrumentov zavarovanja iz naslova kritja povračila škode in tveganja v povezavi z javnim naročilom, izpolnitve pogodbenih obveznosti (dobra in pravočasna izvedba del, tveganje neplačila v roku in skladno z dogovorjenimi pogodbenimi obveznostmi) ter odprave napak v garancijski dobi.

V EUR (brez centov)	31. 12. 2022	31. 12. 2021
Garancije za dobro izvedbo del	95.611.559	81.564.136
Garancije za odpravo napak	24.826.545	23.607.071
Finančna zavarovanja za dobro izvedbo del in plačilno finančno zavarovanje	1.317.600	1.317.600
Garancije za zanesljivost plačila	17.131.844	16.456.000
Garancije za resnost ponudbe	16.757.110	18.080.700
Skupaj	155.644.657	141.025.507

2. Vrednost zaloge vinjet za uporabo cestninskih cest v Republiki Avstriji, ki jih prodaja družba DARS, znaša 1.206.460 evrov.
3. Na dan poročanja je bilo proti družbi vloženih za 28.227.770 evrov tožb (glavnice), od katerih 96,6 % izhaja s področja gradenj in obnov avtocest. Od navedenih tožb so bile na podlagi pridobljenih pravnih mnenj in ocene posloводства oblikovane rezervacije iz naslova tožb v višini 3.796.287 evrov (glavnice in zamudne obresti) (pojasnilo II.5.1.15, Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve). Možne obveznosti iz naslova tožb, za katere se ocenjuje s 50 % verjetnostjo ali manj, da bo tožnik uspel v tožbenem zahtevku, na dan 31. 12. 2022 znašajo 24.496.409 evrov (glavnice). Zneska obveze iz navedenih tožbenih zahtevkov prav tako ni mogoče dovolj zanesljivo izmeriti. Glede na potek postopkov je težko z zadostno stopnjo verjetnosti napovedati čas zaključka posamezne zadeve.
4. 3.614.653 evrov predstavljajo terjatve, za katere se ocenjuje, da je verjetnost za kakršnokoli plačilo iz stečajne mase v korist navadnih upnikov, med katere sodijo tudi terjatve družbe DARS, minimalna.
5. 9.693.094 evrov predstavlja obveznost za davek na dodano vrednost iz naslova stavbne pravice. Družba je na dan 31. 12. 2021 obveznost za davek na dodano vrednost iz naslova stavbne pravice izkazovala na dolgoročnih oziroma kratkoročnih terjativah za vstopni davek na dodano vrednost in v znesku dolgoročnih oziroma kratkoročnih obveznosti za stavbno pravico v znesku 13.477.303 evrov.

Nobena od naštetih obveznosti na dan 31. 12. 2022 ne izpolnjuje pogojev za pripoznanje med bilančne postavke, družba pa iz tega naslova ne pričakuje materialnih posledic.

II.5.2 Pojasnila k izkazu poslovnega izida

II.5.2.1 Čisti prihodki od prodaje

Čisti prihodki od prodaje po vrstah v letih 2022 in 2021

V EUR (brez centov)	2022	Delež	2021	Indeks 2022/2021
Prihodki od cestnin	479.557.025	97 %	456.235.915	105
- prihodki od prodaje vinjet	195.231.846	39 %	179.466.634	109
- prihodki od cestnine tovorni promet	267.056.525	54 %	262.765.664	102
- prihodki od tunela Karavanke	17.268.654	3 %	14.003.616	123
Prihodki od zakupnin za počivališča	9.463.637	2 %	8.347.355	113
Prihodki od zapor in prekomernih obremenitev	1.384.680	0 %	1.130.221	123
Prihodki od služnosti za bazne postaje in ostalo	751.278	0 %	572.513	131
Prihodki od zakupa optičnih vlaken	928.456	0 %	1.003.149	93
Prihodki po pogodbi o izvajanju naročila	288.164	0 %	321.312	90
Drugi prihodki od prodaje	2.100.396	0 %	1.924.942	109
Skupaj čisti prihodki od prodaje	494.473.636	100 %	469.535.406	105

Prihodki od pobrane cestnine so leta 2022 znašali 479.557.025 evrov in predstavljajo 97 odstotkov vseh prihodkov od prodaje ter so za 5 odstotkov višji kot leta 2021. Od tega znašajo prihodki od cestninjenja vozil, težkih do 3,5 tone (vinjetni sistem), 195.231.846 evrov in predstavljajo 39 odstotkov prihodkov, prihodki od cestninjenja vozil, težjih od 3,5 tone, pa znašajo 267.056.525 oziroma 54 odstotkov prihodkov. Prihodki od pobrane cestnine so podrobneje pojasnjeni v poglavjih I.6 in I.10.2.

Prihodkom od cestnine sledijo prihodki od zakupnin za počivališča, ki so leta 2022 znašali 9.463.637 evrov. Prihodki od zakupnin nastanejo z oddajanjem v zakup pravice do uporabe zemljišč ob avtocestah za izvajanje servisnih dejavnosti s področja gostinstva in postavitve bencinskih črpalk s servisi. V primerjavi z letom 2021 so se povečali za 13 odstotkov.

Med prihodke od prodaje spadajo še prihodki od zapor in prekomernih obremenitev v višini 1.384.680 evrov, prihodki od zakupa optičnih vlaken v višini 928.456 evrov in prihodki od zaračunanih služnosti v višini 751.278 evrov.

Prihodki po pogodbi za izvajanje naročila so leta 2022 znašali 288.164 evrov. Ti prihodki se nanašajo na izvajanje nalog, ki jih družba DARS opravlja v imenu in za račun RS na podlagi letne izvedbene pogodbe in 4. člena ZDARS-1. Naloge vključujejo prostorsko načrtovanje in umeščanje avtocest v prostor ter pridobivanje nepremičnin za potrebne graditve avtocest.

Druge prihodke od prodaje v višini 2.100.396 evrov predstavljajo prihodki od provizije, ustvarjene pri prodaji avstrijskih vinjet, prihodki od prodaje naprav DarsGo, prihodki od vlek, pluženja, reševanja prometnih nezgod, prihodki iz naslova najemnin za počitniške kapacitete in stanovanja, prihodki od prodaje odpadnega materiala in ostali prihodki.

Čisti prihodki od prodaje so bili v celoti ustvarjeni na domačem trgu.

II.5.2.2 Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve

Lastne storitve investicijskih vlaganj na avtocestah, ki jih ni zaračunala zunanjim izvajalcem storitev obnavljanja avtocest, je družba v letu 2022 usredstvila. Prihodki od usredstvenih lastnih storitev so leta 2022 znašali 1.482.558 evrov.

II.5.2.3 Drugi poslovni prihodki

V EUR (brez centov)	2022	Delež	2021	Indeks
Odprava dolgoročnih rezervacij	229.651	1 %	3.537.789	6
Odškodnine od zavarovalnic	1.990.564	12 %	1.867.275	107
Prihodki od porabe dolgoročno odloženih prihodkov	8.784.325	54 %	8.590.776	102
Dobički od prodaje opreme in nepremičnin	1.347.881	8 %	624.143	216
Državna pomoč nadomestila plač covid-19 - drugo	101.348	1 %	225.606	45
Državna pomoč - povračilo nadomestila bolniških in drugih odsotnosti	1.419.719	9 %	1.048.620	135
Drugi poslovni prihodki	2.477.060	15 %	197.726	1.253
Drugi poslovni prihodki skupaj	16.350.549	100 %	16.091.935	102

Odprava dolgoročnih rezervacij v višini 229.651 evrov vključuje odpravo rezervacij za neizkoriščen letni dopust za leti 2021 in 2022 v znesku 229.562 evrov.

Odškodnine zavarovalnic vključujejo odškodnine, prejete od zavarovalnic za odpravo škode, ki je nastala na avtocestnih odsekih in objektih ob avtocestah. Leta 2022 jih je bilo za 1.990.564 evrov.

Prihodki od porabe dolgoročno odloženih prihodkov v višini 8.784.325 evrov se nanašajo na porabo prejetih nepovratnih sredstev Evropske unije in sofinancerskih sredstev, prejetih za financiranje priprave prostorske in projektne dokumentacije ter graditve avtocest oziroma s tem povezane naloge (izboljšanje prometne varnosti – graditev sistemov nadzora in vodenja prometa) ter druge projekte in porabo sredstev unovčenih garancij ter zadržanih sredstev izvajalcev. Vrednost dolgoročno odloženih prihodkov se zmanjšuje skladno z nastankom stroškov (obračunane amortizacije osnovnih sredstev in za zneske drugih vrst stroškov, za katere so bila sredstva prejeta) ter se prenaša v prihodke. Družba je v letu 2022 prenesla v prihodke dolgoročno odložene prihodke v višini 7.876.229 evrov, ki jih je prejela v okviru kohezijskega sklada Evropske unije, projektov TEN T, CROCODILE ter programov EasyWay in TEMPO-CONNECT. V višini 784.580 evrov je družba prenesla v prihodke prejetih dolgoročno odloženih prihodkov iz naslova sofinanciranja občin (MOL), ELES-a in drugih financerjev projektov. Za pokritje stroškov odprave napak izvajalcev gradnje in obnavljanja avtocest ter drugih namenskih stroškov je bilo porabljenih 123.516 evrov sredstev unovčenih garancij.

II.5.2.4 Stroški in poslovni odhodki

Pregled stroškov in odhodkov

V EUR (brez centov)	2022	Delež	2021	Indeks
Stroški materiala in nabavna vrednost prodanega blaga	13.511.562	4 %	9.472.198	143
Stroški storitev	47.296.117	15 %	38.878.394	122
Stroški dela	54.082.891	17 %	47.936.062	113
Amortizacija	194.501.316	61 %	189.378.633	103
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih dolgoročnih sredstvih in opredmetenih OS	6.054.385	2 %	31.481.217	19
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	329.597	0 %	118.418	278
Drugi poslovni odhodki	3.637.364	1 %	877.044	415
Poslovni odhodki skupaj	319.413.231	100 %	318.141.965	100

Razčlenitev stroškov materiala

V EUR (brez centov)	2022	Delež	2021	Indeks
Stroški materiala	2.095.475	16 %	3.516.131	60
Stroški energije	9.332.099	69 %	4.124.069	226
Stroški nadomestnih delov	669.074	5 %	684.657	98
Odpis drobnega inventarja	1.243.608	9 %	1.021.695	122
Drugi stroški materiala	171.305	1 %	125.645	136
Skupaj	13.511.562	100 %	9.472.198	143

Stroški materiala predstavljajo štiri odstotni delež vseh poslovnih odhodkov in so glede na leto 2021 višji za 43 odstotkov.

Razčlenitev stroškov storitev

V EUR (brez centov)	2022	Delež	2021	Indeks
Stroški nadzornega inženirja	810.792	2 %	751.353	108
Stroški vzdrževanja osnovnih sredstev	19.418.764	41 %	12.848.643	151
Najemnine	1.041.969	2 %	697.148	149
Stroški plačilnega prometa in zavarovalnih premij	4.664.868	10 %	3.749.458	124
Provizija od prodanih vinjet	5.801.134	12 %	6.941.296	84
Stroški študentskega dela	1.100.270	2 %	416.046	264
Stroški drugih storitev	14.458.320	31 %	13.474.450	107
Skupaj	47.296.117	100 %	38.878.394	122

Stroški storitev predstavljajo 15-odstotni delež vseh poslovnih odhodkov. Pomembnejše storitve v letu 2022 so bili stroški vzdrževanja osnovnih sredstev (41-odstotni delež), provizije od prodanih vinjet (12-odstotni delež) ter stroški plačilnega prometa in zavarovalnih premij (10-odstotni delež). Med stroški vzdrževanja so vključeni tisti stroški investicijskih vzdrževalnih del na asfaltnih voziščih, ki ne izpolnjujejo pogojev pripoznanja po Slovenskem računovodskem standardu 1, zato jih je potrebno pripoznati med stroški obdobja.

V EUR (brez centov)	2022	2021
Stroški prodaje (z amortizacijo)	37.899.116	35.469.368
Stroški splošnih dejavnosti (z amortizacijo)	271.492.769	250.195.918
- od tega amortizacija avtocestne infrastrukture	169.978.942	165.753.524
SKUPAJ	309.391.885	285.665.286

Podatki ne vključujejo prevrednotovalnih poslovnih odhodkov.

II.5.2.5 Stroški dela

Stroški dela zavzemajo 17 odstotni delež v vseh poslovnih odhodkih družbe DARS. Leta 2022 so bili za trinajst odstotkov višji kot leta 2021.

Vrsta stroškov dela	2022	Delež	2021	Indeks
Stroški plač	39.499.916	73 %	35.188.562	110
Stroški pokojninskih zavarovanj	4.140.171	8 %	3.751.669	110
Stroški drugih socialnih zavarovanj	3.548.596	6 %	3.155.690	109
Drugi stroški dela	6.894.208	13 %	5.840.140	118
Skupaj	54.082.891	100 %	47.936.061	113

Družba med stroški dela izkazuje tudi obračunane premije dodatnega pokojninskega zavarovanja v višini 1.001.037 evrov.

Na zadnji dan leta 2022 je bilo v družbi zaposlenih 1.256 delavcev. V povprečju je bilo leta 2022 v družbi zaposlenih 1.242 delavcev (podatek je pridobljen na podlagi delovnih ur).

V letu 2022 je družba izplačevala plače na podlagi Podjetniške kolektivne pogodbe DARS, plače uprave družbe pa tudi v skladu z Zakonom o prejemkih poslovodnih oseb v gospodarskih družbah v večinski lasti RS in samoupravnih lokalnih skupnosti (ZPPOGD, Ur. l. RS, št. 21/2010).

Povprečna plača v družbe DARS v letu 2022 (v evrih)

Povprečna bruto plača	Leto 2022	Leto 2021
DARS	2.593	2.337
Republika Slovenija	2.024	1.970

Število zaposlenih in izobrazbena struktura zaposlenih na dan 31. decembra 2022 sta prikazana v poslovnem delu letnega poročila, v poglavju Upravljanje človeških virov (točka I.17.8).

Skupni obračunani bruto prejemki članov uprave družbe DARS so v letu 2022 znašali 1.303.791 evrov. V tabeli so prikazani prejemki uprave DARS po posameznih članih.

v EUR (brez centov)	dr. Tomaž Vidic predsednik uprave do 9. 7. 2020	Gašper Marc član uprave do 9. 7. 2020	Vili Žavršan član uprave do 9. 7. 2020	Marjan Sisinger član uprave/ delavski direktor do 8. 5. 2019	Rožle Podboršek član uprave/ delavski direktor od 9. 5. 2019	mag. Valentin Hajdinjak predsednik uprave od 10. 7. 2020	dr. Peter Gašperšič član uprave od 10. 7. 2020	Boštjan Rigler član uprave od 10. 7. 2020	mag. Romana Fišer članica uprave od 10. 7. 2020	SKUPAJ
Bruto plače					111.282	138.653	137.973	139.853	138.319	666.080
Izplačilo spremenljivega prejemka	58.934	59.208	58.823	10.438	44.126	20.185	49.635	50.254	49.804	401.407
Odpravnina poslovni razlog								70.112	69.512	139.624
Odpravnina upokojitev									22.948	22.948
Nadomestilo za neizkoriščen dopust								3.224	4.298	7.522
Drugi prejemki	2.769	5.367	2.764	1.163	1.615					13.678
Regres					1.800	1.800	1.800	1.723	1.723	8.845
Bonitete					5.284	10.670	1.353	6.270	9.505	33.083
Povračila stroškov					1.250	1.419	1.435	1.282	1.395	6.781
Dodatno pokojninsko zavarovanje					623	833	1.003	533	833	3.824
SKUPAJ	61.703	64.575	61.586	11.601	165.980	173.561	193.198	273.250	298.337	1.303.791

Zaposlenim na podlagi pogodbe o zaposlitvi, za katere ne velja tarifni del kolektivne pogodbe, so bili v letu 2022 obračunani bruto prejemki v višini 778.122 evrov.

Prejemki članov nadzornega sveta v letu 2022 so prikazani v spodnji tabeli.

Bruto znesek V EUR (brez centov)	Nadomestilo za opravljanje funkcije v nadzornem svetu	Sejnine za delo v nadzornem svetu	Nadomestilo za opravljanje funkcije v revizijski komisiji	Sejnine za delo v revizijski komisiji	Nadomestilo za opravljanje funkcije v kadrovski komisiji	Sejnine za delo v kadrovski komisiji	Nadomestilo za opravljanje funkcije v investicijski komisiji	Sejnine za delo v investicijski komisiji	Potni stroški	Bonitete	Skupaj	Skupaj bruto brez bonitete in potnih stroškov
Pavle Hevka	18.538	5.170			480	880	480	1.056	1.044	314	27.960	26.603
dr. Robert Rožič	11.638	3.410			2.644	440			881	186	19.200	18.133
Anton Guzej	13.000	5.390	3.250	2.332			2.769	1.760	2.427	186	31.114	28.501
Jožef Zimšek	10.580	3.410	2.374	1.716			3.561	1.760	1.269	186	24.855	23.400
Jože Oberstar	10.580	3.410	3.967	1.716					869	186	20.728	19.673
dr. Štefan Šumah	9.167	3.410			3.967	440			794	314	18.092	16.984
mag. Andrej Šušteršič	3.380	1.980							141	0	5.500	5.360
Metod Dragonja	2.610	1.980	721	616			480	1.056	212	0	7.674	7.463
dr. Nevenka Hrovatin	2.419	1.980			721	880			31	0	6.031	6.000
Janko Kramžar	2.419	1.980	480	616	0	0	721	1.056	38	0	7.310	7.272
Nataša Ivančević	13.000	5.390			480	880			623	186	20.558	19.750
Stožir Martin	12.467	5.216			2.769	440	480	1.056	931	314	23.672	22.428
Branko Švigelj	13.000	5.115			480	880			763	186	20.423	19.475
Mojca Lahajner			3.250	2.112					118	128	5.608	5.362
Iztok Černoša							2.769	1.496	0	0	4.265	4.265
Marko Žitnik							480	1.056	0	0	1.536	1.536
Skupaj	122.799	47.841	14.041	9.108	11.540	4.840	11.738	10.296	10.141	2.182	244.526	232.203

Na dan 31. 12. 2022 družba nima terjatev ali obveznosti do članov nadzornega sveta, razen obveznosti za prejemke iz naslova sejin in opravljanja funkcij iz meseca decembra, ki so bile izplačani v januarju 2023.

Na dan 31. 12. 2022 družba nima terjatev ali obveznosti do članov uprave, razen obveznosti za plače iz meseca decembra, ki so bile izplačane v januarju 2023.

II.5.2.6 Odpisi vrednosti

Pregled prevrednotovalnih poslovnih odhodkov pri opredmetenih in neopredmetenih osnovnih sredstvih v letu 2022

V EUR (brez centov)	2022	Delež	2021	Indeks
Amortizacija neopredmetenih dolgoročnih sredstev	6.093.393	3 %	4.698.339	130
Amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev	183.338.024	91 %	176.619.328	104
Amortizacija stavbne pravice	3.926.356	2 %	3.926.356	100
Amortizacija naložbenih nepremičnin	29.693	0 %	29.693	100
Amortizacija najetih osnovnih sredstev	1.113.850	1 %	1.105.677	101
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstvih	6.054.385	3 %	31.481.217	19
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	329.597	0 %	118.418	278
Skupaj	200.885.298	100 %	220.978.268	91

Amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev zajema tudi amortizacijo stavbne pravice in je v letu 2022 znašala 3.926.356 evrov. Stavbna pravica je bila v skladu z ZDARS-1 ustanovljena v korist družbe DARS na zemljiščih v lasti RS, na katerih so avtoceste kot objekti, ki so bili zgrajeni ali so se pričeli graditi pred uveljavitvijo ZDARS-1. Stavbna pravica je ustanovljena za obdobje 50 let.

Amortizacija je v letu 2022 višja glede na leto 2021 predvsem iz naslova obračunane amortizacije opredmetenih osnovnih sredstev – avtocest, ki so bila aktivirana v zadnjem tromesečju leta 2021 v višini 30.759.222 evrov.

Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstvih se med drugim nanašajo na:

- izgubo pri prodaji nepremičnin v višini 83.556 evrov,
- izgube pri izločitvi in pri ugotovljenih primanjkljajih premičnih osnovnih sredstev v višini 83.744 evrov,
- izgube zaradi oslabitve in uničenja naprav DarsGo v višini 44.477 evrov,
- izločitev zgornjega ustroja avtocest in hitrih cest z ograjami ob izvedbi obnov in rekonstrukcij v višini 4.358.556 evrov,
- izločitev sestavnih delov cestne infrastrukture, zaradi sanacije klica v sili in ECS portalov v skupni višini 60.740 evrov,
- izločitev sestavnih delov zgradb pri CP Log, CP Dane in CP Drnovo zaradi izvedbe obnov v višini 548.760 evrov,
- odpis investicije v teku v višini 797.723 evrov ter
- prevrednotenje sredstev za prodajo na pošteno vrednost zmanjšano za stroške prodaje v višini 76.829 evrov.

Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih vključujejo predvsem oblikovanje popravkov vrednosti in odpise terjatev v višini 285.214 evrov ter prevrednotenje zalog kratkoročnih vinjet z letnico 2022, katerih prodaja je bila zaključena 31. januarja 2022, v višini 34.116 evrov. Slabitev vrednost nekurantnih zalog je znašala 10.245 evrov.

II.5.2.7 Drugi poslovni odhodki

V postavko drugi poslovni odhodki v višini 3.637.364 evrov (877.044 evrov v letu 2021) so vključeni:

- dolgoročno vnaprej vračunani stroški iz naslova pričakovanih izgub v zvezi z odškodninskimi zahtevki za tožbe, povezane z gradnjo in obnavljanjem avtocest, v višini 3.001.644 evrov (85.200 evrov v letu 2021) in za tožbe delavcev iz naslova delovnih razmerij v višini 47.211 evrov (6.179 evrov v letu 2021),
- stroški v višini 55.944 evrov (360.404 evrov v letu 2021), nastali v povezavi z vlaganji v druge državne necestninske ceste, ki ne spadajo v omrežje avtocest in hitrih cest v pristojnosti upravljanja družbe DARS. Ta vlaganja družbi ne prinašajo nobenih gospodarskih koristi, zato niso izkazana med opredmetenimi osnovnimi sredstvi družbe. Po mnenju Ministrstva za infrastrukturo je Zakon za uravnoteženje javnih financ (ZUJF), ki je posegel s spremembami in dopolnitvami tudi v Zakon o družbi za avtoceste v Republiki Sloveniji (ZDARS-1), naložil družbi DARS tudi izgradnjo določenih državnih cest, ki niso avtoceste v smislu Zakona o cestah in podzakonskih aktov o kategorizaciji, ki so bile načrtovane v Resoluciji o Nacionalnem programu izgradnje avtocest v Republiki Sloveniji (ReNPJA). ZUJF je v definicijo pojma »avtocesta« poleg avtocest in hitrih cest vključil tudi druge državne ceste, ki so bile načrtovane v nacionalnem programu, ki ureja izgradnjo avtocest,
- drugi poslovni odhodki v višini 532.564 evrov (425.259 evrov v letu 2021).

II.5.2.8 Finančni prihodki iz danih posojil

Finančni prihodki iz danih posojil v višini 4.392.185 evrov (1.748.859 evrov v letu 2021) med drugim izhajajo iz prevrednotenja izpeljanih finančnih instrumentov v znesku 3.341.561 evrov in nalaganja likvidnostnih presežkov ob zagotavljanju razpršenosti v depozite bank v višini 1.049.550 evrov.

II.5.2.9 Finančni prihodki od poslovnih terjatev do drugih

Finančni prihodki od poslovnih terjatev do drugih v višini 4.557 evrov (54.451 evrov v letu 2021) zajemajo finančne prihodke iz poslovnih terjatev, zaračunane zamudne obresti in pozitivne tečajne razlike.

II.5.2.10 Finančni odhodki od posojil, prejetih od bank

Finančni odhodki v višini 18.567.142 evrov (18.536.250 evrov v letu 2021) predstavljajo obračunane obresti dolgoročnih kreditov. Povprečna ponderirana obrestna mera dolgoročnih kreditov je na dan 31. decembra 2022 znašala 1,87 odstotka.

II.5.2.11 Finančni odhodki od izdanih obveznic

Finančni odhodki v višini 5.637.344 evrov (5.633.924 evrov v letu 2021) predstavljajo obračunane obresti iz izdanih dolgoročnih vrednostnih papirjev. Povprečna ponderirana obrestna mera dolgoročnih vrednostnih papirjev je na dan 31. decembra 2022 znašala 4,55 odstotka.

II.5.2.12 Finančni odhodki iz drugih finančnih obveznosti

Finančni odhodki iz drugih finančnih obveznosti v višini 6.833.622 evrov (8.233.609 evrov v letu 2021) se med drugim nanašajo:

- v višini 3.194.259 evrov na negativne obresti iz izpeljanih finančnih instrumentov, ki so razlika med variabilno obrestno mero zavarovanega posojila in fiksno obrestno mero izvedenega finančnega instrumenta,
- v višini 3.544.728 evrov na obračunane obresti dolgoročnih kreditov prejetih od drugih,
- v višini 23.213 evrov na čiste obresti za rezervacije za jubilejne nagrade in odpravnine,
- v višini 43.176 evrov na obresti iz naslova najemov in
- v višini 24.722 na negativne obresti od depozitov.

II.5.2.13 Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti

Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti v višini 13.926 evrov (38.880 evrov v letu 2021) vključujejo predvsem obračunane zamudne obresti iz naslova nepravočasno poravnanih obveznosti.

II.5.2.14 Drugi prihodki

Drugi prihodki v višini 179.089 evrov (177.951 evrov v letu 2021) predstavljajo odškodnine, prejete po sodbah, zaračunane pogodbene kazni in podobno.

II.5.2.15 Drugi odhodki

Drugi odhodki v višini 223 831 evrov (233.086 evrov v letu 2021) vključujejo predvsem odškodnine, plačane po sodbah, povrnjene stroške v revizijskih postopkih po zakonu o javnih naročilih, dane donacije in podobno.

II.5.2.16 Davek od dohodka pravnih oseb

Davek od dohodka pravnih oseb je obračunan po Zakonu o davku od dohodka pravnih oseb (ZDDPO-2). Davek od dohodka za leto 2022 je obračunan po 19-odstotni stopnji na obdavčljivi dobiček, ki ga je ustvarila družba v davčnem obdobju.

V EUR (brez centov)	2022	2021
1 Prihodki	516.882.574	489.290.314
2 Odhodki	350.690.060	350.817.714
3 Celotni dobiček (1 – 2)	166.192.513	138.472.599
4 Zmanjšanje prihodkov	7.786	35.481
5 Povečanje prihodkov	0	0
6 Zmanjšanje odhodkov za oblikovanje rezervacij in prevrednotenje terjatev	172.989	180.012

V EUR (brez centov)	2022	2021
7 Zmanjšanje odhodkov, drugi nepriznani odhodki	12.487.943	9.606.232
8 Povečanje priznanih odhodkov	210.336	287.372
9 Razlika med davčno priznanimi prihodki in odhodki (1 – 2 – 4 + 5 + 6 + 7 – 8)	178.635.324	147.935.991
10 Davčna osnova (9)	178.635.324	147.935.991
11 Sprememba davčne osnove zaradi spremembe računovodskih usmeritev in popravkov napak	102.479	14.201
12 Povečanje davčne osnove za izkoriščene davčne olajšave	16.819	10.459
13 Olajšava za investiranje	2.354.692	3.135.644
14 Olajšava za zaposlovanje invalidov	485.126	419.735
15 Olajšava za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju	2.323	1.747
16 Olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje	1.001.037	960.185
17 Olajšava za donacije	124.000	88.247
18 Olajšava za vlaganje v digitalni in zeleni prehod po 55. c členu ZDDPO-2	316.264	0
19 Olajšava za zaposlovanje brezposelnih oseb po 55. b členu ZDDPO-2	199.294	0
20 Osnova za davek (10 + 11 + 12 – 13 – 14 – 15 – 16 – 17 – 18 – 19)	174.271.886	143.355.092
21 Davek od dohodkov pravnih oseb	33.111.658	27.237.468

Celotni dobiček, ugotovljen v izkazu poslovnega izida, zmanjšan za obveznost za davek od dohodka pravnih oseb za obračunsko obdobje ter za odložene davke, predstavlja čisti poslovni izid obračunskega obdobja.

V EUR (brez centov)	2022	2021
Obračunani davek	-33.111.658	-27.237.468
Odloženi davek	2.051.847	1.468.237
Davki	-31.059.811	-25.769.231

V EUR (brez centov)	2022	2021
Poslovni izid pred davki	166.192.513	138.472.599
Davki	-31.059.811	-25.769.231
Efektivna davčna stopnja	18,69 %	18,61 %

Terjatve za odloženi davek so pripoznane za zneske davka od dobička, ki bodo povrnjeni v prihodnjih obdobjih.

Efektivna davčna stopnja, izračunana kot kvocient med celotnim davkom in celotnim poslovnim izidom pred davki za leto 2022, znaša 18,69 odstotka.

II.5.3 Pojasnila k izkazu vseobsegajočega donosa

v EUR (brez centov)	2022	2021
19. Čisti poslovni izid poslovnega leta	135.132.702	112.703.369
20. Učinkoviti del sprememb v poštenu vrednosti instrumenta za varovanje pred tveganjem pred spremenljivostjo obrestnih mer	24.430.237	6.887.916
Sprememba odloženih davkov	-4.964.907	-1.308.704
Skupaj učinek sprememb rezerv, nastalih zaradi prevrednotenja po poštenu vrednosti	19.465.330	5.579.212
21. Aktuarski čisti dobički/izgube iz naslova odpravnin ob upokojitvi	204.958	28.403
Druge sestavine vseobsegajočega donosa	204.958	28.403
22. Celotni vseobsegajoči donos obračunskega obdobja	154.802.991	118.310.984

Spremembe rezerv, nastalih zaradi prevrednotenja po pošteni vrednosti v višini 24.430.237 evrov predstavljajo učinkoviti del sprememb v pošteni vrednosti instrumenta za varovanje pred tveganjem pred spremenljivostjo obrestnih mer. Druge sestavine kapitala v višini –4.759.949 evrov pa sestavljajo sprememba odloženih davkov v višini –4.964.907 evrov in aktuarski čisti dobički/izgube iz naslova odpravnin ob upokojitvi v višini 204.958 evrov.

II.6 Poslovna tveganja

Tveganja so predstavljena v poslovnem delu letnega poročila v poglavju I.9.

II.7 Posli z lastniki in njihovimi povezanimi družbami

Edina ustanoviteljica in delničarka družbe DARS je Republika Slovenija, ki jo skladno z novim Zakonom o Slovenskem državnem holdingu (ZSDH-1/Ur. l. RS, št. 25/2014) zastopa SDH.

Z lastniki povezane družbe so tiste, v katerih imata Republika Slovenija in SDH skupno neposredno najmanj 20 % lastniški delež. Seznam teh družb je objavljen na spletni strani SDH (<http://www.sdh.si/sl-si/upravljanje-nalozb/seznam-nalozb>).

Pregled transakcij za leto 2022 z družbami, kjer ima država posredno ali neposredno prevladujoč vpliv:

	2022
Transakcije iz naslova prodaje	150.319.513
Transakcije iz naslova nabave	36.459.678
Transakcije iz kratkoročnih finančnih obveznosti	54.504.663
Transakcije iz dolgoročnih finančnih naložb	20.000.000
	261.283.854

Večina prodaje se je nanašala na storitve povezane s cestninjenjem, največje nabave so se nanašale na strošek energije, provizijo za prodane vinjete, stroške zavarovanj ter nadgradnjo sredstev sistema DarsGo, stroške gradenj in obnove avtocest ter stroške storitev nadzornega inženirja.

Poleg navedenih terjatev in obveznosti na dan 31. 12. 2022 družba DARS izkazuje do družb, kjer ima država posredno ali neposredno prevladujoč vpliv, naslednja stanja:

	31. 12. 2022
Stanje kratkoročnih terjatev	8.301.716
Stanje kratkoročnih obveznosti	9.092.011
Stanje kratkoročnih finančnih obveznosti iz posojil	38.778.205
Stanje dolgoročnih finančnih obveznosti iz posojil	256.906.410
Stanje dolgoročnih naložb - depoziti	20.000.000
Stanje dolgoročnih finančnih naložb - IRS posli	2.057.673
	335.136.015

Vse transakcije med povezanimi osebami potekajo po tržnih cenah.

Posli med DARS in Republiko Slovenijo so razkriti v okviru ostalih pojasnil.

II.8 Dogodki po datumu bilance stanja

Pomembnejši poslovni dogodki po datumu sestavitve bilance stanja:

Januar 2023

Z uvedbo schengenskega režima s 1. januarjem 2023 na meji s Hrvaško lahko v smislu cestninskih prihodkov pričakujemo dva učinka:

- višja prodaja vinjet v kolikor bi postala Hrvaška bolj zanimiva za turiste iz Evropske unije. Ocenjujemo, da bi šlo za manjši vpliv na višini prihodkov od prodaje vinjet;
- nakazuje se možnost, da se bo del tovornega prometa, ki poteka preko Slovenije na Madžarsko, preusmeril v Ljubljani iz A1 (do mejnega prehoda Pince) na A2 (mejni prehod Obrežje) in pot nadaljeval po Hrvaški, zaradi česar bodo tovorna vozila prevozila krajšo razdaljo po cestninskih cestah, kar bi lahko imelo negativen vpliv na cestninske prihodke.

Dogodki, ki so se zgodili po datumu bilance stanja, niso vplivali na računovodske izkaze družbe DARS za leto 2022.

II.9 Revidiranje letnega poročila za leto 2022

Pogodbeni znesek storitve revidiranja letnega poročila za leto 2022 za družbo DARS znaša 39.400 evrov (brez DDV) in znesek za druge storitve dajanja zagotovil v višini 1.440 evrov (brez DDV). Revizijo je opravila družba BDO Revizija, d. o. o., Ljubljana.

II.10 Revizorjevo poročilo

Tel: +386 1 53 00 920
info@bdo.si
www.bdo.si

Cesta v Mestni log 1
SI-1000 Ljubljana
Slovenija

POROČILO NEODVISNEGA REVIZORJA

Delničarju družbe DARS d.d.

POROČILO O REVIZIJI RAČUNOVODSKIH IZKAZOV

Mnenje

Revidirali smo računovodske izkaze gospodarske družbe DARS d.d. (v nadaljevanju »družba«), ki vključujejo bilanco stanja na dan 31. decembra 2022 ter izkaz poslovnega izida, izkaz drugega vseobsegajočega donosa, izkaz gibanja kapitala in izkaz denarnih tokov za tedaj končano leto ter povzetek bistvenih računovodskih usmeritev in druge pojasnjevalne informacije.

Po našem mnenju priloženi računovodski izkazi v vseh pomembnih pogledih pošteno predstavljajo finančni položaj družbe DARS d.d. Ljubljana na dan 31. decembra 2022 in njeno finančno uspešnost ter denarne tokove za tedaj končano leto v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi.

Podlaga za mnenje

Revizijo smo opravili v skladu z Mednarodnimi standardi revidiranja (MSR) in Uredbo (EU) št. 537/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o posebnih zadevah v zvezi z obvezno revizijo subjektov javnega interesa (Uredba (EU) št. 537/2014 Evropskega parlamenta in Sveta). Naše odgovornosti na podlagi teh pravil so opisane v tem poročilu v odstavku *Revizorjeva odgovornost za revizijo računovodskih izkazov*. V skladu z Mednarodnim kodeksom etike za računovodske strokovnjake (vključno z Mednarodnimi standardi neodvisnosti), ki ga je izdal Odbor za Mednarodne standarde etike za računovodske strokovnjake (Kodeks IESBA) ter etičnimi zahtevami, ki se nanašajo na revizijo računovodskih izkazov v Sloveniji, potrjujemo svojo neodvisnost od družbe in, da smo izpolnili vse druge etične zahteve v skladu s temi zahtevami in Kodeksom IESBA.

Verjamemo, da so pridobljeni revizijski dokazi zadostni in ustrezni kot osnova za naše revizijsko mnenje.

Ključne revizijske zadeve

Ključne revizijske zadeve so tiste, ki so bile po naši strokovni presoji najbistvenejše pri reviziji računovodskih izkazov za tekoče obdobje. Te zadeve so bile obravnavane v okviru revizije računovodskih izkazov kot celote in pri oblikovanju mnenja o njih, zato ne podajamo ločenega mnenja o teh zadevah.

Izpolnili smo vse svoje obveznosti, ki so opisane v odstavku *Revizorjeva odgovornost za revizijo računovodskih izkazov*, vključno s tistimi, ki so povezane s temi zadevami. Zato je revizija vključevala izvedbo postopkov, ki smo jih določili na podlagi naše ocene tveganja pomembno napačne navedbe v računovodskih izkazih. Rezultati naših revizijskih postopkov, vključno s postopki, ki smo jih opravili v zvezi z zadevami, ki jih navajamo v nadaljevanju, služijo kot podlaga za naše revizijsko mnenje o priloženih računovodskih izkazih.

Pripoznavanje prihodkov od cestnin

Opis ključne revizijske zadeve

Družba je v poslovnem letu 2022 ustvarila 479.557.025 EUR (2021: 456.235.915 EUR) oziroma 97% (2021: 97%) vseh čistih prihodkov od prodaje s cestninami. Prihodki od cestnin se delijo na prihodke od prodaje vinjet (e-vinjet v letu 2022), prihodke od cestninjenja tovornih vozil in zaračunavanja uporabe za predor Karavanke.

S 1. decembrom 2021 je družba prešla iz uporabe vinjet v obliki nalepke na uporabo elektronske vinjete. S koncem januarja 2022 je bila ukinjena prodaja vseh vrst vinjet v obliki nalepk. Ob izdaji računa za elektronsko vinjeto se pripoznajo terjatve do kupcev in odloženi prihodki, ki se v

Naš revizijski pristop

Naši revizijski postopki so med drugim vključevali:

- Seznanitev s procesom prodaje in preveritev zasnove, vzpostavitve in učinkovitosti delovanja notranjih kontrol na področju pripoznavanja prihodkov:
 - Preveritev učinkovitosti delovanja notranjih kontrol pri mesečnem spremljanju prenosa podatkov o transakcijah iz informacijskih rešitev DarsGo/eVinjete v glavni računovodski program.
 - Preveritev učinkovitosti delovanja notranjih kontrol pri mesečnem usklajevanju odprtih postavk med

BDO Revizija d.o.o., slovenska družba z omejeno odgovornostjo, je članica BDO International Limited, britanske družbe "limited by guarantee" in je del mednarodne BDO mreže med seboj neodvisnih družb članic.

Okržno sodišče v Ljubljani, vl.št. 1/26892/00, osnovni kapital: 9.736,66 EUR, matična št.: 5913691, ID št. za DDV: SI94637920.

prihodke prenašajo skladno z veljavnostjo vinjete. Prihodki od prodaje elektronskih vinjet se tako pripoznajo v posameznem mesecu glede na datum začetka veljavnosti in čas veljavnosti vinjete. V družbi se mesečno izvaja kontrola s katero se zagotavlja prenos transakcij iz sistema eVinjeta v glavni računovodski program in kontrola mesečnega obračuna prihodkov (prenos odloženih prihodkov v prihodke na podlagi dni veljavnosti v posameznem mesecu).

Prihodki od cestninjenja tovornih vozil se pripoznajo na osnovi dejanske uporabe avtocest in hitrih cest. Prihodki se pripoznajo na podlagi zabeleženih transakcij, ki jih odčitajo cestninski portali. Prihodki se pripoznajo v obdobju, v katerem je prišlo do uporabe cest. Družba odloži prihodke za prejeta predplačila in pripozna prihodke v obdobju, v katerem pride do uporabe cest.

Pripoznavanje prihodkov od cestnin temelji na uporabi kompleksnih informacijskih sistemov, zato smo pripoznavanje prihodkov od cestnin opredelili kot področje, povezano s pomembnim revizijskim tveganjem in kot ključno revizijsko zadevo.

Na pripoznavanje prihodkov se nanašajo naslednja pojasnila k računovodskim izkazom:

- Pojasnilo II.4 Pomembnejše računovodske usmeritve - Prihodki ter Kratkoročne časovne razmejitev (kratkoročno odloženi prihodki),
- Pojasnilo II.5.2.1. Čisti prihodki od prodaje,
- Pojasnilo II.5.1.24 Kratkoročne pasivne časovne razmejitev (kratkoročno odloženi prihodki).

informacijskimi rešitvami za DarsGo/eVinjeta in glavnim računovodskim programom.

- Preveritev učinkovitosti delovanja kontrol pri spremembi cen pri cestninjenju tovornih vozil.
- Preveritev učinkovitosti delovanja kontrol pri mesečnem obračunu prihodkov iz naslova prodaje e-vinjet.
- V okviru informacijskih sistemov, ki podpirajo beleženje prehodov tovornih vozil preko cestninskih portalov - DarsGo, smo s pomočjo naših revizorjev informacijskih sistemov preverjali upravljanje dostopnih kontrol in programskih sprememb.
- Pridobitev neodvisnih potrditev stanj terjatev do kupcev na dan 31.12.2022 za izbran vzorec.
- Preveritev časovnega preseka evidentiranih poslovnih prihodkov.
- Preveritev ustreznosti evidentiranja izdanih dobropisov po datumu bilance stanja.
- Priprava neodvisne ocene letnih prihodkov iz naslova cestninjenja tovornih vozil na osnovi pridobljenih podatkov o obsegu prehodov ter trenutno veljavnih cenah.
- Priprava neodvisne ocene letnih prihodkov iz naslova elektronskih vinjet na osnovi pridobljenih podatkov o prodanih vinjetah po dnevih ter trenutno veljavnih cenah.
- Priprava neodvisne ocene prihodkov od prodaje (cestninjenja) na podlagi prejetih plačil.
- Preveritev ustreznosti pripoznanja prihodkov od prodaje elektronskih vinjet na vzorcu izbranih izdanih računov. S testom smo preverili ustreznost pripoznanja prihodkov v ustreznem obdobju in v ustrezni višini glede na datum opravljene storitve in glede na izdane račune ter podporno dokumentacijo.
- Preveritev ustreznosti pripoznanja prihodkov od zaračunanja uporabe predora Karavanke na vzorcu izbranih izdanih računov. S testom smo preverili ustreznost pripoznanja prihodkov v ustreznem obdobju in v ustrezni višini glede na datum opravljene storitve in glede na izdano fakture ter podporno dokumentacijo.

Presojali smo zadostnost in ustreznost razkritij povezanih s prihodki in odloženimi prihodki glede na zahteve relevantnih računovodskih standardov.

Opredmetena osnovna sredstva - doba koristnosti

Opis ključne revizijske zadeve

Knjigovodska vrednost opredmetenih osnovnih sredstev na dan 31.12.2022 znaša 4.529.611.852 EUR (31.12.2021: 4.589.307.102 EUR) in predstavlja 88% vseh sredstev družbe (31.12.2021: 90%). Stroški amortizacije v letu 2022 znašajo 183.338.024 EUR (2021: 183.544.923 EUR).

Naš revizijski pristop

Naši revizijski postopki so med drugim vključevali:

- Seznanili smo se s procesom nabave opredmetenih osnovnih sredstev in storitev vzdrževanja.
- Presojali smo usmeritve in oceno posloводства, kateri stroški predstavljajo redno vzdrževanje avtocest in kateri

Pretežni del opredmetenih osnovnih sredstev predstavljajo avtoceste in z njimi povezana sredstva. Pripoznane so po nabavni vrednosti, zmanjšani za nabrano amortizacijo in oslabitve. Amortizacija se pripozna glede na ocenjeno dobo koristnosti. Opredelitev dobe koristnosti je povezana s pomembno presojo posloводства. Prav tako je s pomembno presojo posloводства povezano razlikovanje med stroški vzdrževalnih del, ki ne predstavljajo povečanja vrednosti avtocest in tistimi stroški, ki povečujejo nabavno vrednost avtocest.

Zaradi pomembnosti opredmetenih osnovnih sredstev za družbo in ker so poslovodske ocene lahko podvržene subjektivni presoji, smo to zadevo opredelili kot ključno revizijsko zadevo.

Na opredmetena osnovna sredstva in amortizacijo se nanašajo naslednja pojasnila k računovodskim izkazom:

- Pojasnilo II.4 Pomembnejše računovodske usmeritve - Opredmetena osnovna sredstva in Amortizacija),
- Pojasnilo II.5.1.2. Opredmetena osnovna sredstva,
- Pojasnilo II.5.2.6 Odpisi vrednosti.

predstavljajo povečanje nabavne vrednosti avtocest in z njimi povezanih sredstev.

- Na izbranem vzorcu novih nabav in aktiviranj osnovnih sredstev smo preverili ustreznost pripoznavanja med osnovnimi sredstvi in ustreznost določitve dobe koristnosti osnovnih sredstev.
- Na izbranem vzorcu stroškov vzdrževanja smo preverili ustreznost evidentiranja stroškov.
- Na izbranem vzorcu aktiviranih sredstev smo presojali primernost razporeditve na pomembne dele in primernost ocenjenih dob koristnosti.
- Na izbranem vzorcu rekonstrukcij avtocest smo preverili, da so bili izločeni do takrat še neamortizirani odstranjeni deli avtocest.

Presojali smo zadostnost in ustreznost razkritij povezanih z opredmetenimi osnovnimi sredstvi in amortizacijo, glede na zahteve relevantnih računovodskih standardov.

Druge zadeve

Računovodske izkaze družbe za leto, ki se je končalo 31. decembra 2021, je revidiral drug revizor, ki je 5. aprila 2022 izdal mnenje brez pridržkov o teh izkazih.

Druge informacije

Za druge informacije je odgovorno posloводство. Druge informacije obsegajo poslovno poročilo, ki je sestavni del letnega poročila družbe, vendar ne vključujejo računovodskih izkazov in našega revizorjevega poročila o njih. Druge informacije smo pridobili pred datumom revizorjevega poročila, razen poročila nadzornega sveta, ki bo na voljo pozneje. Poslovno poročilo ne vključuje izjave o nefinančnem poslovanju, ker jo bo družba, kot to dovoljuje peti odstavek 70c. člena ZGD-1, pripravila kot ločeno poročilo in bo na razpolago pozneje.

Naše mnenje o računovodskih izkazih se ne nanaša na druge informacije in o njih ne izražamo nobene oblike zagotovila.

V povezavi z opravljeno revizijo računovodskih izkazov je naša odgovornost prebrati druge informacije in pri tem presoditi ali so druge informacije pomembno neskladne z računovodskimi izkazi, zakonskimi zahtevami ali našim poznavanjem, pridobljenim pri revidiranju, ali se kako drugače kažejo kot pomembno napačne. Če na podlagi opravljenega dela zaključimo, da obstaja pomembno napačna navedba drugih informacij, moramo o takih okoliščinah poročati. V zvezi s tem na podlagi opisanih postopkov poročamo, da:

- so druge informacije v vseh pomembnih pogledih usklajene z revidiranimi računovodskimi izkazi;
- so druge informacije pripravljene v skladu z veljavnimi zakoni in predpisi; ter
- na podlagi poznavanja in razumevanja družbe in njenega okolja, ki smo ga pridobili med revizijo, v zvezi z drugimi informacijami nismo ugotovili bistveno napačnih navedb.

Odgovornost posloводства in nadzornega sveta za računovodske izkaze

Posloводство je odgovorno za pripravo in pošteno predstavitev teh računovodskih izkazov v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi in za tako notranje kontroliranje, kot je v skladu z odločitvijo posloводства potrebno, da omogoči pripravo računovodskih izkazov, ki ne vsebujejo pomembno napačne navedbe zaradi prevare ali napake.

Poslovodstvo je pri pripravi računovodskih izkazov družbe odgovorno za oceno njene sposobnosti, da nadaljuje kot delujoče podjetje, razkritje zadev, povezanih z delujočim podjetjem in uporabo predpostavke delujočega podjetja kot podlago za računovodenje, razen če namerava poslovodstvo podjetje likvidirati ali zaustaviti poslovanje, ali če nima druge možnosti, kot da napravi eno ali drugo.

Nadzorni svet je odgovoren za nadzor nad pripravo računovodskih izkazov in za potrditev revidiranega letnega poročila.

Revizorjeva odgovornost za revizijo računovodskih izkazov

Naši cilji so pridobiti sprejemljivo zagotovilo o tem ali so računovodski izkazi kot celota brez pomembno napačne navedbe zaradi prevare ali napake, in izdati revizorjevo poročilo, ki vključuje naše mnenje. Sprejemljivo zagotovilo je visoka stopnja zagotovila, vendar ni jamstvo, da bo revizija, opravljena v skladu z MSR in Uredbo (EU) št. 537/2014 Evropskega parlamenta in Sveta, vedno odkrila pomembno napačno navedbo, če ta obstaja. Napačne navedbe, lahko izhajajo iz prevare ali napake, ter se smatrajo za pomembne, če je upravičeno pričakovati, da posamiči ali skupaj, vplivajo na gospodarske odločitve uporabnikov, sprejete na podlagi teh računovodskih izkazov.

Med izvajanjem revidiranja v skladu z MSR uporabljamo strokovno presojo in ohranjamo poklicno nezaupljivost. Prav tako:

- prepoznamo in ocenimo tveganja pomembno napačne navedbe v računovodskih izkazih, bodisi zaradi napake ali prevare, oblikujemo in izvajamo revizijske postopke kot odzive na ocenjena tveganja ter pridobivamo zadostne in ustrezne revizijske dokaze, ki zagotavljajo podlago za naše mnenje. Tveganje, da ne bomo odkrili napačne navedbe, ki izvira iz prevare, je višje od tistega, povezanega z napako, saj prevara lahko vključuje skrivne dogovore, ponarejanje, namerno opustitev, napačno razlago ali izogibanje notranjih kontrol;
- pridobimo razumevanje notranjih kontrol, pomembnih za revizijo z namenom oblikovanja revizijskih postopkov, ki so okoliščinam primerni, vendar ne z namenom izraziti mnenja o učinkovitosti notranjih kontrol družbe;
- presodimo ustreznost uporabljenih računovodskih usmeritev in sprejemljivost računovodskih ocen ter z njimi povezanih razkritij posloводства;
- na podlagi pridobljenih revizijskih dokazov o obstoju pomembne negotovosti glede dogodkov ali okoliščin, ki zbuja dvom v sposobnost organizacije, da nadaljuje kot delujoče podjetje, sprejmemo sklep o ustreznosti poslovodske uporabe predpostavke delujočega podjetja, kot podlage računovodenja. Če sprejmemo sklep o obstoju pomembne negotovosti, smo dolžni v revizorjevem poročilu opozoriti na ustreznost razkritja v računovodskih izkazih ali, če so taka razkritja neustrezna, prilagoditi mnenje. Revizorjevi sklepi temeljijo na revizijskih dokazih pridobljenih do datuma izdaje revizorjevega poročila. Vendar kasnejši dogodki ali okoliščine lahko povzročijo prenehanje organizacije kot delujočega podjetja;
- ovrednotimo splošno predstavitev, strukturo, vsebino računovodskih izkazov vključno z razkritji, in ali računovodski izkazi predstavljajo zadevne posle in dogodke na način, da je dosežena poštena predstavitev.

Nadzorni svet med drugim obveščamo o načrtovanem obsegu in času revidiranja in pomembnih revizijskih ugotovitvah vključno z morebitnimi pomanjkljivostmi notranjih kontrol, ki smo jih zaznali med našo revizijo.

Nadzornemu svetu smo predložili našo izjavo, da smo izpolnili vse etične zahteve v zvezi z neodvisnostjo ter jih obvestili o vseh razmerjih in drugih zadevah, za katere bi se lahko upravičeno menilo, da vplivajo na našo neodvisnost, in jih seznanili s tem povezanimi nadzornimi ukrepi.

Od vseh zadev, s katerimi smo seznanili nadzorni svet, smo zadeve, ki so bile najpomembnejše pri reviziji računovodskih izkazov tekočega obdobja, določili kot ključne revizijske zadeve. V kolikor zakon ali predpisi ne preprečujejo njihovega javnega razkritja in razen v izjemno redkih okoliščinah, ko lahko utemeljeno pričakujemo, da bi bile posledice poročanja o določeni zadevi bolj škodljive kot je v javnem interesu, te zadeve opisujemo v revizorjevem poročilu.

POROČILO O DRUGIH PRAVNIH IN REGULATIVNIH ZAHTEVAH

Druge zahteve v zvezi z vsebino revizorjevega poročila v skladu z Uredbo (EU) št. 537/2014 Evropskega parlamenta in Sveta

V skladu s členom 10(2) Uredbe (EU) št. 537/2014 Evropskega parlamenta in Sveta v našem poročilu neodvisnega revizorja navajamo naslednje informacije, ki so zahtevane poleg zahtev mednarodnih standardov revidiranja:

Imenovanje revizorja, trajanje posta in odgovorni pooblaščen revizor

Skupščina delničarjev družbe nas je dne 30. avgusta 2022 imenovala za zakonitega revizorja za poslovna leta 2022-2026, predsednik nadzornega sveta pa je pogodbo o revidiranju podpisal dne 22.9.2022. Naše opravljanje posta v celoti in neprekinjeno traja 1 leto. Za opravljeno revizijo je odgovorna pooblaščen revizorka Mateja Vrankar.

Skladnost z dodatnim poročilom revizijski komisiji

Naše mnenje o računovodskih izkazih v tem poročilu je skladno z dodatnim poročilom revizijski komisiji družbe, ki smo ga izdali 25. aprila 2023.

Nerevizijske storitve

Izjavljamo, da nismo opravljali nobenih prepovedanih nerevizijskih storitev iz člena 5(1) Uredbe (EU) št. 537/2014 Evropskega parlamenta in Sveta ter, da smo pri opravljanju revizije zagotovili našo neodvisnost od revidirane družbe.

Poleg storitev obvezne revizije, nismo za družbo opravili nobenih drugih storitev.

REVIZORJEVO POROČILO O SKLADNOSTI RAČUNOVODSKIH IZKAZOV V ELEKTRONSKI OBLIKI Z ZAHTEVAMI DELEGIRANE UREDBE ŠT. 2019/815 O ENOTNI ELEKTRONSKI OBLIKI POROČANJA

Opravili smo posel dajanja sprejemljivega zagotovila o tem, ali so revidirani računovodski izkazi družbe DARS d.d. Ljubljana za poslovno leto, ki se je končalo 31.12.2022 (v nadaljnjem besedilu: revidirani računovodski izkazi), pripravljeni upoštevač zahteve Delegirane uredbe Komisije (EU) 2019/815 z dne 17. decembra 2018 o dopolnitvi Direktive 2004/109/ES Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z regulativnimi tehničnimi standardi za določitev enotne elektronske oblike poročanja, veljavne za leto 2022 (v nadaljnjem besedilu: Delegirana uredba).

Odgovornost posloводства in nadzornega sveta

Posloводство je odgovorno za pripravo in pravilno predstavitev revidiranih računovodskih izkazov v elektronski obliki v skladu z zahtevami Delegirane uredbe, pa tudi za tako notranje kontroliranje, kot je v skladu z odločitvijo posloводства potrebno, da omogoči pripravo revidiranih računovodskih izkazov v elektronski obliki na način, da ne vsebujejo pomembno napačne navedbe zaradi prevare ali napake.

Nadzorni svet je pristojen za nadzor nad pripravo revidiranih računovodskih izkazov v elektronski obliki v skladu z zahtevami Delegirane uredbe.

Revizorjeva odgovornost

Naša odgovornost je, da opravimo posel dajanja sprejemljivega zagotovila ter izrazimo sklep o tem, ali so revidirani računovodski izkazi pripravljeni skladno z zahtevami Delegirane uredbe. Naš posel dajanja sprejemljivega zagotovila smo opravili v skladu z Mednarodnim standardom dajanja zagotovil 3000 - Posli dajanja zagotovil razen revizij ali preiskav računovodskih informacij iz preteklosti (MSZ 3000), ki ga je izdal Odbor za Mednarodne standarde revidiranja in dajanja zagotovil. Ta standard zahteva, da posel načrtujemo in izvajamo tako, da pridobimo sprejemljivo zagotovilo za podajo sklepa.

Delovali smo v skladu z zahtevami glede neodvisnosti ter etičnimi zahtevami Uredbe EU št. 537/2014 in Mednarodnega kodeksa etike za računovodske strokovnjake, ki ga je izdal Odbor za Mednarodne standarde etike za računovodske strokovnjake. Kodeks je zasnovan na temeljnih načelih integritete, objektivnosti, strokovne usposobljenosti in dolžne skrbnosti, zaupnosti in strokovnega vedenja. Naša revizijska družba

uporablja Mednarodne standarde upravljanja kakovosti (MSUK 1) - Upravljanje kakovosti v podjetjih, ki opravljajo revizije in preiskave računovodskih izkazov ter druge posle dajanja zagotovil in sorodnih storitev, in skladno z njimi vzdržuje celovit sistem obvladovanja kakovosti, ki vključuje dokumentirane usmeritve in postopke glede skladnosti z etičnimi zahtevami, strokovnimi standardi in ustreznimi pravnimi ter regulativnimi zahtevami.

Povzetek opravljenega dela

V okviru obsega opravljenega dela smo izvedli postopke revizijske narave, in sicer:

- prepoznali in ocenili smo tveganje pomembne neskladnosti revidiranih računovodskih izkazov z zahtevami Delegirane uredbe zaradi napake ali prevare;
- pridobili smo razumevanje notranjega kontroliranja, ki je pomembno za posel dajanja sprejemljivega zagotovila, da bi oblikovali postopke, ki so ustrezni v danih okoliščinah, vendar pa ne za izražanje mnenja o učinkovitosti notranjega kontroliranja;
- ocenili smo, ali prejeti revidirani računovodski izkazi izpolnjujejo zahteve Delegirane uredbe, veljavne na dan poročanja;
- pridobili smo sprejemljivo zagotovilo, da so revidirani računovodski izkazi izdajatelja prikazani v pravilni elektronski obliki XHTML.

Verjamemo, da so pridobljeni dokazi zadostna in ustrezna podlaga za naš sklep.

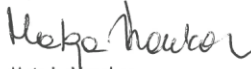
Sklep

Na podlagi opravljenih postopkov in pridobljenih dokazov so po našem mnenju revidirani računovodski izkazi družbe za poslovno leto, ki se je končalo 31.12.2022, v vseh pomembnih pogledih pripravljene v skladu z zahtevami Delegirane uredbe.

Ljubljana, 25. april 2023

BDO Revizija d.o.o.
Cesta v Mestni log 1, Ljubljana

Mateja Vrankar
Pooblaščenka revizorka
Direktorica